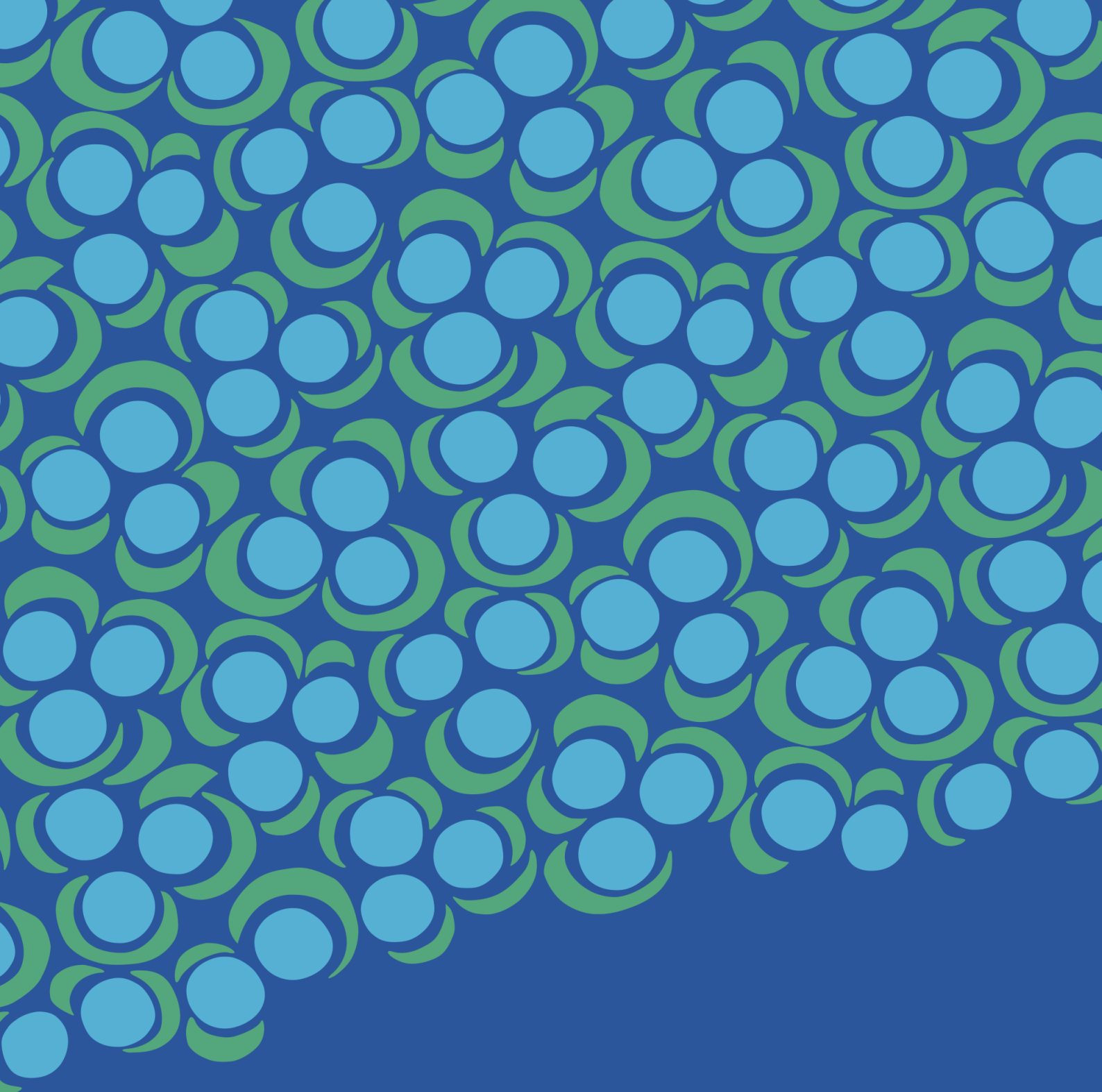

Tilinpäätös 2023

Kv 10.6.2024

Sisällysluettelo

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2023.....	3
2 KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	5
2.1 Kaupungin hallinto	5
2.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	11
2.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	14
2.4 Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa toimialoittain	22
2.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	39
2.6 Kaupungin henkilöstö	41
2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	42
2.8 Ympäristöasiat	44
2.9 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	46
2.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	51
2.11 Rahoitusasema ja sen muutokset	53
2.12 Kokonaistulot ja -menot	56
2.13 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous	57
2.13.1 Forssan kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt	57
2.13.2 Konsernin toiminnan ohjaus	58
2.13.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	58
2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen	71
2.13.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	74
2.14 Tilikauden tuloksen käsittely ja tasapainottamistoimenpiteet	78
2.14.1 Tilikauden tuloksen käsittely	78
2.15 Talousarvion toteutuminen	79
2.15.1 Käyttötalouden toteutuminen	79
2.15.2 Investointien toteutuminen	121
2.15.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	125
2.15.5 Liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen	128
2.15.6 Konsernitavoitteiden toteutuminen	129
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	135
3.1 Tuloslaskelma	135
3.2 Rahoituslaskelma	136
3.3 Tase	137
3.4 Konsernilaskelmat	139
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	143
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	143
4.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	143
4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	144
4.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	144
4.5 Tasetta koskevat liitetiedot	148
4.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	153
4.7 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	156
5. LIIKELAITOKSEN ERILLISTILINPÄÄTÖS	158
1. Vesihuoltojohtajan katsaus	158
2. Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa	159
3. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	160
4. Ympäristötekijät	162
5. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	162
6. Esitys tilikauden 2023 tuloksen käsittelystä	162
7. Talousarvion toteutumisvertailu	162
8. Tilinpäätöslaskelmat	170
9. Tilinpäätöksen liitetiedot	185
10. Luettelo kirjanpito- ja tositteiden lajeista	189
11. Vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoitus	190
12. Liikelaitoksen vaikutus kunnan tuloksen muodostumiseen	191
13. Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen	192
6. LUETTELOT JA SELVITYKSET	193
Tilinpäätöksen allekirjoitukset	195
Tilintarkastusmerkintä	195
LIITTEET	196

LIITE 1 Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsevat edustajat eri toimielimissä	196
LIITE 2 Kaupungin talouden tunnuslukujen kehitys	203

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2023

Kaupungin tehtävänä on jatkuva uudistuminen ja reagointi muuttuvaan toimintaympäristöön

Vuoteen 2023 mahtui paljon epävarmuustekijöitä. Venäjän raaka hyökkäyssota Ukrainassa jatkui, inflaatio hieman taittui, mutta pysyi edelleen totuttua korkeampana, korkotaso on noussut ja sillä on ollut vaikutuksia talouden aktiviteettiin. Erityisesti rakennusallalla suhdanne on todella heikko ja se on heijastunut Forssaankin. Työttömyys kasvoi loppuvuotta kohden ja Forssan seutua kohtasi äkillinen rakennemuutos. Toimialarakenteen muutoksiin on reagoitu ja käynnistetty PÄRM (pienien äkillisten rakennemuutosten) toimenpiteet. Yhtenä toimenpiteenä käynnistettiin seudullisen elinkeinopoliittisen ohjelman tekeminen yhdessä elinkeinoelämän kanssa.

Hyviä uutisia kuitenkin oli. Kaupungin väkiluku kasvoi vuoden aikana ja verotulot toteutuivat ennakoitua suurempana talouden alakulosta huolimatta. Seudullemme on myös kehittynyt vahva puolustusteollisuuden osaamisklusteri, jolla on paljon potentiaalia kehittyä edelleen ja kiihdyttää kansainvälistä vientiä esimerkiksi Naton tekemien hankintojen kautta.

Vuosi 2023 toteutui taloudellisesti paremmin kuin ennakoitiin. Kaupungin tilikauden tulos oli 5,5 miljoonaa euroa. 0,5 miljoonan euron poistoeron muutoksen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 6,0 miljoonaa euroa, eli 1,8 miljoonaa euroa enemmän, mitä alkuperäisessä talousarviossa oli arvioitu. Vuosikate oli 12,7 miljoonaa euroa eli 772 euroa asukasta kohden. Tilikauden jälkeen kaupungille on kertynyt taaseeseen 18,3 miljoonaa euroa ylijäämää.

Hyvien uutisten ylle on kuitenkin kertynyt synkkiä pilviä. Kuntataloutta ja kuntien toimintaa voi kuvata tällä hetkellä sanalla epävarmuus kaikesta. Vuoden 2023 tulos oli kaupungille poikkeuksellisen vahva, mutta samaan aikaan talouden näkymät ovat varsin heikot.

Maan uusi hallitus aloitti määrätietoisen työn koko julkisen sektorin talouden tasapainottamiseksi. Helppoa tämä ei tule olemaan kuten tällä hetkellä käynnissä oleva "turbulenssi" työmarkkinoilla osoittaa. Kaupungistuminen on maailmanlaajuinen megatrendi, joka näkyy myös meillä voimakkaasti. Maan sisäinen muuttoliike on vähäistä. Maan hallituksen tehtävä on osaltaan varmistaa, ettei seutukaupunkien ja suurten keskuskaupunkien toimintakykyä heikennetä pitkällä aikavälillä.

Pitkään valmisteltu sosiaali- ja terveystalouden muutos ja hyvinvointialueiden aloittaminen ei täyttänyt ensimmäisenä vuonna sille asetettuja toiveita. Näyttääkin käyvän niin, että lakiin kirjoitetut tavoitteet ja toiveet lähipalveluista koko maassa eivät tule toteutumaan. Hyvinvointialueet ovat olleet pakotettuja aloittamaan mittavat säästökuurit. Soteuudistus vaikuttaa koko julkiseen sektoriin ja kuntatalouteen uudistuksen vaikutukset näkyvät täysimääräisemmin vasta vuosina 2025–2026.

Hyvinvointialueuudistus puolitti kuntien rahoituspohjan vuoden 2023 alusta alkaen. Kunnallisveron tuotosta siirtyy valtiolle noin kaksi kolmasosaa ja yhteisöverosta lähes kolmannes. Lainakanta jää kuitenkin kokonaisuudessaan kunnille. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeisessä ajassa korostuu kuntien välisen yhteistyön merkitys. Forssan seutukuntakin menestyy parhaiten tekemällä yhteistyötä. Olen erittäin iloinen seutukunnan yrittäjien ottamasta roolista kehittää koko seutukuntaa ja sen palveluita tasa-

puolisesti. Yhteisen elinkeinopoliittinen ohjelman tekeminen koko seutukunnalle voisi olla juuri se askel, jota yhteistyön syventäminen vaatii. Näen tässä suuren mahdollisuuden.

Kuntien toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti ja tähän meidänkin on reagoitava. Kyky reagoida muutokseen ennakoivasti ja päämäärätietoisesti erottaa menestyvät kaupungit taantuvista. Forssalla on kaikki mahdollisuudet olla menestyvien seutukaupunkien joukossa loistavan sijaintinsa ja tiiviin kaupunkirakenteensa ansiosta. Tämä kaikki edellyttää kuitenkin sitä, että emme jää odottelemaan vaan toimimme itse aktiivisesti uusia toimintamalleja kehittäen.

Vuoden 2023 hyvät tilinpäätökset seudun kunnissa antavat meille hyvät lähtökohdat palveluiden ja rakenteiden kriittiseenkin tarkasteluun. Näen edelleen, että seutukunnalla olisi mahdollisuus kehittyä ja saavuttaa parempia tuloksia tehostamalla yhteistyötä esimerkiksi yhteisellä henkilöstöllä.

Suuntaa tulevaisuuteen antaa kaupungin strategia, jota tarkistettiin vuoden 2022 aikana. Tarkistetun kuntastrategian ytimenä on ajatus järkivihreydestä, joka on forssalainen tapa edistää forssalaisten hyvinvointia ja Forssan elinvoimaa kestävän kehityksen periaatteita aktiivisesti toteuttaen. Ilmastokysymykset ovat kaikkien kuntien toimintojen keskiössä tavalla tai toisella. Vuosi 2023 oli koko mittaushistorian lämpimin maailmassa. Meillä on vastuu tehdä paremmin.

Forssan tulevan kouluverkon tukipilari Akvarelli on osoittautunut erinomaiseksi investoinniksi. Se voitti kultaa London Design Awardsien arkkitehtisuunnittelun yhteisörakennusten kategoriassa. Kyse oli kansainvälisestä suunnittelukilpailusta, joka palkitsee vuosittain innovatiivisia ja vaikuttavia suunnitteluprojekteja ympäri maailman. Huomionarvoista on myös se, että hanke toteutui täydellisesti sille varatun määrärahan ja aikataulun puitteissa. Akvarelli muodostaa myös pohjan kaupungin tuleville kouluverkkoratkaisuille. On tärkeää, että pystymme sopeuttamaan toimintamme muuttuvan toimintaympäristön vaatimusten mukaan.

Toivotan rohkeutta kaupunginvaltuustolle ja koko kaupungin organisaatiolle vuodelle 2024. Olemme kaikki samalla puolella ja ratkaisemme eteen tulevat haasteet avoimilla keskusteluilla, ennakkoluulottomalla ajattelulla ja yhteistyöllä. Uskon, että yhdessä sopimalla pystymme tekemään vaikeitakin toiminnallisia ratkaisuja.

Haluan kiittää kaupungin henkilöstöä, luottamushenkilöitä, kaupunkilaisia, yhteistyökumppaneita ja yrittäjiä erinomaisesta yhteistyöstä ja tuesta. Organisaatiomme osoitti, että julkinen toimija voi muuttaa toimintamalleja nopeasti ja pystyy turvaamaan palvelutehtävän myös kriisiaikana. Nyt on aika suunnata katseet kohti tulevaa.

Forssassa 21.3.2024

Jari Kesäniemi
kaupunginjohtaja

2 KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

2.1 Kaupungin hallinto

Kaupunginvaltuusto

Valtuusto kokoontui kertomusvuonna 9 kertaa ja käsitteli 134 pykälää.

Kaupunginvaltuusto

Valtuustoon kuului 43 jäsentä, joista naisia on 21. Paikkajakautuma oli seuraava: SDP 13, KOK 10, KESK 4 + KD 3, PS 6, VAS 5, VIHR 2.

Suku- ja etunimi	Ammatti tai arvo	valtuusto-ryhmä
Puheenjohtaja Lepola Kaisa	lastensuojeluyksiköiden johtaja	SDP
I varapuheenjohtaja Grahn-Laasonen Sanni	1.1.-31.5.2023 kansanedustaja	KOK
I varapuheenjohtaja Saarenmaa Lotta	1.6.-31.12.2023 filosofian maisteri, erityisopettaja	KOK
II varapuheenjohtaja Murtolahti Pekka	pastori, eläkeläinen	KD
III varapuheenjohtaja Mattila Sami	1.1.-31.5.2023 kulttuurituottaja	PS
III varapuheenjohtaja Kuparinen Pia	1.6.-31.12.2023 teurastamotyöntekijä	PS
Aho Ritva	vapaaehtoistyöntekijä	SDP
Joenpalo Ilkka	maakuntaneuvos	SDP
Jokinen Saara	farmaseutti, sairaanhoitaja	SDP
Kaasalainen Kati	asiakaspalvelutyöntekijä, laulaja	SDP
Lintonen Emmi	optikko (AMK)	SDP
Marjamäki Jari	rehtori	SDP
Rajahalme-Tahvanainen Tarja	palveluohjaaja, luottamusmies	SDP
Rekunen Hannu	puutyöläinen, eläkeläinen	SDP
Suomi Mikko	rakennusmies	SDP
Uutela Matti	eläkeläinen	SDP
Vikman Pasi	varatuomari, eläkeläinen	SDP
Vuorenmaa Janne	puuseppäartesaani	SDP
Hakala Reima	isännöitsijä, eläkeläinen	KOK
Haonperä Jouko	valtiotieteiden maisteri, eläkeläinen	KOK
Järvinen Satu	optikko, yrittäjä	KOK
Lindvall Antti	aluepäällikkö	KOK
Marjamäki-Vuorenpää Susanna	HR-asiantuntija, yrittäjä	KOK
Nieminen Tapio	kiinteistöpäällikkö	KOK
Penttilä Mika	vanhempi konstaapeli	KOK

Vastamäki Ritva 1.1.-13.11.2023	kirurgi, lääkintöneuvos	KOK
Lähteenkorva Jaana 14.11.-31.12.2023	palvelujohtaja	KOK

Anttila Sirkka-Liisa	ministeri, kansanedustaja emerita	KESK
Häggman Johanna	sairaanhoitaja	KESK
Mansikkamäki Pentti	lääketieteen lisensiaatti	KESK
Vinnikainen Irmeli	yrittäjä	KESK

Jaakkola Asta	pysäköinnin tarkastaja, eläkeläinen	KD
Kujala Topias	opiskelija	KD

Ahtola Tero	yrittäjä	PS
Eriksson Otto	tradenomi, kansanedustajan avust.	PS
Helin Timo	filosofian maisteri, lehtori	PS
Suoranta Kari	vastaava mestari	PS

Aaltonen Suvi	lähijohtaja	VAS
Ilvonen Sirkka-Liisa	kamreeri, herastuomari	VAS
Pohjalainen Katariina	erityislastenkodin johtaja	VAS
Virtanen Tapio	eläkeläinen	VAS
Mäkinen Manu 1.1.-10.4.2023	kultaseppä, yrittäjä	VAS
Halonen Kristiina 15.5.-31.12.2023	sairaanhoitaja	VAS

Kranni Maija	ympäristösuunnittelija (AMK)	VIHR
Sundell Ville	atk-ohjelmoija, yrittäjä	VIHR

Mattila Sami: Oma valtuustoryhmä Perusforssalaiset 15.5.2023 alkaen
Vuorenmaa Janne: Oma valtuustoryhmä Worssalaisten asialla 6.8.2023 alkaen

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin hallintoa, vastaa valtuuston asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä valvoo kaupungin etua mm. käyttämällä puhevaltaa kaupungin puolesta.

Kaupunginhallitus kokoontui kertomusvuonna 28 kertaa ja käsitteli 400 pykälää.

Kaupunginhallituksessa oli 11 jäsentä, joista naisia 6 (kevät -23), 5 (syksy -23). Paikkajakauma oli seuraava: SDP 4, KOK 3, KESK 2 (kevät -23), 1 (syksy -23), VAS 1 (kevät -23), 2 (syksy -23) ja PS 1.

Kaupunginhallitus

Suku- ja etunimi	Ammatti tai arvo	valtuustoryhmä
Puheenjohtaja Penttilä Mika	vanhempi konstaapeli	KOK
I varapuheenjohtaja Lintonen Emmi	optikko (AMK)	SDP

II varapuheenjohtaja Häggman Johanna	sairaanhoitaja	KESK
III varapuheenjohtaja Virtanen Tapio	eläkeläinen	VAS

Jäsenet toimikaudella 1.1.-31.5.2023:

Anttila Sirkka-Liisa	ministeri, kansanedustaja emerita	KESK
Haonperä Jouko	valtiotieteiden maisteri, eläkeläinen	KOK
Joenpalo Ilkka	maakuntaneuvos	SDP
Kuparinen Pia	teurastamotyöntekijä	PS
Marjamäki Jari	rehtori	SDP
Rajahalme-Tahvanainen Tarja	palveluohjaaja, luottamusmies	SDP
Saarenmaa Lotta	filosofian maisteri, erityisopettaja	KOK

Jäsenet toimikaudella 1.6.-31.12.2023:

Aaltonen Suvi	lähijohtaja	VAS
Ahtola Tero	yrittäjä	PS
Haonperä Jouko	valtiotieteiden maisteri, eläkeläinen	KOK
Lähteenkorva Jaana	palvelujohtaja	KOK
Marjamäki Jari	rehtori	SDP
Rajahalme-Tahvanainen Tarja	palveluohjaaja	SDP
Uutela Matti	putkiasentaja, eläkeläinen	SDP

Tilintarkastajat

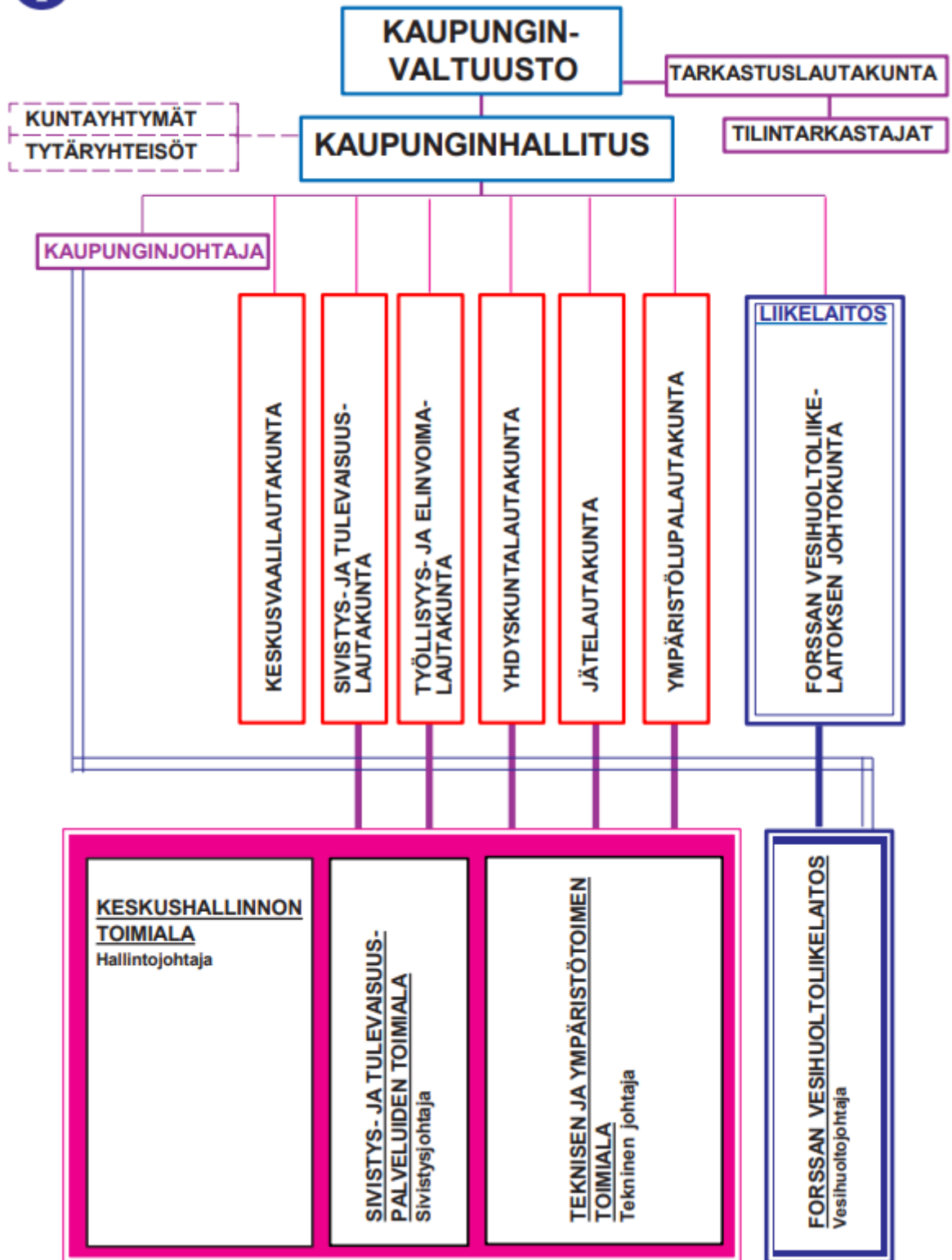
Tilintarkastajana on toiminut BDO Audiator Oy.

Muut toimielimet

Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsevat edustajat eri toimielimissä on esitetty tilinpäätöksen liitteenä.

FORSSAN KAUPUNGIN ORGANISAATIO 2023

TOIMIELIMEN JA PALVELUALUEEN TILIVELVOLLISET V. 2023

Palvelun nimi	Tilivelvollinen
KAUPUNGINHALLITUS	HALLINTOJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI- SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
100 Keskushallinto	hallintojohtaja Hanna Saarni
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	
700 Vaalit	hallintojohtaja Hanna Saarni
TARKASTUSLAUTAKUNTA	
710 Tarkastustoiminta	tarkastuslautakunta
SIVISTYS- JA TULEVAISUUS- LAUTAKUNTA	SIVISTYSJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI- SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
200 Toimialan tukipalvelut	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
210 Perusopetus	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
230 Vapaa-aikapalvelut	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
240 Taide- ja koulutuskeskus Elli	rehtori Simo Veistola
250 Varhaiskasvatuksen palvelut	varhaiskasvatus- ja hyvinvointipäällikkö Tiina Kemppainen
280 Työllisyys- ja elinvoimapaiv.	työllisyyspäällikkö Jaakko Leskinen
290 Terveyspalvelut	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
YHDYSKUNTALAUTAKUNTA	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI- SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
500 Teknisen ja ympäristötoimen hallinto	tekninen johtaja Antti Heinilä
510 Maankäyttöpäalvelut	kaupungeingeodeetti Aki Härmä
520 Infrapalvelut	kunnallistekniikan päällikkö Ville Saarenmaa
540 Pelastuspalvelut	tekninen johtaja Antti Heinilä
570 Tilapalvelu	kiinteistöpäällikkö Jukka Perälä
610 Maankäytön suunnittelupalvelut	kaupunginarkkitehti Sirkka Köykkä
JÄTELAUTAKUNTA	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI- SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
580 Yhteistoiminta-alueen jätehuolto	jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti
YMPÄRISTÖLUPALAUTAKUNTA	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI- SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
600 Rakennusvalvonta ja ympäristö- palvelut	ympäristöpäällikkö Niina Salminen

INVESTOINTIOSA

YHDYSKUNTALAUTAKUNNAN tekninen johtaja Antti Heinilä
VASTUULLA OLEVAT INVESTOINNIT

MUUT TILIVELVOLLISET:

Rakennuksien ja rakennelmien erittelemätön (tilapalvelu)	kiinteistöpäällikkö Jukka Perälä
Kadut ja tiet (erittelemätön)	kunnallistekniikan päällikkö Ville Saarenmaa
Katuvaloverkko ja liikennevalo- laitteet, puistot ja liikunta-alueet	kunnallistekniikan päällikkö Ville Saarenmaa

KAUPUNGINHALLITUKSEN VAS- TUULLA OLEVAT INVESTOINNIT:

Ict-ohjelmat ja laitteistot	talousjohtaja Timo Finning
Maa-alueet	talousjohtaja Timo Finning
Osakkeet ja osuudet	talousjohtaja Timo Finning
SIVISTYS- JA TULEVAISUUSLAU- TAKUNNAN VASTUULLA OLEVAT INVESTOINNIT:	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen

FORSSAN VESIHUOLTO- LIIKELAITOS	vesihuoltojohtaja Kimmo Paakkonen
------------------------------------	-----------------------------------

2.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Tilastokeskuksen 15.3.2024 julkaisemien tietojen mukaan Suomen bruttokansantuotteen volyymi laski 1,0 prosenttia vuonna 2023. Bkt asukasta kohden laski finanssikriisin aikaisen, vuoden 2008 tason alapuolelle. Suomen kansantalous on taantumassa bkt:n laskettua nyt viisi vuosineljännestä peräkkäin. Uusimmat suhdanne-ennusteet ennakoivat talouden supistuvan vielä vuoden 2024, mutta 2025 bkt:n odotetaan jälleen kasvavan.

Pari vuotta koholla ollut inflaatio tasoittui vuoden 2023 aikana, mutta kuluttajahintojen vuosimuutos oli joulukuussa 2023 edelleen 3,6 prosenttia. Kuluttajahintoja nostivat erityisesti asuntolainojen ja kulutusluottojen kohonneet korot. Kuluttajahintojen nousua hillitsi eniten sähkön, osakehuoneistojen ja omakotitalokiinteistöjen halpeneminen. Korkotaso lähti nousuun vuonna 2022 ja jatkoi nousua vuoden 2023 aikana. Vuoden lopussa 3 kuukauden euribor-korko oli 3,9 prosenttia ja 12 kuukauden euribor oli 3,6 prosenttia. Korkojen ennakkoidaan nähneen huippunsa vuoden 2023 aikana ja korkotason ennakkoidaan seuraavaksi hieman laskevan.

Julkisyhteisöjen alijäämä kasvoi yli seitsemään miljardiin euroon vuonna 2023. Edellisenä vuonna alijäämä oli 1,4 miljardia euroa. Alijäämän kasvuun vaikuttivat muun muassa arvonlisäveron ja muiden tuoteverojen alentuneet kertymät, maksettujen palkkojen kasvu sekä hyvinvointialueisiin liittyvät menot. Vaihtotase oli 4 miljardia alijäämäinen euroa vuonna 2023 (-6,5 miljardia euroa vuonna 2022).

Julkisyhteisöjen alijäämästä valtionhallinnon osuus oli 8,2 miljardia. Paikallishallinnon, pois lukien hyvinvointialueet, alijäämä kasvoi edellisvuodesta, ollen 1,3 miljardia euroa. Ensimmäistä kertaa kansantalouden vuositilinpäätöksessä mukana olleiden hyvinvointialueiden alijäämä oli 1,6 miljardia euroa. Työeläkelaitosten rahoitusasema parani vuodentakaiseen verrattuna, ollen 3,0 miljardia euroa ylijäämäinen.

Kuntien osalta tilastokeskuksen tiedot ovat ristiriidassa Kuntaliiton tilinpäätösennusteiden kanssa. Kuntaliitto ennakoi kuntien tuloksen olevan 1,8 miljardia euroa positiivinen. Tosin kuntien nettoluotonannon Kuntaliittokin ennakoi olevan negatiivinen. Vuosi 2023 oli kunnille poikkeuksellinen, koska siihen kohdistui kaksi poikkeuserää. Kunnat saivat noin 1,4 miljardia euroa ylimääräisiä verotuloja sote-uudistukseen liittyvän verohännän myötä. Lisäksi kunnille maksettiin 0,5 miljardia euroa liikaa valtionosuuksia, koska valtionosuudet perustuivat kuntien arvioihin vuoden 2022 sote-kustannuksista. Valtio tulee takaisinperimään liikaa maksetut valtionosuudet vuosina 2025 ja 2026.

Kuntatalouden tilanne oli edellä mainittujen kertaluonteisten erien vuoksi suhteellisen vahva vuonna 2023. Kuntaliiton talousbarometrin mukaan kunnissa vallitsee varsin yhdenmukainen tilannekuva riippumatta kunnan koosta tai sijainnista. Tilannekuvan mukaan talousnäkymät heikkenevät nopeasti. Yhteisestä tilannekuvasta huolimatta kuntien eriytymiskehitys vahvistuu. Muutamissa kasvukeskuksissa on suuria investointitarpeita, mutta samaan aikaan pienenevien lapsi- ja nuorisoiäluokkien kunnissa on haasteena sopeuttaa palveluverkkoa ja toimintaa vastaamaan pienenevää tarvetta. Tällä hetkellä noin viidesosa kunnista näkee, että heillä ei ole tällä hetkellä tarvetta sopeutustoimille.

Forssan seutua kohtasi äkillinen rakennemuutos vuonna 2023. Toimialarakenteen muutoksiin on reagoitu ja käynnistetty PÄRM (pienien äkillisten rakennemuutosten) toimenpiteet. Forssan Yrityskehitys Oy (Fyk) on yhdessä sidosryhmiensä kanssa hakenut TEM:stä äkilliseen muutokseen tarkoitettuja rahoituksia kahdella eri PÄRM-hakemuksella. Molemmat hakemukset hyväksyttiin. Fyk on hakenut aluekehitykseen tarkoitetut rahoitukset AKKE-hankkeina Force ja Power Hämeen Liitolta. Force hankkeen isoin toimenpide koskee seudullisen elinkeinopoliittisen ohjelman tekemistä yhdessä elinkeinoelämän kanssa. Hankkeet ja niiden toimenpiteet jakautuvat 2 vuodelle.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 20–64-vuotiaiden työllisyysaste oli 77,9 % vuonna 2023. Työllisyysaste laski 0,2 prosenttiyksikköä vuodesta 2022. Työttömyys kasvoi vuoden loppua kohti lähes kaikilla aloilla, mutta kaikista pahin tilanne on rakennusalaalla. Rakentaminen sukelsi pahasti koko vuoden ja esimerkiksi asuntotuotannon aloitukset olivat alle puolet vuoden 2022 määrästä.

Taulukko: Yleinen taloudellinen tilanne vuosina 2020–2023

	2020	2021	2022	2023*
(% muutos)				
Bruttokansantuote	-2,8	3,0	2,7	2,8
Kuluttajahintaindeksi, muutos	0,3	2,2	7,1	6,3
Ansiotasoindeksi, muutos	1,7	2,4	2,4	4,2
(%-yksikköä)				
Työttömyysaste	7,8	7,7	6,8	7,2
Vaihtotase, suhteessa BKT:een	-1,0	0,6	-2,5	-0,8
Lyhyet korot (Euribor 3 kk)	-0,4	-0,5	0,3	3,4
Pitkät korot (valt. oblig., 10 v)	-0,3	-0,1	1,7	3,1
Veroaste, suhteessa BKT:een	41,7	43,1	42,9	41,5
Valtionvelka suhteessa BKT:een	53,1	51,3	52,7	55,4

*Lähde: Tilastokeskuksen ennakkotiedot

Kaupungin väkiluku vuoden 2023 lopussa oli 16 502 asukasta. Asukasluku kasvoi vuoden aikana 45 henkilöllä. Koko seutukunnalla vähennystä oli 126 henkilöä eli prosentteina 0,8 %. Kaupungin väkiluku on pudonnut vuodesta 2010 1 402 henkilöllä.

Taulukko: Väestön muutos Forssan seutukunnassa

	Asukasluku 31.12.		Muutos	
	2022	2023	Abs.	%
Forssa	16 457	16 502	45	0,3
Humppila	2 162	2 125	-37	-1,7
Jokioinen	4 987	4 916	-71	-14,4
Tammela	5 879	5 845	-34	-0,6
Ypäjä	2 236	2 207	-29	-1,3
Yhteensä	31 721	31 595	-126	-17,7

Kaupungin työttömyysaste heikkeni vuoden 2023 aikana, mutta samaan aikaan pitkäaikaistyöttömyys väheni. Joulukuussa 2023 Forssan työttömyysaste oli 14,9 % ja edellisvuonna 10,4 %. Vastaavana ajankohtana työttömyysaste oli Hämeen ELY-keskuksen alueella 12,2 % ja Forssan seutukunnan alueella 11,8 %. Työttömiä työnhakijoita oli Forssassa joulukuun lopussa 1 037 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien mää-

rä oli vastaavana ajankohtana 200 (vähennys vuoden aikana 45 henkilöä) ja alle 25-vuotiaiden työttömien määrä 103 (lisäys vuoden aikana 10 henkilöä).

Taulukko: Työttömyysaste % Forssassa vuosina 2020–2023

Kuukausi	2020	2021	2022	2023
tammikuu	10,7	12,6	11,1	10,4
helmikuu	10,8	12,5	10,9	10,6
maaliskuu	12,3	12,9	10,2	11,0
huhtikuu	15,3	12,2	9,8	10,3
toukokuu	15,6	11,3	9,3	10,3
kesäkuu	14,9	12,1	10,5	11,0
heinäkuu	14,5	12,8	11,5	12,3
elokuu	12,6	11,2	9,9	11,7
syyskuu	12,2	11,2	9,4	11,7
lokakuu	11,4	11,1	9,3	12,5
marraskuu	11,2	10,6	9,1	12,8
joulukuu	13,4	11,3	10,4	14,9
KA/KK	12,9	11,8	10,1	11,6

Lähde: Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taulukko: Myönnetyt rakennusluvut ja valmistuneet rakennukset

	2022	2023
Myönnettyjen rakennuslupien		
Tilavuus yhteensä, m ³	88 314	25 895
Kerrosala yhteensä m ³	12 397	6 551
Asuntojen lukumäärä	5	1
Asuntojen huoneistoala	695	100
Valmistuneiden rakennusten;		
Tilavuus yhteensä, m ³	148 975	85 155
Kerrosala yhteensä m ³	20 222	13 237
Asuntojen lukumäärä	4	3
Asuntojen huoneistoala	584	353

Lähde: Forssan kaupungin rakennusvalvontayksikkö

Rakentamisessa on tapahtunut viime vuosina merkittäviä vuosittaisia vaihteluita. Vaihtelua ovat erityisesti nyt aiheuttaneet korkotason vaihtelut, materiaalien hinnat ja maailman poliittinen tilanne. Osaltaan rakentamislain muutos saattaa odottaa rakennushankkeiden toteuttamista.

Rakentaminen oli selkeästi kaikilla tasoilla merkittävästi vaatimattomampaa kuin vertailuvuotena 2022. Uudisrakentaminen on viimevuoteen verrattuna toteutunut vain noin kolmanneksella. Myös muutos- ja laajennushankkeiden laajuus on laskenut 3 %:iin viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Tarkasteluajanjaksolla rakennus- ja toimenpidelupalukumäärät ovat alhaisella tasolla, kuitenkin ajankohtaan nähden kohtuulliset. Uusien omakotilupien lukumäärässä on aina vuosittaista vaihtelua. Tarkasteluajankohdalla uusia omakotitalon lupahakemuksia ei ole käsitelty yhtään kappaletta. Tällä hetkellä on rakenteilla tilastojen mukaan 3 omakotitaloa. Valmistuneiden rakennusten määrässä on laskua, mutta vielä kohtuullisella tasolla.

2.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Talouden kehitys

Seuraavassa on esitetty kaupungin toteuma vesihuoltoliikelaitos mukaan luettuna ja tekstissä sulkeissa oleva luku tarkoittaa vuotta 2022.

Tilinpäätös on 6,0 (2,2) miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kaupungin vuosikate oli 12,7 (8,3) miljoonaa euroa eli 772 (505) euroa/asukas. Kaupungin toimintakulut olivat 54,1 (127,0) miljoonaa euroa ja toimintatuotot 17,9 (18,7) miljoonaa euroa. Toimintakate oli -36,2 (-108,4) miljoonaa euroa. Kaupungin taseessa on kertyneitä ylijäämiä 18,3 (12,2) miljoonaa euroa vuosi 2023 mukaan lukien.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tilikauden tulokseksi muodostui lopulta 5,5 miljoonaa euroa. 0,5 miljoonan euron poistoeron muutoksen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 6,0 miljoonaa euroa, eli 1,8 miljoonaa euroa enemmän, mitä alkuperäisessä talousarviossa oli arvioitu. Ylijäämästä 5,56 miljoonaa euroa oli kaupunkiemon ja 0,47 miljoonaa euroa vesihuoltoliikelaitoksen.

Toimintakate toteutui noin 0,6 miljoonaa euroa talousarviota heikompana. Verotulot, valtionosuudet ja rahoitustuotot- ja kulut toteutuivat kaikki alkuperäistä talousarviota paremmin ja sen vuoksi vuosikate oli 0,7 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota parempi. Kun vielä poistot toteutuivat 0,4 miljoonaa euroa arvioitua pienempänä, päästiin talousarviota parempaan tilikauden tulokseen.

Hyvä tulos edesauttoi siinä, että talousarviossa suunniteltua 2 miljoonan euron uuden pitkäaikaisen lainan nostamista ei tarvinnut toteuttaa. Kaupungin lainamäärä pieneni 42,8 miljoonasta eurosta 38,1 miljoonaan euroon eli 2 311 euroon asukasta kohden.

Kriisikuntakriteerien osalta Forssan kaupungin tilanne on tällä hetkellä vakaa, eikä yksikään kriisikuntakriteereistä täyty. Tunnusluvut ovat muuttuneet paremmiksi vuodesta 2022.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat olennaisesti ja toistuvasti koko maan vastaavia tunnuslukuja heikommalla ja jos ne ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet säädetyt raja-arvot. Raja-arvot ovat seuraavat:

- Kunnan taseen kertynyt alijäämä on vähintään 1 000 € per asukas viimeisimmässä ja vähintään 500 euroa per asukas edeltäneessä tilinpäätöksessä.
- Arviointimenettely voidaan käynnistää myös siinä tapauksessa, että kaikki seuraavat neljä tunnuslukua ylittävät kahdessa viimeisessä tilinpäätöksessä.
 1. Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %.
 2. Kunnan veroprosentti on vähintään 2.0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.
 3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätösten lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.

4. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Forssan kaupunkikonsernin vuosikatteen ja poistojen suhde oli 160 prosenttia. Kaupungin taseen kertynyt ylijäämä on 1.077 euroa per asukas. Kaupungin veroprosentti oli 0,48 prosenttiyksikköä kaikkien kuntien painotettua keskiarvoa suurempi. Konsernin lainakanta asukasta kohden on 4.096 euroa, mikä on kuntakonsernien keskimääräistä lainakantaa pienempi. Kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2022 lopussa 7.768 euroa asukasta kohden. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on 1,0.

Lyhyellä aikavälillä raja-arvoista suurimmassa vaarassa on vuosikatteen ja poistojen välinen suhde. On todennäköistä, että vuoden 2024 tilinpäätöksessä kyseinen raja-arvo tulee ylittymään. Pidemmällä aikavälillä on syytä kiinnittää huomiota myös taseeseen kertyneeseen ylijäämään siitä huolimatta, että tällä hetkellä sitä on 18,3 miljoonaa euroa.

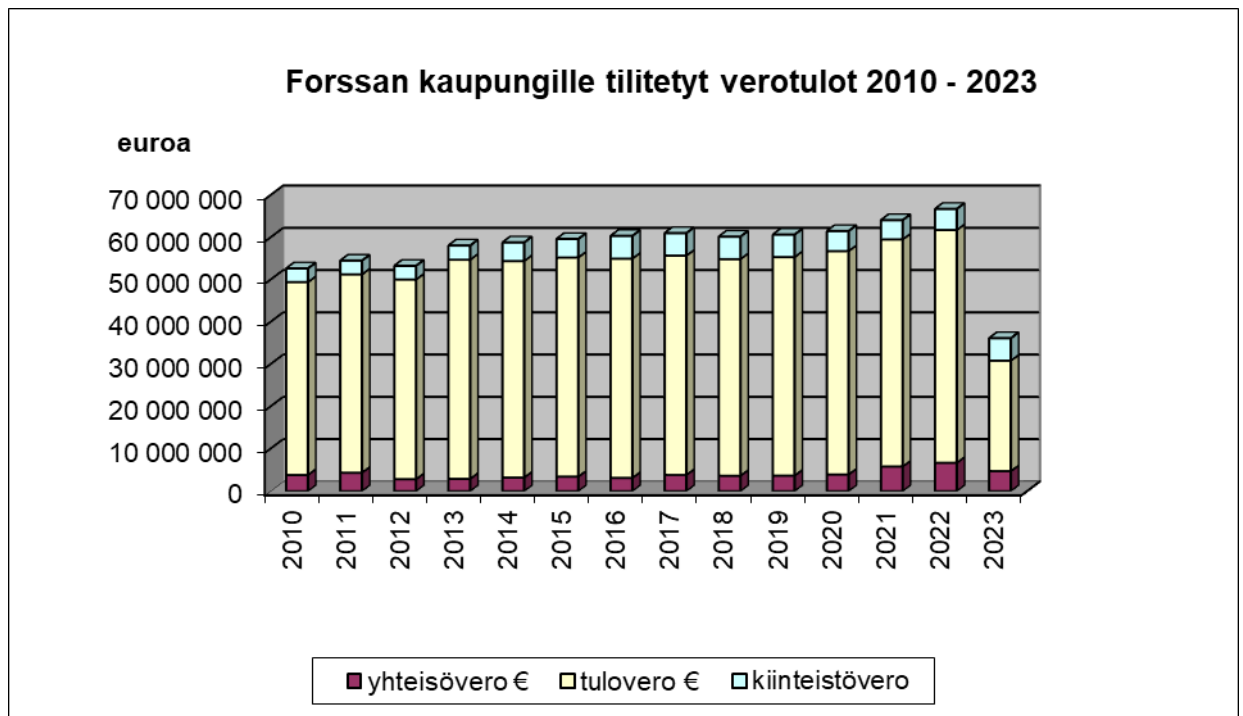
Tarkempi selvitys talousarvion toteutumisesta on esitetty sivuilla 79–120.

Verorahoitus

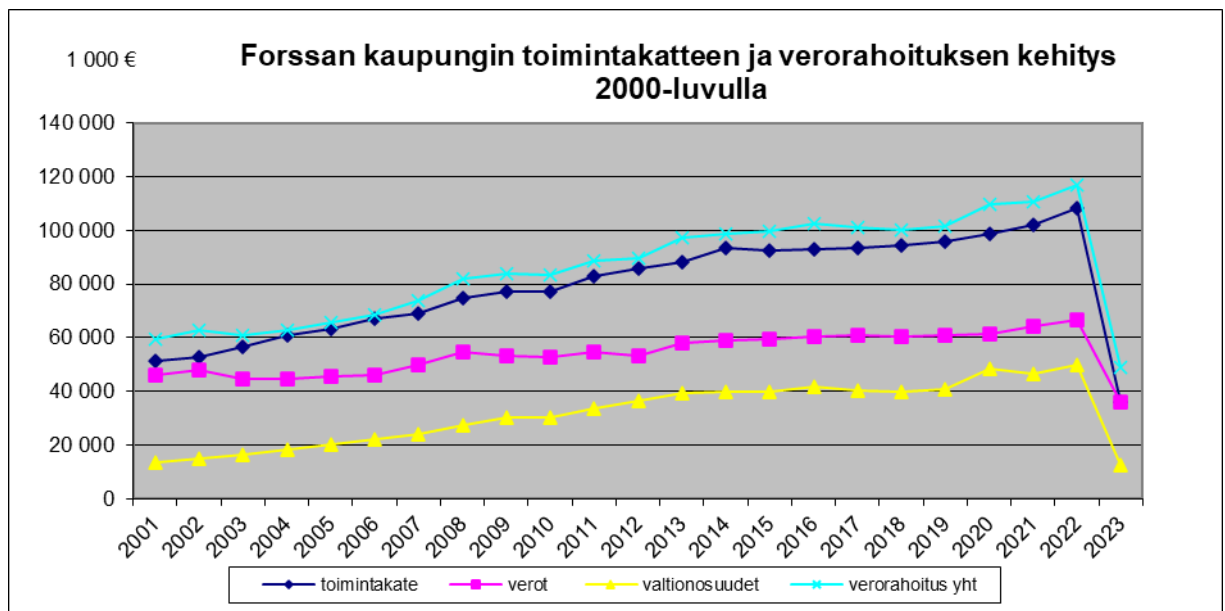
Vuosi 2023 oli verorahoituksen osalta kahdesta syystä poikkeuksellinen. Ensinnäkin verorahoitus aleni kaikilla kunnilla huomattavasti hyvinvointialueuudistuksen seurauksena. Kaupungin saamat verotulot laskivat 45,8 prosenttia ja valtionosuudet 74,4 prosenttia. Toinen poikkeus oli sote-uudistukseen liittyneet kertaluonteiset poikkeuserät. Verotuloja nosti kertaluonteisesti niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä. Kun kaikkien kuntien verotuloprosenttia leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä vuodelle 2023, kunnille tilittyi alkuvuodesta kuitenkin vielä vanhojen veroprosenttien mukaisia verotuloja. Kuntien verokertymä oli arviolta noin 1,4 miljardia normaalia suurempi tämän vuoksi. Kaupungin verohännän suuruutta on vaikea täsmällisesti arvioida, mutta kuvaavaa on, että tammikuun 2024 verokertymä oli 3,7 miljoonaa euroa pienempi kuin vuoden 2023 tammikuun siitä huolimatta, että kunnallisveroa korotettiin 0,34 prosenttiyksikköä vuodelle 2024. Asukaslukuun suhteutettuna kaupungin verohäntä olisi kuntien yhteisestä verohännästä noin 4,2 miljoonaa euroa.

Taulukko: Kaupungille tilitetyt verotulot tilinpäätösten mukaan 2010–2023

tp vuosi	yhteisövero €	muutos%	tulovero €	muutos%	kiintvero €	muutos%	yhteensä €	muutos%
2010	3 849 764	10,9	45 622 028	-3,7	3 229 754	22	52 701 546	-1,5
2011	4 383 387	13,9	46 926 729	2,9	3 246 818	0,5	54 556 934	3,5
2012	2 842 378	-35,2	47 251 713	0,7	3 237 881	-0,3	53 331 972	-2,2
2013	2 927 067	3,0	51 856 773	9,7	3 349 540	3,4	58 133 380	9,0
2014	3 241 621	10,7	51 232 124	-1,2	4 387 283	31,0	58 861 028	1,3
2015	3 452 515	6,5	51 849 045	1,2	4 376 076	-0,3	59 677 636	1,4
2016	3 142 775	-9,0	51 886 600	0,1	5 379 028	22,9	60 408 403	1,2
2017	3 855 904	22,7	51 892 121	0,0	5 326 206	-1,0	61 074 231	1,1
2018	3 659 364	-5,1	51 270 163	-1,2	5 308 934	-0,3	60 238 461	-1,4
2019	3 678 881	0,5	51 721 789	0,9	5 305 273	-0,1	60 705 943	0,8
2020	3 955 492	7,5	52 862 774	2,2	4 744 021	-10,6	61 562 287	1,4
2021	5 842 399	47,7	53 742 537	1,7	4 558 045	-3,9	64 142 981	4,2
2022	6 721 129	15,0	55 085 336	2,5	4 991 470	9,5	66 797 935	4,1
2023	4 741 366	-29,5	26 143 560	-52,5	5 316 261	6,5	36 201 188	-45,8

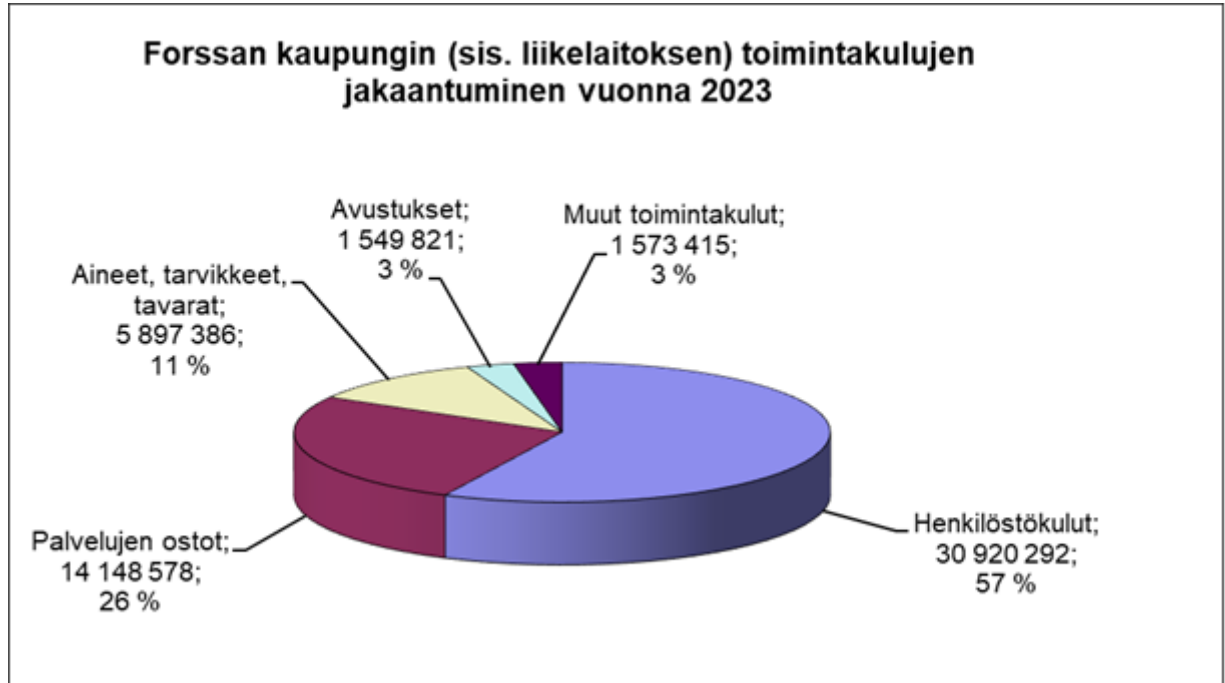
Verotulojen lisäksi myös valtionosuudet olivat kertaluonteisesti liian suuret. Kunnille maksettiin 2023 valtionosuuksia sote-kuluarvioiden perusteella, mutta sote-siirtolaskelmien tarkennuttua todellisilla kustannuksilla kävi ilmi, että todelliset kustannukset olivatkin olleet selvästi arvioita suurempia. Tämä tarkoittaa, että valtio perii vuonna 2023 liikaa maksetut valtionosuudet pois kunnilta vuosien 2025 ja 2026 aikana.

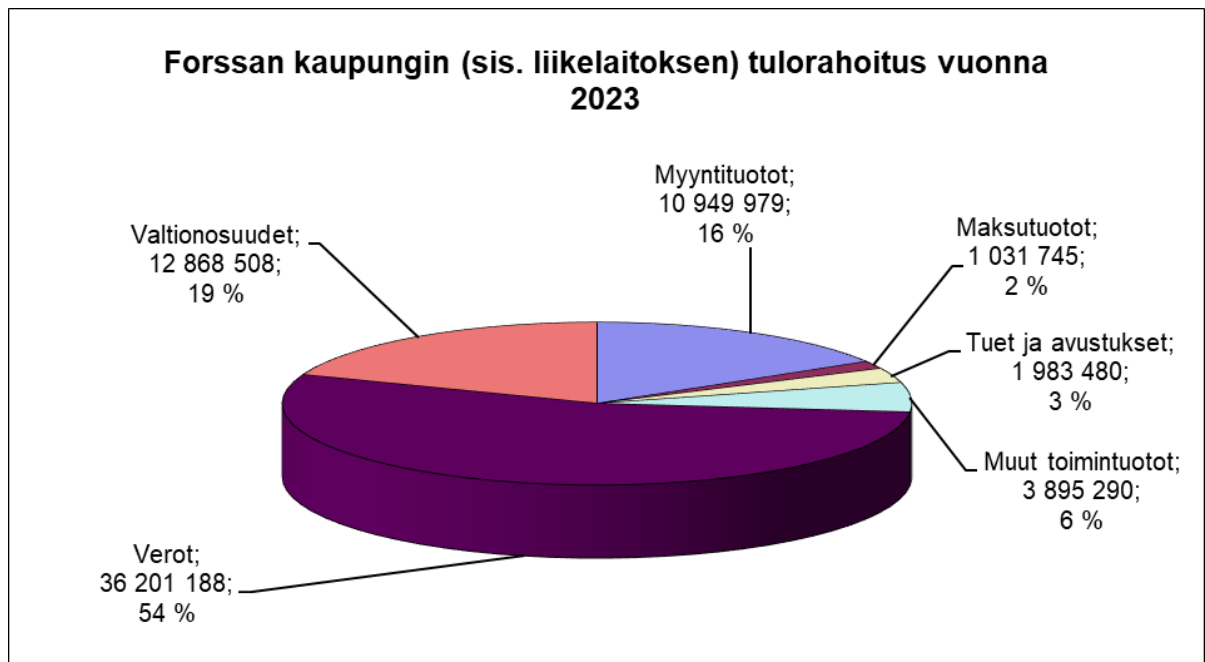
Toimintakulut ja tulot

Kaupungin ulkoiset toimintakulut vesihuoltoliikelaitos mukaan lukien olivat 54,1 miljoonaa euroa. Toimintakulut laskivat 73,0 miljoonaa euroa vuodesta 2022, koska sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut siirtyivät hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Palvelujen ostot olivat 14,1 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut olivat 30,9 miljoonaa euroa ja ne kasvoivat 194 154 euroa vuodesta 2022. Henkilöstökulujen rakenne

muuttui, koska henkilösivukulut olivat 6,0 miljoonaa euroa, mikä on 0,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Henkilösivukulujen alenemaa selittää eläkemenoperusteisen maksun muuttuminen tasausmaksuksi. Tasausmaksu jakautuu kuntien ja hyvinvointialueiden maksettavaksi ja sen myötä kuntien osuus pitkän aikavälin eläkemaksujen vastuista pieneni. Kuntien osuus tasausmaksusta on 48,7 prosenttia ja hyvinvointialueiden 51,3 prosenttia. Kaupungin toimintakulut jakaantuivat seuraavasti:

Seuraavaksi on kerrottu talouden toteumasta kaupunkiemon osalta. Kaupunkiemon sisäiset ja ulkoiset toimintakulut toteutuivat 0,8 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota suurempana, siitä henkilöstökulujen ylitys oli 0,55 miljoonaa euroa. Henkilöstökulujen ylityksen taustalla ovat pääosin ennakoitua suuremmat palkkojen sopimuskorotukset, jotka astuivat voimaan kesällä. Toisekseen ylitystä selittää sivistystoimen palvelutarpeen kasvu erityisen tuen oppilaiden ja maahanmuuttajaoppilaiden määrän kasvettua. Palvelujen ostot olivat 15,4 miljoonaa euroa, joka ylitti alkuperäisen talousarvion 0,7 miljoonalla eurolla. Isoimmat ylitykset koskivat ICT-palvelujen ja puhtaanaipitopalvelujen ostoja. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnat sen sijaan toteutuivat alkuperäistä talousarviota 0,2 miljoonaa euroa pienempänä. Kaupungin tulorahoitus yhteensä 66,9 miljoonaa euroa jakaantui seuraavasti:

Vuosikatteen kehitys

Vuosikate oli 12,7 miljoonaa euroa, kun vuonna 2022 se oli 8,3 miljoonaa euroa. Aukasta kohden vuosikate oli 772 (505) euroa. Kaupungin vuosikate on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut alimmillaan 283 euroa per asukas vuonna 2014 ja kuluneen vuoden 772 euroa per asukas on korkein vuosikate kymmenen vuoden aikana. Kymmenen viimeisen vuoden keskiarvo on ollut 469 euroa asukasta kohden.

Investoinnit ja niiden rahoitus

Bruttoinvestoinnit olivat yhteensä 9,3 (14,7) miljoonaa euroa, josta vesihuoltoliikelaitoksen investointien osuus oli 2,5 (1,7) miljoonaa euroa.

Vesihuoltoliikelaitoksen investointien lisäksi kunnallistekniikan kuten katujen ja teiden sekä puistojen ja ulkoilualueiden rakentamiseen käytettiin yhteensä 2,8 (2,4) miljoonaa euroa. Rakentamiseen suunnitteluineen käytettiin 3,2 (10,2) miljoonaa euroa, irtaimistoinvestointeihin yhteensä 0,5 (0,3) miljoonaa euroa ja ICT-ohjelmiin ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin 0,1 (0,1) miljoonaa euroa.

Investoinneista merkittävimpiä olivat Puistolinnan kiertoliittymä ja jäähallin tekniikan saneeraus. Puistolinnan kiertoliittymän hanke yhdistettiin Kartanonkadun hidasteiden kunnostuksen ja Kartanonkadun päällystyshankkeen kanssa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 3.4.2023 tarjouksen, joka oli urakkahinnaltaan 1.272.300 €. Lisätöitä hankkeeseen (mm. kaukolämpökaivannot ja lisätyt sadevesikaivot) tuli 143.100 € ja saatuja hyvityksiä 73.500 €. Rakennuttajan hankinnat 112.300 € muodostuivat valvonnasta, valaistuksesta ja istutetuista kasveista. Koko hankkeen kustannukset olivat 1.441.071 €.

Jäähallin peruskorjaus ajoittuu kahdelle vuodelle. Hankkeen ensimmäisenä vuotena saneerattiin jäähallin tekniikkaa noin 1,5 miljoonalla eurolla. Hankkeeseen saatiin 225.000 valtionavustusta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 21.9.2020 § 71 Monitoimikeskus Akvarellin investointihankkeen kokonaiskustannusarvioksi 24,2 miljoonaa euroa. Toiminta Monitoimikeskus Akvarellissa käynnistyi elokuussa 2022, mutta hankkeen taloudellinen loppuraportti hyväksyttiin valtuustossa vasta 15.1.2024 § 3. Vuoden 2023 aikana hanketta viimeisteltiin vielä 760.820 euron edestä ja viimeiset rakentamista koskevat laskut hyväksyttiin 30.9.2023. Viimeinen valtionavustuserä 136.000 € kirjattiin tilikauden jälkeen vuodelle 2024. Näin olleen hankkeesta syntyi kirjanpitotapahtumia kuuden eri tilikauden aikana.

- Investointihankkeen kokonaiskustannukset olivat 24 938 058 €.
- Hankkeeseen saatiin valtionavustuksia yhteensä 899 050 €.
- Nettoinvestointikustannukseksi muodostui 24 039 008 €.

Monitoimikeskus Akvarellin investointimenojen toteutuminen vuosittain:

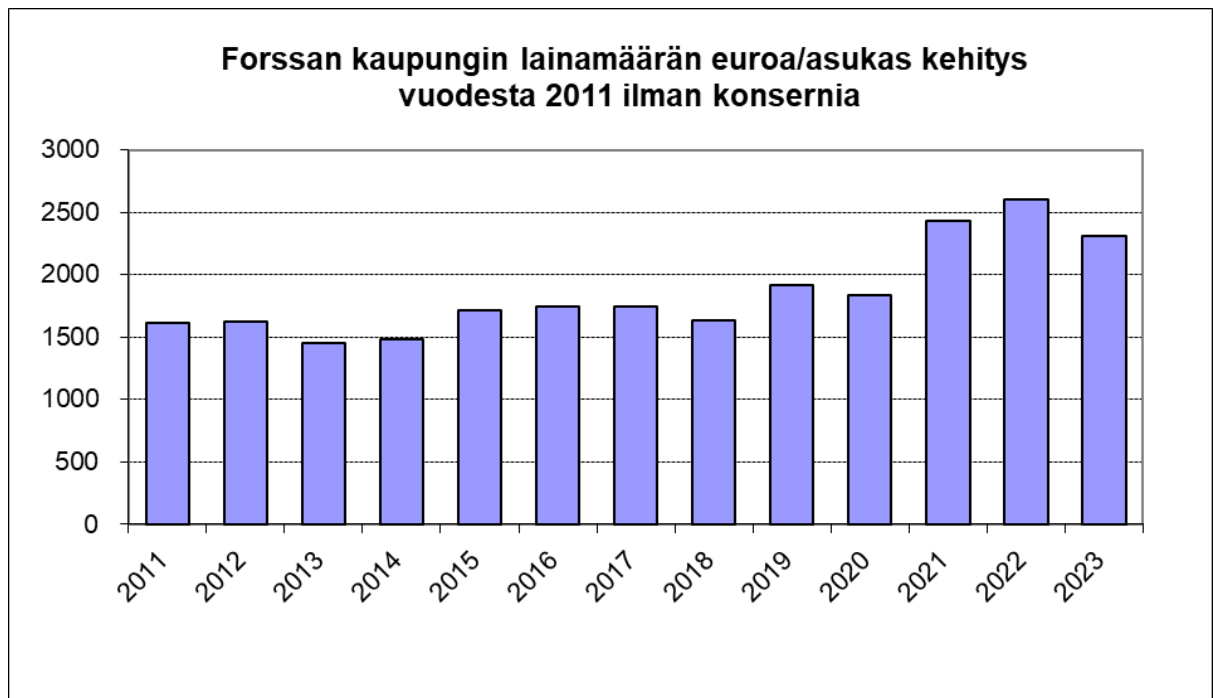
	Kokonaismenot	Valtionavustukset	Nettomenot
2019	119 453,51	0,00	119 453,51
2020	1 460 518,05	0,00	1 460 518,05
2021	13 219 247,18	246 300,00	12 972 947,18
2022	9 378 018,79	473 750,00	8 904 268,79
2023	760 820,47	43 000,00	717 820,47
2024	0,00	136 000,00	-136 000,00
yhteensä	24 938 058,00	899 050,00	24 039 008,00

Lainakanta

Vuoden 2023 lopussa kaupungin lainamäärä oli 38,1 (42,8) miljoonaa euroa ja konserniin kuuluvien yhteisöjen konsernitilillä olevien rahavarojen yksikkötilien saldot mukaan lukien 54,3 (65,6) miljoonaa euroa. Asukasta kohti lainaa oli 2 310 (2 600) euroa ja konsernitilin saldot mukaan lukien 3 291 (3 983) euroa. Kuntien keskimääräinen lainakanta asukasta kohden oli 3 378 euroa ja kuntakonsernien 7 768 euroa vuoden 2022 tilinpäätösten mukaan.

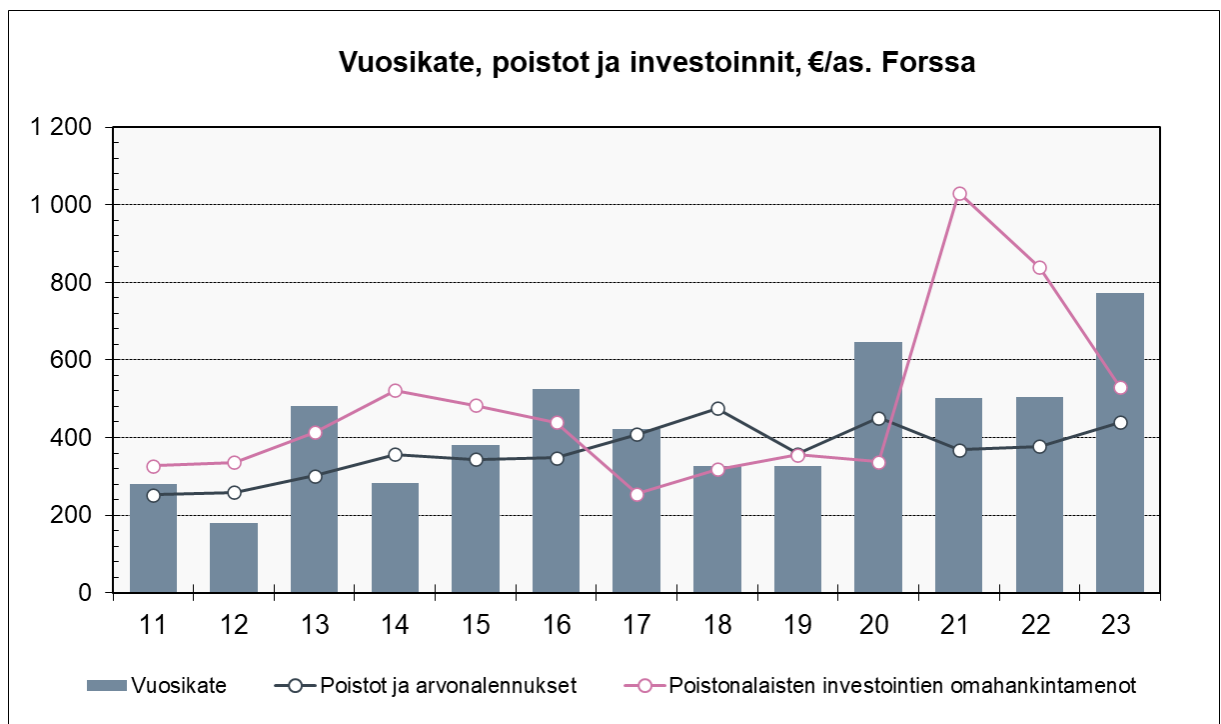
Tilinpäätöksessä ilmoitetaan lainamäärä konsernitilien saldot mukaan lukien, mutta tosiasiallisesti se tieto on harhaanjohtava. Jos esimerkiksi konserniyhtiön kassassa olevat varat ovat kasvaneet, kasvattaa se tässä yhteydessä kaupungin ilmoitettua lainamäärää ja sama toisinpäin. Lainamäärää arvioitaessa on mielekkäämpää seurata kaupungin lainamäärää ilman konsernitilien saldoja.

Uutta pitkäaikaista lainaa ei nostettu ja vanhoja lainoja lyhennettiin 4,6 miljoonalla eurolla. Kaupungin lainasalkun keskikorko oli 1,06 % eli sama kuin vuonna 2022. Kaupungin laskennallinen lainanhoitokate ilman konsernitilin saldoja oli 2,5 (1,5) eli se oli varsin hyvällä tasolla. Kaupungin maksuvalmius parani ja oli vuoden 2023 lopussa 25 (18) päivää.

taulukko ilman konsernitilin alatilien saldoja

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuosikatteen, poistojen ja investointien omahankintamenojen kehitys vuosina 2011–2023.

Vuosikate on ollut neljänä viimeisenä vuotena selvästi aiempia vuosia suurempi ja poistoja isompi. Taloussuunnitelman mukaan tilanne muuttuu kuitenkin seuraavina vuosina.

Kaupungin vastuut

Kaupunki on antanut takauksia konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta. Lainatausta-kausten jäljellä oleva pääoma on noin 18,9 miljoonaa euroa. Lisäksi kaupunki on an-

tanut sitoumuksen Loimijoen Kuntapalvelut Oy:lle keskuskeittiön vuokrien maksamisesta vielä 17 vuoden ajaksi siinä tapauksessa, että vuokralainen ei pystyisi täyttämään vuokrasopimuksen mukaisia velvoitteita. Vuokrakausi on 1.1.2021 -31.12.2041. Keskuskeittiöstä on vuokravastuuta jäljellä noin 5,7 miljoonaa euroa.

Kaupunki antoi uusia takauksia kolme kappaletta Forssa-asunnot Oy:lle alla olevan taulukon mukaisesti.

Takauksen kohde	Takaussumma	Takauksen kesto enintään
Saniaispolku 4 maalämpöurakka	111 594 €	10 vuotta
Vanhan lainan uudelleenrahoitus	410 400 €	10 vuotta
Pihlajakuja 1 saneeraus	662 000 €	31 vuotta
Uudet takaukset yhteensä	1 183 994 €	

Muut ei taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3 a luvun mukaisesti tilinpäätöksessä tulee antaa tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista.

Kaupungilla ei ole erillistä ohjetta korruption ja lahjonnan torjumiseksi, mutta asiasta on huolehdittu mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeella ja kaupungin hankintaohjeistuksella. Kaupungin konserniohjeeseen sisältyy myös tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa, jossa on käsitelty mm. lahjoman vastaisia periaatteita.

Luottamushenkilöt ja kaupungin johtavat viranhaltijat ovat antaneet kuntalain mukaiset sidonnaisuusilmoitukset.

2.4 Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa toimialoittain

Keskushallinto

Kunta-alan virka- ja työehtosopimusten mukaan Forssan kaupungissa toteutettiin seuraavat sopimuskorotukset:

KVTES

Yleiskorotus 1.6.2023 lukien 2,2 % (perhepäivähoitajat 2,3 %)

Paikalliset järjestelyerät 1.6.2023 lukien

- järjestelyerä A 0,4 %
- järjestelyerä B 0,3 %
- kehittämiserä 1,2 %

Kertapalkkiot

KVTES:n piirissä olevalle henkilöstölle maksettiin 30.6.2023 tietyin edellytyksin euro-määräinen kertapalkkio 467 euroa. (Yhdenjaksoinen työ-/virkasuhde alkanut viimeistään 2.5.2023 ja voimassa 31.5.2023 asti.)

Yllä mainitun kertapalkkion lisäksi KVTES liite 5 (varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä eräät koulun ammatti- ja peruspalvelutehtävät) henkilöstölle maksettiin 120 euron kertapalkkio 30.6.2023 samoin edellytyksin.

OVTES

Yleiskorotus 1.6.2023 lukien 2,02 %

Paikalliset järjestelyerät 1.6.2023 lukien

- järjestelyerä A 0,4 %
- järjestelyerän B 0,3 %
- kehittämiserä 1,2 %

Kertapalkkiot

OVTES:n piirissä olevalle henkilöstölle maksettiin 30.6.2023 tietyin edellytyksin euro-määräinen kertapalkkio 467 euroa. (Yhdenjaksoinen työ-/virkasuhde alkanut viimeistään 2.5.2023 ja voimassa 31.5.2023 asti.)

Yllä mainitun kertapalkkion lisäksi osio G:n varhaiskasvatuksen opetushenkilöstölle maksettiin 150 euron kertapalkkio 30.6.2023 samoin edellytyksin.

TS

Yleiskorotus 1.6.2023 lukien 2,2 %

Paikalliset järjestelyerät 1.6.2023 lukien

- järjestelyerän A 0,4 %
- järjestelyerä B 0,3 %
- kehittämiserä 1,2 prosenttia %

Kertapalkkio

Teknisen sopimuksen piirissä olevalle henkilöstölle maksettiin 30.6.2023 tietyin edellytyksin euromääräinen kertapalkkio 467 euroa. (yhdenjaksoinen työ-/virkasuhde alkanut viimeistään 2.5.2023 ja voimassa 31.5.2023 asti)

TTES

Yleiskorotus 1.6.2023 lukien

Palkkaryhmä	€/tunti	Peruspalkan korotus snt/tunti
I A	13,93-15,95	37
I B	12,43-14,43	34
I C	11,50-12,92	31
II A	10,98-11,92	28
II B	10,76-11,44	28
III	10,43-11,13	24
IV	9,71	24
O	9,92	22
Nuoret alle 18 v	9,12-9,34	22

Paikalliset järjestelyerät 1.6.2023 lukien

- järjestelyerä A 0,4 %
- järjestelyerä B 0,3 %
- kehittämiserä 1,2 %

Kertapalkkio

Tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimuksen piirissä olevalle työntekijälle maksettiin tietyin edellytyksin euromääräinen kertapalkkio 467 euroa 30.6.2023. (työsuhde alkanut viimeistään 2.5.2023 ja yhdenjaksoisesti voimassa 31.5.2023 asti)

Järjestelyerien kohdentamisessa KVTES:n ja OVTES:n osalta painotettiin varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen opettajille valmisteltiin ja hyväksyttiin uusi työnvaativuudenarviointijärjestelmä, jonka täytäntöönpanoon kohdennettiin järjestelyeriä.

Kaikkien sopimusten osalta ja varhaiskasvatuksen opettajien työnvaativuudenjärjestelmän osalta neuvottelutulokset työntekijäjärjestöjen kanssa olivat yksimieliset.

Henkilökunnan työhyvinvointia tukevia palveluja vahvistettiin siten, että liikunnan ja kulttuurin lisäksi ePassi-etua oli mahdollista käyttää myös hyvinvointiin (hieronta). Lisäksi käyttöön otettiin Järki Vihreä -Forssa strategian hengessä polkupyöräetu. Vuoden alussa palautettiin myös Vesihelmi-etu siten, että kaupunki maksaa työntekijöiden lippujen hinnasta neljän euron osuuden. Lisäksi erikseen tuettiin kaupunkifestivaali Holjat –lippujen ostoa. Lokakuussa järjestettiin Akvarellissa henkilöstöjuhla, jossa oli ruokailu ja komedia Keski-ikäniäkö. Lisäksi halukkaille järjestettiin tutustumiskierroksia Akvarelliin.

EPassi-edun arvo vuonna 2023 oli 100 €. Edun otti käyttöönsä 421 työntekijää ja etua käytettiin 42 500 €:n arvosta. Annetusta edusta käytettiin 76 %. Eniten etua hyödynnettiin Viihdeumala Vesihelmessä, elokuvissa ja Forssan kaupungin liikuntapalveluissa.

Keväällä 2023 toteutettiin Signi-henkilöstökysely, jossa kysyttiin koko henkilöstöltä heille työssä merkityksellisimpiä asioita ja niiden toteutumista sekä kehittämisajatuksia työntekijäkokemuksen edelleen parantamiseksi. Kyselyyn vastasi 62 %:ia henkilökunnasta. Henkilökunnalle merkityksellisimpiä asioita olivat:

1. työympäristö, jossa voi olla oma itsensä
2. työpaikan vahva yhteishenki
3. mielekkäät työtehtävät.

Kyselyn tulosten perusteella merkitykselliset asiat toteutuivat organisaatiossa sen tasoisesti, että kaupungille myönnettiin Future Workplaces –sertifikaatti. Kyselyn tulokset on käyty työyksiköissä läpi ja niiden pohjalta on tehty sekä yksikkö että organisaatiotasoisia kehittämissuunnitelmia.

Lokakuussa 2023 alettiin julkaista säännöllisesti henkilöstölle suunnattua uutiskirjettä, johon kootaan ajankohtaisia asioita. Kirjeen tavoitteena on parantaa henkilöstölle suunnattua viestintää ja tiedotusta ja osaltaan luoda yhtenäistä organisaatiokulttuuria.

Syksyllä 2023 päätettiin ottaa käyttöön anonyymi rekrytointi käytettäväksi harkinnanvaraisesti osassa rekrytointeja.

Osallistuvan budjetoinnin 20 000 euron määrärahat kohdennettiin kaupunkilaisille järjestetyt ideoinnin ja äänestyksen perusteella Lamminrannan kuntoportaiden kunnostamiseen. Osallistuva budjetointi on vakiintunut toimintavaksi osallistaa kaupunkilaisia kaupungin kehittämiseen.

Markkinointia ja viestintää toteutettiin brändikäsikirjaa, sen visualisointiohjetta, viestintäohjetta ja sosiaalisen median ohjetta noudattaen ja hyödyntäen. Ohjeistusten lisäksi markkinointia ja viestintää toteutettiin vuosittaisen kaupunkimarkkinoinnin markkinointi- ja viestintäsuunnitelman mukaisesti, joka pohjautuu kaupunkistrategiaan ja talousarviossa nostettuihin pääteemoihin.

Kaupunkimarkkinoinnissa toteutettiin paikallisesti ja valtakunnallisesti sähköistä markkinointia, radiomainontaa, some-mainontaa, lehti-ilmoittelua, led-taulumainontaa, HSL:n bussimainontaa sekä tapahtuma- ja messuesittelyjä. Kaupungin poikkihallin-

nollinen markkinointi- ja viestintäryhmä kokoontui viisi kertaa. Ryhmän kokouksissa käsiteltiin kaupunkimarkkinoinnin ja -viestinnän lisäksi palveluyksiköiden markkinoinnin ja viestinnän toimenpiteitä, vuosikelloja sekä toimijoiden yhteistyötä ja toimintojen kehittämistä. Ma-vi -ryhmälle ja muille kaupungin forssa.fi-sivuston päivittäjille järjestettiin keväällä kaksi koulutustilaisuutta Mainostoimisto Synergia Oy:n vetämänä valtuustosalissa. Koulutuksen avulla sivuston saavutettavuutta ja käytettävyyttä kehitettiin. 7.12. järjestettiin some-koulutus kaupungin henkilöstölle valtuustosalissa.

Koko vuoden merkittävimpänä toimenpiteenä toteutettiin Forssan hallinnon 100-vuotisjuhlavuoden markkinointi ja viestintä. Asukkaita osallistettiin juhlavuoden markkinointiin mm. julkaisemalla vuoden 2022 aikana kerättyjä forssalaisten tarinoita ja niihin liittyviä kuvia nettisivuston Forssa 100-osiossa – ”100 tarinaa Forssasta” oli myös yksi juhlavuoden pääteemoista. Kampanjan aikana kerätyistä valokuvista koottu kuvakollaasi toimi juhlavuoden ajan kuvituksena ja sitä käytettiin mm. tiedotuslehden juhlanumerossa sekä bussipysäkkimainonnassa. Kaupungin nettisivuston Forssa 100-osiossa tiedotettiin juhlavuoden aikana kaikista toteutuneista tapahtumista ja toimenpiteistä sekä julkaistiin kuukausittain vaihtuva Forssan historiaan perustuva tietokilpailu. Markkinointia ja viestintää varten otettiin käyttöön juhlavuoden logo ja slogan, joita käytettiin kaikessa markkinoinnissa. Lisäksi logoa käytettiin mm. henkilöstön esittely- ja tiedotemateriaaleissa ja sp-allekirjoituksissa. Esittelymateriaaleiksi toteutettiin tiedotteita, julisteita, tarroja, neljä esittelyroll-uppia, kaksi mainoslippua sekä selfie-seinä. Markkinointia ja viestintää toteutettiin kaikkia kaupungilla käytössä olevia viestintäkanavia ja esittelymuotoja hyödyntäen. Kevään aikana toteutettiin mm. ”Onko sinun rohkeudellesi tilaa täällä?”-haastetesti, jonka kohdennettu mainonta toteutettiin valtakunnallisesti Google Ads-, FB&IG-, Adform- ja Typeform-kanavien kautta. Kampanjalla saatiin 2,1 milj. mainosnäyttöä, 10531 klikkausta testiin, 809 tehtyä testiä sekä 150 uutta kaupungin uutiskirjeen tilaajaa. Syksyllä toteutettiin Äänibrändi-kampanja, jossa mainosnäyttöä oli yli 1,3 milj., kyselyklikkauksia lähes 11 000, kyselyvastausta 927 ja kampanjasivulle yli 27 000 kävijää. Lisäksi kampanjan avulla saatiin uusia uutiskirjeen tilaajia 300. Juhlavuoden tapahtumiin ja tilaisuuksiin hankittiin Forssa 100-markkinointituotteita (T-paita, puuvillakassi, pastilliaski, tikkari ja heijastin). Kaupungin toimesta järjestettiin juhlavuoden aikana eri-ikäisille kohderyhmille suunnattuja tapahtumia 78, joista osa oli kestoiltaan pidempiä sekä 30 eri tavoin toteutettua juhlavuoteen liittyvää toimenpidettä. Näkyvimpinä tapahtumina 7.5. urheilutalo Feeniksissä järjestetty Forssan 100-vuotisjuhla, johon osallistui 800 henkilöä sekä 2.-12.12. Kehräämön alueella toteutettu, suuren suosion saanut Kehräämön valopolku. Yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettiin 45 tapahtumaa tai toimenpidettä. Forssan 100-vuotisjuhlavuoden 2023 kaupungin toimenpiteitä ja tilaisuuksia sekä niiden markkinointia ja viestintää suunnitteleva ja koordinoiva, kaikkien toimialojen edustajista koottu työryhmä, kokoontui seitsemän kertaa ja Forssan 100-vuotisjuhlan ohjelmasta ja koordinoinnista vastannut työryhmä kuusi kertaa.

Kaupungin palveluyksiköiden some-viikkesittelyjä toteutettiin suunnitellusti kaupungin Facebook- ja Instagram-kanavilla. Orgaanista markkinointia ja viestintää toteutettiin kaikilla kaupungin some-kanavilla sekä maksettua markkinointia ja viestintää kohdennetusti Facebook- ja Instagram-kanavilla.

Asumisen ”Kaiken keskellä Forssa”-markkinointia edistettiin 20.3.-16.4. Almamedian (suurimpana Iltalehti) tulospohjaisella Etelä-Suomen maakuntiin kohdennetulla bannerikampanjalla, joka sai 2,7 milj. mainosnäyttöä ja 4615 vierailua forssa.fi-sivuston Asukkaaksi-osiossa. Samalla materiaalilla toteutettiin bannerimainontaa myös V-S Yrittäjälehden digilehdessä tammikuun ajan. Asumisen mahdollisuuksia ja kaupungin

tonttitarjontaa markkinoitiin myös 10.-11.6. Forssan messuilla Kutomolla ja 7.-8.10. Kotona-messuilla Hämeenlinnassa. Vuoden aikana julkaistiin ilmoittelua paikallisissa asumisen julkaisuissa ja valtakunnallisissa messulehdissä. Omakoti- ja yritystonttien markkinointia toteutettiin sähköisissä palveluissa kuten etuovi.comin ja Luettelomediaan sivustoilla sekä Forssassa sijaitsevilla LED-tauluissa. Kansallisen kaupunkipuisto- ja verkoston markkinoinnissa keskityttiin some-markkinointiin ja viestintään.

Matkailu ja -tapahtumamarkkinointia edistettiin sähköisellä ja printtimainonnalla eri kanavissa. ”Forssan kesä on täynnä elämää” -bannerikampanjalla 26.5.-18.6. ja 26.6.-2.7. Sanoman digilehdissä (suurimpina Iltasanomat ja HS). Kampanja toteutettiin kohdennettuna E-S maakunnissa. Kampanjalla saatiin yli 2,4 milj. mainosnäyttöä ja yli 8000 klikkausta forssa.fi-sivuston tapahtumakalenteriin. Kampanja moninkertaisti tapahtumakalenterin käynnit kesäkuukausina ja sen jälkeenkin kalenterin kuukausittaiset kävijämäärät ovat nousseet kaksinkertaisiksi. Paikallista markkinointiyhteistyötä toteutettiin tapahtumanjärjestäjien ja yhdistysten kanssa erilaisin toimenpitein.

Esitemateriaaleina toteutettiin toukokuussa ja lokakuussa julkaistut kaupungin tiedotuslehdet, Opaskartta 2023 sekä päivitetyt Lasten kartta ja kansallisen kaupunkipuiston esitteet kieliversioineen. Tiedotuslehdet julkaistiin printtilehden lisäksi myös interaktiivisina versioina, joissa osa artikkeleista käännettiin englanniksi. Lisäksi matkailu- ja tapahtumamarkkinointia toteutettiin sähköisissä ja printtimedioissa valtakunnallisesti ja paikallisesti.

Markkinointi- ja viestintätoimenpiteitä on toteutettu osin yhteistyössä kolmen sopimusmainostoimiston (Mainossatama Oy, Mainostoimisto Neljä Ulottuvuutta Oy ja MakMedia Oy) kanssa. Kaupungin YouTube-kanavalla julkaistavan videotuotannon tekstityspalvelut tuotti Spoken Oy. Kaupungin uutiskirje julkaistiin kahden viikon välein. Kaikille Forssan muuttaneille lähetettiin muuttajakirjeet.

Forssan Yrityskehitys Oy:n palveluksessa toimiva matkailukoordinaattori hoitaa seudullista matkailun neuvonta- ja koordinaatiotyötä. Vuoden 2023 markkinointitoimenpiteinä osallistuttiin K50-messuille ja Kotimaan Matkailumessuille Tampereella, ostettiin seudun kesätapahtumille koko sivun näkyvyys 17.5.2023 julkaistusta Ilta-Sanomista ja toteutettiin vuoden 2023 Matkailijan Opas. Esitettä postitettiin kattavan matkailuverkoston kautta ympäri Suomen ja se oli jaossa seudun eri kohteissa sekä tapahtumissa. Forssan kauppatorilla sijaitseva info palvelee ympäri vuoden kaupungin esitejakelupisteenä ja 3.6.-3.8.2023 välisenä aikana infossa oli saatavissa henkilökohtaista asiakasneuvontaa seudun matkailupalveluista tiistaisin ja torstaisin. Matkailukoordinaattori piti myös Forssan museon ja Hotelli Fabrikin asiakaspalveluhenkilöstölle omat esittelytilaisuudet kesän kohde- ja tapahtumatarjonnasta. Yrittäjille tiedotettiin matkailun ajankohtaisista asioista seitsemässä uutiskirjeessä, kohdennetuilla sähköposteilla ja järjestettiin kolme matkailutoimijoiden yritysvierailutapaamista.

Riihimäen ja Hämeenlinnan seutujen kanssa seudun matkailu toteutti kansainvälisille asiakkaille suunnattuja markkinointitoimenpiteitä, jotka perustuvat maakunnan kuntien Lakeland – yhteistyösopimukseen. Toimenpiteinä oli mm. Finnairin tuottama matkanjärjestäjävierailu Japanista, edustus kv. myyntitapahtumissa Saksassa, Japanissa, Tanskassa, Alankomaissa, Belgia ja Helsingissä sekä tuotettiin sisältöä Visit Finlandin Lakeland kampanjoihin ja Visit Häme -kanaviin.

Matkailukoordinaattori toimi maakunnallisen Technical Visit Häme -hankkeen projektipäällikkönä 28.2.2023 saakka, jolloin hanke päättyi. Hankkeen tuloksena syntyi tuote-esite asiantuntijavierailuista kantahämäläisiin yrityksiin. Tuote-esitteeseen sisälly-

tettiin yritysesittelyiden oheen liitännäisvierailuja, matkailupalveluja ja paikalliset matkanjärjestäjät. Matkailukoordinaattori osallistui 18.-19.1.2023 Matka 2023 -messujen yhteydessä järjestettyyn Matka Workshop Day -ammattilaistapahtumaan, jossa hän esitteli koottuja vierailutuotteita ulkomaisille matkanjärjestäjille 24 tapaamisissa. Hankkeen lopuksi valmistui viisi teemoitettua markkinointiin käytettävää lyhytvideota. Videot on ladattu Visit Hämeen YouTube -kanavalle ja tuote-esite löytyy sekä Forssan Yrityskehityksen että Visit Hämeen verkkosivuilta.

Matkailulle osoitetusta budjetista katettiin myös vuoden 2023 Forssan seudun matkailun digiloikka -hankkeen kuntarahoitusosuus. Hämeen liitto myönsi hankkeelle jatkoajan ja se päättyi 31.12.2023. Vuonna 2023 hankkeessa toteutettiin yritys kohtaista digineuvontaa ja järjestettiin yhteensä seitsemän koulutustilaisuutta liittyen valokuvaukseen, Visit Finlandin Datahub -tuotetietokantaan, mediatiedottamiseen, LinkedInin käyttöön ja yritysten omien verkkosivujen toteutukseen. Hankkeessa toteutettiin yksi vaikuttajamarkkinointivierailu, joka tuotti sisältöä seudun kaikkien kuntien alueelta. Loppukesästä hanke toteutti valokuvauksia seudun kohteista ja kuvat on ladattu viestintä- ja markkinointikäyttöön Flickrin Kanta-Hämeen avoimeen kuvapankkiin. Hanke mahdollisti myös seudun matkailusivuston sisältöuudistuksen, jossa sivuston rakennetta muokataan selkeämmäksi, nostetaan kuntia näkyvämmiin esille ja valmistaudutaan ennakkoon avoimen rajapinnan käyttöön yritystietojen ylläpidossa. Käytännön muutokset toteutetaan kevään 2024 aikana.

Matkailukoordinaattori osallistui seudun edustajana kuukausittaisiin maakunnan matkailuhankkeiden toimijatapaamisiin, Hämeen kauppakamarin matkailuvaliokuntatyöhön, eri sidosryhmätilaisuuksiin ja uuden maakunnallisen kehittämishankkeen suunnittelun. Uusi Maaseuturahaston rahoittama Elämyksen esiin -elämystaloudesta kasvua matkailuun -tiedonvälityshanke sai myönteisen rahoituspäätöksen lokakuussa ja hankkeen toteutusaika on 1.1.2024-31.12.2025.

Valtuusto kokoontui 9 kertaa ja kaupunginhallitus 28 kertaa. Kaupungin johtoryhmä kokoontui 31 kertaa ja konsernijohtoryhmä 3 kertaa.

Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut

Toimialan tukipalvelut

Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta kokoontui vuoden aikana 14 kertaa. Lautakunnan iltakoulut pidettiin 17.1. ja 22.9. Yläkouluikäisten ja toisen asteen opiskelijoista koostuva nuorisovaltuusto kokoontui 11 kertaa. Peruskouluikäisten LastenForssa – valtuusto kokoontui kaksi kertaa.

Hanketoiminta oli erittäin aktiivista. Hankerahoitusta käytettiin vuonna 2023 yhteensä 1 199 774 euroa 49:ssä eri hankkeessa.

Perusopetus

Perusopetuksessa oli 20.9. (tilastointipäivänä) 1 272 oppilasta. Perusopetusryhmien oppilasmäärä vaihteli 11 ja 27 välillä. Vuosiluokkien 1–6 yleisopetusryhmiä oli 43. Yläkouluissa opetusryhmiä oli 24. Akvarellin koulussa pienryhmiä oli 17. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oli tilastointipäivänä oppilaita 42. Myöhemmin syksyllä valmistavan opetuksen oppilasmäärä kasvoi. Luokkamuotoista valmistavaa

opetusta oli syyslukukaudella Keskuskoululla yksi 7–9 vuosiluokkien opetusryhmä sekä Heikan ja Talsoilan kouluissa molemmissa koulussa kaksi vuosiluokkien 1-6 -opetusryhmää.

Akvarellin koulun pienryhmissä olevien oppilaiden määrä oli 147 (20.9.). Oppilaita, joiden kotikunta oli muu kuin Forssa, oli 36. He tulivat 10:stä eri kunnasta.

Koulukuljetuksissa olevia oppilaita oli syyslukukaudella 234 oppilasta (227 oppilasta v. 2022).

Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestettiin 1.–2. –luokkalaisille kaikilla kouluilla. Aamupäivätoimintaa järjestettiin syyslukukaudella.

Akvarellin koululla järjestettiin 1.–9.-luokkalaisten kehitysvammaisten aamu- ja iltapäivähoitoa.

Perusopetuksen erityisinä painopisteinä olivat kestävän kehityksen toimenpiteiden edistäminen, kiusaamisen ehkäisy ja lukemisen edistäminen.

Vapaa-aikapalvelut

Palvelualueeseen kuuluvat Viihdeuimala Vesihelmi, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut, kirjastopalvelut, yleinen kulttuuritoiminta sekä museopalvelut. Palvelualueella koottiin yhteinen tavoite- ja toimenpideohjelma. Palvelualueen tilivelvollisena toimii sivistysjohtaja (oto).

Vesihelmi

Vuonna 2023 Vesihelmi oli avoinna 319 päivää. Kokonaiskävijämäärä nousi 172 483 kävijään ja ylitti koronaa edeltäneen vuoden 2019 kävijämäärän. Toimintatuotot ylittivät lisätalousarvion jälkeen budjetoidun. Menot nousivat vähän annetun raamin yläpuolelle. Vesihelmi järjesti normaaliin tapaan uimakouluja, puuha- ja teemapäiviä, sekä käytti Wibit-vesitemppurataa. Matkailu- ja markkinointiyhteistyötä jatkettiin seudun toimijoiden kanssa. Vuosihuollossa tehtiin normaaleja ylläpitohuoltoja. Liukumäkeä paikattiin ja sen uusiminen siirrettiin tehtäväksi peruskorjauksen yhteydessä.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluilla oli vilkas Forssa100 juhluvuosi. Perinteisten tapahtumien lisäksi järjestettiin muutamia lisätapahtumia mm. Forssa100 höntsäjalkapalloa keinonurmella koko kesän ajan sekä Pyöräile100 kampanja. Ryhmätoiminta on palautunut koronan jäljiltä.

Toteutettiin liikuntapaikkaselvitys kaupungin liikuntapaikoista sekä tehtiin liikuntapaikkasuunnitelma vuoteen 2030 yhteistyössä kaupungin eri yksiköiden kanssa, seuroja myös kuunnellen.

Jäähallissa aloitettiin peruskorjauksen 1. vaihe, jossa mm. uusittiin jäänaluslaatta rataputkistoihin, lämmönjakokeskus kokonaisuudessaan, sekä ilmastointi ja lämmöntalteenottojärjestelmä kokonaisuudessaan. Halli oli tästä johtuen kesäkaudella kiinni pidempään.

Liikuntapaleluiden tulotavoitteesta jäätiin mm. jäähallin remontin vaikutusten takia, mestisseuran vuokratästit alaskirjattiin hallituksen päätöksellä. Vuokramaksujen perimisessä oli muiltakin osin haasteita. Jäänhoitokoneen ja kompressorin remontit olivat hintavia. Henkilöstössä oli pitkiä sairaslomia. Feeniks oli kesällä kiinni 5 viikkoa.

Tunnuslukuja:

Jäähalli 2023

1 731,5 h ja 25 671 hlöä

Harjoitushalli 2023

1 637 h ja 21 543 hlöä

Feeniks kävijämäärä 29 746 hlöä

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen kävijämäärät kaikkien toimintojen osalta vuonna 2023 oli 23 563. Lukuihin sisältyvät Kuutamolla järjestettävä -ja muu oma toiminta, tapahtumat, retket, leiritoiminta, Liikennepuisto ja etsivän nuorisotyön toiminta ja tapahtumat.

Vuoden 2023 aikana nuorisotoimi järjesti lapsille, nuorille ja lapsiperheille tapahtumia yhteensä 22, joista 2 oli Matkun kylällä.

Kesällä Forssa tutuksi -päiväleirejä järjestettiin Kehräämön nuorisotilalla kaksi 5 päivän mittaista leiriä, joihin osallistui 65 lasta. Yön yli leirit järjestettiin Pikku-Liesjärvellä, johon osallistui 68 lasta. Kesäleirit olivat maksuttomia.

Liikennepuistossa kävi kesän aikana 7 048 lasta ja aikuista.

Nuorisopalveluissa työskenteli 3 hanketyöntekijää etsivässä nuorisotyössä. Etsivän nuorisotyön PARent tilastointiin kirjattiin 183 nuorta.

Nuorisotoimeen saatiin lisäresurssia yhden vakinaisen vakanssin verran.

Kaupunginkirjasto

Pääkirjasto oli avoinna 363 päivänä yhteensä 5 060 tuntia, josta 2 025 tuntia oli asiakaspalveluaikaa, 816 tuntia itsepalveluaikaa ja 2 219 omatoimiaikaa. Lisäksi kirjastotautolla oli pysäkkiaikaa 487 tuntia ja sen pysäkkejä 39 kappaletta.

Kirjaston kokoelma on yhteensä 116 807 (ed. vuosi 120 331) nidettä, joista 5 137 (5 386) hankittiin vuonna 2023. Lainaajia oli 7396 (6 674) ja kirjastokäyntejä 97 196 (79 840). Fyysisen kokoelman lainaus oli 213 419 (195 100) ja e-aineistojen lainaus 19 033 (17 176). Kirjaston verkkopalveluissa ja verkkosivuilla asioitiin 101 820 (80 033) kertaa. Kirjasto järjesti 110 (110) tapahtumaa, joissa oli yhteensä 2 760 (1763) osallistujaa. Käyttäjäkoulutusta eli pääsääntöisesti kirjastonkäytön opetusta, kirjavinkkauksia ja digineuvontaa sekä tiedonhaun opetusta järjestettiin yhteensä 122 (84) kertaa ja osallistujia oli 1 312 (906). Kirjasto järjesti viisi (neljä) näyttelyä.

Forssan hallinnoimaan Louna-kirjastojen yhteiseen demokratiahankkeeseen haettiin jatkoaikaa ja se päättyy 30.6.2024. Hankkeessa on luotu kokeilumalleja kirjaston demokratiatyön vahvistamiseksi.

Yleinen kulttuuritoiminta

Yleisen kulttuuritoiminnan tapahtumia olivat mm. Veteraanipäivän juhla, Vapunpäivän lipunnosto sekä itsenäisyyspäivän juhla, jouluihin konsertti sekä kuusi Kehrämmön perhelauantaita. Kouluille ja varhaiskasvatukselle järjestettiin kirjailijavierailuja sekä musiikkiesityksiä. Yhteistyössä 3. sektorin kanssa järjestettiin Tyykijazz ja Tori soimaan -tapahtumat. Näyttelytila Vinkkelissä oli 12 näyttelyä. Kulttuuritoimintaan oli vaikutusta Kulttuurin kuvio ry:stä eroamisella ja sen pyörittämän LEKA-toiminnan päättymisellä.

Forssan museot

Forssan museo palveli yleisöä vuoden aikana kolmessa kohteessa: Forssan museossa, Kuosikeskuksessa ja Ronttismäen tehtaalaismuseossa.

Forssan museokohteet olivat avoinna yhteensä 2 879 tuntia ja kävijöitä kohteissa oli yhteensä 12 074. Vuoden aikana järjestettiin 17 näyttelyä, joista Kuosien kotiinpaluu -Finlayson Forssassa näyttely Vinkkelissä ja Forssa Textile Week -näyttely Valimolla. Vuoden pää tapahtumaksi muodostui Forssa Textile Week 16.-20.8., jonka pop-up-myymälät, näyttelyt ja keskustelut sijoittuivat 8 kohteeseen kaupungilla, ja joka houkutteli noin 2500 kävijää. Kävijämäärää ei ole laskettu museokohteiden kävijämääriin.

Museon aineistoja oli lainassa Finlayson 200-näyttelyssä Nagasakin alueen taidemuseossa Japanissa, jossa sen näki 15 000 kävijää.

Yleisöopastusten lisäksi järjestettiin 21 tapahtumaa Ronttismäen tehtaalaismuseolla ja 18 teemakävelyä kaupungilla. Arkistot palvelivat tutkijoita ja lehdistöä paikan päällä ja piipunjuurella.finna.fi -tietokannan kautta. Henkilökuntaa oli 4,7 htv, joista kolme vakituista ja muut määräaikaista. Lisäksi museolla työskenteli vuoden aikana 0,5 htv:n verran työllistettyjä, ja kolme harjoittelijaa. Museon FB ja IG-tilejä seurasi 4 150, ja blogia luki 7320 käyttäjää. Museolla on yhdeksän säilytystilaa, joiden pinta-ala on noin 900 m². Kokoelmiin kuuluu noin 25 000 esinettä, n. 200 000 valokuvaa, 500 hyllymetriä tekstiiliteollisuuden materiaalia ja kymmeniä arkistokokonaisuuksia. Ulkopuolisen rahoituksen avulla toteutuivat Tekstiili- ja teollisuusmatkailun kehittämishanke ja Erasmus Patterns -hanke. Finlaysonin Osakkaiden säätiöltä saatiin tukea tekstiilikokoelman digitointiin.

Taide- ja koulutuskeskus Elli: lukiokoulutus, taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö

Vuosi 2023 oli Taide- ja Koulutuskeskus Elli -palvelualueen (kansalaisopisto, kuvataidekoulu, musiikkiopisto ja lukio) neljäs toimintavuosi. Elli sai vuoden aikana oman visuaalisen ilmeen, kotisivut ja somekanavat. Ellin henkilökunta ja opiskelijat mm. osallistuivat vuoden aikana monipuolisesti Forssa 100 -juhlavuoden järjestelyihin ja tapahtumiin.

Lukio (Forssan yhteislyseo)

Lukiossa oli laskentapäivänä 20.9. 433 (2022: 412) päivälukion opiskelijaa, joista forssalaisia oli 221 (215). Lukiossa toimi edelleen urheiluakatemia (yht. 92 opiskelijaa) ja kuvataide- ja muotoilulinja (35 opiskelijaa). Lukiolla oli laaja Erasmus-

hankekokonaisuus, joka mahdollisti lukuisia kv-yhteistyöhankkeita (avustus n. 90 000 euroa). Lukion seutukunnallinen johtokunta kokoontui neljä kertaa.

Kansalaisopisto (Wahren-opisto)

Wahren-opistossa järjestettiin lukuvuoden aikana 217 (v. 2022: 238) kurssia, yhteensä 4 590 (5 100) tuntia. Opisto tarjosi 15 opintopistekurssia. Opistolla oli 1 540 (1 373) opiskelijaa ja 55 (61) opettajaa. Opisto piti digihelppipajoja Forssan ja Tammelan kirjastoissa sekä digiluentosarjoja Forssassa. Opiston omalla internetissä toimivalla uutiskanavalla (Forssatv.fi) oli viides toimintavuosi. Forssatv.fi tuotti 133 (v. 2022: 132) lähetyksjaksoa. Lähetyksillä oli vuoden aikana yhteensä 324 584 katselukertaa (v. 2022: 309 393).

Lounais-Hämeen musiikkiopisto

Oppilaita musiikkiopiston kaikilla osastoilla oli yhteensä 434 (v. 2022: 429), joista perus- ja syventävissä opinnoissa 232 (227), musiikkileikkikoulussa 119 (126), valmentavassa opetuksessa 24 (28) ja avoimessa musiikkiopistossa 59 (48).

Perusopetuksen paikkajakauma yhteistyökunnittain vuoden 2023 alussa (suluissa kiintiö, jos ei täynnä): Humppila 7 (8), Jokioinen 33, Koski 5 (7), Somero 38, Tammela 32 (36), Turku 1, Urjala 5 (10), Ypäjä 2 (3). Forssassa perusopetuksen kaikki paikat, joita on 106, olivat käytössä. Sivuainepaikka oli käytössä kuudella forssalaisella oppilaalla (eivät tulostu raporteihin). Yhteistyökunnilla ei ole sivuainepaikkoja, vaikka niille olisi jonkin verran tarvetta.

Opetustunteja musiikkiopistossa oli 13 569 (v. 2022: 13 963), joista valtionosuustunteja 12 874 ja avoimen musiikkiopiston tunteja 695.

Forssan kaupungin varhaiskasvatuksen ja musiikkiopiston yhteistyönä toteutetun viisivuotiaiden päiväkotimuskarin toiminta jatkui menestyksellisesti. Ryhmiä oli sekä kevät- että syyskaudella seitsemän. Ne kokoontuivat lukukausien aikana 10 kertaa.

Forssan taiteen perusopetuksen toimijat Lounais-Hämeen musiikkiopisto, Forssan kuvataidekoulu ja Wahren-opisto toteuttivat yhteistyönä Forssan kaupungin satavuotiseen historiaan ja 100-vuotisjuhlintaan liittyvän musiikkiteatteriesityksen Forssa100. Tpo-toimijoiden ensimmäinen yhteinen hanke voitiin toteuttaa opetushallituksen avustuksen turvin.

Musiikkiopiston lyömäsoitinopettaja Teijo Suomi jatkoi opetushallituksen rahoituksella hankettaan Rumpuopetusta verkossa. Hankkeen toisen vuoden tuotoksena julkaistiin elokuussa Kompit haltuun 2 – rumpujensoiton oppimateriaalia sähköisessä muodossa. Materiaali on saatavissa myös perinteisenä painettuna versiona. Se on jo nyt herättänyt laajaa kiinnostusta Suomen musiikkioppilaitoksissa ja musiikin opettajien keskuudessa perusopetuksen puolella.

Forssan kaupungin 100-vuotisjuhlinnan huipentuma oli toukokuussa järjestetty kaikille kaupunkilaisille avoin pääjuhla. Juhlaa varten musiikkiopisto tilasi entiseltä opiskelijaltaan, säveltäjä Teemu Mastovaaralta, 20-minuuttisen orkesteri- ja kuoroteoksen. Sen harjoittelu oli musiikkiopiston orkesterille ja Wahren-opiston piirissä toimivalle Forssan Kamarikuorolle usean kuukauden kestänyt mielenkiintoinen tehtävä. Teoksen esittä-

miseen osallistuivat niin nuorimmat musiikkiopiston jousisoittajat kuin vuosikymmeniä kuorolaulua harrastaneet konkarit. Teos esitettiin myös Somerolla.

Kuvataidekoulu

Koulu on edelleen LUMA-kehittäjäyhteisö ja jatkaa yhteistyötä laajasti eri LUMA-keskusten (yliopistojen) kanssa. Koulu onkin saanut paljon näkyvyyttä ja kiitosta tieteen ja taiteen yhdistämiseen tehdystä työstä.

Forssa 100 -juhlinnassa Kuvataidekoulu järjesti kaikille päiväkodeille ja kouluille kaksi haastekilpailua, eli Kuosisuunnittelukilpailun keväällä ja syksyllä Roinalle uusi elämä -kilpailun. Koruryhmän oppilaat suunnittelivat ja tekivät Forssa100 -korumalliston, jota myytiin Forssan museolla. Lopputyönäyttely oli Galleria Moletissa. Samanaikaisesti oppilastöiden Positiivisia bongauksia -näyttely oli Ankkalammmin puistossa. Kuosisuunnittelun tuotoksista ja voittajista koottiin koulun alakäytävän seinille. Koulu palkittiin Vuoden taidekasvatusteko -kunniamaininnalla Kuosisuunnittelu -kilpailusta. Kuvataidekoulu osallistui Forssa100 -musiikkinäytelmään toteutukseen.

u palkittiin Vuoden taidekasvatusteko -kunniamaininnalla Kuosisuunnittelu -kilpailusta. Kuvataidekoulu osallistui Forssa100 -musiikkinäytelmään toteutukseen.

Kuvis oli vuoden aikana juhlistamassa näyttelyillä myös pyöreitä vuosikymmeniä täyttävää Tammelan kuntaa 600 vuotta ja Vesihelmeä. Kuvataidekoulu osallistui Forssa Textile Week -ohjelmaan.

Lyseon kuvataide- ja muotoilulinjan oppilaista 7 suoritti kursseja kuvataidekoulussa ja syyskaudella aloitti 11. Visuaalisten taiteiden opetus aikuisille (yleisen oppimäärän mukaan) jatkui yhteistyössä Wahren-opiston kanssa.

Netto-oppilasmäärä oli 408 (osa heistä oli lyhytkursseilla). Tuntimäärä oli taiteen perusopetuksessa 2456. Tämän lisäksi oli avoimen tunteja 127 h sekä kesäleirien tunteja 144 h. Opettajia koulussa oli 1 päätoiminen + 7 sivutoiminen + kuvismummo.

Varhaiskasvatus

Vuonna 2023 Forssassa kirjoilla olevien lasten syntyvyys laski edelleen ja toimintakertomusvuoden viimeisenä päivänä Forssassa oli kirjoilla 83 vuonna 2023 syntynyttä lasta ja alle kouluikäisiä lapsia oli yhteensä 735. Ilman kotipaikkaoikeutta Forssassa asuvien varhaiskasvatuspalveluita käyttävien lasten määrä kasvoi ja kasvuun oli osin mahdotonta ennalta varautua (vrt. tilapäistä suojelua hakeneet kuntaan muuttaneet ja perheellisten kansainvälisten opiskelijoiden saapuminen). Koska osallistuminen varhaiskasvatuspalveluihin oli edelleen korkealla tasolla, ei palveluiden piirissä olevien lasten kokonaismäärä oleellisesti vähentynyt syntyvyyden laskusta huolimatta.

Palvelujen piiriin toimintavuoden edetessä tulleet lapset olivat pääsääntöisesti alle 3-vuotiaita. Vaikka merkittävin palvelutarpeen kasvu ilmeni luontaiseen tapaan keväällä, lapsimäärä palveluissa kasvoi koko vuoden ajan ja ko. kasvu yhdessä henkilöstön lyhytaikaisten poissaolojen kanssa johti jatkuvaan henkilöstörekrytointiin.

Haasteet varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisessä painottuivat edellisvuosien tapaan kelpoisen henkilöstön rekrytointiin ja lyhytaikaisten sijaisten heikkoon saatavuuteen. Em. haasteisiin pyrittiin vastaamaan muun muassa tukemalla henkilöstön omaehtoista kouluttautumista varhaiskasvatuksen opettajiksi, erityisopettajiksi ja sosio-

nomeiksi sekä suuntaamalla huomattava osa paikallisesti jaetusta palkantarkistusten järjestelyerästä varhaiskasvatuksen työntekijöille.

Forssassa kirjoilla olevat 0-6 -vuotiaat lapset

Forssassa kirjoilla olevat 1-6 -vuotiaat lapset

KK	2020	2021	2022	2023		KK	2020	2021	2022	2023
Tam	-	786	777	744		Tam	-	695	671	653
Huh	-	789	774	745		Huh	-	697	667	652
Syys	-	737	708	705		Syys	-	662	639	641
Mar	774	756	729	722		Mar	700	663	645	647

Varhaiskasvatuspalveluissa olevien 0-6 -vuotiaiden lasten lukumäärä ja osallistumisprosentti

	2020 lkm / %	2021 lkm / %	2022 lkm / %	2023 lkm / %
Tammikuu	-	586 / 76 %	595 / 77 %	592 / 80 %
Huhtikuu	-	615 / 78 %	606 / 78 %	625 / 84 %
Syyskuu	547 / 78 %	556 / 75 %	543 / 77 %	553 / 78 %
Marraskuu	567 / 81 %	570 / 75 %	562 / 77 %	576 / 77 %

Varhaiskasvatuspalveluissa olevien 1-6 -vuotiaiden lasten lukumäärä ja osallistumisprosentti

	2020 lkm / %	2021 lkm / %	2022 lkm / %	2023 lkm / %
Tammikuu	-	584 / 84 %	592 / 88 %	590 / 90 %
Huhtikuu	-	603 / 87 %	598 / 90 %	608 / 93 %
Syyskuu	-	556 / 84 %	543 / 85 %	553 / 86 %
Marraskuu	567 / 81 %	568 / 86 %	562 / 87 %	576 / 86 %

Palvelutarpeen ollessa edelleen korkealla tasolla suunnitelmaa Pikku-Akvarellin tilasta (ent. Taikatuulen päiväkotit) luopumisesta ei voitu toteuttaa.

Pihakoivun päiväkodista myytiin vuorohoidon palveluja edelleen seudun muihin kuntiin.

Lakia varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista (29.12.2016/1503) muutettiin 1.3. alkaen ja muutoksen tavoitteena oli vaikuttaa perheiden asiakasmaksuihin alentavasti. Lainmuutos johtikin asiakasmaksujen tulokertymän vähenemiseen. Viisivuotiaiden lasten 20 viikkotunnin maksutonta varhaiskasvatusta jatkettiin Sivistys- ja tulevaisuuslautakunnan päätöksellä (SITLA 4.4.2024 § 40).

Pedagogisen kehittämisen keskiössä palvelualueella oli vuonna 2023 yksikkökohtaisten toiminnallisten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien laadinnan aloittaminen sekä valtakunnallisen VALSSI-varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän käyttöönotto ensimmäisen arviointityökalun osalta.

Hankerahoituksista vuonna 2023 jatkuivat OPH:n erillisrahoitus innovatiivisten oppimisympäristöjen kehittämiseen sekä OKM:n erityisavustuksilla rahoitetut hankkeet ”Oikea-aikaista tuen kokonaisuutta ja inklusiota edistävän toimintakulttuurin kehittäminen Forssan varhaiskasvatuksessa” ja ”Tuki on kaikkien asia! Varhaiskasvatushenkilöstön tuen osaamisen kasvattaminen”. Hankkeista kaksi viimeksi mainittua päättyi tilinpäätösvuoden lopussa.

Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten Varhaiskasvatuslain mukaisia tuen päätöksiä tehtiin vuoden aikana 36. Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten kokonaismäärässä oli vuonna 2023 nähtävissä hienoista laskua edellisvuoteen verrattuna.

Tuen tarpeiden taustalla oli pääasiallisesti samansuuntaiset haasteet kuin edellisenäkin vuonna, kuten sosioemotionaaliset, kielenkehityksen ja tarkkaavuuden haasteet. Lisäksi oli nähtävissä lisääntyvässä määrin erilaisten kehityksellisten neuropsykiatristen häiriöiden ilmenemistä.

Haasteet kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien rekrytoinnissa kasvoivat ja vuoden lopussa palvelualueella työskenteli neljä erityisopettajaa, joista kahdella oli tehtävään vaadittava kelpoisuus.

Työllisyyspalvelut

Vuonna 2023 toteutettiin toimintaohjelmaa ”Kohti saavutettavaa työelämää ja kestävää elinvoimaa” suunnitellusti kohti ”ensisijainen työllistämisen kumppani” -visiota. Asiakkaiden osaamisen vahvistamista työpajoilla jatkettiin opinnollistetulla toimintamallilla, seudullista työllisyydenhoidon yhteistyötä syvennettiin valmistelemalla Ohjaamo-palvelun järjestämisvastuunmuutos Fokka-säätiöön ja TE25-palvelujärjestelmän muutosta valmisteltiin yhteistyössä TyöHäme-työllisyysalueen toimijoiden kanssa monialaisesti. Työnantajien toimialakohtaista työvoimatarvetta kartoitettiin ja pilotointia eteenpäin ohjaamisesta jatkettiin. Yritystiimin vetovastuu siirtyi elokuussa FYK Oy:lle.

Valtaosa vuoden tavoitteista eteni suunnitelman mukaisesti; työnantajayhteistyö syveni alkuvuonna, työllisyysalue muodostettiin, kotoutumispalvelut resursoitiin ja päivitettiin sekä tukityöllistämisen toteuttamista osaamisperusteisesti jatkettiin. Liikkeen luovutus hyvinvointialueelle tuli voimaan vuoden alussa ja yhdyspintoja muokattiin tämän mukaisiksi. Tekijä- sekä Tule tekijäksi! -tapahtumat toteutettiin.

Työllisyyden trendi oli vuoden aikana heikkenevä päättyen noin 14,9 % työttömyysasteeseen kohtalaisen alkuvuoden (10,4 %) jälkeen, lomautettujen määrä yli kolminkertaistui mutta pitkäaikaistyöttömien määrä väheni. Toimialakohtainen työvoimapula jatkui. Aktivointiaste on ollut koko Hämeen kärkeä. Tilannekuvaa ylläpidettiin elinvoimakatsauksien avulla. Työmarkkinatuen kuntaosuuksien alittui talousarvioon nähden ja sitä maksettiin 800 604 €. Talousarvio on ylijäämäinen katteen toteumaprosentilla 91,7 ja 144 679 €.

Henkilöstöä on ollut kuudessa toimipisteessä yhteensä 10 vakituista, 8 määräaikaista, mukaan lukien 1 henkilö hankkeissa, 2 esimiestä vastuualueittain ja lisäksi toimistopalvelun asiantuntijoita. Vuoden aikana on palveltu yli 200 asiakasta ja työnantajia on kontaktoitu noin 35. Yrityskumppanuuksia on yli 10 kpl. Esimerkiksi tukityöllistämiseen käytettiin noin 650 000 € kohdistuen 44 asiakasjaksoon. Kesätoita järjestettiin 113 nuorelle ja kesätyötukea myönnettiin 8 nuoren työnantajille. Ohjaamossa palveltiin nuoria useita satoja kertoja.

Seudullinen 5 kunnan alueella toimiva Kotouttamo-palvelu käynnistettiin maaliskuussa ja monialaista yhteistyötä tiivistettiin. Tiimiin rekrytoitiin 5 henkilöä, pakolaisten vastaanottoa jatkettiin seudullisesti Forssaan ja Jokioisiin toimintavuoden aikana. Palvelu

on avoin koko seudun vieraskieliselle noin 1500 henkilön väestölle. Eri kestoisia ja sisältöisiä palvelutapahtumia on ollut vuoden aikana tuhansia.

Tekninen ja ympäristötoimi

Yhdyskuntalautakunta kokoontui 10 kertaa vuoden aikana

Tekninen toimi saavutti pääosin vuodelle 2023 talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet. Vuoden 2023 toiminta on toteutunut talousarvion antamissa taloudellisissa puitteissa.

Tilapalvelun suurin investointi oli jäähallin peruskunnostuksen ensimmäinen vaihe, jossa mm. uusittiin rataputkisto. Vesihelmen toteutussuunnittelu jatkui ja tilapalvelu toteutti yhdyskuntalautakunnan päättämät muut investointikohteet.

Infrapalvelut toteuttivat vuodelta 2022 siirtyneen Puistolinnan kiertoliittymän rakentamisen siirtämiseksi vuodelta 2022. Lisäksi toteutettiin mm. Akvarellin alueinfran rakentaminen, joka paransi ja selkeytti Akvarellin alueen liikennöintiä.

Tekninen toimi on osallistunut ilmastotyöryhmän koordinoimaan ekologisen järkivihreyden tiekartan laatimiseen. Tiekartta toimii yhtenä kolmesta kaupunkistrategiaa ohjaavista asiakirjoista. Ekologisen järkivihreyden tiekartta hyväksyttiin valtuustossa joulukuussa 2023.

Kiinteistöjen, katu- ja puistoalueiden ylläpito on tapahtunut suunnitellun mukaisesti ja toiminnalla on varmistettu hyvät, viihtyisät ja turvalliset olosuhteet käyttäjille.

Maankäyttöpalvelun maanhankinnan määräraha käytettiin lähes 100 %:sti. Loimijoen osakaskuntien yhdistämishankkeen osalta toteutui toiminnallinen tavoite (projektisivujen perustaminen). Yhteistyössä maankäytön suunnittelun kanssa jatkettiin osallistumista RYHTI digikannustehankkeeseen. Tontinmyyntitavoitteesta (125.000 €) jäi toteutumatta noin 65.000 €. Pakolliset kiinteistötoimitusmaksut (30.000 euroa) selittävät palvelujen oston ylitystä noin 27.000 eurolla budjetoidusta.

Teknisen toimen hallinnon alaisuuteen kuuluvat maaseutupalvelut on tuotettu Some-ron kaupungin toimiessa isäntäkuntana.

Korkeavaha II C kaava on hyväksytty. Hevossilta osayleiskaavan on hyväksytty. Kojo osayleiskaava on hyväksytty. Uusikylä III B on hyväksytty. Uusikylä II M on valmisteltu ehdotusvaiheeseen ja siihen liittyvät täydennykset on tehty. Haudankorva III E on hyväksytty. Vieremä II C on aloitettu alusta kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti. Kaikula III A maisemaselvitykset, hulevesiselvitykset, historiaselvitykset ja alustava luonnos kaavaksi on tehty. Ojalanmäki III B on työstetty ehdotusvaiheeseen. Paavola IG on työstetty luonnosvaiheeseen. Pilvenmäki III D on tehty ehdotusvaiheeseen. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa on valmisteltu eteenpäin ja jatkettu ekologisten käytävien suunnitelmilla. Lisäksi on tehty useita selvityksiä tekeillä oleviin kaavoihin.

Kaavanteon ja selvitysten lisäksi on

- Annettu asiantuntija-apua ja ohjeistusta yksityisille kuntalaisille 83 asiassa.
- Kokoukset, ohjaukset ja erilaiset pienet selvitykset yrityksille 41 kpl.

- Erilaisiin työryhmiin on osallistuttu 21 kertaa. Tähän liittyen on myös valmisteltu hu-
levesiohjelmaan liittyviä karttoja ja tekstejä.

- Kuntayhteistyön merkeissä on tavattu 16 kertaa. Katti-hanke, Lohja ja OCM hanke,
Seinäjohti

Yliopisto ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötapaamisia on ollut 20 kertaa.

Viranomaisille annettu lausuntoja 5 kpl.

Pidimme kaavoitusiltakoulun ja kaupunkipyöräilyn Forssan juhluvuoden kunniaksi.

Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut

Forssan kaupunki on vastannut rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävistä
Forssan kaupungissa sekä Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kunnissa
vuoden 2019 alusta lähtien. Yhteistoimintasopimuksen mukainen seurantaryhmä on
kokoontunut kahdesti vuoden 2023 aikana ja lisäksi on ollut viranhaltijatapaamisia.

Seudullisessa rakennusvalvonnassa tehtiin rakennus- ja toimenpidelupa- sekä muita
maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia päätöksiä sekä
ilmoitusmenettelynä käsiteltyjä ratkaisuja yhteensä 372 kappaletta. Forssan kaupun-
gin maisematyöluvista 8 kpl on tehty yksikön ulkopuolella (kaupunginpuutarhuri). Ra-
kennuslupien määrissä sekä laajuudessa esiintyy usein merkittäviäkin vuosittaisia
kuntakohtaisia vaihteluita. Kokonaisuutena arvioiden kokonaislupamäärä asettui
aiempia vuosia alemmalle tasolle (- 145 kpl).

Rakennusvalvonnassa toteutettiin erillisellä sopimuksella, muun työn salliessa,
Humppilan kunnan asemakaava-alueen rekisterin päivitystyötä konsultin esiselvityk-
sen pohjalta. Myös Ypäjälle tehtiin vastaavasti esiselvityksen pohjalta MML:n osoite-
ja rekisteritietojen päivitystyötä.

Rakennuslupatoimenpiteistä aiheutuvia katselmuksia ja toimenpiteitä suoritettiin yh-
teensä 594 kpl. Suuruusluokaltaan katselmusmäärät ovat tavanomaista tasoa.

Rakennusvalvonnan suoritteet 2023 sekä vertailu aiempiin vuosiin:

Rakennusluvut 2023												
Mittarit ja tunnusluvut		Forssa		Tammela		Jokioinen		Ypäjä		Humppila		Yhteensä
Rakennusluvut	kpl	65		70		22		8		11		176
Toimenpideluvat	kpl	46		23		16		5		4		94
Toimenpideilmoitukset	kpl	6		49		11		2		2		70
Maisematyöluvut	kpl	9		4		1		1		3		18
Muut luvat	kpl	0		7		4		0		3		14
Yhteensä/ Kunta	kpl	126		153		54		16		23		372
Suoritettuja katselmuksia	kpl	161		234		110		46		43		594

Rakennusvalvonta: Luvat ja ilmoitukset 2019-2023

	Forssa	Tammela	Jokioinen	Ypäjä	Humppila	Yhteensä
Vuosi/ kpl						
2024						
2023	126	153	54	16	23	372
2022	180	174	69	53	41	517
2021	178	220	90	49	66	603
2020	221	198	90	56	47	612
2019	172	175	107	47	46	547

Seudullinen ympäristönsuojelu on osallistunut vuoden 2023 aikana erilaisiin ilmastomuutokseen ja vihreään siirtymään liittyviin kokouksiin ja neuvotteluihin noin 20 kertaa. Yksi hankkeista on ollut ympäristöministeriön Kuntien ilmastoratkaisut - ohjelmaan perustuva Hämeen kuntien ilmastotyön spurtti – HÄSPI.

Luontoon ja vesiensuojeluun liittyviä kokouksia on ollut 11. Muiden hankkeiden ohjausryhmien kokouksia ja viranomaisten välisiä tilaisuuksia on ollut yhdeksän. Seudullinen ympäristönsuojelu on vastannut myös Tammelan Pyhäjärven valtakunnallisesta leväseurannasta kesän 2023 ajan.

Yhteistyössä Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen kanssa aloitettiin öljysäiliörekisterin päivittämien. Kyselykirjeet lähetettiin kaikille rekisterissä oleville öljysäiliökiinteistöille Humppilassa, Jokioisilla ja Ypäjällä sekä pohjavesialueella oleville kiinteistöille Forssassa ja Tammelassa. Kirjeitä lähetettiin yhteensä 331 ja vastauksia saatiin 242. Selvitystyö jatkuu vuonna 2024.

Jätelaissa asetetaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle velvollisuus säännöllisesti valvoa toimintaa, jossa syntyy vaarallisia jätteitä. Vuonna 2023 valvontaprojekti kohdennettiin kaikkiin tiedossa oleviin autokorjaamoihin Tammelan, Humppilan ja Ypäjän alueilla. Käynnit tehtiin 18 korjaamoon ja kahteen kohteeseen ei aikataulullisista syistä onnistuttu menemään. Tammelassa käyntikohteita oli 10, Humppilassa 6 ja Ypäjällä 2.

Loimijoen ranta-alueen kiinteistöille lähetettiin tiedotteet jätevesien käsittelyyn liittyen: Jokioisille 19 kpl (vastauksia 74 %) ja Ypäjälle 27 kpl (85 %). Vastausten perusteella jätevesijärjestelmistä 62 % täyttää lain ja ympäristönsuojelumääräysten vaatimukset ja 38 %:lle on lähetetty ohjeet jätevesijärjestelmän kunnostamiseksi

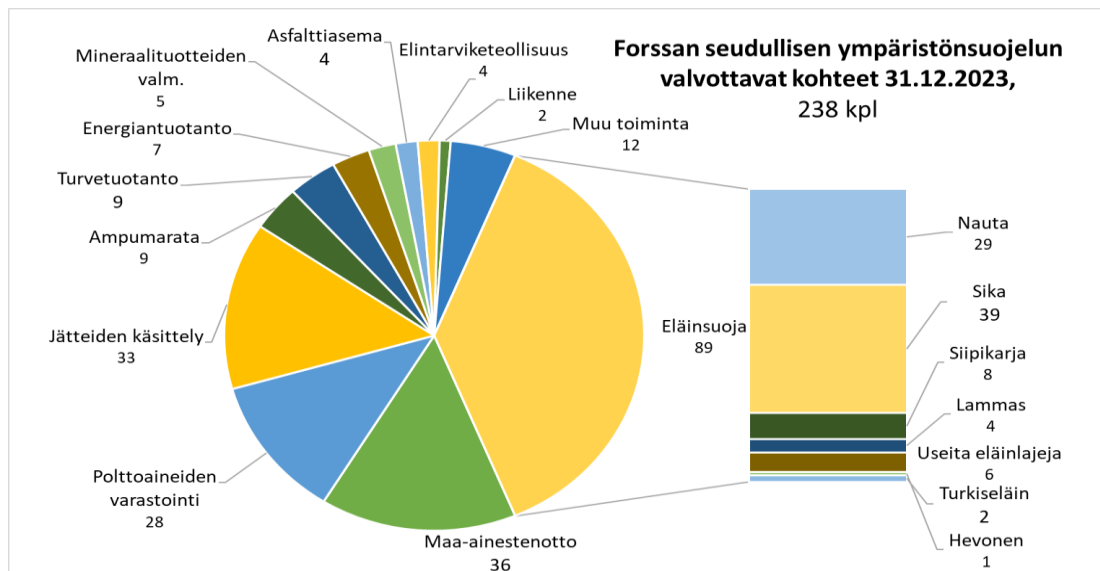
Ympäristönsuojelun mitatut suoritteet ovat alla olevassa taulukossa. Huomattavaa on, että taulukon tiedot eivät kuvaa koko toimintaa.

Forssan seudullinen ympäristönsuojelu toteutuma 2023	Forssa	Humppila	Jokioinen	Tammela	Ypäjä		Yht. 2023	Yht. 2022	Yht. 2021	Yht. 2020	Yht. 2019
Ympäristölupa, -ilmoitus tai rekisteröinti	5	1	1	3	0		10	10	18	27	22
Ympäristöluvan rauettaminen	0	0	1	0	1		2	32	-	-	-
Maa-aineslupa tai yhteislupa	1	1	0	6	0		8	1	8	4	5
Meluilmoitus (Frs ja Ypä vhp, muut ltk)	4	2	2	2	1		11	12	13	3	3
Jätelain 100 § mukainen päätös	1	0	0	1	0		2	0	6	5	3
Vesihuoltolain muk.vap.päätökset (Frs ja Ypä vhp, muut ltk)	3	5	0	1	0		9	1	14	69	10
YSL:n muk. Jätevesipäätökset (Frs ja Ypä vhp, muut ltk)	0	0	0	0	0		0	0	19	20	0
YS-määräysten soveltamispäätös	3	1	0	0	0		4	5	3	0	7
Nitraattiasetuksen mukaiset ilmoitukset	10	3	3	5	6		27	20	22	29	29
Maastoliikennelain mukainen asia MLL 30 § (Frs vhp, muut ltk)	0	0	0	0	0		0	0	1	3	0
Lausunnot ESAVI	4	0	1	2	0		7	9	14	5	13
Lausunnot muut viranomaiset, mm. kaavat, VhO, KHO	6	3	1	8	1		19	23	14	4	24
Muu ymp.suojelun valmistelema asia	4	3	1	7	2		17	26	23	32	-
YSL: kunnan valvottavien laitosten tarkastukset	14	4	13	11	6		48	45	32	40	32
YSL: valtion valvottavien laitosten tarkastukset	6	0	0	6	0		12	-	-	-	-
Maa-aineslupaverehollisten kohteiden tarkastukset	4	5	2	4	0		15	20	9	20	17
Muut tarkastukset, mm. roskaamiset ja vesihuolto	18	14	9	25	16		82	45	49	33	21
Järjestetyn jätehuollon valvonta (pyynnöt jätehuoltoviran.)	7	3	2	10	7		29	-	-	-	-

Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaiseen valvontaan kuuluvien kohteiden kokonaismäärä on 238. Valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisista tarkastuksista toteutui 83 %:

Forssa 74 %, Humppila 57 %, Jokioinen 100 %, Tammela 92 % ja Ypäjä 86 %.

Valvottavat laitokset 31.12.2023	Forssa	Humppila	Jokioinen	Tammela	Ypäjä	Yhteensä
Ympäristölupa tai -ilmoitus tai rekisteröinti -kohde	53	29	30	35	20	167
Maa-ainestenottokohde	5	9	5	16	0	35
Valtion ympäristölupakohde	18	4	3	9	2	36
yhteensä	76	42	38	60	22	238

2.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin talous kääntyy heikompaan suuntaan taloudellisesti vahvojen vuosien jälkeen. Taloussuunnitelmassa kaikki vuodet 2024–2026 ovat alijäämäisiä ja kaupungin talouteen kohdistuu voimakkaita sopeutustarpeita. Kaupunginhallitus on käynnistänyt talouden sopeutusohjelman vuosille 2025–2027 ja antanut kaupungin johtoryhmälle tehtäväksi valmistella tasapainottamisohjelmää kevään 2024 aikana. Tasapainottamisohjelman tulisi olla pohjana vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026–2027 taloussuunnitelman laatimiselle.

Talouden käänteiden takana on ennen kaikkea valtionosuuksien pienentyminen. Valtuusto hyväksyi taloussuunnitelman 13.11.2023 ja jos silloin oli tiedossa vuoden 2024 valtionosuuksien voimakas pieneneminen. Sen jälkeen valtionvarainministeriö on tarkentanut sote-siirtolaskelmia vuoden 2022 lopullisilla verotiedoilla. Tarkistuksen myötä kuntien valtionosuuksiin tehdään lisää leikkauksia vuodesta 2025 alkaen.

Valtionosuuksien kehitysnäkymät ovat muutenkin vaimeat, sillä peruspalvelujen valtionosuudet määräytyvät lähes kokonaisuudessaan alle 16-vuotiaiden lukumäärän mukaan. Forssan kaupungin ikärakenne ja laskeva syntyvyys huomioiden valtionosuuksiin ei voi odottaa kasvavan merkittävästi tulevina vuosina. Epävarmuutta valtionosuuksien kehitykseen tuo myös julkisen talouden rakenteellinen alijäämä ja sen mahdolliset korjaustoimenpiteet.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän (FSHKY) purkamisella tulee olemaan merkittävä kertaluonteinen vaikutus kaupungin tulokseen vuonna 2024. FSHKY:n kuntayhtymäosuus kaupungin taseessa on 17 403 305,03 €. Kuntayhtymä tullaan purkamaan vuoden 2024 aikana ja kuntayhtymässä on parhaillaan käynnissä Forssan sairaalan myyntiprosessi. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen aluehallitus on tehnyt aluevaltuustolle esityksen Forssan sairaalan ostamisesta 8 280 000 € hintaan. Alustavien laskelmien mukaan Forssan kaupungille olisi siirtymässä varoja FSHKY:stä noin 10 miljoonaa euroa, mikäli kiinteistökauppa toteutuu mainitulla hinnalla. Se tarkoittaa, että Forssan kaupungille syntyy FSHKY:n purkamisesta noin 7,4 miljoonaa euroa tulosaikutteista arvonalennusta. Luvut täsmäntyvät loppuselvityksen edetessä. Kirjanpidollisten vaikutusten lisäksi on huomioitava, että kuntayhtymän purkamisen yhteydessä kaupunki tulee saamaan jopa noin 8 miljoonaa euroa positiivista kas-

savirtaa ja sillä on vähentävä vaikutus tuleviin lainatarpeisiin. Kassavirran suuruuteen vaikuttaa luonnollisesti merkittävästi se, toteutuuko sairaalan myynti vai ei.

Taloussuunnitelman mukaan kaupungin vuosikate jää poistoja pienemmäksi suunnitelmakauden aikana. Talousarviossa kaupunkiemon suunnitelmakauden vuosikatteen määrä on noin 12,7 miljoonaa euroa ja investointien rahavirta 22,7 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2025 on suunniteltu Vesihelmen peruskorjaus, jonka kustannusarvio on tällä hetkellä lähes 11 miljoonaa euroa. Merkittävä investointi tulee kasvattamaan kaupungin velkamäärää, mutta velkamäärä pysyy edelleen hallittavalla tasolla. Taloussuunnitelman mukaan lainamäärä olisi suunnitelmakauden lopussa 45 miljoonaa euroa. Asukasta kohden lainamäärä nousisi silloin 2 738 euroon. Tilastokeskuksen mukaan kuntien keskimääräinen velkamäärä oli 3 841 euroa asukasta kohden vuoden 2022 tilinpäätöksissä.

Kaupungin talouden tasapainottamisohjelman onnistumisella on kiinteä yhteys tulevien vuosien kunnallisveron tasoon. Huolimatta vuoden 2023 ennätyksellisestä tuloksesta, useat samaan aikaan osuvat negatiiviset talousvaikutukset uhkaavat kaupungin pitkän aikavälin talouden tasapainoa. Rohkealla päätöksenteolla ja uudistumisella epätasapainotilanne voi jäädä vain väliaikaseksi suhdannekuopaksi. Sopeuttamisen tarve on kuitenkin sen verran merkittävä, että ilman näkyviä muutoksia talous ei palaa kestäväälle uralle.

2.6 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin henkilöstömäärä, mukaan lukien vesihuoltoliikelaitos oli vuoden 2023 lopussa 678 henkilöä. Ilman vesihuoltoliikelaitosta kaupungin henkilöstömäärä oli 658.

Kaupungin henkilöstön määrä 31.12.2022 ja 31.12.2023

Toimiala	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Joista osa-aikaisia	
	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023
Keskushallinto	14	14	0	0	14	14	1	0
Sivistys- ja tulevaisuuspalveluid. toimiala	362	351	231	220	593	571	153	149
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala	67	67	3	6	70	73	5	6
Yhteensä	443	432	234	226	677	658	159	155

Vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstön määrä 31.12.2022 ja 31.12.2023

Liikelaitos	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Joista osa-aikaisia	
	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023
Forssan vesihuoltoliikelaitos	16	17	1	3	17	20	1	2

Kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstön määrät yhteensä 31.12.2021 ja 31.12.2022

	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Joista osa-aikaisia	
	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023
Yhteensä	459	449	235	229	694	678	160	157

Kaupungin henkilöstön keski-ikä (ei sisällä vesihuoltoliikelaitosta)

Palvelussuhteen luonne	Keski-ikä		Henkilömäärä	
	v. 2022	v. 2023	v. 2022	v. 2023
Vakinainen	49,3	49,6	443	432
Sijaiset ja määräaikaiset	42,6	41,6	234	226
Yhteensä	47,0	46,9	677	658

Henkilötyövuodet toimialoittain

Henkilötyövuosi (HTV 2) ei kuvaa yhden tietyn leikkauspäivän (31.12) henkilömäärää vaan siihen lasketaan palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365* (osa-aikaprosentti/100). Henkilötyövuosia on pääsääntöisesti vähemmän kuin henkilölukumäärä osoittaa, johtuen osa-aikaisten työntekijöiden määrästä ja palvelusuhteiden pituudesta.

Henkilötyövuosimäärä (HTV2) on vuonna 2023 ollut 587 henkilötyövuotta. Edelliseen vuoteen (2022) verrattuna se on vähentynyt noin 6,5 henkilötyövuotta.

Henkilötyövuosimäärät toimialoittain (HTV 2):

	2022	2023	2022 muutos 2023
Keskushallinto	16,82	15,45	-1,37
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut	505,44	499,28	-6,16
Tekninen ja ympäristötoimi	71,65	72,49	0,84
Yhteensä	593,92	587,22	-6,69

Sairaus- ja tapaturmapoissaolopäivät

Sairaus- ja tapaturmapoissaolopäivät ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna noin 8,5 %. Poissaolopäivien lukumäärä oli 9 545.

Poissaolopäivät	2022	2023	2022 muutos 2023
Sairaus	10 259	9 326	-933
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut	8 993	8 392	-601
Tekninen ja ympäristötoimi	1 164	715	-449
Keskushallinto	102	219	117
Tapaturma	98	219	121
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut	73	217	144
Tekninen ja ympäristötoimi	25	2	-23
Keskushallinto	0	0	0
Yhteensä	10 357	9 545	-812

Poissaolopäivien lukumäärä henkilöä kohden oli 14,5 ja henkilötyövuotta kohden 16,3 kalenteripäivää.

	2022	2023	muutos kpl	muutos %
Sairauspoissaolot kalenteripäivinä	10 357	9 545	-812	-8,5 %
Sairauspoissaolopäivät per henkilö	15,3	14,5	-0,8	-5,5 %
Sairauspoissaolopäivät per HTV 2	17,4	16,3	-1,1	-6,7 %

Palkat ja palkkioiden kokonaissummat olivat 23,8 miljoonaa euroa (kaupunkiemo).

Kaupungissa laaditaan erillinen KT:n suosituksen mukainen henkilöstökertomus.

2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä. Kunnan toimintaan vaikuttavat mm. strategiset riskit, toiminnalliset riskit, taloudelliset riskit ja vahinkoriskit.

Kaupungin strategiset riskit liittyvät kaupungin kykyyn järjestää kaupunkilaisten peruspalvelut sujuvasti ja kestävästi. Riskienhallinnan kannalta on olennaista, että kaupungilla on kyky toimia ja sopeutua, vaikka toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa.

Toiminnallisista riskeistä merkitystään on nostanut osaavan työvoiman saaminen. Osaavan työvoiman saaminen ja riittävyys ovat haasteita lähes kaikissa ammattiryhmissä. Kaupungin eri yksiköiden hallintakeinoja osaavan työvoiman saatavuuteen ovat mm. työnantajamielikuvan, oppilaitosyhteistyön ja rekrytoinnin kehittäminen.

Työvoiman saanti ei ole riski ainoastaan kaupungin omille palveluille, vaan sillä on suora vaikutus myös kaupungin elinvoimaan ja kaupungin houkuttelevuuteen yritysten investointikohteena. Elinvoimaisuuden heikkeneminen on riski väkimäärän ja työikäisten määrän vähentyessä. Elinvoiman kannalta keskeistä on yritysten kehittäminen.

sen edistäminen yhteistyössä kaupungin ja kaupungin elinkeinoyhtiön ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yritysten ja koulutuksen järjestäjien yhteistyön merkitys seudun elinvoimaisuudelle korostuu tulevaisuudessa entistä enemmän. Panostamalla koulutukseen ja sen pysyvyyteen, asumisen monimuotoisuuteen, sekä vapaa-ajan mahdollisuuksiin, luodaan hyvät olosuhteet pysyvän työvoiman saatavuudelle.

Henkilöstöriskeihin kuuluu myös organisaation ohuus, jonka seurauksena avainhenkilöriskit saattavat toteutuessaan vaikeuttaa kaupungin toimintaa. Avainhenkilöriskien hallinnassa varahenkilöjärjestelmän selkeä määrittely on keskeistä.

Taloudellisia riskejä on mm. tulorahoituksen riittävydessä eli käytännössä verotulojen ja valtionosuuksien kehityksessä sekä menokehityksen hillitsemisessä tuloja vastaaviksi. Julkinen talous on rakenteellisesti alijäämäinen ja tulevista vuosista ennakoidaan taloudellisesti haastavia. Taloudelliset riskit ovat kasvaneet selvästi tilikauden aikana. Pitkän aikavälin tasapainon säilyttämiseksi keskeistä on kaupungin palveluiden ja palveluverkon sopeuttaminen kaupungin väestön tarpeiden ja ikärakenteen mukaisesti.

Korkotason nousu ja rahoituskustannusten kasvu ovat riski. Kaupungin lainanhoitokustannuksien hallitsemiseksi lainat on suojattu alhaiselle korkotasolle. Tällä hetkellä lainasalkun suojausaste on 94 %, mutta samalla on huomioitava, että kaupungilla on jälleenrahoitusriskiä tulevinä vuosina, kun nykyiset suojatut lainat erääntyvät.

Vahinkoriskeihin kaupunki on varautunut vakuutuksin. Vakuutusten soveltuvuus ja kattavuus on arvioitu viimeksi vuonna 2022 vakuutusmeklaria hyödyntäen, minkä jälkeen kaupungin vakuutukset kilpailutettiin. Vakuutusten toimivuuden ja ajantasaisuuden varmistamiseksi kaupungilla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus vakuutusmeklarin kanssa.

Kaupungin omistamiin rakennuksiin kohdistuu tekniseen käyttöikään liittyviä riskejä. Ennakoivalla kiinteistönhoidolla voidaan osittain ennaltaehkäistä raskaita peruskorjauksia tai ainakin kontrolloida niitä siten, että ne eivät tule yllättäen. Jäähallin tekniikkaa saneerattiin vuoden 2023 aikana ja sillä pystyttiin pienentämään jäähalliin kohdistuvia riskejä. Vesihelmeen kohdistuu ikänsä ja tekniikkansa puolesta riskejä, joita tullaan pienentämään taloussuunnitelmassa vuodelle 2025 ajoitetulla noin 11 miljoonan euron peruskorjauksella.

Varautumisen merkitys on kasvanut huomattavasti Venäjän toimien seurauksena. Forssan kaupungin tulee varautua entistä paremmin huoltovarmuuteen, erilaisiin häiriöihin ja turvapaikanhakijoiden tai tilapäisen suojelun direktiivin perusteella maahan tulleiden henkilöiden palveluiden järjestämiseen.

Tietoturvaan ja -suojaan liittyvät riskit ovat kasvaneet, mutta samalla myös tietoisuus ja valmius vastata kyseisiin riskeihin on kasvanut. Varjo-it, eli palvelut, jotka eivät ole EU:n yleisen tietosuojasetuksen (GDPR) mukaisia ovat riski, koska ne ovat muodostuneet osaksi ihmisten arkipäivää työn ulkopuolella.

Kokonaan uutena epävarmuustekijänä tunnistetaan te-palveluiden uudistus, joka siirtää julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuun vuoden 2025 alussa TE-toimistoilta kunnille. Uudistus tuo kunnille lisää työkaluja työllisyyden ja elinvoiman kasvattamiseen, mutta samalla myös kasvattaa taloudellisia riskejä ja kuntatalouden suhdanneherkkyyttä. Jatkossa kunnilla on merkittävä vastuu työttömyysetuuksien

rahoittamisesta. Kuntien etuuskulut muuttuvat jatkossa sekä työttömien määrän että porrastetusti työttömyyden keston mukaan. Miten pidempään henkilö on työttömänä, sitä isomman osan kunta rahoittaa työmarkkinatuen, peruspäivärahan sekä ansiopäivärahan perusosan kuluista.

Valtion tukialuepolitiikka ja siitä säädetyt säännökset ovat Forssan seudulle epäedullisia. Tämä vaikuttaa seudun yritysten hakemiin investointitukiin. Investointihankkeiden rahoitusprosentit ovat seudulla merkittävästi pienempiä kuin ylemmissä tukiluokissa toisilla seuduilla. Forssan seutu kuuluu tukialuealuokkaan 3, joka on alin eli vähiten %/€ per investointi tukea saava alue. Korkein luokka Suomessa on 1, johon kuuluvat seudut imuroivat investointeja ja kehittämisrahaa euroissa merkittäviä määriä enemmän kuin edes tukiluokkaan 2 kuuluvat alueet, johon pääsemistä Forssan seudun tulee edistää yhteisesti. Tätä tukee Forssan seudun PÄRM- alueen täyttävät kriteerit.

2.8 Ympäristöasiat

Forssan kaupunki kuuluu resurssiviisauden edelläkävijäkaupunkien Fisun (Finnish sustainable communities) verkostoon. Forssa on laatinut ekologisen järkivihreyden tiekartan, joka hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2023. Tiekartta on yksi kolmesta Forssan kaupunkistrategiaa toimeenpanevasta asiakirjasta. Vuonna 2022 käynnistetty Forssan kaupungin ilmastotyöryhmä koordinoi tiekarttatyötä.

Forssan kaupunki ja koko kaupunkikonserni käyttää ainoastaan sähköenergiaa, jolla on uusiutuvan energian alkuperätakuut. Samalla kaupungin energiatehokkuutta on parannettu merkittävästi mm. valaistus- ja talotekniikassa. Kaupungin ensimmäinen täyssähköauto otettiin käyttöön infrapalveluissa vuonna 2024. Uudessa monitoimikeskus Akvarellissa käytetään kaukolämpöä, jolla on myös uusiutuvan energian alkuperätakuut. Akvarellin energiaratkaisuun kuuluu myös aurinkovoimala. Akvarellin valmistumisen myötä kaupunki saavutti ja ylitti KETS (Kuntien energiatehokkuusopimus) tavoitteet jo kaksi vuotta ennen määräaikaa.

Muita ympäristön kannalta merkittäviä hankkeita ovat mm. hulevesiohjelman päivittäminen. Forssan jäähallin peruskorjauksen toisessa vaiheessa kesällä 2024 muutetaan kylmän tuottojärjestelmä hiilidioksidia kylmäaineena hyödyntäväksi.

Kaupungin hankintaohjeistuksessa painotetaan ympäristönäkökohtien huomioimista kaupungin ja konsernin hankinnoissa.

Ympäristöasioiden tunnuslukuja vuodelta 2023:

Jätehuolto jätejakeineen tonneina (vuoden 2022 vastaavat luvut suluissa):

- energiajäte 34,40 (6,87)
- sekajäte 76,92 (101,17)
- näiden lisäksi jätehuollon kokonaiskustannuksiin sisältyy keräyspaperin, kartonki- ja muovipakkausten, lasin, metallin, koirankakkeliastioiden, puistoroskik-sien ja biojäteastioiden erilliskeräykset. Näiden jakeiden tonnimäärästä ei kuitenkaan saada luotettavaa tietoa, koska jakeita ei erikseen punnita. Vuoden aikana sekajätteen määrä on vähentynyt 24 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Jätehuollon kokonaiskustannukset olivat 102 169 (76 739) euroa. Jätejakeiden keräys ja kuljetus (pois lukien sekajäte) siirtyi 1.7.2023 Lounais-Hämeen Jätehuolto

Oy:n vastuulle jätelain mukaisesti noudattaen tätä toimintaa koskevaa voimassa olevaa jätetaksaa. Tämä on aiheuttanut kaupungille voimakasta kustannustason nousua verrattuna aiempiin vuosiin.

Kuntien energiatehokkuussopimukseen liitettyjen kiinteistöjen vuosikulutukset:

	2023	2022
sähkönkulutus (MWh/a)	7 985	8 751
kaukolämmön kulutus (MWh/a)	15 190	15 758
veden kulutus (M ³)	55 035	53 677

2.9 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Toimintakertomuksessa on annettava tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä (KuntaL 115.1 §). Kunnanhallitus antaa toimintakertomuksessa tiedot:

- Miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty
- Onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella
- Miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Lisäksi sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana, osaamisena, väärinkäytösten ehkäisynä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen:

Kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta (KuntaL 14§, 39§). Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka on hyväksytty valtuustossa 12.12.2011. Riskienhallintapolitiikan päivytystä valmisteltiin kaupungin riskienhallintaryhmässä vuoden 2023 aikana ja kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden riskienhallintapolitiikan 11.12.2023 § 122. Toimivallan ja vastuun jako sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa on esitetty kaupungin hallintosäännössä. Hallintosäännön uusimista valmisteltiin lähes koko vuoden 2023 ja se hyväksyttiin valtuustossa 26.2.2024 § 11. Voimaan uusi päivitetty hallintosääntö astuu 1.5.2024.

Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä. Konserniyhteisöissä sisäisen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat näiden yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajan vastuulle yhteisöjä koskevien säännösten mukaisesti. Kaupungin riskienhallinnassa on tunnistettu konserniyhtiöiden kasvava merkitys kaupunkikonsernin kokonaisriskeihin. Konserniyhtiöt ovat käyneet kertomassa ajankohtaisista asioista ja riskeistään kaupunginhallitukselle säännöllisesti, mutta siitä huolimatta vierailukertoja kaupunginhallitukseen aiotaan lisätä jatkossa.

Konsernijohtoon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännössä. Omistajaohjauksella, johon kuuluu keskeisenä osana konsernijohtoon ja tytäryhteisöjen aktiivinen vuoropuhelu huolehditaan kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutumisesta. Konsernijohtoon edustajat osallistuvat tytäryhteisöjen hallitustyöskentelyyn ja saattavat merkittävät tai periaatteelliset ratkaisut kaupunginhallituksen tietoon. Tytär-

yhteisöillä on velvollisuus hankkia kaupungin kanta (ennakkosuostumus) ennen omaa päätöksentekoa konserniohjeessa ja/tai yhtiöjärjestyksessä määriteltuihin asioihin.

Sisäinen valvonta on kaupungin ja sen toimialojen, palvelualueiden ja -yksiköiden toiminnan omaa valvontaa. Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää ja johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Kaupungin sisäisestä valvonnasta vastaavat luottamushenkilöt sekä kaikki tilivelvolliset ja esimiehet.

Sisäinen tarkkailu on sisäiseen valvontaan sisältyvää jatkuvaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen hyväksytyllä tavalla. Se on yleistä rationaalista toimintaa suunnittelun, päätöksenteon, toimeenpanon ja valvonnan muodostamassa toimintaketjussa ja sen toimivuudesta vastaavat esimiehet.

Seuranta on kunnallishallinnossa luottamushenkilöille ja toimialoille kuuluva sisäiseen valvonnan osa-alue, jolla asetetaan tavoitteita ja velvoitteita ja valvotaan niiden raportointia ja arvioidaan tuloksia.

Sisäistä valvontaa täydennetään tarvittaessa ostopalveluina hankittavina sisäisinä tarkastuksina. Sisäisen tarkastuksen palveluita ostetaan tarvittaessa tilintarkastus- ja muilta tarkastusyhteisöiltä. Vuoden 2023 aikana ei hankittu tarkastuksen palveluita.

Kaupungin organisaatio ja toimivaltasuhteet määrittellään hallintosäännössä ja kaupunginvaltuusto on määrittänyt kaupunginhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden toimivaltuudet vuosittain. Jatkossa vuosittaista määrittelyä ei enää tehdä, vaan toimivaltuudet sisältyvät hallintosääntöön.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen on toteutunut vuonna 2023 pääsääntöisesti hyvin.

Kaupungin ICT-ympäristön uudistaminen Kuntien Tiera Oy:n kanssa aloitettiin syksyllä 2022. Palveluiden käyttöönottoja tehtiin vuoden 2023 aikana aktiivisesti ja toimintatapojen yhteensovittamiseen käytettiin suunniteltua enemmän resursseja.

Kaupungin ICT-riskejä seurataan aktiivisesti ja toimintaa sekä ympäristöä kehitetään tarpeen mukaan. Kaupungin ICT-kumppaneiden kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä.

Kaupunki osallistui Kanta-Hämeen seudulliseen tietoliikennepalveluiden kilpailutukseen. Vaatimusmäärittely ja kilpailutus saatiin toteutettua vuoden 2023 aikana ja uuden sopimuksen sekä palveluiden käyttöönotto tapahtuu vuoden 2024 aikana.

Vuoden 2023 aikana raportoitiin yhteensä viisi tietosuojaloukkausta, joista yksi oli vakava.

Tiedonhallintaryhmä on edistänyt tiedonhallintalain toteutumista. Kaupungin tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointia aiotaan tehostaa vuoden 2024 aikana.

Kaupungin johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöt:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.9.2019 vuoteen 2030 ulottuvan kaupunkistrategian ja tarkisti sitä 12.12.2022.

Kaupungin talousarvion laadintaprosessi on vakiintunut ja toimiva. Valmistelua aikaisettiin vuoden 2024 valmistelun osalta siten, että valtuusto hyväksyi talousarvion marraskuussa samassa kokouksessa veroprocenttien kanssa. Kokemukset tästä olivat rohkaisevia ja tarkoitus on toimia samalla tavalla myös vuoden 2025 valmistelun osalta.

Keskeistä kaupunkistrategian toteuttamisessa on kiinteä yhteys talousarvioprosessiin ja talousarvioon. Kaupunkistrategia on kytketty suoraan talousarvion tavoiteaseteluun. Talousarviossa esitetään palveluittain (palvelualueittain) kaupunkistrategian tavoitteita toteuttavat toimenpiteet, niiden arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso.

Strategian tavoitteiden ja niistä johdettujen toimenpiteiden seurannassa ja raportoinnissa on hyödynnetty LATO Strategy Tool SaaS-palvelua.

Riskienhallintaryhmä on ohjeistanut toimialoja ICT-laitteiden käytössä ja muistuttanut, että työntekijöiden tulee noudattaa kaupungin tietoturvasuunnitelmaa sekä rekisterinpitäjän ohjeistusta henkilötiedon käsittelyyn liittyen.

Valvontatoimenpiteet (erilaiset kontrollit ja suojaukset) ja sopimusten hallinta:

Sopimusten hallinta tapahtuu Dynasty-asianhallintaohjelmistossa. Ohjelmistossa on asetettu hälytykset koskien sopimusten erääntymisiä.

Kaupungin lainasalkun suojausaste oli 94,4 % vuoden 2023 lopussa. Lainasalkun suojausastetta korotettiin matalien korkojen aikana ja tällä hetkellä rahoituskustannukset ovat hyvin ennustettavat muutaman seuraavan vuoden ajan. Rahoituskysymyksissä ja lainasalkun suojauksessa käytetään apuna rahoitusriskien hallintaan erikoistuneen Operandi Oy:n asiantuntemusta.

Ostolaskujen oikeellisuuden tarkistus (Recovery Audit) suoritetaan säännöllisesti kolmen vuoden välein. Tilikaudet 2018–2020 tarkastettiin keväällä 2021 Qvalia Oy:n toimesta. Kokonaisuudessaan tarkastuksen perusteella voidaan sanoa, että kaupungin ostolaskujen tiliöinti on hyvällä tasolla. Vuoden 2023 aikana ostolaskujen oikeellisuuden tarkistukseen ei hankittu ulkopuolista tarkastusta, vaan tarkistusta toteutettiin osana normaalia johtamista mm. pistokoemenetelmällä. Ostolaskujen oikeellisuuden tarkistus on tarkoitus toteuttaa ulkopuolisen tahon toimesta jälleen vuoden 2024 aikana.

Kaupunginvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja kaupunginhallituksen niiden soveltamiseksi antamat tarkemmat ohjeet ja niiden noudattaminen:

Kaupungilla on riskienhallintaryhmä, jonka tehtävänä on mm. kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikan valmistelu ja toteutus, riskienhallinnan kehittäminen, riskienhallintatyön järjestäminen ja koordinointi, henkilöstön motivointi ja koulutus sekä riskienhallinnan seuranta ja arviointi. Riskienhallintaryhmä kokoontuu säännöllisesti osavuositarkastusten tahtiin ja tarvittaessa useamminkin. Vuonna 2023 riskienhallintaryhmä kokoontui kuusi kertaa, joista yksi oli riskienhallintapolitiikan valmistelun teemakokous.

Kaupunki käyttää riskienhallintaan kokonaisvaltaisen riskienhallinnan työkaluohjelmisto Granitea. Riskienhallintaryhmä on käsitellyt säännöllisesti Graniteen kirjattuja suu-

rimpia riskejä ja arvioinut niiden merkitystä koko kaupungin näkökulmasta. Samalla riskienhallintaryhmä on valvonut, että toimialat käsittelevät riskejä ja tekevät tarkennuksia riskeihin ja niiden hallintakeinoihin säännöllisesti, mutta vähintään osavuosi-katsausten tahdissa. Granitessa ei ole toistaiseksi käsitelty ICT-riskejä, mutta vuoden 2024 aikana on tarkoitus ottaa niitä koskeva ohjelman lisäosio käyttöön.

Voimassa ovat seuraavat ohjeet: Sisäisen valvonnan riskienhallinnan ohje (toimintatapa), joka on päivitetty kaupunginhallituksessa 22.1.2024. Sitä ennen noudatettiin 27.6.2016 kaupunginhallituksen hyväksymää ohjetta. Lisäksi kaupungilla on kokonaisvaltaisen riskienhallinnan prosessiohje, jonka riskienhallintaryhmä on ottanut käyttöön 8.9.2017.

Kaupungin kokonaisvaltainen riskienarviointi tehdään seuraavilla organisaatiotasolla: keskushallinto, tekninen ja ympäristötoimi, perusopetus, lukiokoulutus, varhaiskasvatus, vapaa-ajan palvelut, työllisyyden hoidon palvelut ja vesihuoltoliikelaitos.

Kaupungilla on käytössä myös Graniten työturvallisuusosiot. Työn vaarojen ja riskien arviointi tapahtuu työpaikkatasolla. Työturvallisuus- ja riskienkartoituskoulutus järjestettiin esimiehille valtuustosalissa 20.2.2024.

Riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuutus ja asiantuntemuksen riittävyys:

Riskienhallintaryhmän aktivoituminen riskienhallinnan seurannassa ja riskienhallinnan seurannan kiinnittäminen osavuosi-katsausten aikatauluun on tuonut selkeyttä riskienhallinnan seurantaan.

Henkilöstöä on ohjeistettu tietosuoja- ja ICT-riskiasioista henkilöstökirjeessä henkilökunnan tietoisuuden lisäämiseksi. Henkilöstökirjeessä on myös suositeltu kohdennettuja Eduhouse koulutuksia. Vuoden 2024 aikana on tarkoitus järjestää tietosuojaan- ja turvaan liittyviä koulutuksia henkilöstölle

Merkittävimpien riskien ja niiden hallitsemiseksi tehtävien toimien dokumentointi, seuranta- ja raportointikäytännöt:

Talousarviokirjassa on esitetty palvelualueittainen riskianalyysi. Sen toteutumista on seurattu osavuosi-katsauksissa ja tilinpäätöksen yhteydessä. Toimialat ovat dokumentoineet riskejä ja niiden hallintakeinoja Graniteen ja arvioineet riskienhallintaa kokonaisuutena osavuosi-katsauksittain.

Tieto ja tiedonvälitys (avoimuus ja hyvä tiedonhallintatapa, raportointi, viestintä):

Avoimen hallinnon edistämiseksi kaupunki otti käyttöön Whistleblow-ilmoituskanavan väärinkäytösten ilmoittamiseen keväällä 2023. Vuoden 2023 aikana ilmoituskanavaan ei tullut yhtään väärinkäytösilmoitusta.

Ostolaskujen julkaisemista on valmisteltu pidemmän aikaa. Asiaa on viivästyttänyt tietosuojaan ja teknisiin rajapintoihin liittyvät kysymykset. Asiaan on löytynyt ratkaisu ja kaupunginvaltuusto hyväksyi ostolaskujen julkaiseminen 29.1.2024. Vuoden 2023 ostolaskut tullaan julkaisemaan keväällä 2024 tilinpäätöksen valmistuttua Hansel.fi-palvelun Hankintapulssin raportointinäkyessä sekä www.tutkihankintoja.fi -palvelussa.

Ostolaskujen julkisuus ja huoltovarmuudelle kriittisten tietojen salassapito ovat osin ristiriitaisia tavoitteita. Ostolaskujen julkaisemisessa tullaan käyttämään harkintaa huoltovarmuudelle kriittisten laskujen julkaisemisen suhteen.

Työsuojelu

Vuonna 2023 Forssan kaupungin työsuojeluorganisaatiossa aloitti uusi työsuojelupäällikkö, joka yhdessä työsuojeluvaltuutettujen kanssa muodostaa tavoitteellisen ja toiminnallisen työsuojelutiimin, jonka toiminnasta laaditaan suunnitelma sekä kertomus vuosittain. Yhteistapaamisia toimijoilla oli vuoden aikana 10, joissa käytiin lävitse työn turvallisuuteen ja terveellisyysyteen liittyviä asioita sekä valmisteltiin tapaturma- ja turvallisuuspoikkeamailmoitusten raportit esiteltäväksi neljännesvuosittain Forssan kaupungin yhteistoimintaryhmälle, joka toimii työsuojelutoimikuntana. Vuonna 2023 tapaturmia kaupungilla oli 24, työmatkatapaturmia 5 ja turvallisuuden poikkeamailmoituksia oli tehty 91.

Vuoden aikana työsuojelupäällikkö osallistui valtuutetun kanssa moniin tapaamisiin: 4 työsuojeluviranomaisen tarkastusta, 6 työterveyshuollon toimipaikkakäyntiä, 4 terveydellisten olojen tarkastusta, 4 turvallisuustyöryhmän kokousta, 2 sisäilmatyöryhmän kokousta ja varikon kemikaalikartoitus sekä lisäksi he tekivät oma-aloitteisia työpaikkakäyntejä tutustuakseen kaupungin erilaisiin toimintoihin. Toimialojen esihenkilöiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella työsuojelupäällikön huomiona on, että kaupungin esihenkilöt ovat hyvin sitoutuneita ja vastuuntuntoisia palvelutehtäväänsä kaupungin asukkaille sekä työyhteisönsä hyvinvoinnille. Ajankohtaisen ja ajantasaisen tiedon hankkimiseksi työsuojelupäällikkö osallistuu aktiivisesti KT-Työsuojelupäälliköt -Teams-ryhmän kokoontumisiin ja koulutuksiin sekä jakaa sieltä ja viranomaisilta saamaansa informaatiota ja koulutustarjontaa kyseisen alan esihenkilöille. Vuonna 2023 erityisesti kemikaaliturvallisuus, uhka ja väkivalta sekä tartuntataudit ovat olleet esillä.

Syksyllä 2023 jatkettiin yhteistyötä Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän kanssa ensiapukoulutuksen tarjoamisessa työntekijöille koronapandemian jälkeen. Käytännönläheinen 4 tunnin lyhyt koulutus sekä ammattitaitoiset kouluttajat osoittautuivat suosituiksi. Tavoitteena on, että vähintään joka toinen työntekijä olisi ensiaputaitoinen vuoden 2024 loppuun mennessä koulutustarjonta jatkamalla. Syksyllä OmaHämeen pelastustoimi järjesti laitoksille alkusammutuskoulutusta, johon osallistui kaupungin työntekijöitä. Uhka- ja väkivaltatilanteiden ennakointikoulutusluento sekä käytännön harjoittelu pidettiin joulukuussa 2023. Opetus- ja varhaiskasvatushenkilöstön erityispiirteet huomioon ottava vastaava koulutus järjestetään vuonna 2024. Sivistyspuolen turvallisuustyöryhmän kokoukset ovat aktivoineet turvallisuusajattelua toimialalla ja mm. defibrillaattorien hankinnan yhteydessä on järjestetty koko koulun henkilökuntaa koskevia käytännön koulutuksia laitetoimittajan puolesta.

2.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

2.10.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoiset erät, kaupunki liikelaitoksineen)

	2023	2022
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toimintatuotot	<u>17 860</u>	<u>18 659</u>
Myyntituotot	10 950	11 422
Maksutuotot	1 032	1 227
Tuet ja avustukset	1 983	2 412
Muut toimintatuotot	3 895	3 598
Toimintakulut	<u>-54 089</u>	<u>-127 042</u>
Henkilöstökulut	-30 920	-30 726
Palkat ja palkkiot	-24 881	-23 845
Henkilösivukulut	<u>-6 040</u>	<u>-6 882</u>
Eläkekulut	-5 167	-6 039
Muut henkilösivukulut	-873	-842
Palvelujen ostot	-14 149	-87 717
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 897	-5 398
Avustukset	-1 550	-1 530
Muut toimintakulut	-1 573	-1 671
Toimintakate	-36 229	-108 383
Verotulot	36 201	66 798
Valtionosuudet	12 869	50 180
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-93</u>	<u>-278</u>
Korkotuotot	222	14
Muut rahoitustuotot	141	124
Korkokulut	-449	-410
Muut rahoituskulut	-7	-5
Vuosikate	12 747	8 318
Poistot ja arvonalentumiset	<u>-7 251</u>	<u>-6 215</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 251	-6 215
Tilikauden tulos	5 497	2 102
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	527	87
RAHASTOJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>6 023</u>	<u>2 189</u>

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	33,0	14,7
Vuosikate/poistot %	175,8	133,8
Vuosikate, euroa/asukas	772	505
Asukasmäärä	16 502	16 457

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$

2.10.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(kaupunki liikelaitoksineen)

	2023	2022
	1000 euroa	1000 euroa
Toiminnan rahavirta	<u>12 668</u>	<u>8 286</u>
Vuosikate	12 747	8 318
Satunnaiset erät, netto	-79	-32
Investointien rahavirta	<u>-8 735</u>	<u>-13 814</u>
Investointimenot	-9 294	-14 670
Rahoitusosuudet investointimenoihin	404	774
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	155	81
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 933	-5 528
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>168</u>	<u>-500</u>
Antolainasaamisten lisäykset	0	-500
Antolainasaamisten vähennykset	168	0
Lainakannan muutokset	<u>-11 239</u>	<u>3 978</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	6 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 644	-3 392
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-6 595	1 370
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>-2 402</u>	<u>863</u>
Rahoituksen rahavirta	-13 474	4 342
Rahavarojen muutos	-9 541	-1 187
Rahavarat 31.12.	17 816	27 357
Rahavarat 1.1.	27 357	28 544

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-7 381	-12 344
Investointien tulorahoitus %	143,4	59,9
Laskennallinen lainanhoitokate	1,8	1,0
Laskennallinen lainanhoitokate ilman kons.yht. yks.tilejä	2,5	1,5
Lainanhoitokate	2,6	2,3
Rahavarat 31.12., 1.000 euroa	17 816	27 357
Rahavarat 31.12. ilman kons.yht. yksikkötilejä	4 728	7 253
Kassasta maksut, 1.000 euroa	68 484	146 019
Kassan riittävyys, pv	95	68
Kassan riittävyys, pv, ilman kons.yht. yksikkötilejä	25	18
	16 502	16 457

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä v. 2019–2023

Investointien tulorahoitus, %= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainan lyhennykset)

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

2.11 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT 31.12.

(kaupunki liikelaitoksineen)

VASTAAVAA	2023	2022
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	<u>134 334</u>	<u>131 859</u>
Aineettomat hyödykkeet	<u>181</u>	<u>80</u>
Aineettomat oikeudet	181	80
Aineelliset hyödykkeet	<u>98 823</u>	<u>97 614</u>
Maa- ja vesialueet	14 321	14 264
Rakennukset	47 885	28 906
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 620	27 985
Koneet ja kalusto	2 085	1 950
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 912	24 509
Sijoitukset	<u>35 330</u>	<u>34 166</u>
Osakkeet ja osuudet	34 656	33 323
Muut lainasaamiset	604	772
Muut saamiset	71	71
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	<u>73</u>	<u>11</u>
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	73	11
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>25 195</u>	<u>35 617</u>
Vaihto-omaisuus	<u>300</u>	<u>308</u>
Aineet ja tarvikkeet	300	308
Saamiset	<u>7 079</u>	<u>7 951</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>6</u>	<u>8</u>
Muut saamiset	6	8
Lyhytaikaiset saamiset	<u>7 073</u>	<u>7 943</u>
Myyntisaamiset	2 580	3 921
Lainasaamiset	3 094	2 682
Muut saamiset	459	429
Siirtosaamiset	939	911
Rahoitusarvopaperit	<u>168</u>	<u>168</u>
Osakkeet ja osuudet	168	168
Rahat ja pankkisaamiset	17 648	27 189
	<u>159 602</u>	<u>167 487</u>

VASTATTAVAA	2023 <i>1000 euroa</i>	2022 <i>1000 euroa</i>
OMA PÄÄOMA	<u>84 902</u>	<u>77 776</u>
Peruspääoma	66 635	65 532
Edellisten tilikausien ylijäämä	12 244	10 054
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 023	2 189
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	<u>11 957</u>	<u>12 483</u>
Poistoero	8 157	1 583
Vapaaehtoiset varaukset	3 800	10 900
PAKOLLISET VARAUKSET	<u>0</u>	<u>0</u>
Muut pakolliset varaukset	0	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	<u>376</u>	<u>315</u>
Valtion toimeksiannot	0	0
Lahjoitusrahastojen pääomat	357	296
Muut toimeksiantojen pääomat	19	19
VIERAS PÄÄOMA	<u>62 368</u>	<u>76 913</u>
Pitkäaikainen	<u>34 770</u>	<u>39 265</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	34 769	39 263
Muut velat	1	2
Lyhytaikainen	<u>27 599</u>	<u>37 648</u>
Joukkovelkakirjalainat	0	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 369	3 519
Lainat julkisyhteisöiltä	14 994	21 447
Lainat muilta luotonantajilta	1 182	1 323
Saadut ennakot	9	13
Ostovelat	2 363	3 882
Muut velat	542	505
Siirtovelat	5 140	6 959
	<u>159 602</u>	<u>167 487</u>

TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste	60,7 %	53,9 %
Omavaraisuusaste ilman kons. yksikkötilejä	66,1 %	61,2 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	93,2 %	56,7 %
Suht. velkaantuneisuus ilman kons. yksikkötilejä	69,0 %	39,9 %
Kertynyt ylijäämä, 1.000 euroa	18 267	12 244
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	1 107	744
Lainakanta 31.12., 1.000 euroa	54 313	65 552
Lainakanta 31.12., 1.000 euroa, ilman kons. yks.tilejä	38 138	42 782
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	3 291	3 983
Lainakanta 31.12., euroa/asukas, ilman kons. yks.tilejä	2 311	2 600
Lainat ja vastuut 31.12., 1.000 euroa	62 237	72 809
Lainat ja vastuut 31.12., 1.000 euroa, ilman kons. yks.tilejä	46 062	50 039
Lainat ja vastuut, euroa/asukas	3 772	4 424
Lainat ja vastuut, euroa/asukas, ilman kons. yks.tilejä	2 791	3 041
Lainasaamiset, 1.000 euroa	604	772
Asukasmäärä	16 502	16 457

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Omavaraisuusaste, % = $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas = $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)} / \text{Asukasmäärä}$

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat euroa/asukas

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

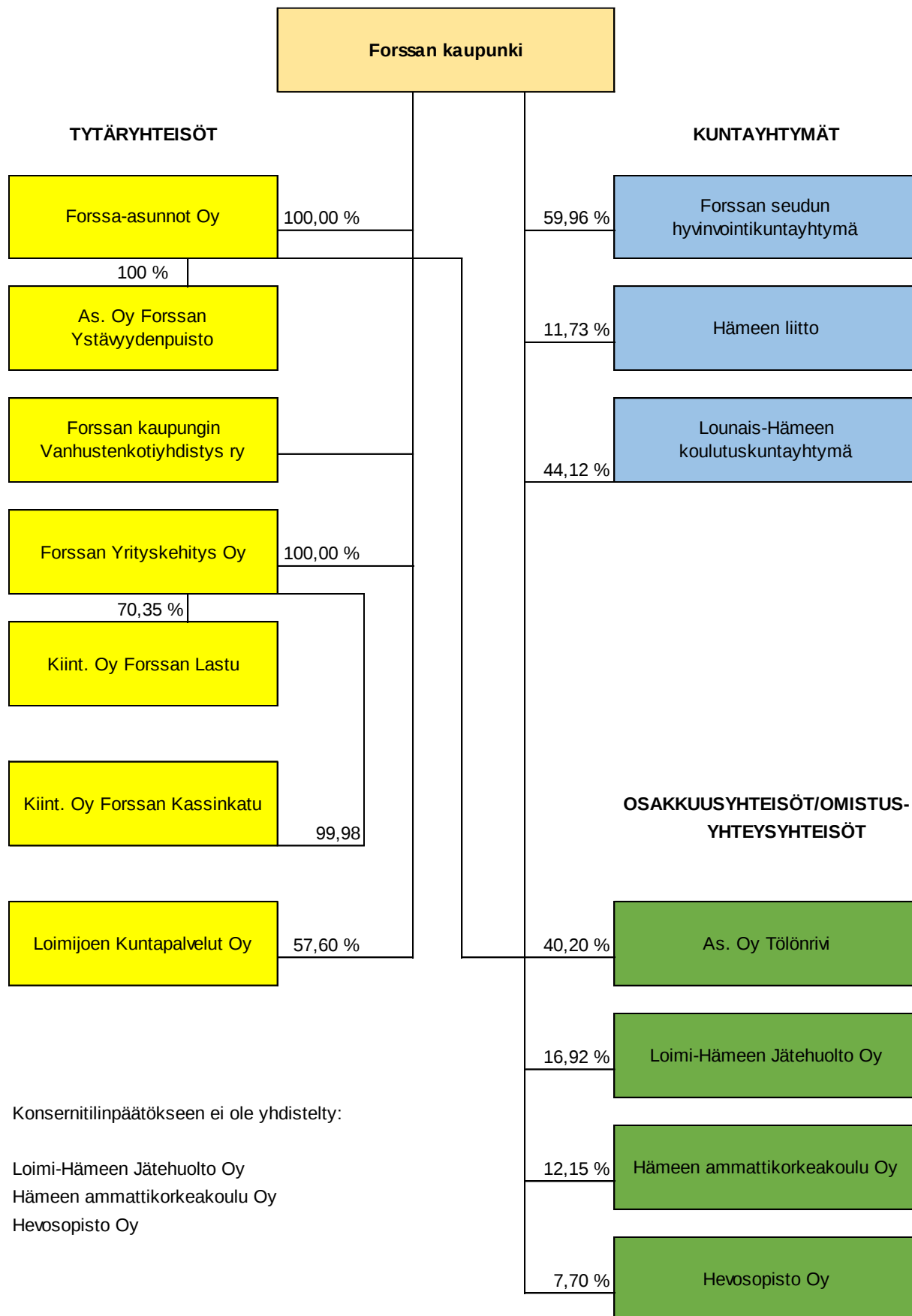
2.12 Kokonaistulot ja -menot

KAUPUNGIN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1.000 e	%	MENOT	1.000 e	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	17 860	29,1	Toimintakulut	54 089	79,0
Verotulot	36 201	59,0	- Valmistus omaan käyttöön	0	0,0
Valtionosuudet	12 869	21,0	Korkokulut	449	0,7
Korkotuotot	222	0,4	Muut rahoituskulut	7	0,0
Muut rahoitustuotot	141	0,2	Satunnaiset kulut	0	0,0
Satunnaiset tuotot	0	0,0	Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			Pakollisten varausten vähennys	0	0,0
-Pysyvien vastaavien			- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		
hyödykkeiden luovutusvoitot	-114	-0,2	luovutustappiot	-35	-0,1
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	404	0,7	Investointimenot	9 294	13,6
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden					
luovutustulot	155	0,3			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	168	0,3	Antolainasaamisten lisäykset	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	4 644	6,8
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	-6 595	-10,8	Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,0
Oman pääoman lisäykset	0	0,0	Oman pääoman vähennykset	0	0,0
Kokonaistulot yhteensä	61 311	100,0	Kokonaismenot yhteensä	68 449	100,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 402				
Rahavarojen lisäys	-9 541				
Yhteensä	68 449				
					Muutos%
			Kokonaismenot yhteensä v. 2021	142 276	5,9
			- ilman kons.yht. yksikkötilejä	120 877	7,6
			Kokonaismenot yhteensä v. 2022	146 018	2,6
			- ilman kons.yht. yksikkötilejä	123 248	2,0
			Kokonaismenot yhteensä v. 2023	68 449	-53,1
			- ilman kons.yht. yksikkötilejä	52 274	-57,6

2.13 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

2.13.1 Forssan kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt

2.13.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupungissa konserniohjaus on toteutettu hyväksytyn konserniohjeistuksen mukaisesti. Syyskuussa 2018 valtuusto hyväksyi Forssan kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja tarkistetun konserniohjeen. Tarkemmin kohdassa 2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen.

2.13.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konsernin tulos oli 5,9 (-1,2) miljoonaa euroa ylijäämäinen. Konsernin lainakanta pieneni ja oli 67,6 (85,3) miljoonaa euroa eli 4.096 (5.184) euroa/asukas. Lainakannan pientymiseen vaikutti olennaisesti Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin toiminnan päättyminen ja se ettei sairaanhoitopiiriä enää yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Laskennallinen lainanhoitokate oli 1,0 (0,8), mikä on tyydyttävän ja hyvän rajalla.

Laskennallisen lainanhoitokatteen osalta yhden vuoden tilanne ei anna välttämättä oikeaa kuvaa. Luotettavan kuvan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 1 ja tyydyttävä, kun tunnusluku on 0,8–1,0. Jos tunnusluku on pienempi kuin 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisää lainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Forssan kaupunkikonsernin laskennallinen lainanhoitokate oli 1,7 vuonna 2020 ja 1,2 vuonna 2021, mutta vain 0,8 vuonna 2022.

Konserniyhteisöjen tilikauden 2023 tulokset

Loimijoen Kuntapalvelut Oy	-99 045,58 €
Forssa-Asunnot Oy	182 360,04 €
Forssan Yrityskehitys Oy	-38 952,07 €
Forssan Kaupungin Vanhustenkotiyhdistys	48,67 €

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Tämä tarkoitti sitä, että Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin ja Eteva kuntayhtymän toiminnot siirtyivät Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle ja niitä ei enää yhdistelty Forssan kaupunkikonserniin. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä yhdisteltiin edelleen, mutta sen toimintana oli vuonna 2023 ainoastaan kiinteistöjen vuokraus. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän toiminta päättyy vuoden 2024 aikana. Omistajakunnat allekirjoittivat kuntayhtymän purkusopimuksen 12.03.2024.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin purkauduttua kuntayhtymäosuuksissa ollut 3.154.087,33 euron kuntayhtymäosuus kirjattiin peruspääomaa vastaan. Eteva kuntayhtymän purkauduttua kuntayhtymäosuuksissa ollut 103.550,12 euron yhtymäosuus kirjattiin peruspääomaa vastaan.

Huolimatta hyvinvointikuntayhtymän toiminnan supistumisesta, kaupunki joutui korottamaan 4.333.760,87 euroa hyvinvointikuntayhtymän arvoa vuoden 2023 avaavassa taseessa. Korotuksen taustalla oli kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston 14.11.2023 antama lausunto 139/2023 sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksesta johtuvan ns. vapaaehtoisen kuntayhtymän peruspääoman muutoksen käsittelystä kunnan kirjanpidossa. Uuden lausunnon mukaan vapaaehtoisen kuntayhtymän vuoden 2023 avaavan taseen peruspääomaan voimaannapolain perusteella tehdyt kirjaukset eli vapaaehtoisista kuntayhtymistä hyvinvointialueelle siir-

tyneen irtaimen omaisuuden arvo ja henkilöstön lomapalkkavelan määrä tulee viedä jäsenkunnissa taseen jäsenkuntaosuuksiin ja peruspääomaan.

Käytännössä lausunto tarkoitti sitä, että Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän omistajakuntien tuli vuoden 2023 tilinavauksessa oikaista omassa taseessaan oleva kuntayhtymäosuuden arvo vastaamaan kuntayhtymän taseen peruspääomaosuutta, johon on siirretty kuntayhtymän hyvinvointialueelle siirtyneen irtaimen omaisuuden arvo ja lomapalkkavelan määrää.

Forssan Yrityskehitys Oy:n pääomalaina muutettiin vuoden aikana SVOP-sijoitukseksi. Forssan Liike- ja Teollisuuskiinteistöillä (FLTK) on aikoinaan ollut kaupungilta saatua pääomalainaa, joka on siirtynyt Forssan Yrityskehitys Oy:n taseeseen velaksi. Pääomalinavelkakirja on allekirjoitettu 4.4.2000 ja lainan pääoma on 168 187,93 €. Kaupunginvaltuusto päätti 4.12.2023 § 369 muuttaa kyseisen pääomalinan ja sen maksamattomat korot SVOP-sijoitukseksi.

Olennaisia konsernia koskevia tapahtumia on selostettu tarkemmin konserniyh-teisöittäin seuraavissa kappaleissa.

Konserniyh-teisöjen toiminnastaan antamat tiedot

Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Loimijoen Kuntapalvelut Oy kuuluu Forssan kaupunkikonserniin, kaupungin omista-essa 57,6 % yhtiön osakkeista, Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän omistaessa 36,0 %, Kanta-Hämeen hyvinvointialueen (OmaHäme) omistaessa 4,0 % sekä Lou-nais-Hämeen koulutuskuntayhtymän, Humppilan kunnan, Someron kaupungin, Kos-ken TI kunnan, Marttilan kunnan sekä Hausjärven kunnan kunkin omistaessa 0,4 % yhtiön osakkeista. Yhtiön tavoitteena on tuottaa omistajilleen laadukkaita ja hinnal-taan kilpailukykyisiä palveluita.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n hallinto sijaitsee Forssan kaupungintalolla, Turuntie 18, 30100 Forssa.

Yhtiöllä on kolme liiketoimintasektoria: ateriapalvelut, puhtauspalvelut sekä talous- ja henkilöstöpalvelut.

Ateriapalvelut tuottaa aterioita Forssan kaupungille, OmaHämeelle ja Humppilan kunnalle. Puhtauspalvelut toimivat asiakkaiden tiloissa Forssan kaupungin ja lähikun-tien alueella. Talous- ja henkilöstöpalveluiden henkilöstö palvelee asiakkaitaan Fors-san kaupungintalolla.

Olennaiset tapahtumat

Ateriapalveluissa OmaHämeen osalta toimitettavien kotiaterioiden kuljetus siirtyi Loi-mijoen Kuntapalvelut Oy:n kilpailutettavaksi ja toiminnan muutos alkoi marraskuun alusta. Palvelukeittiökohteet pysyivät ennallaan ja keskuskeittiö Loimu toimii edelleen vuoden jokaisena päivänä. Ateriapalveluiden osalta kustannukset olivat edelleen voimakkaasti nousussa, ja hintoja oli tarve korottaa toimintakaudelle. Sairauspoissa-oloja oli edelleen runsaasti, mutta ne vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Palk-ka- ja työvoimakustannukset ylittyivät poissaoloihin ja ennakoitua suurempiin palkan-korotuksiin nähden maltillisesti. Ateriapalveluissa eläköityi neljä henkilöä. Asiakastyy-

tyväisyyskyselyt tehtiin Forssan kaupungin ja Humppilan kunnan asiakkaille ja tulokset olivat kaikissa asiakasryhmissä hyvät. Keskuskeittiö Loimuun tehtiin takuutyökorjauksia. Tuotantoprosessien ja tuotannonohjausjärjestelmän kanssa on edetty hyvällä tasolla. Humppilan kunnan kanssa on sovittu neuvotteluaika yhteistyön jatkumiselle. Henkilöstöravintola Varimakkeen toiminta loppui kokonaisuudessaan elokuussa. Korkeavahan palvelukeittiön toimintamallia, jossa vaunu kuumentaa kylmänä jaettavat ateriat, työstetään loppulaadun parantamiseksi asiakkaalle. Yläasteen ja lukion oppilaiden palautteen antamisen mahdollisuutta parannettiin ruokasalin läheisyydessä löytyvällä QR-koodilla.

Puhtauspalveluihin on hankittu ensimmäinen yhdistelmäkonerobotti Akvarellin kiinteistöön. Myös robotti-imureita käytetään eri kohteissa. Robotiikan käyttö tulee lisääntymään puhtauspalveluissa. Puhtauspalveluihin laadittiin yhteistyössä koulujen asiakkaiden kanssa siivottavuusopas. Puhtauspalveluiden sairauspoissaolot lisääntyivät merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Suurilla sairauspoissaololuvuilla oli merkittävä vaikutus puhtauspalveluiden tuloksen huonontumiseen. Puhtauspalveluista eläköityi neljä laitoshuoltajaa. Puhtauspalveluissa tehtiin asiakastytyväisyyskyselyt Forssan kaupungin koulujen ja päiväkotien asiakkaille ja tulokset olivat hyvällä tasolla.

Talous- ja palkkapalveluiden liikevaihto pieneni yli puolella aiempiin vuosiin verrattuna hyvinvointialueiden aloittamisen seurauksena. Henkilöstön määrä on pienentynyt irtisanoutumisten ja eläköitymisten myötä. Myös lomautuksiin on jouduttu turvautumaan. Hausjärven talous- ja palkkapalveluiden tuotannon valmistelu aloitettiin syksyllä. Talous- ja palkkapalveluiden asiakkaille tehtiin keväällä asiakastytyväisyyskysely ja tulokset olivat pääsääntöisesti hyvät.

Tulossaasteet ovat jatkuneet edelleen vuonna 2023. Ateria- ja puhtauspalveluiden runsaat sairaslomat ja talous- ja palkkapalveluiden liikevaihdon väheneminen yli puolella ovat heikentäneet yhtiön tulosta. Yhtiö on tehnyt yhteistyötä OmaHämeen kanssa. Puhtauspalvelut on myynyt lähijohtajan palvelua OmaHämeelle.

Yhtiö sai vuoden aikana kaksi uutta Inhouse -asiakasta, Marttilan ja Hausjärven kunnat.

Patentti- ja rekisterihallitus on hyväksynyt päivitetyn yhtiöjärjestyksen 23.11.2023.

Hallitus irtisanoi toimitusjohtajan luottamuspujan vuoksi 14.12.2023 lukien ja valitsi väliaikaiseksi toimitusjohtajaksi Tanja Kalliolan.

Arvio kehityksestä

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ovat seuraavat:

	2023	2022	2021
Liikevaihto (tuhatta euroa)	8 520,6	8 303,0	7 807,9
Liiketulos (tuhatta euroa)	-99,0	15,3	-628,9
Liiketulos %:a liikevaihdosta	-1,2	0,2	-8,0
Oman pääoman tuotto (%)	-34,5	4,0	-169,7
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	-12,6	1,8	-169,7
Omavaraisuusaste	12,8	17,7	22,9

Riskit ja epävarmuustekijät

Yhtiön tuotantoprosessien kilpailukykyisyys, OmaHämeen päätökset tukipalveluiden tuottamisesta jatkossa, yhtiön toiminta-alueen seudullinen kapea-alaisuus, tuotannon-tekijäkustannukset sekä asiakasvolyymien väheneminen tuovat epävarmuutta tulevaisuuden toimintaamme. Ulkoisiin uhkakuviin varaudutaan palvelutuotannon kannattavuuden ja kilpailukyvyn evaluoinnilla, myynnillä ja markkinoinnilla. Yhtiö tavoittelee vahvempaa seudullista palvelutuotantoa sekä myynnin laajentamista OmaHämeelle. Keskuskeittiöllä on myös kapasiteettia nykyistä laajempaan tuotantoon sekä edellytyksiä tuotannon tehokkuuden ja kilpailukyvyn lisäämiseen.

Ateriapalvelun mahdollisiin häiriöihin on varauduttu varautumissuunnittelulla.

Yhtiöllä ei ole varsinaista luottoriskiä taloudellisesti merkittävien asiakkaiden kuulussa konserniin.

Henkilöstö

	2023	2022
Henkilöstö keskimäärin	135	142
Maksetut palkat ja palkkiot (1.000 euroa)	4 086	4 065

Hallinto

Yhtiön osakepääoma jakautuu osakelajeittain seuraavasti:

	2023	2022
Osakkeiden lukumäärä	250	250

Osakkeita rasittaa osakassopimukseen perustuva lunastusoikeus.

Yhtiön hallitus 1.1.- 30.4.2023: Puheenjohtaja Tapio Talikainen, varapuheenjohtaja Tanja Paassilta

Hallituksen jäsenet Jaana Paasikangas, Kirsi Laine-Mäki, Kristiina Halonen, Irmeli Vinnikainen ja Tomi Hänninen.

Yhtiön hallitus 1.5.-31.12.2023: Puheenjohtaja Tapio Talikainen, varapuheenjohtaja Marjaana Sorokin

Hallituksen jäsenet Kirsi Laine-Mäki, Kristiina Halonen, Tero Pitkämäki, Irmeli Vinnikainen ja Tomi Hänninen.

Tero Pitkämäki erosi hallituksesta 17.10.2023 lähtien.

Voitonjako

Vapaa oma pääoma tilinpäätöksessä on 284 562,90 euroa, tilikauden tappion ollessa -99 045,58 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikauden tappio siirretään voittovaralle -tilille ja että osinkoa ei jaeta.

Forssa-asunnot Oy

Forssa-asunnot Oy kuuluu Forssan kaupunki -konserniin, kaupungin omistaessa koko yhtiön osakepääoman. Yhtiön tavoitteena on tarjota vuokra-asuntoja sekä ylläpitää kiinteistöjä. Yhtiön toimisto sijaitsee osoitteessa Kartanonkatu 4, 30100 Forssa.

Yhtiöllä on 487 vuokrahuoneistoa sekä Isoniityntie 51 sijaitseva palvelutalo. Vuokra-asunnot sijaitsevat pääsääntöisesti yhtiön omistamissa kerros- ja rivitalokiinteistöissä. Kiinteistöt sijaitsevat eri puolilla Forssan kaupunkia. Vuokra-asunnoista 254 on ARA-rajoitusten alaisia ja 233 vapaarahoitteisia tai rajoituksista vapautuneita.

Yhtiö hoitaa Forssan kaupungin toimeksiantona kaupungin suorassa omistuksessa olevien asuntojen sekä Kanta-Hämeen Hyvinvointialueen 303 asutopaikan vuokraustoiminnan ja vuokranvalvonnan.

Olennaiset tapahtumat

Siurilankatu 4 julkisivu- ja parvekesaneeraus tehtiin tilikaudella. Urakka sisälsi parvekkeiden kunnostuksen, parvekekaiteiden uusimisen ja parvekelasituksen. Ulkoseinät lisäeristettiin ja tiilimuuraukset korvattiin tiilikuvioidulla julkisivulevyllä. Kiinteistön ulko-ovet uusittiin ja automatisoitiin sekä lukitus uusittiin sähköiseksi lukitukseksi. Rappukäytävien ja talon yhteisten tilojen valaistus uusittiin ja muutettiin liiketunnisteilla toimivaksi. Autotallien ovet uusittiin. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) myönsi esteettömyyskorjauksiin 26.140 euroa avustusta. Yhtiö kirjasi taseeseen hankkeesta yhteensä 777.518 euroa

Saniaispolku 4 rivitalojen lämmitysjärjestelmä uusittiin tilikaudella öljylämmityksestä maalämpöjärjestelmäksi. Urakan kokonaiskustannus oli 148.967 euroa, ARA myönsi energia-avustusta 36.000 euroa ja 112.967 euroa yhtiö aktivoi taseeseen. Avustuksen lisäksi urakka rahoitettiin ARA:n myöntämällä 111.500 euron suuruisella korkotukilainalla.

Vuokrahuoneistoja remontoitiin tilikaudella lähes 30 asuntoa. Kiinteistöjen ja huoneistojen korjauksiin käytettiin toimintavuotena 656.279 € (vuonna 2022 834.249 €).

Hallinto ja henkilökunta

Yhtiön hallitus 1.1. – 31.12.2023:

Puheenjohtaja Janne Korsi

Hallituksen jäsenet: Matti Uutela (varapuheenjohtaja), Reima Hakala, Kaija-Leena Niemi, Irma Pulkkinen ja Tiina Tuomisto.

Hallitus kokoontui tilikauden aikana 10 kertaa.

Yhtiön toimitusjohtajana toimi Henna Linnala.

Yhtiön tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana Seija Hakamäki HT, JHT. Yhtiön kirjanpidon ja palkanlaskennan on hoitanut Loimijoen Kuntapalvelut Oy.

Yhtiön palveluksessa asiakaspalvelussa sekä kiinteistöjen ylläpito- ja siivoustoiminnassa on toimintavuoden aikana ollut kokopäiväisinä neljä työntekijää. Kiinteistöjen

korjaus-, huolto-, kunnossapito ja siivoustyöt on hoidettu ulkopuolisilla palveluntarjoajilla.

Varsinainen yhtiökokous pidettiin 29.6.2023, jossa käsiteltiin yhtiöjärjestyksen mukaiset asiat. Ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 13.9.2023, jossa yhtiölle valittiin uusi hallituksen jäsen.

Rahoitus ja taloudellinen tilanne

Yhtiön maksuvalmius tilikauden aikana oli hyvä. Yhtiön liikevaihto oli 3.229.693 euroa (vuonna 2022 2.997.775 euroa). Yhtiön tekemät poistot ja arvonalentumiset tilikaudella olivat 398.203 euroa (vuonna 2022 419.422 euroa) ja se kirjasi tilikauden tulokseksi poistojen ja rahoituskulujen jälkeen 182.360 euroa (vuonna 2022 80.218 euroa).

Tilikauden aikana yhtiö lyhensi lainojaan 662.104 euroa lainaohjelman mukaisesti. Tilikauden päättyessä yhtiön lainat rahoituslaitoksilta olivat 9.706.562 €, sekä lainat Forssan kaupungilta 1.324.658 euroa, yhteensä 11.031.220 euroa. Taseen loppusumma on 12.865.823 euroa, josta oma pääoma on 1.259.354 euroa.

Yhtiön kiinteistöt, omaisuus ja vastuu on vakuutettu LähiTapiola Loimi-Hämeessä. Forssan kaupungin ottama hallinnon vastuuvakuutus suojaa Forssa-asunnot Oy:n hallitusta ja toimitusjohtajaa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskitekijät voidaan yhtiön osalta jakaa henkilöriskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

Henkilöstöriskien vahvuustekijöitä ovat osaaminen ja ammattitaito, kokemus sekä toimintaympäristön tuntemus. Heikkouksia ovat pieni organisaatio ja vajavaiset resurssimahdollisuudet henkilökunnan mahdollisiin poissaolojen korvaamisiin (ns. varamiesjärjestelmä). Yhtiössä kannustetaan henkilökuntaa osaamisen ylläpitämiseen ja lisäkoulutukseen.

Toiminnalliset riskit, kuten sopimus- ja vuokratappioriskit, ovat luonteeltaan yleensä sellaisia, jotka yhtiön tulee tiedostaa ja ennaltaehkäistä omalla toiminnallaan. Vuokravaltvonta hoidetaan yhtiön perintäkäytännön mukaan ja sen tavoitteena on vuokrasaattavien minimoiminen. Toiminnallisiin riskeihin kuuluvat myös tietoturva ja salassapito. Tietoturvaa on parannettu keskittämällä ICT-palvelut Lounea Palvelut Oy:lle. Yhtiön henkilökunta on osallistunut aktiivisesti järjestettyihin koulutuksiin, joita kaupunki on toteuttanut ja toteuttaa.

Taloudellisten riskien merkittävimpiä tekijöitä ovat ulkoisen ympäristön muutokset. Korkojen, energian ja rakennusmateriaalien hintojen nopea nousu vaikuttavat suoraan yhtiön talouteen. Energian säästötoimiin on kiinnitetty huomiota ja toimintatavoissa sekä hankinnoissa huomioidaan energiatehokkuus. Yhtiön vieras pääoma on pääosin suojattu pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla. Rahoitusta järjestellään tarvittaessa uudelleen ja sitä arvioidaan toiminnassa aktiivisesti.

Yhtiön vahinkoriskeihin kuuluvat kiinteistöt on suojattu kiinteistövakuutuksilla. Yhtiön kiinteistökanta on ikääntynyt ja vuotovahinkojen riski kasvaa. Yhtiön kiinteistöihin on

hankittu etäseurantapalvelu, jolla seurataan kiinteistöjen vedenkulutusta ja palvelu tekee kulutuspoikkeamista tarvittavat hälytykset. Isojen vahinkojen varalle yhtiön kiinteistövakuutuksessa on keskeytysvakuutus, joka korvaa saamatta jääneitä vuokratuottoja vahinkojen korjauksen ajalta. Yhtiöllä on myös huoneistoturvavakuutus asukkaiden aiheuttamien vahinkojen varalta. Yhtiön vakuutusturva on tarkastettu vuonna 2022.

Forssan Yrityskehitys Oy

Yleiskatsaus

Vuosi oli yhtiön kahdeskymmenesseitsemäs (28.) toimintavuosi. Yhtiön perustamiskokous pidettiin 19.03.1996 ja yhtiö merkittiin kaupparekisteriin 6.5.1996. Forssan kaupunki omistaa yhtiön osakkeista 100 % ja yhtiö kuuluu Forssan kaupunkikonserniin.

Forssan Kehittämiskeskus Oy:öön sulautettiin Forssan Liike- ja teollisuuskiinteistöt Oy vuoden 2016 aikana. Sulautumisen myötä vastaanottavan yhtiön nimi muuttui Forssan Yrityskehitys Oy:ksi ja sille tuli tytäryhtiöiksi Forssa Invest Oy sekä sen tytäryhtiö kiinteistö Oy Forssan Lastu. Forssa Invest Oy sulautui Forssan Yrityskehitys Oy:öön marraskuussa 2020 ja Koy Forssan Lastusta tuli Forssan Yrityskehitys Oy:n tytäryhtiö. Vuonna 2016 on perustettu tytäryhtiö Kiinteistö Oy Forssan Kassinkatu.

Varsinainen yhtiökokous pidettiin 17.4.2023, jossa käsiteltiin yhtiöjärjestyksen määrittämät asiat.

Yhtiö on edelleen päivittänyt kiinteistöjen turvallisuuteen liittyviä teknisiä laitteita, sekä parantanut kiinteistöjen ilmanvaihtoon ja energiatehokkuuteen liittyviä elementtejä.

Yhtiön päätoimialaa on yritysneuvonta, seudullisen matkailun koordinointi ja tuottaminen Forssan seudulla. Yhtiö toimii sidosryhmiensä kautta erilaisten aluekehittämisen hankkeiden hakijana ja osatoteuttajana. Kehittämis- ja elinkeinopalvelut Forssan seudun alueella toimiville yrityksille ja kunnille on yhtiön aluekehittämisen tehtävä asian-
tuntijaorganisaationa.

Kiinteistösopimukset

Yhtiön omistuksessa tai osake-enemmistön kautta hallinnassa olevat Yhtiön omistuksessa tai osake-enemmistön kautta hallinnassa olevat kiinteistöt ja rakennukset sekä niiden hankinta-ajat ovat seuraavat:

Torikatu 8	2 080m ²	25.01.1999
Sipilänkatu 13	1 753 m ²	20.07.1990
Koy Forssan Lastu	7 881 m ²	29.06.2009
Koskivuorenkatu 5	3 457 m ²	31.12.2013
Koulukatu 13	2 400 m ²	01.03.2017
Aukeentie 8	2 600 m ²	01.12.2017

Yhtiön toimitilat ovat vuokrattuina. Yhtiön hallinnoimissa tiloissa työskentelee yli 200 työntekijää. Vuokrausaste on saatu nostettua lähes 100 %:iin.

Rahoitus ja taloudellinen tilanne

Yhtiön maksuvalmius tilikauden aikana oli kohtalainen. Yhtiön liikevaihto oli 1.891.975,03 euroa (vuonna 2022 1.957.986,23 euroa). Yhtiön tekemät poistot ja arvonalentumiset tilikaudella olivat 296.546,37 euroa (vuonna 2022 312.756,16 euroa) ja se kirjasi tilikauden tulokseksi poistojen jälkeen - 38.952,07 euroa (vuonna 2022 - 91.803,42 euroa).

Tilikauden aikana yhtiö lyhensi lainojaan 859.307,44 euroa lainaohjelman mukaisesti. Tilikauden päättyessä yhtiön lainat rahoituslaitoksilta olivat 9.281.513,35 euroa sekä lainat Forssan kaupungilta 1.762.616,62 euroa, yhteensä 11.044.129,97 euroa.

Taseen loppusumma on 13.469.577,79 euroa, josta oma pääoma on 2.138.657,10 euroa.

Kiinnityksiä ja pantteja yhtiö on antanut ainoastaan omistajalleen Forssan kaupungille.

Yhtiön toiminnan vastuu, omaisuus, kiinteistöt ja rakennukset on vakuutettu If Vahinkovakuutusyhtiössä. Forssan kaupungin ottama hallinnonvastuuvakuutus suojaa Forssan Yrityskehitys Oy:n toimitusjohtajaa ja hallitusta Howden Finlandin kautta.

Rakennustoiminta

Yhtiöllä ei vuoden 2023 aikana ollut uudisrakennustoimintaa. Yhtiössä tehtiin ainoastaan suunnitelman mukaisia korjauksia perustuen kiireellisyys järjestykseen ja turvallisuuteen.

Organisaatio

Yhtiön hallitukseen ovat toimintavuoden aikana kuuluneet 1.1.2023-31.12.2023 Jaa-na Lähteenkorva (puheenjohtaja), Kaisa Lepola (varapuheenjohtaja), Tapio Virtanen, Nicholas Salonen ja Antti Niemi. Hallitus kokoontui tilikauden aikana kymmenen (10) kertaa.

Yhtiön tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO, päävastuullisena tilintarkastajana Antti Ojala, KHT. Yhtiön kirjanpidon ja palkanlaskennan on hoitanut tili-toimisto Laskentapiste Balanssi Oy. Yhtiö on Kuntien eläkevakuutuksen jäsenyhteisö.

Tulevan vuoden tapahtumia

Yhtiö toteuttaa laatimaansa strategiaa, kaupungin strategiaa sekä Forssan kaupunkiseudun elinvoimaohjelmaa. Yhtiössä jatketaan omistuksien korjausvelan purkamista, sekä valmistautumista toimiston julkisivuhankkeeseen.

Yhtiö on aktiivinen toimija hanketoiminnassa sekä yrittäjäyhteistyössä sidosryhmien kanssa. Yhtiö tulee toimintavuoden aikana järjestämään erilaisia tapahtumia yrittäjille ja yhdessä yrittäjien sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Tapahtumatoimintaa jatketaan verkossa ja vuoden päätapahtuma FRUSH pidetään hybriditapahtumana. Yhtiön toimintaa mitataan sille asetettujen tavoitteiden kautta.

Toimitusjohtaja Riikka Riihimäki vastaa yhtiön johtamisesta.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskitekijät voidaan yhtiön osalta jakaa henkilöriskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

Henkilöstöriskien vahvuustekijöitä ovat osaaminen ja ammattitaito, kokemus sekä toimintaympäristön tuntemus. Heikkouksia ovat pieni organisaatio, vajavaiset resurssimahdollisuudet henkilökunnan mahdollisiin poissaolojen korvaamisiin (ns. varamiesjärjestelmä).

Toiminnalliset riskit on pääosin pyritty suojaamaan vakuutuksin. Vakuutusturvaa on arvioitu viimeksi 2022 ja sitä on edelleen vahvistettu. Vakuutuksia arvioidaan uudelleen, mikäli niissä ilmenee tarvetta. Yhtiö käyttää vakuutusmeklaria. Vakuutusturvaa on arvioitu laajemmin yhdessä kaupungin kanssa.

Toiminnallisiin riskeihin kuuluvat myös tietoturva ja salassapito. Tietoturvaa on parannettu keskittämällä yhtiön ICT-palvelut. Yhtiön asiakkaisiin nähden erittäin merkittävä asia on salassapitoturva ja sen mukanaan tuoma ”brändi” yhtiön toiminnalle. Yhtiö on aktiivisesti osallistunut järjestettyihin koulutuksiin ja digitalisaatiota tukeviin uudistuksiin. Yhtiön verkkosivut on päivitetty saavutettavuusdirektiivin mukaisesti, työ vaatii jatkuvaa seuranta.

Taloudellisten riskien merkittävimpiä tekijöitä ovat ulkoisen ympäristön muutokset, mahdollinen taantuma tai muu asiakkaisiin liittyvä este, jolloin tehty sopimus purkaantuu. Yhtiön vieraan pääoman määrä on kasvanut aiempien vuosien aikana huomattavasti, jota on pyritty suojaamaan pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla ja korkosuojauksilla. Yhtiö ei ole ottanut ulkopuolista lainaa vuonna 2023. Vuonna 2020 yhtiö teetti korkosuojausarvioinnin yhtiön lainoista, jonka mukaan yhtiön lainakanta on suojattu hyvin. Rahoituksia järjestellään tarvittaessa uudelleen, tarvetta arvioidaan toiminnassa aktiivisesti.

Yhtiön vahinkoriskeihin ei sisälly kemiallisia aineita tai tuotantoriskejä vaan lähinnä kiinteistöihin kohdistuvia riskejä.

Yhtiön omistamiin kiinteistöihin osaan on teetetty PTS- tutkimus, jolla on saatu näkyvyyttä tulevien vuosien korjaustarpeille. Korjaustoimia on tehty merkittävästi. Yhtiö on panostanut turvallisuutta lisäävien korjaustoimien kiirehtimisessä. Yhtiö on teettänyt AKA-selvityksiä ja tarkistusmittauksia kiinteistöihinsä. Yhtiöllä on edelleen kertynyttä korjausvajetta, jota on kurottu merkittävästi kiinni viime vuosina, työ jatkuu edelleen. Korjausvelka pyritään kuromaan kiinni seuraavan 10 vuoden aikana eri toimenpiteillä.

Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry

Kulunut vuosi oli yhdistyksen 51. toimintavuosi.

Forssan kaupunki on vuokrannut yhdistyksen tilat ja tekee tiloissa vanhusten palvelutoimintaa sekä vuokraa asuntoja vanhusten käyttöön.

Forssan kaupungin kanssa v. 2007 tehty vuokrasopimus on siirtynyt Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle 1.1.2023 toistaiseksi voimassa olevana 12 kk irtisanomisajalla.

Yhdistyksen kevätkokous pidettiin 30.5.2023 ja yleinen syyskokous 28.12.2023. Kokouksissa käsiteltiin yhdistyksen sääntöjen määräämät asiat. Ylimääräinen yleinen kokous pidettiin 26.1.2023, jossa päätettiin Tyykihoivin sprinkleriurakan toteutuksesta vuonna 2023. Urakan kustannukset olivat 328 868 euroa, alv 0, 407 797 euroa sis. alv.

Yhdistyksen varsinaisena tilintarkastajana toimi tilintarkastusyhteisö BDO Oy.

Yhdistyksen vuokratuotot 325 548 euroa.

Vuoden 2023 aikana ei peritty jäsenmaksuja.

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Tavoitteiden toteutuminen

Yhtymävaltuuston toimintavuodelle 2023 hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin suurelta osin. Vuoden 2023 keskeisimpänä tehtävänä kuntayhtymätasolla oli organisaatiomuutoksen jälkeen prosessien vahvistaminen sekä kuntayhtymän toimintojen laajeneminen. Faktian liikevaihto on yli kolminkertaistunut kahdessa vuodessa ja kuntayhtymään on rakennettu uutta toimintaa mm. Virtapajojen muodossa ja TE2024-valmistelun muodossa. Fokka Säätiön ensimmäisiä kuntasopimuksia valmisteltiin ja säätiön toiminta pääsikin vauhtiin niiden myötä vuoden 2024 alusta.

Kehitystyöhön, tiimityön edelleen vahvistamiseen ja henkilöstön kouluttamiseen käytettiin paljon resursseja. Maailmanlaajuinen covid19-pandemia, joka oli vaikuttanut radikaalisti toimintaan vuosina 2020–2022 oli ohi, ja arkityötä voitiin pitkästä aikaa toteuttaa normaalisti. Pandemian aikana oli kuitenkin opittu monia uusia työtapoja, jotka jäivät hyödyllisinä käyttöön. Yhteisöllisyyteen ja yhdessä tekemiseen haluttiin pandemian jälkeen käyttää erityisesti aikaa sekä henkilöstön että opiskelijoiden osalta, sillä korona-aika oli vaikuttanut vahingollisesti osaan ihmisistä vaikeuttaen ryhmässä toimimista ja sosiaalisten suhteiden luomista. Yhteisöllisyys on LHKK:n yksi kolmesta arvosta ja se nostettiin erityisesti esiin työskentelyn ja koulutuksen suunnittelussa, vaikuttipa se suoraan myös kuntayhtymän päivitettyyn etätyöohjeeseen.

Kaikissa strategisissa painopistealueissa päästiin etenemään. Valtakunnallista huomiota saatiin jälleen arvovaltaiselta taholta, kun kuntayhtymä sai Valtioneuvoston keskeisen kehityksen toimikunnan palkinnon Vuoden paras kestävä kehitys sitoumus. Great Place to Work –sertifikaatti uusittiin ja sen monissa painopisteissä myönteinen kehitys oli henkilöstön palautteen mukaan selkeää. Edellisenä vuonna saatua Ammatillisen koulutuksen laatupalkintoa juhliittiin maaliskuussa sekä henkilöstön, luottamushenkilöiden, sidosryhmien että opiskelijoiden kanssa. Laatupalkintoon liittyvällä palkintorahalla rekrytoitiin yhteiseen hyvään tiimejä tukeva tiimivalmentaja, joka edelleen osaltaan auttaa tiimityön tapojen kehittymisessä ja tiimiorganisaatiomme onnistumisessa.

Laatutyö

Kuntayhtymän laadunvarmistuksen viitekehyksenä on ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen tueksi kehitetty CQAF-malli (Common Quality Assurance Framework), mikä perustuu useiden muiden käytössä olevien arviointimallien EFQM (European Framework of Quality and Management) ja CAF (Common Assessment Framework) tavoin jatkuvaan oppimiseen ja toiminnan systemaattiseen kehittämiseen.

Laatutyötä suunnitellaan ja ylläpidetään IMS-järjestelmässä (laadunhallinnan toiminnanohjausjärjestelmä IMS Integrated Management System). IMSin avulla tarvittava tieto oppilaitoksen toiminnasta ja prosesseista on kaikkien saatavilla erilaisiin tilanteisiin. Vuonna 2023 tarkistettiin ja päivitettiin prosessikuvauksia, järjestelmiä ja toimintaohjeita. Toimintajärjestelmä sisältää laatu-, ympäristö- ja turvallisuusjohtamisen osa-alueet.

Vuoden 2020 aikana kuntayhtymässä suoritettiin kestävän tulevaisuuden indikaattorien mukainen auditointi, joka johti siihen, että Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä sai ensimmäisenä oppilaitoksena Suomessa kyseisen sertifiointin tammikuussa 2021. Sertifikaattia ylläpidettiin vuonna 2023 itsearviointimenetelmällä.

Rahoitus

Rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon keskeiset koulutuksen kustannuksiin vaikuttavat tekijät, kuten tutkintokohtaiset kustannuserot, eri tutkintotyytit, koulutuksen toteuttamismuodot, erityinen tuki ja majoitus, työvoimakoulutus, oppimisvalmiuksia tukevat opinnot ja henkilöstökoulutus, painottamalla rahoituksen perusteena käytettäviä suoritelmääriä erilaisilla kustannuserot huomioivilla kertoimilla. Lisäksi rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon ammatillisen koulutuksen tavoitteet. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksella sekä niiden laskennassa käytetyillä kertoimilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan koulutuksen järjestäjiä suuntaamaan toimintaa osaamistarpeita vastaavaksi sekä tehostamaan opintoprosesseja. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksessa käytetyillä kertoimilla painotetaan esimerkiksi vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opiskelijoiden tutkintoja tai aikaisemmin työttömänä olleiden työllistymistä.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle myönnetään laskennallisesti perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta kunkin rahoitusosuuden euromäärästä se osuus, joka vastaa koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteellista osuutta kyseisen rahoitusosuuden kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista. Koulutuksen järjestäjän osuus perusrahoituksesta perustuu ministeriön koulutuksen järjestäjälle asettamiin tavoitteellisiin opiskelijavuosiin, suoritusrahoituksessa suoritettuihin tutkintoihin ja tutkinnon osien osaamispisteisiin sekä vaikuttavuusrahoituksessa opiskelijoiden työllistymiseen ja jatko-opintoihin siirtymiseen sekä opiskelija- ja työelämäpalautteeseen. Laskennallisen rahoituksen lisäksi koulutuksen järjestäjät voivat hakemuksesta saada strategiarahoitusta, jota ministeriö myöntää harkintaan perustuen.

Rahoitusta maksetaan myös suoritusten ja tulosten perusteella eikä pelkästään opiskeluajan perusteella. Volyymissa huomioidaan perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. 70 % rahoituksesta tulee opiskelijavuosien mukaan. 20 % rahoituksesta tulee suoritteiden perusteella (tutkintojen osat ja tutkinnot). 10 % rahoituksesta tulee tuloksellisuudesta, jota kuvaavat työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtymisen sekä opiskelijoiden ja työelämän palaute. Strategiarahoitusta koulutuksen järjestäjä saa enintään 2 % kokonaisrahoituksesta.

Rahoitusjärjestelmää ollaan jälleen OKM:n toimesta muokkaamassa. Tällä tietoa uudistus astuisi voimaan vuoden 2026 alussa.

Investoinnit ja rakentaminen

Kuntayhtymä käynnisti vuonna 2023 mittavan perusparannusprojektin, oppilaitoksen G-rakennuksen saneerauksen. Ensiksi saneerattiin rakennuksen alakerran tilat ja vuonna 2024 saneeraus jatkuu yläkerran osalta. G-rakennuksen tiloihin rakennettiin saneerauksen yhteydessä myös lisäsiipi ensiapukoulutuksen käyttöön, eli käytännössä opetustila, johon mahtuu ambulanssi ja sen yhteydessä tarvittavat välineet ja työskentelyalue.

Myös kuntayhtymän omistuksessa olevan Honkapirtin perusparannus oli investointikohteena. Myös tämä saneeraus jatkuu vuoden 2024 aikana. Forssan Kuustossa aloitettiin opiskelijatyönä FAI-5 talon rakentaminen elokuussa 2021, talo valmistuu vuoden 2024 alkuvuoden aikana.

Olennot muutokset kuntayhtymän toiminnassa ja taloudessa

Merkittävin muutos kuntayhtymän toiminnassa oli vuonna 2022 tehty Fokka Säätiön perustaminen osana työllisyydenhoidon kokonaisuutta. Säätiö nähdään työllisyydenhoidon kannalta tärkeänä organisaationa osana mm. laajempien rahoitusmahdollisuuksien vuoksi. Säätiön toimintaa käynnistettiin ja eri rahoitusmahdollisuuksia selvitettiin vuoden 2023 aikana. Kolmen kunnan kanssa päästiin sopimuksiin yhteistyöstä.

Säätiön suunniteltu toiminta kytkeytyy luontevasti koulutuskuntayhtymän palveluihin: pajatoimintaan, koulutukseen, henkilöstövuokraukseen, työhön ja tukipalveluihin.

Säätiö voi alustavien suunnitelmien mukaan mm.:

- Koordinoida mahdollisesti alueen kuntien järjestämiä työllisyydenhoidon palveluita
- Hakea erilaisia työllistämiseen liittyviä rahoituksia, esim. työvoimapoliittisia hankkeita
- Toimia palkkatukityöllistäjänä
- Työllistää heikommassa työllistymistilanteessa olevia henkilöitä
- Työllistää täsmätyökykyisiä, tarkentaa toimintakykyä ja ohjata avoimille työmarkkinoille
- Toimia koulutus- tai oppisopimustyöpaikkana enemmän tukea tarvitseville opiskelijoille
- Järjestää käytännön työtoimintaa

Säätiön käytännön toiminta saatiin käyntiin vuonna 2023, kun LHKK sopi Forssan, Jokioisten ja Ypäjän kanssa yhteistyöstä. Seudullinen ohjaamotoiminta käynnistyi 1.1.2024 ja samoin Jokioisten kunnan etsivän nuorisotyön palvelut. Säätiö haki valtionosuuskelpoisuutta ja näin ollen haki myös nuorten työpajatoiminnan rahoitusta. Ensimmäiset työntekijät aloittivat säätiössä 1.1.2024.

Valtionosuusrahoitus vuodelle 2023 oli kokonaisuudessaan 13.278.928 €. Talousarviossa valtionosuusrahoituksen määräksi oli alun perin arvioitu 12.535.000 €. Rahoituspäätös sisälsi harkinnanvaraista korotusta torninosturikoulutuksen järjestämiseen 220.000 € sekä 24.000 € työpaikkaohjaajien koulutuksen lisäämiseen ja kehittämiseen.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Voimassa oleva rahoitusjärjestelmä vaatii jatkuvaa koulutusmäärien ennakkointia ja suunnittelua, jotta tarjottava koulutus vastaa työelämän tarpeita eikä rapauta koulutuksen rahoituspohjaa. Koulutuksen rahoituksen jakautuminen perusrahoitukseen, suoriterahoitukseen ja vaikuttavuusrahoitukseen voi johtaa vuosittaiseen vaihteluun valtionosuusrahoituksen määrässä. Vuoden 2024 rahoitustaso on hyvä ja vastaa talousarviossa ennakoitua rahoitustasoa. Tulevina vuosina ammatillisen koulutuksen rahoitukseen kohdistuu leikkauspaineita, mikä on huomioitava toiminnan ja talouden suunnittelussa. Lisäksi rahoitusjärjestelmä on muuttumassa, mikä voi vaikuttaa kuntayhtymän valtionosuusrahoituksen määrään. Toiminnan suunnittelussa tulee huomioida rahoituksen riittävyys myös investointeihin, mikä tulee olemaan haastavaa rahoituksen mahdollisesti pienentyessä.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Rahoituksen perustana ovat opiskelijavuodet, joista kertyy perusrahoitus. Lisäksi rahoitusta myönnetään suoritteiden ja vaikuttavuuden perusteella. Rahoitusjärjestelmää ollaan uudistamassa ja rahoituksen määräytymisen osalta painoarvo tulee lisääntymään koulutuksen vaikuttavuuden ja suoritteiden osalta. Kuntayhtymän vaikuttavuusluvut ovat olleet huomattavasti valtakunnallista tasoa paremmat, mikä on hyvä asia, mutta muilta osin rahoitusjärjestelmän muutoksen vaikutuksia kokonaisrahoitukseen on tässä vaiheessa hankala arvioida.

Opiskelijavuosien kertyminen voi olla tulevina vuosina haastavaa, sillä väki vähenee seutukunnalta ja nuorten määrä on selvässä laskussa. Vuonna 2023 opiskelijavuodet kertyivät erittäin hyvin tavoitteeseen nähden. Talouden mahdollinen kiristyminen ja ennakkoinnin vaikeus tulevat vaikuttamaan myös oppilaitoksen toimintaan. Aiempien vuosien hyvät tulokset ovat mahdollistaneet kiinteistöjen peruskorjaukset. Ammatilliseen koulutukseen on odotettavissa rahoitusleikkauksia, ja rahoituksen mahdollinen väheneminen samalla kun kustannukset kuitenkin nousevat, edellyttää toiminnan kehittämistä tehokkaammaksi sekä opetuksessa että tukipalvelutoiminnoissa.

Yhteiskunnan ja ammattien muutokseen on valmistauduttu kuntayhtymän strategia-prosessin kautta ja organisaatorakenteen muutoksella, mutta yhteiskunnan nopea muutostahti, ammattien ja teknologian kehitys aiheuttavat kuitenkin haasteita. Ministeriön ja opetushallituksen suunnalta puuttuvat selkeät ohjeistukset aiheuttavat tulkin- taongelmia oppilaitoksen päivittäisessä työssä.

Rahoituksen luotettava ennakkointi tulevien vuosien osalta on haasteellista, koska rahoitusjärjestelmä on suhteellinen ja se tulee myös säilymään suhteellisenä. Rahoituksen määräytymisperusteet ovat myös monimutkaiset, koska järjestelmä perustuu lukuisten kertoimien vaikutukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön raportointitiedoista saadaan informaatiota koulutuksen ennakkointi- ja suunnittelutyön pohjaksi. Opiskelijahallintojärjestelmän tulee tuottaa ajantasaista ja oikeaa tietoa, ja opettajilla on merkittävä rooli opiskelijoiden tietojen ylläpitämisessä ja sitä kautta rahoituksen muodostumisen perusteissa.

Opetushenkilöstön saatavuushaasteet vaikuttivat erityisesti tekniikan alojen koulutuksen järjestämiseen. Riskinä on, että pätevän opetushenkilöstön rekrytoinnista tulee yhä haastavampaa, kun kilpailu osaavasta työvoimasta yleisesti kiristyy. Tähän haasteeseen on pyritty vastaamaan kuntayhtymässä Vetovoimainen työnantaja -työllä, jonka avulla pyritään kehittämään palautteiden pohjalta edelleen nykyisen

henkilöstön työhyvinvointia ja houkuttelemaan myös uusia työntekijöitä avoimna oleviin tehtäviin.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän perussopimuksen mukainen toiminta päättyi 31.12.2022, kun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille tammikuun alusta 2023 lukien. Hyvinvointikuntayhtymä jäi omistamaan sote-kiinteistöjä, joita se on vuokrannut hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Kuntayhtymään ei jäänyt töihin kuin yhtymäjohtaja ja kolme huoltohenkilöä.

Yhtymäkokous esitti 9.11.2023 § 27 jäsenkunnille, että kuntayhtymä purettaisiin vuoden 2023 loppuun mennessä. Lisäksi yhtymäkokous ehdotti jäsenkunnille, että terveyskeskuskiinteistöt siirretään kunnille ja sairaala myydään tai yhtiöitetään. Jäsenkunnat Forssa, Humppila, Jokioinen, Somero, Tammela ja Ypäjä päättivät valtuustoissaan, että kuntayhtymä puretaan.

Kunnat allekirjoittivat purkusopimuksen 12.03.2024 ja se myötä voidaan aloittaa loppuselvityksen tekeminen ja siirtosopimusten laadinta terveyskeskuskiinteistöjen osalta. Tavoite olisi, että Forssan Seudun hyvinvointikuntayhtymä olisi purettu 31.07.2024 mennessä. Purkusopimuksen mukaan vastuukuntana toimii Forssan kaupunki, joka hoitaa tämän jälkeen ilmenevät asiat muiden omistajakuntien puolesta, sopimuksessa mainitulla tavalla.

Kuntayhtymän purkautuessa yhtymähallitus huolehtii loppuselvityksestä, elleivät jäsenkunnat sovi muusta järjestelystä. Kuntayhtymän varat, joita ei tarvita loppuselvityksen kustannusten ja velkojen suorittamiseen eikä sitoumusten täyttämiseen, jaetaan jäsenkunnille peruspääomaosuuksien suhteessa. Jäsenkuntien valtuustot hyväksyvät loppuselvityksen. Viimeinen tilinpäätös ja vastuuvapaus käsitellään jäsenkuntien valtuustoissa.

Neuvottelut Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa Forssan sairaalakampuksen myynnistä ovat edenneet loppusuoralle.

Tilikauden tulos oli 302 539,46 euroa. Kuntayhtymän kassatilanne on hyvä, eikä kuntayhtymällä ole velkoja pankeille tai rahoituslaitoksille.

2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa annettava tiedot:

- miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty
- onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella
- miten konsernivalvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja omaisuus ja voimavarat turvataan.

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Toimivallan ja vastuun jako konserniohjauksessa on esitetty kaupungin hallintosäännössä ja konserniohjeessa. Valtuusto hyväksyi 3.9.2018 omistajapoliittiset linjaukset ja tarkistetun konserniohjeen voimaantuleviksi 1.10.2018 lukien. Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään ne pitkän aikavälin tavoitteet, joita kaupungilla on omistuksiinsa liittyen. Konserniohje sisältää myös tytäryhteisöjen hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevat ohjeet.

Ohjeiden anto kunnan edustajille ja konserniohjeen noudattaminen

Kaupunginhallitus on antanut erillisiä konserniohjauksia/ennakkosuostumuksia tytäryhteisöille konserniohjeen mukaisesti.

Kaupungin hallintosäännössä todetaan, että kaupunginhallitus arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa. Ulkopuolisen arvioinnin on viimeksi tehnyt BDO Oy keväällä 2021. Silloisen arvioinnin perusteella kaupungin omistajaohjausta on toteutettu aktiivisesti ja sitä on olennaisilta osin toteutettu tuloksellisesti menettelytapojen, riskienhallinnan ja kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen näkökulmista. Vuonna 2023 kaupunginhallitus arvioi omistajaohjausta mm. kuulemalla tytäryhteisöjen edustajia kaupunginhallituksen kokouksissa.

Omistajaohjauksen toimintatavoissa kuten esimerkiksi ohjeiden antamisessa kaupungin edustajille kuntayhtymissä ja yhtiökokouksissa ja konserniohjeen noudattamisessa ei ole havaittu olennaisia puutteita vuoden 2023 aikana.

Konsernitavoitteiden asettaminen ja toteutumista koskeva arviointi

Vuosittain talousarvion laadintaprosessiin liittyen pidetään kaupunginjohtajan johdolla ns. konsernineuvottelut, joissa seurataan kuluvaa vuotta ja suunnitellaan seuraavaa talousarviovuotta ja seuraavia vuosia ja niiden tavoitteita.

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille ja liikelaitokselle konsernitavoitteet, joiden toteutumista seurataan osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Liikelaitos ja tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan standardoituihin lomakkeisiin ja tunnuslukuihin perustuen osavuositarkastuksittain. Osavuositarkastukset laadittiin 1.1.–31.3. ja 1.1.–30.6. ja 1.1.–31.10. Lisäksi liikelaitokselta ja tytäryhteisöiltä edellytetään talouden seurantaa kuukausittain.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tytäryhteisöissä

Konserniohjeen mukaan kaupungissa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa, jota koordinoi kaupungin riskienhallintatyöryhmä. Kirjallinen kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka uudistettiin ja hyväksyttiin valtuustossa 11.12.2023 § 122. Aiempi riskienhallintapolitiikka oli hyväksytty valtuustossa 12.12.2011. Riskienhallintapolitiikka selkeyttää kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tehtävät ja vastuut, riskienhallinnan toimenpiteet ja riskienhallinnan raportoinnin ja arvioinnin. Riskienhallintapolitiikkaa tulee noudattaa koko kaupunkikonsernissa kaikilla sen tasoilla.

Kunkin konserniyhteisön hallitus vastaa yhdessä toimitusjohtajan kanssa sisäisestä valvonnasta, riskien hallinnasta ja riskienhallintaprosessin kokonaisvaltaisuudesta ja systemaattisuudesta.

Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan järjestämisestä, toimivuudesta ja riittävydestä mm. osavuositilinpäätöksissä ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunkikonsernin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan näkökulmasta erityistä huomiota on kiinnitettävä konsernin avainhenkilöriskeihin ja varahenkilöjärjestelyjen toimivuuteen, sisäisen valvonnan toteutumiseen ja tehokkuuteen sekä sopimusriskeihin.

Forssa-asunnot Oy ja Forssan Yrityskehitys Oy ovat mukana kaupungin kanssa Apollo-lainasalkun hallintapalvelussa, jossa kaikki kaupungin ja tytäryhtiöiden rahoitussovimukset ovat yhdessä palvelussa. Korkoriskien hallinnassa ja arvioinnissa hyödynnetään Operandi Oy:n palveluita.

Keskitettyjen konsernipalvelujen käyttö

Konsernin sisäisistä palveluista ja yhteisistä periaatteista ohjeistetaan konserniohjeen kohdassa 2.10. Kaikki konserniin kuuluvat yhteisöt kuuluvat kaupungin konsernitiliin.

Tiedonkulku ja sen toimivuus

Tiedonkulku ja luonteva vuorovaikutus on keskeinen osa konsernivalvontaa ja riskienhallintaa. Konserniyhteisöjen johtajat ja kaupungin johto keskustelee säännöllisesti yhteisöjen ajankohtaisista asioista. Konserniyhteisöjen edustajat ovat mukana ict-ohjausryhmässä ja riskienhallintatyöryhmässä.

Kaupunginhallituksessa on käytäntö, jonka mukaan jokaisessa hallituksen kokouksessa on yhtenä pykälänä kaupunkikonsernia koskevat ajankohtaiset asiat. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajia on kuultu hallituksen ja valtuuston iltakouluissa ja seminaareissa.

Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kaupunginhallitus vastaa hallintosäännön mukaisesti yhtiöiden hallitusten jäsenten nimitysprosessista ja nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin.

2.13.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023 <i>1000 euroa</i>	2022 <i>1000 euroa</i>
Toimintatuotot	30 564	80 565
Toimintakulut	-68 947	-193 987
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0	2
Toimintakate	-38 383	-113 420
Verotulot	35 750	66 370
Valtionosuudet	18 727	55 693
Rahoitustuotot ja -kulut	-495	-379
Korkotuotot	85	70
Muut rahoitustuotot	164	286
Korkokulut	-734	-721
Muut rahoituskulut	-10	-13
Vuosikate	15 599	8 264
Poistot ja arvonalentumiset	-9 759	-9 608
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 759	-9 608
Tilikauden tulos	5 841	-1 344
Tilinpäätössiirrot	2	5
Tilikauden verot	-46	-5
Laskennalliset verot	23	13
Vähemmistöosuudet	114	112
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 934	-1 219

**KONSERNITULOSLASKELMAN
TUNNUSLUVUT**

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	44,3	41,5
Vuosikate/poistot %	159,9	86,0
Vuosikate, euroa/asukas	945	502
Asukasmäärä	16 502	16 457

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista= $100 \times \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
	1000 euroa	1000 euroa
Toiminnan rahavirta	15 458	8 178
Vuosikate	15 599	8 264
Tilikauden verot	-23	8
Tulorahoituksen korjauserät	-119	-94
Investointien rahavirta	-10 421	-16 143
Investointimenot	-11 097	-18 199
Rahoitusosuudet investointimenoihin	466	774
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	210	1 282
Toiminnan ja investointien rahavirta	5 037	-7 964
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0	5
Antolainasaamisten lisäykset	0	-1
Antolainasaamisten vähennykset	0	6
Lainakannan muutokset	-9 431	1 462
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 688	5 632
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 537	-5 525
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 582	1 354
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 706	6 402
Rahoituksen rahavirta	-13 136	7 869
Rahavarojen muutos	-8 099	-96
Rahavarat 31.12.	22 007	33 219
Rahavarat 1.1.	30 106	33 315
Rahavarojen muutos	-8 099	-96
KONSERNIRAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	123	-3 853
Investointien tulorahoitus, %	146,7	47,4
Laskennallinen lainanhoitokate	1,4	0,9
Kassan riittävyys, pv	37	59

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 1000 euroa = rahoituslaskelman välituloksen kertymä tilinpäätösvuodelta ja neljältä edelliseltä vuodelta.

Investointien tulorahoitus, %= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT 31.12.

	2023	2022
VASTAAVAA	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	152 254	161 396
Aineettomat hyödykkeet	<u>531</u>	<u>754</u>
Aineettomat oikeudet	529	740
Muut pitkävaikutteiset menot	2	14
Aineelliset hyödykkeet	<u>140 617</u>	<u>149 098</u>
Maa- ja vesialueet	18 750	18 836
Rakennukset	83 902	69 707
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 747	28 153
Koneet ja kalusto	3 264	3 582
Muut aineelliset hyödykkeet	25	26
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 929	28 794
Sijoitukset	<u>11 106</u>	<u>11 544</u>
Osakkuusyhteisöosuudet	164	167
Muut osakkeet ja osuudet	10 861	11 277
Muut lainasaamiset	0	15
Muut saamiset	81	85
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	458	394
VAIHTUVAT VASTAAVAT	30 457	48 829
Vaihto-omaisuus	472	670
Saamiset	<u>7 808</u>	<u>14 766</u>
Pitkäaikaiset saamiset	1 271	3 716
Lyhytaikaiset saamiset	6 537	11 050
Rahoitusarvopaperit	171	173
Rahat ja pankkisaamiset	22 007	33 219
	<u>183 169</u>	<u>210 619</u>

VASTATTAVAA	2023 1000 euroa	2022 1000 euroa
OMA PÄÄOMA	99 697	92 590
Peruspääoma	66 657	65 532
Arvonkorotusrahasto	152	152
Muut omat rahastot	1 080	1 105
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	25 876	27 020
Tilikauden yli-/alijäämä	5 934	-1 219
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 179	1 298
PAKOLLISET VARAUKSET	0	346
Muut pakolliset varaukset	0	346
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	937	1 497
VIERAS PÄÄOMA	81 355	114 887
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	53 919	68 817
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 826	1 607
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	13 675	16 492
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	11 936	27 970
	183 169	210 619

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	55,1 %	44,6 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	93 %	57 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1.000 euroa	31 810	25 802
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas	1 928	1 568
Konsernin lainat, euroa/asukas	4 096	5 184
Konsernin lainakanta 31.12., 1.000 euroa	67 594	85 309
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	74 996	95 169
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	4 545	5 783
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1.000 euroa	0	15
Kaupungin asukasmäärä	16 502	16 457

2.14 Tilikauden tuloksen käsittely ja tasapainottamistoimenpiteet

2.14.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että tilikauden tulos 5 496 842,04 euroa käsiteltäisiin kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen erilliskirjanpidossa seuraavasti:

Tuloutetaan kaupungin tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 511 480,33 euroa ja Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 15 106,32 euroa.

Tilikauden ylijäämä 6 023 428,69 euroa ehdotetaan kirjattavaksi siten, että Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tilikauden ylijäämään kirjataan 466 972,36 euroa ja kaupungin tilikauden ylijäämään kirjataan 5 556 456,33 euroa.

2.15 Talousarvion toteutuminen

2.15.1 Käyttötalouden toteutuminen

2.15.1 Käyttötalouden toteutuminen

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitok- sia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
100 Keskushallinto					
- menot	5 810 300	0	5 810 300	5 901 310	-91 010
- tulot	1 327 500	0	1 327 500	1 712 117	384 617
- netto	-4 482 800	0	-4 482 800	-4 189 193	293 607
700 Vaalit					
- menot	59 200	0	59 200	40 909	18 291
- tulot	30 100	0	30 100	32 306	2 206
- netto	-29 100	0	-29 100	-8 603	20 497
710 Tarkastustoiminta					
- menot	55 400	0	55 400	43 615	11 785
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-55 400	0	-55 400	-43 615	11 785
Keskushallinto yhteensä					
- menot	5 924 900	0	5 924 900	5 985 834	-60 934
- tulot	1 357 600	0	1 357 600	1 744 423	386 823
- netto	-4 567 300	0	-4 567 300	-4 241 411	325 889
200 Toimialan tukipalvelut					
- menot	2 432 191	50 000	2 482 191	2 344 324	137 867
- tulot	564 500	0	564 500	386 530	-177 970
- netto	-1 867 691	-50 000	-1 917 691	-1 957 795	-40 104
210 Perusopetus					
- menot	15 192 151	350 000	15 542 151	15 877 083	-334 932
- tulot	1 611 737	250 000	1 861 737	1 828 305	-33 432
- netto	-13 580 414	-100 000	-13 680 414	-14 048 778	-368 364
230 Vapaa-aikapalvelut					
- menot	5 881 108	0	5 881 108	5 964 089	-82 981
- tulot	1 818 036	-200 000	1 618 036	1 621 460	3 424
- netto	-4 063 072	-200 000	-4 263 072	-4 342 629	-79 557
240 Taide- ja koulutuskeskus Elli					
- menot	5 241 140	0	5 241 140	5 362 941	-121 801
- tulot	1 150 316	0	1 150 316	1 116 048	-34 268
- netto	-4 090 824	0	-4 090 824	-4 246 893	-156 069
250 Varhaiskasvatuksen palvelut					
- menot	9 090 462	700 000	9 790 462	9 811 947	-21 485
- tulot	1 112 403	-200 000	912 403	979 086	66 683
- netto	-7 978 059	-900 000	-8 878 059	-8 832 861	45 198
280 Työllisyys- ja elinvoimapaalvelut					
- menot	3 325 411	0	3 325 411	2 917 412	407 999
- tulot	1 572 170	0	1 572 170	1 306 082	-266 088
- netto	-1 753 241	0	-1 753 241	-1 611 329	141 912

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
285 Sosiaalipalvelut					
- menot	0	0	0	1 484	-1 484
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	0	0	0	-1 484	-1 484
290 Terveyspalvelut					
- menot	293 000	0	293 000	306 337	-13 337
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-293 000	0	-293 000	-306 337	-13 337
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut yhteensä					
- menot	41 455 463	1 100 000	42 555 463	42 585 617	-30 154
- tulot	7 829 162	-150 000	7 679 162	7 237 511	-441 651
- netto	-33 626 301	-1 250 000	-34 876 301	-35 348 106	-471 805
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala					
500 Teknisen ja ympäristötoimen hallinto					
- menot	333 480	0	333 480	345 325	-11 845
- tulot	1 000	0	1 000	1 274	274
- netto	-332 480	0	-332 480	-344 051	-11 571
510 Maankäyttöpalvelut					
- menot	606 502	0	606 502	723 351	-116 849
- tulot	713 110	0	713 110	730 285	17 175
- netto	106 608	0	106 608	6 934	-99 674
520 Infrapalvelut					
- menot	3 322 470	0	3 322 470	3 414 197	-91 727
- tulot	169 400	0	169 400	227 003	57 603
- netto	-3 153 070	0	-3 153 070	-3 187 194	-34 124
540 Pelastuspalvelut					
- menot	8 000	0	8 000	578	7 422
- tulot	0	0	0	334 364	334 364
- netto	-8 000	0	-8 000	333 786	341 786
570 Tilapalvelu					
- menot	6 097 809	0	6 097 809	5 449 766	648 043
- tulot	9 759 120	0	9 759 120	9 717 728	-41 392
- netto	3 661 311	0	3 661 311	4 267 962	606 651
580 Yht.toiminta-alueen jätehuolto					
- menot	307 290	0	307 290	338 453	-31 163
- tulot	307 290	0	307 290	338 453	31 163
- netto, määräraha	0	0	0	0	0
600 Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut					
- menot	763 830	0	763 830	805 386	-41 556
- tulot	534 000	0	534 000	528 042	-5 958
- netto	-229 830	0	-229 830	-277 344	-47 514

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
610 Maankäytön suunnittelu- palvelut					
- menot	337 224	0	337 224	322 891	14 333
- tulot	35 000	0	35 000	24 610	-10 390
- netto	-302 224	0	-302 224	-298 281	3 943
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala yhteensä					
- menot	11 776 605	0	11 776 605	11 399 947	376 658
- tulot	11 518 920	0	11 518 920	11 901 759	382 839
- netto	-257 685	0	-257 685	501 812	759 497
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ					
- menot	59 156 968	1 100 000	60 256 968	59 971 398	285 570
- tulot	20 705 682	-150 000	20 555 682	20 883 693	328 011
- netto	-38 451 286	-1 250 000	-39 701 286	-39 087 705	613 581

Käyttötaloulososan määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia toimialatasolla. Kyseessä on bruttositovuus.

Nettositovuuden piirissä ovat kuitenkin seuraavat käyttötaloulososan palvelut:

230 Vapaa-aikapalvelut

280 Työllisyys- ja elinvoimapalvelut

580 Yhteistoiminta-alueen jätehuolto

Sitovuustason mukaiset määrärahojen ylitykset ja tuloarvioiden alitukset on merkitty tummennuksella.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy ylitykset ja alitukset tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Toimintakatteen toteuma oli 98,5 % muutetusta talousarviosta ja 101,7 % alkuperäisestä talousarviosta.

TOIMIALA	10 KESKUSHALLINTO
PALVELU	100 KESKUSHALLINTO
TILIVELVOLLINEN	Hallintojohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
100 Keskushallinto					
- menot	5 810 300	0	5 810 300	5 901 310	-91 010
- tulot	1 327 500	0	1 327 500	1 712 117	384 617
- netto	-4 482 800	0	-4 482 800	-4 189 193	293 607

Riskianalyysin toteutuminen:

Talouden tasapainottamisessa ja toimintojen sopeuttamisessa ei onnistuta
Vuoden 2023 tulos oli vahva. Talousarviosta 2024 laadittiin kuitenkin alijäämäinen. Kaupungin talous kääntyy 2024 alkaen selvästi heikompaan suuntaan ja riskin merkitys on kasvanut huomattavasti.
Omistajaohjaus ja konsernin kokonaishallinta epäonnistuu
Konserniyhtiöiden keskeisimmät riskit on tunnistettu ja yhtiöissä on tehty aktiivisesti ja pitkäjänteisesti riskejä pienentäviä toimenpiteitä. Yksi keskeinen muutostekijä vuoden 2023 aikana on ollut Kanta-Hämeen hyvinvointialueen tulevat suunnitelmat, jotka saattavat vaikuttaa esimerkiksi Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n toimintaan. Konsernijohto ja yhtiö ovat yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa valmisteelleet ratkaisuja, jotka turvaisivat Loikun asemaa tulevaisuuden muutoksissa.
Elinvoiman kasvattamisessa ei onnistuta ja väestökato jatkuu ja kiihtyy
Elinvoiman kasvattamisen näkökulma on osa kaikkea toimintaa. Vuonna 2023 kaupungin väkiluku kasvoi pitkästä ajasta. Kasvu oli peräisin pääosin Ukrainasta sotaa pakoon lähteneistä ihmisistä.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Hallintosääntö valmisteltiin päätöksentekoon joulukuussa, mutta siirtyi käsiteltäväksi vuonna 2024. Kaupunginvaltuusto hyväksyi hallintosäännön 26.2.2024.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Henkilötyövuodet (htv2)	16	15,45	96,6
Tilat m ²	1 654	1 654	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Henkilöstöhallinnon osalta tavoitteet asetettiin sen mukaisesti, että henkilöstöasiantuntija olisi rekrytoitu talousarviossa varattujen määrärahojen puitteissa alkuvuonna 2023.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
Jokainen toimija kaupunkioorganisaatiossa tuntee strategian	Strategia käydään läpi työyksiköissä ja strategiasta johdetaan tavoitteet ja toimintatavat arjen työhön. Työyksiköille tarjotaan yhteinen malli, jonka avulla läpikäynti on helppo toteuttaa. Toteutumista seurataan keskitetysti. Strategia huomioidaan kaikessa päätöksenteon valmistelussa		Strategia on esitelty esihenkilötapaamisessa ja annettu ohjeet strategian läpikäymiseen työyksiköissä. Strategian käsittelyn avuksi on hankittu Topaasia-fasilitointityökalu. Strategia on visualisoitu. Strategia on huomioitu päätöksenteon valmistelussa. Strategisten tavoitteiden esiintuomista päätösten ja erilaisten asiakirjojen valmistelussa tullaan edelleen kehittämään
TA2 Hakijamäärä/avoin palvelusuhde kasvaa	Aloitetaan työnantajabrändin rakentaminen: Tehdään työnantajasisivut osallistaen henkilökuntaa eri puolilta organisaatiota sisällöntuotantoon Kehitetään rekrytointiprosessin osia järjestämällä koulutusta ja laatimalla yhteiset toimintakäytänteet		Henkilöstökyselyllä on selvitetty työntekijöille merkitykselliset asiat ja niiden toteutuminen. Toteutumisasteen ja suosittelevuuden perusteella kaupungille myönnettiin Future workplace sertifikaatti, jota hyödynnetään työnantajabrändin rakentamisessa. Työnantajasisivuja ei ole tehty. Rekrytointiprosesseissa on kehitetty työpaikkailmoitusten sisältöä. Esihenkilöille on järjestetty koulutusta rekrytointiprosessista. Sähköisen rekrytointijärjestelmän käyttöön on hankittu kaikkien vapaasti käytössä oleva webinaarikoulutuspaketti. Hakemuksia per työpaikka tuli 5,4, kun vuonna 2022 hakemuksia per työpaikka tuli 4,7.
TA3 Henkilökunnan tietosuojasaaminen on ajantasainen	Koko henkilökunta käy omiin tehtäviinsä nähdyn tarkoituksen mukai-		Kaupungilla käytössä olevan digitaalisen opimisalustan tietosuoja-

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
	sen tietosuojakoulutuksen		koulutuksia tarjottiin kohdennetusti henkilökunnalle. Tietosuojasaamisen taso on parantunut, mutta kehitettävää on edelleen.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
TA3 Organisaation digitalisaatioaste kasvaa	Otetaan sähköinen arkistointi käyttöön ja määritellään siihen liittyvät prosessit		Sähköinen arkistointi on otettu käyttöön rakennusvalvonnassa. Tekninen valmius sähköisen arkistoinnin käyttöönottoon muissakin toiminnoissa on olemassa, mutta käyttöönotto edellyttää tiedonohjaussuunnitelman uudistamista, mikä ei ollut tiedossa sähköisen arkistoinnin käyttöönottoa suunniteltaessa.
TA3 Kuntaviestintä kuuluu osana jokaisen toimijan työn kokonaisuuteen	Otetaan brändikäsikirja ja viestintäohjeistus käyttöön palveluyksiköissä osana kaupunkistrategian toteuttamista Järjestetään markkinointi- ja viestintäkoulutukset henkilöstölle ja markkinointi- ja viestintäryhmälle Parannetaan päätösviestinnän tavoitettavuutta ja saavutettavuutta mm. kokousvideoiden tekstityksellä		Brändikäsikirja ja viestintäohjeistus on tallennettu Teamssiin ja Intraan koko henkilöstön käytettäväksi. Mainossynergian vetämät nettisivukoulutukset koko henkilöstölle järjestettiin 27.4. ja 31.5. ja Mainossataman somekoulutus 7.12. Poikkihallinnollinen markkinointi- ja viestintäryhmä koontui säännöllisesti. Markkinointi- ja viestintähenkilöstö osallistui Kuntaviestijä-verkoston koulutuksiin. Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston kokouksista ja niissä käsiteltävistä asioista tiedotettiin kaupungin nettisivuilla ja some-tileillä. Kaupunginvaltuuston striimatut kokousvideot tekstitettiin ja tallennettiin tekstitettyinä kaupungin YouTube-kanavalle.
IN3 Forssan historian ja omaleimaisuuden merkityksen korostaminen ja kotiseutuympäristön lisääminen	Markkinoidaan ja viestitään kattavasti ja osallistavasti Forssa 100-juhlavuoden tapahtumista ja tilaisuuksista Lisätään ja päivitetään sähköistä markkinointimateriaalia		Forssa 100-työryhmä toimi aktiivisesti juhluvuoden ajan. Kaupungin omista sekä yhteistyössä toteutettavista toimenpiteistä, tilaisuuksista ja tapahtumista tiedotettiin aktiivisesti markkinoinnin eri keinoin esim. juhlavuoden esittelysivuston kautta. Juhlavuoden suurimpina tapahtumina järjestettiin pääjuhla 7.5.2023 ja

			joulukuussa Kehräämön valopolku. Juhlavuotta markkinoitiin näkyvästi sähköisissä kampanjoissa, lehti-ilmoittelulla, esittelytilaisuuksissa sekä kaupunkilaisia osallistaen eri toimenpitein (tarinat, kilpailut ym.) inat, kilpailut ym.) Kaupungin tiedotuslehti julkaistiin toukokuussa Forssa 100-juhlalehtenä ja ensimmäistä kertaa interaktiivisena sähköisenä versiona, jossa osa artikkeleista oli käännetty englanniksi.
EKO2 Kehitetään kiertotalousmatkailua ja yrittäjien vastuullisuutta	Järjestetään asiantuntijavierailuihin liittyvää yrittäjien valmennusta, markkinointimateriaalien tuotantoa ja kv. matkanjärjestäjäkontaktointia Technical Visits Häme -hankkeen toteutuksena. Aktivoidaan matkailupalvelut Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -ohjelmaan Rakennetaan yritysten vastuullisuusviestinnän koulutuskokonaisuuden uudeksi toimialariippumattomaksi hankkeeksi		Markkinointimateriaalina Technical Visits Häme -tuote-esite ja viisi teemoitettua videota. 16.2. viimeinen koulutus asiakaspalvelusta hankkeessa mukana oleville yrityksille. Osallistuminen 18.-19.1.2023 Matka Workshop Day -myyntitapahtumaan, jossa 24 tapaamista ulkomaisten matkanjärjestäjien kanssa. Hanke päättynyt 28.2.2023. Sustainable Travel Finland -koulutuskokonaisuus oli osana Forssan seudun matkailun digiloikka -hankkeen vuoden 2022 toteutuksessa.
EKO3 Luontokohteiden ja kaupungin puistoalueiden tunnettavuus ja käyttö lisääntyy	Tuotetaan sähköisiä markkinointimateriaaleja asukas- ja matkailumarkkinointiin Osallistutaan valtakunnalliseen markkinointiyhteistyöhön KKP-verkostossa		Kansallisen kaupunkipuiston esitteet (suomi ja englanti) päivitettiin ja tallennettiin myös sähköisinä versioina nettisivuille. Paikalliset yritysyhteistyökumppanuudet on päivitetty ja uudet yritykset lisätty. Valtakunnallisessa KKP-markkinointiyhteistyössä keskityttiin verkoston some-viestintään.

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 700 VAALIT

TILIVELVOLLINEN Hallintojohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
700 Vaalit					
- menot	59 200	0	59 200	40 909	18 291
- tulot	30 100	0	30 100	32 306	2 206
- netto	-29 100	0	-29 100	-8 603	20 497

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 710 TARKASTUSTOIMINTA

TILIVELVOLLINEN Tarkastuslautakunta

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
710 Tarkastustoiminta					
- menot	55 400	0	55 400	43 615	11 785
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-55 400	0	-55 400	-43 615	11 785

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Tarkastuslautakunnan kokouspäivät	11	14	127,3
Tilintarkastajien tarkastuspäivät	35	30,7	87,7
Tilat m ²			

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 200 TOIMIALAN TUKIPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Sivistysjohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
200 Toimialan tukipalvelut					
- menot	2 432 191	50 000	2 482 191	2 344 324	137 867
- tulot	564 500	0	564 500	386 530	-177 970
- netto	-1 867 691	-50 000	-1 917 691	-1 957 795	-40 104

Riskianalyysi, toteutuminen:

Koko sivistystoimialan vuoden 2023 toimintamenojen kasvu verrattuna vuoteen 2022 on kestävämmällä tasolla. Erityisesti kasvua on henkilöstökuluissa sekä palveluiden ostoissa. Henkilöstön rekrytointiin liittyvät riskit toteutumassa. Tiettyjä osaajia ei ole saatavissa. Myös osaavan henkilöstön pysyvyydessä on ongelmia.

Kasvatuksessa ja opetuksessa kiinteistöriskeihin on reagoitu, vapaa-aikapalveluiden kiinteistöjen mittavat peruskorjaukset on aloitettu tai ne ovat alkamassa.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi toteutuminen:

Palvelurakenteeseen ei ole valmistelussa muutoksia. Talouden seuranta kuukausittain ja nopea reagointi. Toimintamenojen kriittinen tarkastelu kaikissa palveluissa. Palveluiden kasvusta, tukipalvelujen hinnannousuista sekä lisääntyneistä henkilöstökuluista johtuen hyväksyttiin lisätalousarvio.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Henkilötyövuodet (htv2)	13	16,49	126,8
Tilat m ²	40	40	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Toimintatuottojen toteutumisprosentti oli vain 68,6 %. Avustukset kirjautuvat niille palvelualueille, jossa hankkeet toteutettiin. Toimintakatteen toteutumisprosentti oli 102,1 %.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
TA2 Työhyvinvointia lisäävien toimenpiteiden toteuttaminen kaikissa yksiköissä	Päivitetään hyvän työhynteisön toimintaperiaatteet	Työhyvinvoinnin vaikutukset tuottavuuteen, laatuun ja sairaspöissa-oloihin	Osa yksiköistä on päivittänyt toimintaperiaatteet vuonna 2023. Kaikki toimialan yksiköt tulevat kuitenkin tarkastelemaan niitä vielä osana Meidän Forssa - osallisuus-, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ohjelma 2024-2026 perehdytystä keväällä 2024.
TA3 SiTun organisaation ajantasaistaminen ja vastuiden selkiinnyttäminen	Uudistettu organisaatio käytössä Esimiesten tehtäväkuvaukset tarkistettu	Työn kuormittavuus lisääntyy.	Tehtäväkuvauksia valmisteltiin suunnittelussa aikataulussa, mutta niitä ei voitu tarkistaa, koska päätöksiä organisaation ajantasaistamisesta ei tehty. Organisaatiouudistus valmisteltiin sovitusti, mutta siitä ei tehty päätöksiä vuonna 2023.
IN1 Kaupungin hyvinvointityön haltuunotto	Hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa Hyvinvointiryhmä koontuu säännöllisesti	Onnistuminen kunnan yhdessä perustehtävässä.	Sinä olet tärkeä - Forssan Hyvinvointisuunnitelma 2022-2025 hyväksytty kaupunginvaltuustossa 27.2.2023 (§14). Hyvinvointiryhmä koontui vuonna 2023 säännöllisesti (17.3., 19.5.,1.9. ja 21.11.).
IN1 Kaupungin yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja tasa-arvoisuutta edistävä toiminta on sisällöltään linjattua ja toteutukseltaan suunnitelmallista	Laaditaan yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasavertaisuuden edistämisen linjaukset Valmistellaan suunnitelma henkilöstön perehdyttämiseen ko. linjauksiin Henkilöstö perehdytetään ko. linjauksiin		Ko. linjaukset on laadittu Meidän Forssa - osallisuus-, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ohjelman muodossa. Ohjelma on hyväksytty Työllisyys- ja elinvoimailautakunnan 20.12.2023 kokouksessa. Henkilöstön perehdyttäminen on valmisteltu Meidän Forssa – ohjelman laadinnan yhteydessä. Perehdyttäminen toteutetaan tammi-maaliskuussa toimialoitain / palvelualueittain / työyhteisöittäin.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
IN1 3. ja 4. sektorin tukemisen kokonaisuus on määritely	Määritellään 3. ja 4. sektorien tuen kokonaisuus Määritellään 3. ja 4. sektorin kuulemisfoorumi osana yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvoisuuden linjauksia (YOT)	Kuntalaisten osallistuminen ja yhteisöllisyys ei toteudu parhaalla mahdollisella tavalla.	Eri tuen muotoja koskevaa yksityiskohtaista valmistelua jatketaan vielä kevätkaudella 2024. Toimenpide on toteutettu.
IN1 Forssassa toteutetaan vaikutusten arviointia	Määritellään vaikutusten arviointi -kokonaisuus Suunnitellaan vaikutusten arviointi -kokonaisuuden implementointi	Päätöksissä ei systemaattisesti huomioida niiden vaikutuksia.	Tavoitteen toteuttamisen siirtämisen takia toimenpide valmistuu lokakuun 2024 loppuun mennessä (TA24). Tavoitteen toteuttamisen siirtämisen takia toimenpide valmistuu lokakuun 2024 loppuun mennessä (TA24).
IN3 Forssa 100 – juhluvuoden toteuttaminen	Suunnitelmallinen juhluvuosi		Toteutunut suunnitellusti.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT

PALVELU 210 PERUSOPETUS

TILIVELVOLLINEN Sivistysjohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
210 Perusopetus					
- menot	15 192 151	350 000	15 542 151	15 877 083	-334 932
- tulot	1 611 737	250 000	1 861 737	1 828 305	-33 432
- netto	-13 580 414	-100 000	-13 680 414	-14 048 778	-368 364

Riskianalyysi, toteutuminen:

Maahanmuuttajaoppilaiden määrä on edelleen lisääntynyt, jonka johdosta on jouduttu perustamaan lisää opetusryhmiä (5 opetusryhmää) sekä palkkaamaan opettajia ja ohjaajia suunniteltua enemmän. Valmistavan opetuksen oppilasmäärä on ollut 70. Lisääntynyt valmistavan opetuksen oppilaiden määrä nostaa valtionosuuksia (ei näy toimialan tilinpäätöksen tuloslaskelmassa) Koulukiinteistöihin liittyviin riskiin on reagoitu seuraamalla systemaattisesti mm. sisäilman laatua (Luokkahenki). Tukipalveluiden (ruoka, siivous ja vuokratulot) sekä oppilaskuljetusten kustannusten nousu.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Talouden jatkuva seuranta ja reagointi. Palvelurakenteeseen ei ole suunnitteilla muutoksia, mutta muutoin toimintamenoja tarkkaillaan kriittisesti. Oppilaiden hyvin suunnitellulla ohjauksella lähikouluihin on pystytty vähentämään opetusryhmien määrää. Edelleen on jatkettu hanketoimintaa ja haettu niihin valtionavustuksia.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Oppilasmäärä	1 292	1 272	98,5
Muiden kuntien oppilasmäärät	50	62	124,0
Henkilötyövuodet (htv2)	190	179,8	94,6
Tilat m ²	14 200	14 200	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Lisätalousarviossa henkilöstökuluihin lisättiin 150 000 euroa (valmistava opetus) ja palvelujen ostoihin 200 000 euroa (ravitsemuspalvelut 20 000 € sekä matkustus ja kuljetuspalvelut 180 000 €). Toimintatuottoihin lisättiin 250 000 euroa (vieraskuntalaisten laskutus). Toimintatuottojen avustukset ylittivät, mutta maksutuottojen (sijoitettujen laskutukset) osalta ei päästy lisätalousarvion tavoitteeseen Toimintatuottojen toteutumisprosentti oli kuitenkin hyvä (98,2 %). Menojen osalta henkilöstökulut ylittivät 90 000 euroa ja palvelujen ostot 197 000 euroa (ympäristöterveyden vyörytykset sekä koulutus- ja kulttuuripalvelut). Toimintakatteen toteutumisprosentti oli 102,7 %.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
IN1 Laadukkaat oppilashuollon palvelut	Oppilashuollon henkilöstömäärä vähintään valtakunnallisten suositusten tasolla	HVA:n oppilashuollon henkilöstön rekrytointivaikkeudet.	Neuvottelut HVA:n kanssa on käyty. Ko. resurssitavoite on asetettu vähintään valtakunnallisten suositusten tasolle. Pienryhmien resurssoinnin osalta neuvottelut jatkuvat keväällä 2024.
IN1 Kiusaamisen vastainen toiminta	Kiusaamisen estämisen tiekartta käytössä kaikissa yksiköissä	Ei saada myönteistä kehitystä jatkumaan.	Otettu käyttöön syyslukukaudella.
IN2 Seudullisen opetussuunnitelman ja opetussuunnitelmatyön kehittäminen	OPS-ryhmä kokoontuu säännöllisesti	Tasalaatuiset oppilashuollon palvelut eri yksiköissä ei toteudu.	Ko. ryhmä on kokoontunut säännöllisesti.
IN2 Lukemisen edistäminen	Kaikki koulut mukana kielimieli –hankkeen toimenpiteiden toteuttamisessa	Hyvä luku- ja kirjoitustaito kaikille perusopetuksen päättävälle ei toteudu	Toimenpide toteutettu.
EKO1 Kestävän kehityksen painottaminen opetuksessa	Kestävän kehityksen -ohjelman toimenpiteiden edistäminen		Toteutettu.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 230 VAPAA-AIKAPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Sivistysjohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
230 Vapaa-aikapalvelut					
- menot	5 881 108	0	5 881 108	5 964 089	-82 981
- tulot	1 818 036	-200 000	1 618 036	1 621 460	3 434
- netto	-4 063 072	-200 000	-4 263 072	-4 342 629	-79 557

Riskianalyysi, toteutuminen:

Yksikköjen kävijämäärät ovat lievässä kasvussa. Lisätalousarviossa Vesihelmen toimintatuottotavoitetta alennettiin 200 000 €, joten se on nyt aikaisempaa realistisemmalla tasolla. Sivistystoimen organisaatio-uudistusta ei ole vielä vuoden loppuun mennessä ratkaistu. Vapaa-aikapalvelujen johtaminen tapahtuu väliaikaisin järjestelyin toistaiseksi

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Maksujen ja taksojen jatkuva tarkastelu. Nuorisopalveluiden tilavuokria on tarkistettu 1.1.2023 alkaen sekä Museon pääsymaksut ja opastusmaksut 1.2.2023 alkaen. Myynti- ja markkinointitoimenpiteiden tehostaminen (somemarkkinointi). Teemapäivien ja tapahtumien lisääminen. Talouden seuranta kuukausittain.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Nuorisopalveluiden käynnit	19 400	23 563	121,5
Kirjastokäynnit	102 000	97 196	95,3
Museokäynnit	8 200	12 094	147,5
Jäähallin käyttötunnit	1 700	1731,5	101,8
Harjoitushallin käyttötunnit	1 300	1 637	125,9
Feeniksin käyttötunnit	1 700	1 503	88,4
Vesihelmen kävijämäärä	126 400	146 463	115,9
Vesihelmen kokonaiskävijämäärä * sis. kaikki ohjatut ryhmäliikuntatunnit	134 500	172 483	128,2
Henkilötyövuodet (htv2)	41	41,5	101,4
Tilat m ²	21 360	21 360	100,0

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Toimintatuottojen osalta päästiin muutetun talousarvion tavoitteisiin, toteutumisprosentti oli 100,2. Toimintakulujen osalta menot ylittyivät lievästi henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen osalta. Toimintamenojen toteutumisprosentti oli 101,4. Toimintakatteen toteutumisprosentti oli 101,9.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
TA3 Seutukunnallisten palvelusopimusten avulla tuemme kaupungin taloudellista kestävyyttä	Erityisliikunnan järjestämisestä on solmittu vuodelle 2023 sopimukset seudun kuntien kanssa Louna-kirjastojen yhteisten palveluiden tuottamisen tavasta vuoden 2023 jälkeen on päätetty Vesihelmessä järjestetään koululaisuipteja vuoden aikana seudun kaikille kunnille Toteumatavoite 3/3.	Vuosittain käydään sopimusneuvottelut ja riski sopimusten jatkumattomuudesta on kohtalainen.	Sopimukset tehty Ostopalvelusopimus jatkuu samanlaisena ja samanhintaisen ainakin vuoden 2024. Kaikki seudun kunnat hankkivat koululaisuintipalveluja Vesihelmestä.
IN1 Edistämme kaupunkilaisten yhdenvertaisuutta tarjoamalla vapaa-aikaan myös maksuttomia palveluita	Forssan museo järjestää vuoden aikana kuusi (6) lapsiperheille suunnattua avointa tapahtumapäivää sekä kuusi (6) kaikenikäisille suunnattua avointen ovien tapahtumaa tai avointen ovien päivää Kaupunginkirjasto järjestää kuusi (6) lapsille ja lapsiperheille suunnattua avointa tapahtumapäivää sekä yhdeksän (9) aikuisväestölle suunnattua avointa tapahtumaa vuoden aikana Liikuntapalvelut järjestää eri ikäisille kaupunkilaisille suunnattuja avoimia tapahtumia kaksitoista (12) kertaa vuoden aikana	Talouden tiukentuessa voidaan joutua vähentämään maksuttomia tarjottavia palveluja.	Forssan museo järjestää vuoden aikana kuusi (6) lapsiperheille suunnattua avointa tapahtumapäivää sekä kuusi (21) kaikenikäisille suunnattua avointen ovien tapahtumaa tai avointen ovien päivää Kaupunginkirjasto on järjestänyt kuusi (6) lapsille ja lapsiperheille suunnattua avointa tapahtumaa. Aikuisille on järjestetty yksitoista (11) avointa tapahtumaa. Liikuntapalvelut järjesti vuoden aikana mm. koko perheen ice skating tapahtuma jäähallissa, yleisöluistelut kolme kertaa viikossa syysmaaliskuussa, helatorstain liikuttajat tutuksi tapahtuma, kesäkuun lastensporttikerho, ulkolupäivä Liesjärvellä, vanhustenviikon tanssikurssi, lapsiperhelauantai, Tapaninpäivän luiselutapahtuma

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
	Nuorisopalvelut järjestää lapsille ja nuorille sekä lapsiperheille suunnattuja avoimia tapahtumia kaksitoista (12) kertaa vuoden aikana. Myös Koijärven kylien alueella järjestetään pop up -nuokkarit Toteumatavoite 51/51		Nuorisopalveluilla järjestetty maksuttomia tapahtumia 22 tilaisuutta, joista kaksi(2) Matkun kylällä.
IN1 Edistämme kaupunkilaisten osallisuutta ottamalla heidät mukaan palveluidemme kehittämiseen	Forssaan museo järjestää vuoden aikana 20 toiminnallista kokoontumista, joihin halukkaat kaupunkilaiset voivat osallistua Kaupunkilaiset voivat osallistua vuoden 2023 kulttuuripalkinnon saajan valintaan esittämällä omia ehdotuksiaan Kirjastopalveluiden kehittämishankkeessa kerätään kaupunkilaisilta toiveita ja näkemyksiä neljässä (4) vuoden aikana järjestettävässä tilaisuudessa Nuorisopalveluissa otetaan vuoden aikana lapset ja nuoret mukaan kahteen (2) palveluiden suunnittelutilaisuuteen Toteumatavoite 27/27.	Ei löydetä uusia innovaatioita tapoja kuntalaisten osallistamiseen.	Forssan museossa 12 yleisöopastusta 18 opastettua kaupunkikävelyä Yhteensä 20. Museolla 3 kehittämiskyselyä, joihin kuntalaiset saivat osallistua. Vapaaehtoistyön mahdollisuuksia 23 kertaa. Toimenpide toteutettu Yhteisöteko -palkinnon nimellä. Taukotila-hankkeessa on järjestetty neljä (4) erätauko- tai muuta kuulemistilaisuutta eri aiheista (kirjasto ja nuoret, ikäihmiset ja digitalisaatio, kirjastoautopalvelut, turvallisemman tilan periaatteet). Kuutamon kävijöille tehty kysely nuorisopalvelujen toiminnasta. Nuoria ollut mukana myös koulujen päätöstilaisuuden sisällön sekä kesäleirien sisällön suunnittelussa.
IN1 Edistämme vapaa-aikapalveluiden terveys- ja hyvinvointivaikutuksia palauttamalla palvelutarjontamme koronapandemian edeltävälle tasolle	Forssan museon kävijämäärä saavuttaa 90 %:n tason (2019 kävijöitä oli 9 171) Kaupunginkirjaston kävijämäärä saavuttaa 90 %:n tason (2019 kävijöitä oli 113 695)	Koronan jälkeen kävijämäärät lisääntyneet merkittävästi. Riskinä on, että kävijämäärän suotuisa kehitys ei jatku	Tilanne 31.12.2023: 12 094 kävijää Pääkirjaston kävijämäärä oli 97196.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
	Liikuntapalveluiden omien tapahtumien, tilaisuuksien ja liikuntaryhmien kävijämäärä saavuttaa 90 %:n tason (2019 kävijöitä oli 8 983) Nuorisopalveluiden kävijämäärä saavuttaa 90 %:n tason (2019 kävijöitä oli 21 568) Vesihelmen kävijämäärä saavuttaa 90 %:n tason (2019 kävijöitä oli 140 409)		Ryhmissä ja tapahtumissa on käynyt 26 278 kävijää. Tavoite saavutettu. Nuorisopalvelujen kävijämäärä 23 563 (käynnit) tavoitteen mukainen. Vesihelmen kävijämäärä 172 483
IN3 Vahvistamme kaupungin kulttuurista kestävyttä lisäämällä tekstiiliperintömme tunnettuutta Suomessa ja Euroopassa	Forssan museo järjestää vuoden aikana Kansainvälinen painokangas -hybridiseminaarin Forssan museolta vierailaan vuoden aikana Patterns-hankkeen puitteissa Puolassa ja Virossa, joista puolestaan tullaan vastavierailulle Forssaan hybridiseminaarin aikana Forssan museo osallistuu European Routes of Industrial Heritage -verkoston toimintaan Toteumatavoite 3/3.	Riskinä on ulkopuolisen rahoituksen toteutumatta jääminen.	Forssan museo järjesti Forssa Textile Week-tapahtuman 17.-20.8.2023 ja kansainvälisen webinaarin Patterns Without Borders 27.10.2023 Forssan museolta vierailtiin vuoden aikana Patterns-hankkeen puitteissa Puolassa ja Virossa, joista puolestaan tultiin vastavierailulle Forssaan. Forssan museo osallistui European Routes of Industrial Heritage -verkoston toimintaan Tekstiili- ja teollisuushistoriamatkailun kehittämishankkeen kautta. ERIH-verkostolle on toimitettu materiaalia Wahren-biografiaa varten sekä avustettu suomenkielisissä teksteissä. Marraskuussa osallistuttiin verkoston vuosikokoukseen. Tavoite saavutettu

TOIMIALA	20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT
PALVELU	240 TAIDE- JA KOULUTUSKESKUS ELLI
TILIVELVOLLINEN	Rehtori

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
240 Lukiokoulutus, taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö					
- menot	5 241 140	0	5 241 140	5 362 941	-121 801
- tulot	1 150 316	0	1 150 316	1 116 048	-34 268
- netto	-4 090 824	0	-4 090 824	-4 246 893	-156 069

Riskianalyysi, toteutuminen:

Riskit (ulkoinen uhka, oppilasmäärän väheneminen) eivät ole toteutuneet.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Voimakas toimintojen priorisointi (kansalaisopisto jo tehnyt tätä viime vuosien ajan: tuntimäärä 8500—>4590).
Taide- ja koulutuskeskus Elli on aloittanut toimintansa, osittain tämän ansiosta ollaan saatu lisättyä opetustarjontaa. Lukio on pystynyt lisäämään oppilasmäärää → valtionosuutta.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Kansalaisopiston (netto- opiskelijamäärä)	1 750	1 540	88,0
Kuvataidekoulun opiskelijamäärä	290	408	140,7
Lukion opiskelijamäärä	440	412	93,6
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	430	434	100,9
Kansalaisopiston opetustunnit	4 800	4 590	95,6
Kuvataidekoulun tpo-opetustunnit	2 520	2 456	97,5
Lukion opetustunnit	17 700	17 441	98,5
Musiikkiopiston opetustunnit	13 970	13 569	97,1
Henkilötyövuodet (htv2)	60	59,9	99,8
Tilat m ²	8 428	8 428	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

--

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit/aikataulu	Tilanne 31.12.
TA3 Oppilaitosten yhteistyö on monipuolista siten että se tuo uusia oppilaita ja opiskelijoita palvelevia toimintatapoja	Oppilaitokset suunnittelevat ja toteuttavat uusia, yhteisiä hankkeita	Oppilaitokset ovat liian erilaisia → järkeviä yhteistyömuotoja ei löydetä. Riski ei toteutunut.	Uusia yhteistyömuotoja on aloitettu eri oppilaitosten välillä (sekä opiskelijoille että opettajille). Tunnetuin tapahtuma Forssa 100 vuotta -musiikkiteatteriesitys.
IN2 Taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö mahdollistavat kaikille laadukkaita koulutusmahdollisuuksia	Koulutuskokonaisuudet suunnitellaan ja toteutetaan siten, että opetustarjonta on laajaa ja kaikkien saavutettavissa	Taloudellisen tehokkuuden parantaminen uhkaa opintojen saavutettavuutta. Riski ei ole vielä toteutunut laajasti.	Wahren-opiston koulutustarjontaa on jouduttu supistamaan, mutta lv. 23–24 perustettiin n 40 uutta kurssia, mm. osaamisperusteisuus-kursseja. Taiteen perusopetus etenee suunnitelmien mukaisesti. Teatteritaiteen ops:n Koski-rajapinta on rakennettu.
EKO1 Palveluysiköissä otetaan laajasti huomioon kestävä kehitys	Palvelualue laatii kestävä kehityksen strategian ja tulee hakemaan em. sertifiointia	Kestävän kehityksen strategiaa ei koeta oppilaitosten ydintoiminnaksi. Riski on sinällään toteutunut, että suunniteltu aikataulu ei ole toteutunut.	Strategian laatimisen ensiaskeleet on otettu lukiossa (Kysely on toteutettu).

TOIMIALA

20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT

PALVELU

250 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUT

TILIVELVOLLINEN

Varhaiskasvatus- ja hyvinvointipäällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
250 Varhaiskasvatuksen palvelut					
- menot	9 090 462	700 000	9 790 462	9 811 947	-21 485
- tulot	1 112 403	-200 000	912 403	979 086	66 683
- netto	-7 978 059	-900 000	-8 878 059	-8 832 861	45 198

Riskianalyysi, toteutuminen:**Granite-ohjelmaan kirjatut, toimintaympäristöön liittyvät riskit**

- *Lakien ja säädösten implementointi:* implementointi toteutettiin suunnitellusti, joten riski ei toteutunut.
- *Väestörakenteen muutos ja vaihtelut varhaiskasvatuspalveluiden tarpeessa:* riskiin varauduttiin keinoilla, jotka olivat omalla toiminnalla mahdollisia (vrt. suunnitelmallinen seuranta ja mahdollisimman oikea-aikainen reagointi), mutta riski kuitenkin todentui jossain määrin ja vaikutti palvelujen järjestämiseen palvelutarpeen lisääntyessä odotettua enemmän ja henkilöstön rekrytointihaasteiden ollessa edelleen suuret.
- *Kelpoisten sijaisten heikko saatavuus:* riski todentui etenkin varhaiskasvatuksen opettajien, erityisopettajien ja sosionomien osalta.
- *Palvelupolkujen kuvaaminen:* riski todentui osittain, koska riskin torjumiseen liittyvät toiminnalliset tavoitteet ja hallintotoimet viivästyivät teknisten haasteiden takia (IMS-ohjelma) suunnitellusta aikataulusta. Viivästynyt palvelualueen prosessikartta ajantasaistetaan ja vielä kuvaamattomat prosessit määritellään vuoden 2024 loppuun mennessä.
- *Henkilöstön riittävyys ja saatavuus:* riski todentui kansallisesti vallitsevasta alan henkilöstövajeesta johtuen. Riskiin vastattiin mahdollisin paikallisin keinoin mm. rekrytointia edelleen tehostamalla, varhaiskasvatushenkilöstön palkkausta parantamalla, työntekijöiden omaehtoisen varhaiskasvatuksen sosionomin, opettajan tai erityisopettajan kelpoisuuksiin kouluttautumista tukemalla sekä ns. tutkintorahan ottaminen käyttöön.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Palvelutarpeen arviointia kehitettiin lisäämällä suunnitelmallista tiedonhankintaa ja palvelualueen esihenkilöiden tietoisuutta kokonaistaloudesta sekä kasvattamalla heidän rooliaan taloudenseurannan toteuttamisessa. Paikkakunnalle muutto kuitenkin lisäsi palvelutarvetta odotettua enemmän ja talousarvioon varatut henkilöstömäärärahat ylittyivät lakisääteisen henkilöstön rekrytoinnin seurauksena. Päiväkoteihin lisättiin omaa sijaisresurssia häiriöttömän arjen turvaamiseksi sekä taloudellisemman sijaisen rekrytoinnin toteuttamiseksi.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
0-6 -vuotiaiden ikäluokka (lkm)	711*)	735	103,4
1-6 -vuotiaiden osallistumisaste varhaiskasvatukseen ja esi- opetukseen (%)	85	84**)	98,8
Varhaiskasvatuksen lapsimäärä			
1-2 -vuotiaat	120	143	119,2
3-5 -vuotiaat	290	314	108,3
esioppilaat	112	125	111,6
Henkilöstö nimikkeittäin (lkm)			
varhaiskasvatuksen opettajat	33	35,5	107,6
varhaiskasvatuksen sosionomit	5	3	60,0
varhaiskasvatuksen lastenhoitajat,	49	73,5	150,0
varhaiskasvatuksen erityisopett.	5	4	80,0
muut (pk-johtajat, pphoitajat, vto:t,	48	48	100,0
pk-työntekijät, palv.koord.,hanke työntekijät, kop)			
Henkilötyövuodet	140	163,2	116,6
Tilat m²	10 988	10 988	100,0

*) vuonna 2023 syntyneiden eli alle 1-vuotiaiden ikäluokka arvioitu 100:ksi

**) luvussa huomioitu myös ne palveluissa olevat lapset, jotka eivät ole kirjoilla Forssassa; jos em. lapsia ei huomioitaisi, osallistumisaste olisi 88 %

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta

Kaikkien toiminnallisten tavoitteiden toimenpiteet toteutuivat vuoden loppuun mennessä suunnitellusti. Osa tavoitteista on ns. jatkuvia tavoitteita ja siten niihin on kiinnitettävä huomiota myös tulevina vuosina. Talousarvio olisi ylittynyt ilman valtuuston lisätalousarviossa myöntämää määrärahaa. Merkittävää ylitystä syntyi henkilöstömenoihin, johtuen etenkin kevättoimintakauden arvioitua suuremmasta palvelutarpeen kasvusta, tuen ohjaajien määrästä, alle vuoden ikäisten lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen tarvittavan henkilöstön tarpeesta sekä palvelualueelle kohdistuneiden palkankorotusten poikkeavan korkeasta tasosta. Myös asiakasmaksutulojen määräytymisen muutosten seurauksena vähentyneet asiakasmaksutulot sekä palvelujen ostoihin kohdentuneet hinnankorotukset vaikuttivat talousarvion toteutumaan negatiivisesti.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
TA2 Henkilöstön osaamispääoma ja koulutustaso kasvaa työnantajan tuella	Määritellään periaatteet henkilöstön omaehtoisen kouluttautumisen tukemiseksi varhaiskasvatuksen sosionomin, opettajan tai erityisopettajan kelpoisuuksiin	Jos tavoitteeseen liittyvät toimenpiteet osoittautuvat seurattaessa merkittäviksi tueksi palvelualueen ko. henkilöstön saamiselle, riskiksi voi muodostua päätösten määräaikaisuus. Riskiksi voi muodostua myös se, että työnantajan tuella kouluttautuneet työntekijät siirtyvät työskentelemään muihin kuntiin esimerkiksi korkeamman palkkatason houkuttelemana.	Tehty päätökset henkilöstön omaehtoisen kouluttautumisen tukemisesta varhaiskasvatuksen sosionomin, opettajan ja erityisopettajan tutkintoihin toimintavuosina 2023-2024 ja 2024-2025 sekä kertakorvauksellisesta tutkintorahasta.
TA3 Palvelualueen palveluille ei aiheudu millään tasolla häiriöitä sähköisen palvelujärjestelmän uusintamisen yhteydessä	Valmistellaan palvelualueen kokonaisvaltaisen sähköisen palvelujärjestelmän uusintaminen	Uuden sähköisen palvelujärjestelmän hankinta ja käyttöönotto ajoittuvat vuodelle 2024 ja siten tavanomaiset sähköisen palvelujärjestelmän uusimiseen liittyvät riskit kohdistuvat myös vuoteen 2024.	Päätös hankintavasta tehty. Uuden järjestelmän hankinta- ja käyttöönottoprosessin ensimmäinen aikatauluversio on valmisteltu. Kilpailutusmateriaalia työstetään. Kilpailutus avataan vuoden 2024 helmimaaliskuussa.
IN2 Kolmitasoisien tuen kokonaisuus on implementoitu varhaiskasvatuksen arkeen	Perehdytetään henkilöstö määriteltyihin tuen prosesseihin ja niihin liittyviin dokumentteihin	Tavoite ja siihen liitetty toimenpide on toteutettu, eikä tavoitteeseen liity riskejä tulevaisuudessa.	Henkilöstö on perehdytetty ko. prosesseihin ja niihin liittyviin materiaaleihin ja ne ovat käytössä varhaiskasvatuksen arjessa.
IN2 Henkilöstön osaaminen monilukutaidon osa-alueiden osalta kasvaa	Laaditaan Lapsen digipolku varhaiskasvatuksessa -asiakirja ja kootaan siihen liittyvät materiaalit Perehdytetään henkilöstö Lapsen digipolku varhaiskasvatuksessa -asiakirjaan ja siihen liittyviin materiaaleihin	Toimenpide on toteutettu, eikä tavoitteeseen liity riskejä tulevaisuudessa. Toimenpide on toteutettu, eikä siihen liity riskejä tulevaisuudessa.	Lapsen digipolku varhaiskasvatuksessa -asiakirjan on valmistunut. Perehdyttämistä on toteutettu. Asiakirjan käsittely on ajankohdaista vielä alkuvuonna 2024 sekä yksiköittäin aina uuden toimintavuoden alussa.
IN2 Perheiden lukuaktiivisuus lisääntyy	Jokaisessa varhaiskasvatyksikössä toteutetaan perhekampanja lukemisen edistämiseen liittyen	Toimenpide on toteutettu, eikä siihen liity riskejä tulevaisuudessa.	Ko. perhekampanjoi- ta toteutettu kaikissa palvelualueen yksiköissä.

TOIMIALA	20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT
PALVELU	280 TYÖLLISYYS- JA ELINVOIMAPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Työllisyyspäällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
280 Työllisyys- ja elinvoima- palvelut					
- menot	3 325 411	0	3 325 411	2 917 412	407 999
- tulot	1 572 170	0	1 572 170	1 306 082	-266 088
- netto	-1 753 241	0	-1 753 241	-1 611 329	141 912

Riskianalyysi, toteutuminen:

Toimintakate on ylijäämäinen. Palvelutoiminta on toteutunut valtaosin suunnitellusti. Työttömyysaste ja laajatyöttömyys nousivat loppuvuonna mm. suuren lomautettujen määrän seurauksena. Teollisuuden ja rakentamisen laskusuhdanne alkoi mutta toisaalta pitkäaikaistyöttömyys laski. Hyvinvointialueemuutos ei tässä vaiheessa lisännyt kuntaosuutta. Työvoimapalvelu-uudistusta valmisteltiin monialaisesti. Forssan seudun Kotouttamo aloitti toiminnan kaupungin vetovastuulla maaliskuussa.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Työpajojen toimintamalli tuki osaltaan työvoiman tarjontaa. Kustannustehokkuuden parantaminen työpajoilla toteutui ja kulut saatiin tasapainotettua tuottojen pienenemistä kompensoiden. Talouden kokonaisvaltainen ennakointi vuoden aikana onnistui.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot.31.12.	Tot-%
Osallistumisaste (Kelasto vuosi ka. %)	51	53,7	105,3
Positiivinen eteneminen palveluissa (%)	20	30	150,0
Työmarkkinatuen kuntaosuus (ka. € / kk)	67 917	66 717	98,2
Yritystiimin yrityskäynnit (kpl)	15	10	66,7
Asiakasohjauksen jatkosijoittumiset (kpl)	200	100*	50,0*
Asiakastytytyväisyys (arvosana)	9	9,1	101,1
Henkilötyövuodet	50	38,2	76,5
Tilat m ²	2 251	2 251	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Toimintakate on 91,9 % ja tilinpäätös on ylijäämäinen noin 140 000 €. Työmarkkinatuen kuntaosuus alittui noin 14 000 € ja kulut alittuivat yhteensä 407 000 €. Tuottoihin kohdistuneet riskit toteutuivat osin ja toteuma oli 83,1 % ja 266 000 € alle talousarvion.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
Tuetaan työvoiman saatavuutta kehittämällä Yritystiimin palveluja	Kehittämistoimenpiteet, yrityskäynnit, tapahtumat	Monialaisuus, muutokset toimintamallissa, työmarkkinoiden tilanne.	88,7 % toteuma. Kehitystoimet toteutuneet, yrityskäynnit 10/15 toteutunut, tapahtumat 5/4 toteutunut.
Valmistaudutaan julkisten työvoimapalvelujen uudistukseen	Työllisyysalueratkaisu, ekosysteemityö	Aikataulu, neuvottelut, alueen muodostus.	100 % toteuma. Monialainen eko-systeemityö toteutunut, työllisyysalueratkaisu tehty.
Päivitetään kotoutumispalvelujen toimintamalli toimintaympäristön muutoksessa	Hanketoimenpiteet, neuvonnan järjestely, seudullinen yhteistyö, asiakkuushallinnan toimenpiteet	Uusi toimintamalli, maa-hanmuuton haasteet ja mahdollisuudet, monialaisuus.	100 % toteuma. Neuvonta järjestelty, seudullinen malli, asiakasohjaus päivitetty, hankesisällöt toteutettu.
Lisätään asiakkaiden työllistymismahdollisuuksia vahvistamalla osaamista työpajajaksoilla	Tutkinnonosien järjestäminen, palveluketjuysteistyö, toimenpiteet HVA:n kanssa	Työmarkkinat, paikkojen määrä, markkinointi.	Toteuma 100 %. Tutkinnonosia järjestetty, yhteistyö HVA:n kanssa, kuntouttavan seuranta.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT

PALVELU 290 TERVEYSPALVELUT

TILIVELVOLLINEN Sivistysjohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
290 Terveyspalvelut					
- menot	293 000		293 000	306 337	-13 337
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-293 000	0	-293 000	-306 337	-13 337

Sote-palveluiden järjestämisvastuu on poistunut kaupungilta vuodesta 2023 alkaen. Tässä raportoidut kustannukset koskevat ympäristöterveydenhuoltoa, joka jäi edelleen kaupungin vastuulle. Ympäristöterveydenhuollon palvelut hankitaan Riihimäen kaupungilta.

TOIMIALA

50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU

500 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO JA MAASEUTU-PALVELUT

TILIVELVOLLINEN

Tekninen johtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
500 Teknisen ja ympäristötoimen hallinto					
- menot	333 480	0	333 480	345 325	-11 845
- tulot	1 000	0	1 000	1 274	274
- netto	-332 480	0	-332 480	-334 051	-11 571

Riskianalyysi, toteutuminen:

Toiminnallisten tavoitteiden riskiarviot ovat ko. tavoitteen LATO seurannassa. Riskit eivät ole merkittävästi konkretisoituneet.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Talouden toteutuma on edennyt lähes suunnitelman mukaisesti.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Henkilötyövuodet	2	2,4	118,5
Tilat m ²	80		

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Ylitystä tullut ICT-palveluissa ja henkilökuluissa mm. vanhempainvapaa järjestelyistä johtuen.
Maaseutupalvelun tiliöintipaikka (asiantuntijapalvelut -> muut yhteistoimintaosuudet) on muuttunut mutta summa on talousarvion mukainen.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
TA1 Yritysten osallistaminen järkivihreyden tiekarttaan	Järkivihreyden tiekartan laatiminen vuorovaikutteisissa työpajoissa, joihin osallistuu mm. yritysten edustajia Järkivihreyden tiekartta valmistuu päätöksentekoon		Ekologisen järkivihreyden tiekartta on hyväksytty valtuustossa 11.12.2023
IN2 Tekninen ja ympäristötoimen henkilöstön osaamisen ylläpitäminen ja edelleen kehittäminen	Työntekijöiden koulutuspyynnöt hyväksytään aina kun ne liittyvät työtehtäviin Ei hylättyjä koulutuspyyntöjä sellaisiin koulutuksiin, jotka liittyvät työtehtäviin		Koulutuspyynnöt on hyväksytty.
EKO1 Forssan kaupunki on sitoutunut omassa toiminnassaan ilmastomuutoksen hillintään ja kestävyYTEEN	Ilmastotyöryhmä käsittelee ja ottaa kantaa sellaisiin päätöksentekoon tuleviin asioihin, joilla on vaikutuksia ilmastomuutoksen hillintään ja kestävyYTEEN Ilmastovaikutukset on tuotu esille esittelyteks-teissä		Ilmastotyöryhmä on toiminut aktiivisesti ja ottanut kantaa päätöksentekoon tuleviin asioihin, joilla on vaikutus ilmastomuutoksen hillintään. Ilmastovaikutukset on tuotu esille esittelyteks-teissä.
EKO2 Forssan kaupunki toimii itse kiertotalouden periaatteita edistäen sekä kannustaa koko kaupungin kiertotalouden periaatteiden edistämiseen	Järkivihreyden tiekartan laatiminen vuorovaikutteisissa työpajoissa, joihin osallistuu mm. yritysten edustajia, oppilaitoksia, yhdistyksiä ja järjestöjä Järkivihreyden tiekartta valmistuu päätöksentekoon		Ekologisen järkivihreyden tiekartta on hyväksytty valtuustossa 11.12.2013

TOIMIALA 50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU 510 MAANKÄYTTÖPALVELUT

TILIVELVOLLINEN Kaupungeingeodeetti

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
510 Maankäyttöpalvelut					
- menot	606 502	0	606 502	723 351	-116 849
- tulot	713 110	0	713 110	730 285	17 175
- netto	106 608	0	106 608	6 934	-99 674

Riskianalyysi, toteutuminen:

Tontinmyyntitavoite ei toteutunut.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Uusien ja ennakkoluulottomien toimintatapojen soveltaminen. Palvelualueiden keskinäisten raja-aitojen poistaminen.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Rekisteröidyt kiinteistöt kpl	20	8	40,0
Luovutetut tontit kpl	10	2	20,0
Vuokratut viljelysmaat ha	250	250	100,0
Henkilötyövuodet (htv2)	7	6,8	97,0
Tilat m ²	121	121	100,0

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Tontinmyyntituloja jäi saamatta 65.000 euroa.
Pakollisten kiinteistötoimitusten kiinteistötoimitusmaksulaskut (30.000 euroa) aiheuttivat menopuolella ylitystä noin 20.000 euroa.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
TA1 Kaupungilla on tarjota riittävästi erilaisia tontteja yritysten tarpeisiin	Maanhankintaan vuosittain varattava määräraha tulee käyttää hankkimalla mm. sellaista maata, jota voidaan kaavoittaa monipuolisen yritystoiminnan tarpeisiin Maanhankinnan määräraha käytetään tarkoituksen mukaisesti kokonaisuudessaan	Määrärahan riittävyys.	Määräraha tuli käytetyksi lähes kokonaan.
TA2 Haja-asutusalueen tieolosuhteiden kehittäminen	Säännöllinen osallistuminen kaupungin kannalta keskeisten yksityisteiden toimintaan Vuoden 2023 aikana viranhaltija osallistuu vähintään kahden tiekunnan vuosikokoukseen	Äänileikkuri rajaa kaupungin mahdollisuuksia vaikuttaa tiekuntien päätöksenteossa.	Varsinaisiin kokouksiin ei osallistuttu, koska sitä ei nähty tarpeelliseksi. Muutaman tiekunnan osalta pyydettiin lisäselvitystä kaupungille tulevien tieyksikkömaksujen korotusten vuoksi.
TA3 Yhteistyön lisääminen Maankäytön suunnittelu palvelualueen kanssa	Jatketaan keskinäisen yhteistyön lisäämistä Maankäytön suunnittelu palvelualueen kanssa Vuoden 2023 aikana aloitetaan vähintään yksi uusi yhteistyöprojekti	Resurssien riittävyys.	Kahta aiemmin aloitettua projektia jatkettiin. Kolmatta yhteistyöprojektia ei tunnistettu kuluneen vuoden aikana.
IN1 Kaupungilla on tarjota riittävästi erilaisia tontteja asumisen tarpeisiin	Maanhankintaan vuosittain varattava määräraha tulee käyttää hankkimalla mm. sellaista maata, jota voidaan kaavoittaa monipuolisen asumisen tarpeisiin Maanhankinnan määräraha käytetään tarkoituksen mukaisesti kokonaisuudessaan	Määrärahan riittävyys.	Määräraha tuli käytettyä lähes kokonaan.
IN1 Loimijoen alueen virkistys- ja suojelukäytön edistäminen	Jatketaan Loimijokeen kaupungin alueella liittyvien osakaskuntien yhdistämisprojektia Vuoden 2023 aikana perustetaan ns. pysyvät projektisivut hankkeeseen liittyen	Onnistuuko osakaskuntien muiden toimijoiden aktivoiminen.	Projektisivut saatiin perustettua.
EKO3 Kaupungilla on tarjota riittävästi rakentamisesta vapaita virkistysalueita	Maanhankintaan vuosittain varattava määräraha tulee käyttää hankkimalla mm. sellaista maata, jota voidaan käyttää virkistystarpeisiin Maanhankinnan määräraha käytetään tarkoituksen mukaisesti kokonaisuudessaan	Määrärahan riittävyys.	Määräraha tuli käytettyä lähes kokonaan.

TOIMIALA 50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI**PALVELU** 520 INFRAPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Kunnallistekniikan päällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
520 Infrapalvelut					
- menot	3 322 470	0	3 322 470	3 414 197	-91 727
- tulot	169 400	0	169 400	227 520	58 120
- netto	-3 153 070	0	-3 153 070	-3 186 678	-33 608

Riskianalyysi, toteutuminen:

Vuoden 2022–2023 ja 2023 alkutalvi oli jonkin verran kuormittava henkilöstölle, kalustolle ja taloudelle, koska lunta satoi jälleen viime vuosia enemmän.
 Kaivu- ja sijoitusluiden käsittely ja sijoittaminen on onnistunut 2023 hyvin, koska infrapalvelut on yhteistyössä ympäristöpalveluiden kanssa saanut järjestettyä puhtaiden maiden sijoituspaikkoja tarvittaessa lisää.
 Katu- ja muiden yleisten alueiden kunnossapitokorjausvelan määrää on kartoitettu asfaltointien osalta.
 Polttoaine ja materiaalien hinnat ovat osin nousseet vuonna 2023.
 Henkilöstökulut nousivat vuonna 2023.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Kaivu-, sijoitusluiden ja tilapäisistä liikennejärjestelyistä on pystytty antamaan vuonna 2023 ajantasaista ohjeistusta.
 Vastuujakoa ja toimenpiteitä talouden sopeuttamista varten on kartoitettu.
 Investointi- ja hankintaohjelma on pystytty pitämään ajan tasalla vuonna 2023.
 Hankinnat on pystytty kilpailuttamaan vuonna 2023 riittävän ajoissa.
 Korjaamohenkilöstön vakanssijärjestelyt ovat vielä kesken.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Lohkotut katualueet m2	1 700 068	1 700 068	100,0
Puistot R-luokka m2 (hiilinielu)	1 130 590	1 130 590	100,0
Puistot A-luokka m2 (hiilinielu)	457 169	457 169	100,0
Puistot M-luokka m2 (hiilinielu)	9 615 437	9 615 437	100,0
Puistot S-luokka m2 (hiilinielu)	382 587	382 587	100,0
Kunnossapito lohkotut katualueet m ² /hlö	170 007	170 007	100,0
*Katuvalaistuksen energia MWh	2 100	2 100	100,0
Henkilötyövuodet (htv2)	32	31,0	96,9
Tilat m ²	2 321	2 321	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Materiaalien ja rakennuskustannukset ovat kasvaneet viimeisen muutaman vuoden aikana reilusti. Osa kustannusarvioista ovat olleet ajalta ennen reilua kustannusten nousua. Maanrakennusindeksillä on pyritty korjaamaan arvioita.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
TA1 Palvelualueen toiminnan yhteiskehittäminen	Infrapalvelun kehittämisryhmän toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen Vähintään 2 kehittämisryhmän kokousta vuosittain		Kehittämisryhmä koontui vuoden aikana kerran.
IN1 Hyvien liikenneolosuhteiden turvaaminen	Talvikunnossapitotoimenpitein nopea reagointi eri sääolosuhteissa Korvausvaatimuksia alle 5 kpl/vuosi	Haastavat ja nopeasti muuttuvat olosuhteet. Kaluston kestävyys.	Talvikunnossapito pystyi reagoimaan nopeasti erilaisiin nopeastikin muuttuneisiin sääolosuhteisiin. Korvausvaatimuksia tuli vuoden 2023 aikana 2 kpl.
IN1 Hyvien liikenneolosuhteiden turvaaminen	Kevytliikenneverkoston epäjatkuvuuskohtien selvittäminen ja poistaminen Kevytliikenneväylien merkitsemisen ajantasaistaminen ja epäjatkuvuuksien kartoittaminen		Kevyenliikenteen väylien epäjatkuvuuskohtia on parannettu toteutuneiden katuremonttien yhteydessä. Lisäksi jätettiin avustushakemus kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishankkeelle vuodelle 2024.
EKO2 Materiaalien uusiokäytön lisääminen	Vuosittain vaihdettavat hiekkalaatikkohiekat uusiokäytetään Toteumaprosentti		Hiekkalaatikkohiekat on uusiokäytetty. Hiekoitushiekoja käytetään kompostin materiaalina. Betonia käytetty katujen rakennekerroksissa.
EKO3 Viherympäristön ja rakennetun ympäristön tasapainon kehittäminen	Ennallistamisasetus artikla 6 etenemisen seuranta ja sen Forssan kaupungille aiheuttaminen vaikutusten selvittäminen Osallistutaan koulutuksiin ja selvittämistyöhön yhdessä maankäytön suunnittelun kanssa		Seurattu ennallistamisasetuksen etenemistä erityisesti artikla 6 osalta. Artikla 6 muuttui alkuperäisestä ehdotuksesta.

TOIMIALA

50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU

540 PELASTUSPALVELUT

TILIVELVOLLINEN

Tekninen johtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
540 Pelastuspalvelut					
- menot	8 000	0	8 000	578	7 422
- tulot	0	0	0	334 364	334 364
- netto	-8 000	0	-8 000	333 786	341 786

Riskianalyysi, toteutuminen:**Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja sopeuttamiseksi, toteutuminen:****Tunnusluvut**

	TA 2023	Tot. 31.12.	Tot-%
Henkilötyövuodet			
Tilat m ²			

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen purkamisen yhteydessä kaluston siirrosta aiheutunut palautus on kirjattu pelastuspalveluiden tilille.
--

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
IN1 Kaupungin työntekijöiden turvallisuuden edistäminen	Kaupungin kiinteistöjen väestönsuojien valmiuden kohottaminen (testaukset ja varustelu). 10 väestönsuojan valmiutta kohotettu.		Toteutunut tilapalvelun toimenpiteenä.

TOIMIALA

50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU

570 TILAPALVELU

TILIVELVOLLINEN

Kiinteistöpäällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
570 Tilapalvelu					
- menot	6 097 809	0	6 097 809	5 449 766	648 043
- tulot	9 759 120		9 759 120	9 717 728	-41 391
- netto	3 661 311	0	3 661 311	4 267 962	606 651

Riskianalyysi, toteutuminen:

Kustannustason ja toimintaympäristön riskiarviot eivät toteutuneet ennakoidussa laajuudessa. Talousarviovuonna lämmitysenergian hinnannousu kompensoitui sähköenergian hinnan laskulla.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Energiatehokkuustoimenpiteitä jatkettu sähkö- ja lämmitysenergian menojen pienentämiseksi. Kulutus väheni viime vuoden aikana noin 6 %.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Palvelutuotannon käytössä h-m ²	74 175	75 981	102,4
Kiinteistön hoitoala h-m ²	114 882	112 101	97,6
Henkilötyövuodet	15,8	16,0	101,3
Kaupungin omistamat tilat m ²	115 256	115 144	99,9

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Lämmityksen kulut ylittyivät kaukolämpöyhtiön hinnannostojen vuoksi noin 175 000 euroa, samoin jätehuollon kustannukset ylittyivät noin 100 000 euroa arvioidusta keskitettyyn jätehuoltoon siirtymisen vuoksi. Rakennusten ja huoneistojen vuokratkustannukset alenivat noin 350 000 euroa Forssan kaupungin vanhustenkotiyhdistyksen kiinteistöjen vuokranmaksujen siirtyessä hyvinvointialueen vastuulle, samoin alenivat käyttötalouteen liittyvät rakennusten korjauskustannukset noin 265 000 euroa. Sähköenergian hankinta onnistui noin 310 000 euroa oletettua edullisemmin. Rakennuskorjausten ja sähköenergian kustannukset vaihtelevat vuosittain hyvinkin voimakkaasti ja niiden ennakointi talousarvion laadintavaiheessa on vaikeaa.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
EKO1 Energiatehokkuuden merkittävä parantaminen	Kiinteistöjen energiatehokkuushankkeet Energiatehokkuushankkeita vähintään 4 kpl		Energiatehokkuustoimenpiteitä toteutettu 4 kpl vuoden 2023 aikana
IN1 Terveellinen sisäilma kaupunkien kiinteistöissä	Nopea reagointi havaittuihin sisäilmaongelmiin. Seuranta kaupungin sisäilmatyöryhmässä. Kaupungin sisäilmatyöryhmä kokoontuu 2 kertaa vuodessa ja siinä seurataan systemaattisesti esiintulleita sisäilmakohteita		Vuoden aikana ei ilmennyt sisäilman laatuun viittaavia puutteita. Sisäilmatyöryhmä kokoontui 2 kertaa
TA3 Kaupungin työllisyyden tukeminen	Kiinteistöjen viheralueiden hoito yhteistyössä Aktiivin kanssa Aktiivin osuus kiinteistöjen viheralueiden hoidossa kasvaa		Aktiivin osuus viheralueiden hoidossa toteutui
IN1 Kaupungin työntekijöiden turvallisuuden edistäminen	Kaupungin kiinteistöjen väestönsuojien valmiuden kohottaminen (testaukset ja varustelu) 10 väestönsuojan valmiutta kohotettu		Vuoden aikana suoritettiin 8 väestönsuojan kunnostus- ja tarkastustoimenpiteet. Työtä jatketaan vuonna 2024

TOIMIALA

50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU

580 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN JÄTEHUOLTO

TILIVELVOLLINEN

Jätehuoltopäällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
580 Yht.toiminta-alueen jätehuolto					
- menot	307 290	0	307 290	338 453	-31 163
- tulot	307 290	0	307 290	338 453	31 163
- netto, määräraha	0	0	0	0	0

Riskianalyysi, toteutuminen:

Kompostointi-ilmoitusvelvollisuus ja jätehuoltomääräysten muutokset lisäsivät jätelautakunnan henkilöstön työmäärää merkittävästi. Tämän seurauksena hakemusten ja ilmoitusten käsittelyajat pidentyivät. Työmäärän tasaamiseksi mm. otettiin käyttöön soittoajat ja käytettiin määräaikaista henkilökuntaa. Lisäksi loppuvuodesta 2022 avattu sähköinen asiointi suljettiin, sillä sen kautta tuli runsaasti puutteellisesti täytettyjä hakemuksia ja ilmoituksia. Tällä hetkellä hakemukset ja ilmoitukset voi jättää jätelautakunnan kotisivujen kautta. Sähköinen asiointi on tarkoitus avata sen jälkeen, kun jätelautakunnalla on ollut resursseja asioinnin kehittämiseen kuntalaisia paremmin palvelevaksi.

Talouteen vaikuttivat negatiivisesti ennakoitua suuremmat postitusmäärät, määräaikaisen henkilökunnan käyttö, Facta Jätehuolto-ohjelmistoon tehty välttämätön muutostyö, jota ei ollut ennakoitu talousarviossa sekä osa sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäselvityksen kustannusten kohdentumisesta talousarviovuodelle.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Jätehuoltoviranomaisen suuri työmäärä heijastui tuottavuuden parantamiseen ja talouden sopeuttamiseen, eikä taloudellisia tavoitteita ja yhtä toiminnallista tavoitetta saavutettu.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot. 31.12.	Tot-%
Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika (kk)	1	3	300,0
Henkilötyövuodet (htv2)	3	3,4	114,0
Tilat m ²	47	47	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Taloudellisia tavoitteita ei saavutettu. Tähän vaikuttivat mm. suuret postikulut, määräaikaisen henkilökunnan käyttö, Facta Jätehuolto-ohjelmiston muutostyöt ja osan sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäselvityksen kustannusten kohdistumisesta vuodelle 2023. Toiminnallisista tavoitteista ei saavutettu yhtä, eli sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta ei tehty kuljetusjärjestelmäpäätöstä, vaan jätelautakunta palautti asian uudelleen valmisteluun.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
EKO2 Jätelain muutosten implementointi	Sekalaista yhdyskuntajätettä koskevan kuljetusjärjestelmäpäättöksen tekeminen Jätelautakunta tekee sekalaista yhdyskuntajätettä koskevan kuljetusjärjestelmäpäättöksen jokaisen toimialueen kunnan osalta		Jätelautakunta palautti asian uudelleen valmisteluun kokouksessaan 8.11.2023, eli tavoitetta ei saavutettu.
EKO2 Jätelain muutosten implementointi	Asumislietteitä koskevan kuljetusjärjestelmäpäättöksen valmistelun aloittaminen Toimialueen kuntien asumislietteiden kuljetusjärjestelmän tilaa aletaan kartoittamaan viranhaltijatyönä. Työ aloitettu 2023.		Jätehuoltosuunnittelija on aloittanut asumislietteitä koskevan kuljetusjärjestelmäselvityksen teon. Selvitykseen liittyviä kyselyitä on lähetetty mm. kuntalaisille, jätteenkuljettajille, jätevedenpuhdistamoille ja viranomaisille. Työ on edennyt suunniteltua hitaammin jätehuoltomääräysten ja jätelain säädännön muutosten aiheuttaman suuren hakemus- ja ilmoitusmäärän vuoksi.
IN1 Viranomaisviestinnän kehittäminen	Tiedotetaan toimialueen kuntia ja kuntalaisia kuljetusjärjestelmäpäättöksen eri vaiheista Tiedottaminen hoidettu aina päätöstentien jälkeen		Kuntalaisia on tiedotettu mm. toimialueen lehdistä mahdollisuudesta jättää mielipide sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä syyskuun loppuun mennessä.
TA1 Yhteistyön kehittäminen jätealan yrittäjäsektorin kanssa	Yhteistyön tekeminen ja säännölliset tapaamiset alueen jätteenkuljetusyritysten ja jätealan toimijoiden kanssa Järjestetään vähintään yksi yrittäjäsektorin tapaaminen vuodessa		Jätteenkuljettajia on mm. tiedotettu pakkaus- ja biojätteiden siirtymisestä kunnan vastuulle ja siitä mitä se käytännössä tarkoittaa. Tiedotusta on tehty alkuvuodesta Teams-palaverissa sekä sähköpostitse ja kirjeellä keväällä. Tapaaminen kuljetusyritysten kanssa järjestettiin 18.12.2023.

TOIMIALA

50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU

600 RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖPALVELUT

TILIVELVOLLINEN

Ympäristöpäällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
600 Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut					
- menot	763 830	0	763 830	805 386	-41 556
- tulot	534 000	0	534 000	528 042	-5 958
- netto	-229 830	0	-229 830	-277 344	-47 514

Riskianalyysi, toteutuminen:

Palvelualueen toiminnot ovat miltei kokonaan ulkoisista tekijöistä riippuvia. Lupien ja vastaavien määrät riippuvat täysin kunnissa vallitsevasta toimeliaisuudesta. Valvonta osin seuraa lupatilannetta, mutta erityisesti ympäristönsuojelussa oma aktiivisuus ja resurssit vaikuttavat valvonnan ja seurannan määrään ja laatuun.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Maksutuottojen kertymiseen ei juurikaan omalla toiminnalla voi vaikuttaa. Lyhyellä aikavälillä ei ole keinoja tuottavuuden parantamiseksi tulojen kasvattamiseksi tai menojen vähentämiseksi. Kunnissa säilytettävä tietty palvelun taso valvonnan ja vastaavan toiminnan takaamiseksi.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Käsitellyt hankkeet:			
rakennusluvut (kpl)	250	176	70,4
toimenpideluvat (kpl)	170	94	55,3
toimenpideilmoitukset (kpl)	100	70	70,0
muut rakentamisen luvat	60	32	53,3
Käsitellyt ympäristöluvut,	10	10	100,0
ilmoitukset, rekisteröinnit (kpl)			
Käsitellyt maa-ainesluvut (kpl)	3	8	266,7
YSL:n mukaisten lupavelvollisten	25	60	240,0
yritysten tarkastukset (kpl)			
Vesihuoltolain mukaiset	5	9	180,0
vapauttamispäätökset (kpl)			
Ympäristönsuojelulain jäteve-	10	0	0,0
sipäätökset (kpl)			
Henkilötyövuodet (htv2)	10	9,3	93,1
Tilat m ²	179	179	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Rakennusalan valtakunnallinen muutos näkyy myös seutukunnalla vähäisempänä rakentamisena ja rakentamiseen liittyvinä lupina.

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
TA1 Yritysneuvonnan	Osallistuu ja suorittaa		Yhdessä yrityksessä on

laadunvalvonnan tukeminen	yrityksessä sekä yksittäisessä rakennuskoh- teessa laadunvalvontaa Laadunvalvontatyö on toteutunut suunnitellusti		suoritettu suunnitelman mukaisesti laadunvalvontaa. Toteutunut suunnitellusti.
IN2 Osaamisen kehittäminen ja ylläpito	Henkilöstö osallistuu rakentamislain koulutuksiin Osallistumisprosentti rakentamislain koulutuksiin Sähköisen lupa-asioinnin omaksuminen koulutusten myötä. Sähköinen lupa-asiointi on otettu käyttöön Sähköisen lupa-asioinnin jalkauttaminen suunnittelijoiden keskuuteen. Neuvontatilaisuuden järjestäminen Neuvontatilaisuus on järjestetty		Uuden rakentamislain muutosten ja lain tulkin- tojen selvennystarpeiden johdosta tarvittavat koulutukset siirtyvät tulevalle vuodelle. Ei toteutunut. Sähköinen lupa-asiointi ja sähköinen arkistointi käytössä ja otettu arkipäiväiseksi toimintata- vaksi. Asiakkaita onnistuttu opastamaan ja neuvo- maan hyvin sähköisen lupa-asiointipalvelun kautta, jolloin yleisluonteiselle yleisötilaisuudelle ei ilmene erityistä tarvetta. Neuvontatilaisuus ei toteutunut.
EKO3 Arvokkaan rakennetun ympäristön vaaliminen	Kartoitetaan arvokkaan rakennetun ympäristön (RKY) rakennusten ylläpitoa vaativat kohteet. Kartoitustyö etenee		Kartoitustyö toteutui alkuselvittelyn osalta. Muutoin toteutumatta. Saatetaan kuitenkin loppuun tulevaisuudessa muun työn ohessa.
TA1 Vastuullisen yritystoiminnan edistäminen	Valvonnalla ja ohjauksella edistetään elinvoimaisten ja vastuullisten yritysten toimintaa seutukunnalla. Tehdään valvontaohjelman mukaiset tarkastuskäynnit laitoksissa. Seurataan valvontaohjelman toteutumisprosenttia.		Valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisista tarkastuksista toteutui 83 % seudullisesti (Forssassa 74 %). Valvonta painottui sopimuskuntiin, koska vanhaa valvontarästä oli niissä enemmän.
EKO3 Lisäämme tietoa luonnon ja	Ekologisen kestävyysperiaatteita täsmenne-		Yhteistyössä maankäytön suunnittelun kanssa

rakennetun ympäristön monimuotoisuudesta. Arvioimme tiedon pohjalta sitä, miten monimuotoisuutta voidaan vaalita tai lisätä seutukunnalla.	tään esimerkeillä, joita voidaan hyödyntää käytännön toteutuksissa 10 esimerkkiä, joilla täydennetään ekologisen kestävyysperiaatteita		on valmisteltu hiilinielutavoitteiden määrittelyä ja hoitoperiaatteita Yhtiönpuistoon, Sepänhaanpuistoon, Saunasillanpuistoon, Mallaspuistoon, Saksanrimmen alueelle, Saksanpuistoon, Räynynpuistoon, Rantapuistoon, periaatteita Ekologisten vyöhykkeiden puistoalueiden täydennykseen ja Urheilupuiston maisemoinnin periaatteita.
---	--	--	---

TOIMIALA

50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU

610 MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUPALVELUT

TILIVELVOLLINEN

Kaupunginarkkitehti

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
610 Maankäytön suunnittelupalvelut					
- menot	337 224	0	337 224	322 891	14 333
- tulot	35 000	0	35 000	24 610	-10 390
- netto	-302 224	0	-302 224	-298 281	3 943

Riskianalyysi, toteutuminen:

Maankäytön suunnittelu tekee työtä suunnittelutasolla. Kaupunkistrategian kolmen ekologisen tavoitteen ja niitä täsmentävien kaavojen selvitysten pohjalta tehtyjen kaavaan asetettujen määräysten, ohjeiden yms. tavoitteiden todellinen ympäristöön tehty toteutus jää muiden toimialojen hoidettavaksi. Jotta siirtymä todellisuuteen toimisi, myös toteuttavien tahojen tai toteutusta valvovien tahojen tulee ottaa tavoitteeseen käyttäntöön siirtäminen.

Seuraavissa kaavoissa on toteutettu kaupunkistrategian kolmea ekologista tavoitetta: Korkeavaha II C kaava (hyväksytty), Hevossilta osayleiskaava (hyväksytty), Kojo osayleiskaava (hyväksytty), Uusikylä III B (hyväksytty), Uusikylä II M (valmisteltu ehdotusvaiheeseen), Haudankorva III E (hyväksytty), Vieremä II C (aloitettu alusta kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti), Kaikula III A maisemaselvitykset, hulevesiselvitykset, historiaselvitykset ja alustava luonnos kaavaksi, Ojalanmäki III B, (työstetty ehdotusvaiheeseen), Paavola IG, (luonnosvaiheessa), Pilvenmäki III D (ehdotusvaiheessa). Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa on valmisteltu eteenpäin ja jatkettu ekologisten käytävien suunnitelmilla. Lisäksi on tehty useita selvityksiä tekeillä oleviin kaavoihin. Lisäksi asiaa tarkastellaan hulevesiohjelman päivityksessä.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Kehitetään yhteistyötä muiden kuntien kanssa. Maankäytön suunnittelussa on käynnistetty yhteistyö muiden kuntien kanssa valtiollisiin sähköisiin tiedostoihin siirtymisestä (Katti –hanke). Lisäksi on tehty yhteistyötä jatkavaa hanketta Seinäjoen ja Porvoon kanssa. Yhteistyössä ympäristötoimen kanssa on valmisteltu ekologisen kestävyysperiaatteita esimerkeillä Yhtiönpuistoon, Sepänhaan puistoon, Saunasillanpuistoon, Mallaspuistoon, Saksanrimmen alueelle, Saksanpuistoon, Rännynpuistoon, Rantapuistoon sekä periaatteita Ekologisten vyöhykkeiden puistoalueiden täydennykseen ja Urheilupuiston maisemoinnin periaatteita. Yhteistyössä muiden palvelualueiden kanssa on valmisteltu hulevesiohjelman päivitystä. Rakenusvalvonnan kanssa on yhdessä autettu rakentajia erilaisissa asioissa esim. yrityksille on annettu ohjausta 41 kokouksessa.

Tunnusluvut

	Ta 2023	Tot 31.12.	Tot-%
Valmistelussa olevat kaavat ja suunnitelmat kpl	7	12	171,4
Valmistuneet kaavat (kpl) ja suunnitelmat	4	5	125,0
Asiantuntijatehtävät	80	124	155,0
Inventoinnit ja selvitykset	12	20	166,7
Henkilötyövuodet (htv2)	3	3,6	120,0
Tilat m ²	79	79	100,0

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

0,6 henkilötyövuotta on Katti-hankkeen rahoituksella toteutunutta hanketta ja kesäharjoittelijan työpanosta

Tavoite	Toimenpiteet	Riskit	Tilanne 31.12.
IN3 Parannamme tietoisuutta Forssan oimaisuudesta ja historiasta lisäämällä keskusteluun näihin liittyvää taustatietoa.	Neuvottelut, jotka käydään joko valtion viranomaisten, asiantuntijaviranomaisten tai osallisten kanssa 9 neuvottelua		16 neuvottelua viranomaisten 41 neuvottelua yrittäjien kanssa
EKO1 Erityisesti kiinnitämme huomiota hiilivarastojen kasvattamiseen ja viheralueiden hoitotavoitteisiin Forssan alueella. Lisäämme mahdollisuuksia konkreettisiin ilmastomuutosta hillitseviin ja kestävyteen sitoutuneisiin tavoitteisiin	Maastokäynnit, joiden perusteella tutkitaan lähtötilanne, jotta voidaan esittää paikkoihin sovitettuja kaavamääräyksiä tai rakentamistapaohjeita Maastokäynnit 12 kappaletta Keinojen etsiminen uusiutuvan energian käytön mahdollistamiseksi Uusiutuvan energian käyttö lisääntyy		Maastokäynnit 16 kpl 14 eri suunnitelmaan liitettyjä sovitettuja kaavamääräyksiä tai ohjeita. Rakentajien ohjeistuksessa on neuvottu uusiutuvan energian mahdollisuuksista. Kaavoituksella on mahdollistettu uusiutuvan energian käytön lisääntyminen.
EKO3 Lisäämme tietoa luonnon ja rakennetun ympäristön monimuotoisuuden ominaisuuksista. Arvioimme tiedon pohjalta sitä, miten niiden ominaisuuksia voidaan vaalia tai arvoa lisätä seutukunnalla	Ekologisen kestävyden periaatteita täsmennetään esimerkeillä, joita voidaan hyödyntää käytännön toteutuksissa 10 esimerkkiä, joilla täydennetään ekologisen kestävyden periaatteita		Yhteistyössä ympäristötoimen kanssa on valmisteltu 8 ekologisen kestävyden periaatteita täydentävää esimerkkiä: Yhtiönpuistoon, Sepänhaan puistoon, Saunasilanpuistoon, Mallaspui- toon, Saksanrimmen alueelle, Saksanpuistoon, Räynynpuistoon, Rantapuistoon sekä 2 yleisempää periaatetta: Ekologisten vyöhykkeiden puistoalueiden täydennykseen ja Urheilupuiston maisemoinnin periaatteita. Yhteistyössä muiden palvelualueiden kanssa on valmisteltu hulevesiohjelman päivitystä, jossa myös huomioidaan ekologisen kestävyden periaatteet.

2.15.2 Investointien toteutuminen

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/tuloarvion alitus)
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET									
AINEETTOMAT OIKEUDET									
Ict-ohjelmat ja muut pitkävaik. menot (s)	kh								
Menot		58 654,20		140 000,00	0,00	140 000,00	94 071,24	45 928,76	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-140 000,00	0	-140 000,00	-94 071,24	45 928,76	
AINEETTOMAT OIKEUDET YHTEENSÄ									
Menot				140 000,00	0,00	140 000,00	94 071,24	45 928,76	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-140 000,00	0,00	-140 000,00	-94 071,24	-45 928,76	
AINEELLISET HYÖDYKKEET									
MAA- JA VESIALUEET (s)	kh								
Menot				110 000,00	0,00	110 000,00	103 514,51	6 485,49	
Tulot				110 000,00	0,00	110 000,00	72 267,44	-37 732,56	
Netto				0,00	0,00	0,00	-31 247,07	-31 247,07	
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjattu tonttien luovutusvoittoja 91 642,03 euroa ja luovutustappioita 31 646,32 euroa									
MAA- JA VESIALUEET YHTEENSÄ									
Menot				110 000,00	0,00	110 000,00	103 514,51	6 485,49	
Tulot				110 000,00	0,00	110 000,00	72 267,44	-37 732,56	
Netto				0,00	0,00	0,00	-91 860,85	-31 247,07	
RAKENNUKSET									
Erittelemättömät pienet peruskorjauskohteet ja kunnostukset (s)	yla								
Menot				871 000,00	0,00	871 000,00	776 707,61	94 292,39	Määrärahat alittuivat, koska keilahallin kalusto 71 915,78 € kirjattu koneisiin ja kalustoon.
Tulot				0,00	0,00	0,00	3 331,34	3 331,34	Axel Wahrenin piha 19 767,58 € kirjattu kunnallistekniikkaan.
Netto				-871 000,00	0,00	-871 000,00	-773 376,27	97 623,73	

Hankeryhmä/hanke	Toimi- elin	Kokonais- kustannus- arvio	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio- muutokset	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/ tuloarvion alitus)
Liikuntakiinteistöjen suunnittelu ja peruskorjaus Menot Tulot Netto	yla		193 297,29	2 300 000,00 0,00 -2 300 000,00	-500 000,00 225 000,00 725 000,00	1 800 000,00 225 000,00 -1 575 000,00	1 647 312,52 225 000,00 -1 422 312,52	152 687,48 0,00 152 687,48	
Monitoimikeskus Akvarelli Menot Tulot Netto	yla		23457187,53	0,00 0,00 0,00	0,00 0,00 0,00	0,00 0,00 0,00	760 820,47 43 000,00 -717 820,47	-760 820,47 43 000,00 -717 820,47	
RAKENNUKSET YHTEENSÄ Menot Tulot Netto				3 171 000,00 0,00 -3 171 000,00	-500 000,00 225 000,00 725 000,00	2 671 000,00 225 000,00 -2 446 000,00	3 170 836,20 271 331,34 -2 899 504,86	-499 836,20 46 331,34 -453 504,86	
KIIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET Kunnallistekniikka (s) Menot Tulot Netto	yla			2 865 000,00 0,00 -2 865 000,00	0,00 0,00 0,00	2 865 000,00 0,00 -2 865 000,00	2 799 807,88 0,00 -2 799 807,88	65 192,12 0,00 65 192,12	
KIIINTEÄT RAK. JA LAITTEET YH- TEENSÄ Menot Tulot Netto				2 865 000,00 0,00 -2 865 000,00	0,00 0,00 0,00	2 865 000,00 0,00 -2 865 000,00	2 799 807,88 0,00 -2 799 807,88	65 192,12 0,00 65 192,12	

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/tuloarvion alitus)
KONEET JA KALUSTO									
Keskushallinto (s)	kh								
Menot				10 000,00	0,00	10 000,00	0,00	10 000,00	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00	10 000,00	
Sivistys- ja tulevaisuuspalveluiden toimiala (s)	sila								
Menot				252 000,00	0,00	252 000,00	118 117,45	133 882,55	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-252 000,00	0,00	-252 000,00	-118 117,45	133 882,55	
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala (s)	yla								
Menot				280 000,00	0,00	280 000,00	341 760,34	-61 760,34	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-280 000,00	0,00	-280 000,00	-341 760,34	-61 760,34	
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjattu luovutusvoittoa 20 249,62 euroa ja luovutus tappiota 3 331,34 euroa									Määrärahat ylittyivät, koska sisältää keilahallin kaluston 71 915,78 € joka oli talousarviossa suunniteltu sisältyvän rakennuksiin.
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ									
Menot				542 000,00	0,00	542 000,00	459 877,79	82 122,21	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-542 000,00	0,00	-542 000,00	-459 877,79	82 122,21	

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/ tuloarvion alitus)
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET									
SIIJOITUKSET									
OSAKKEET JA OSUUDET									
Osakkeet ja osuudet	kh								
Menot				0,00	0,00	0,00	256 276,29	-256 276,29	SVOP sijoitus FYK, kv 11.12.2023 § 124 (pääomalainan ja sen maksamattomien korkojen muuttaminen SVOP sijoitukseksi.
Tulot				0,00	0,00	0,00	00,00	0,00	
Netto				0,00	0,00	0,00	-256 276,29	-256 276,29	
Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet (s)	kh								
Menot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n osakkeen myynti Marttilan kunnalle kh 27.2.2023 ja osakkeen myynti Hausjärven kunnalle kh 29.5.2023.
Tulot				0,00	0,00	0,00	20,00	20,00	
Netto				0,00	0,00	0,00	20,00	20,00	
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjattu luovutusvoittoa 2 276,00 ja luovutustappiota 0,00 euroa.									
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ									
Menot				6 828 000,00	-500 000,00	6 328 000,00	6 898 388,31	-570 388,31	
Tulot				110 000,00	225 000,00	335 000,00	343 618,78	8 618,78	
Netto				-6 718 000,00	725 000,00	-5 993 000,00	-6 554 769,53	-561 769,53	

Investointiosan tulojen erittely:	Rahoitusosuudet	0,00	225 000,00	225 000,00	268 000,00	43 000,00
	Myyntitulot	110 000,00	0,00	110 000,00	75 618,78	-34 381,22
	Yhteensä	110 000,00	225 000,00	335 000,00	343 618,78	-8 618,78

Lisäksi tuloslaskelmaan kirjatut luovutusvoitot	yhteensä	114 167,65	euroa
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjatut luovutustappiot	yhteensä	34 977,66	euroa

Sitovuustason mukaiset määrärahojen ylitykset ja tuloarvioiden alitukset on merkitty tummennuksella.
 Kaupunginvaltuusto hyväksyy ylitykset ja alitukset tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

2.15.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

KAUPUNKI (kaupunki ilman liikelaitosta, sis+ulk)	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Toimintatulot	<u>20 705 682</u>	<u>-150 000</u>	<u>20 555 682</u>	<u>20 883 693</u>	<u>328 011</u>
Myyntitulot	7 163 165	50 000	7 213 165	6 849 571	-363 594
Maksutulot	1 127 608	-200 000	927 608	1 089 076	161 468
Tuet ja avustukset	1 909 739	0	1 909 739	2 069 328	159 589
Muut toimintatulot	10 505 170	0	10 505 170	10 875 718	370 548
Toimintamenot	<u>59 156 968</u>	<u>1 100 000</u>	<u>60 256 968</u>	<u>59 971 398</u>	<u>285 570</u>
Henkilöstömenot	<u>29 083 440</u>	<u>850 000</u>	<u>29 933 440</u>	<u>29 632 507</u>	<u>300 933</u>
Palkat ja palkkiot	23 288 040	686 080	23 974 120	23 837 432	136 688
Henkilösivukulut	<u>5 795 400</u>	<u>163 920</u>	<u>5 959 320</u>	<u>5 795 074</u>	<u>164 246</u>
Eläkekulut	4 840 610	140 908	4 981 518	4 965 135	16 383
Muut henkilösivukulut	954 790	23 012	977 802	829 939	147 863
Palvelujen ostot	14 622 325	200 000	14 822 325	15 368 008	-545 683
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 255 455	0	5 255 455	5 014 005	241 450
Avustukset muille	1 531 300	50 000	1 581 300	1 635 669	-54 369
Muut toimintamenot	8 664 448	0	8 664 448	8 321 210	343 238
TOIMINTAKATE	-38 451 286	-1 250 000	-39 701 286	-39 087 705	613 581
Verotulot	35 479 000	500 000	35 979 000	36 201 188	222 188
Valtionosuudet	12 688 950	339 755	13 028 705	12 868 508	-160 197
Rahoitustulot ja -menot	<u>217 000</u>	<u>0</u>	<u>217 000</u>	<u>686 471</u>	<u>469 471</u>
Korkotulot muilta			0	212 342	212 342
Korkotulot liikelaitoksilta	110 000	0	110 000	87 560	-22 440
Muut rahoitustulot muilta	10 000	0	10 000	134 225	124 225
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	700 000	0	700 000	708 642	8 642
Korkomenot	601 000	0	601 000	448 850	152 150
Muut rahoitusmenot	2 000	0	2 000	7 446	-5 446
VUOSIKATE	9 933 664	-410 245	9 523 419	10 668 462	1 145 043
Poistot ja arvonalentumiset	<u>6 001 526</u>	<u>0</u>	<u>6 001 526</u>	<u>5 623 486</u>	<u>378 040</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	6 001 526	0	6 001 526	5 623 486	378 040
TILIKAUDEN TULOS	3 932 138	-410 245	3 521 893	5 044 976	1 523 083
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	503 980	0	503 980	511 480	7 500
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	4 436 118	-410 245	4 025 873	5 556 456	1 530 583
Sitovat erät esitetty lihavoituna.					

Verotulojen erittely	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset	Muutettu TA 2023	TP 2023	Ero muu- tettuun
Kunnan tulovero	25 612 000	500 000	26 112 000	26 143 560	31 560
Osuus yhteisöveron tuottoon	4 681 000	0	4 681 000	4 741 366	60 366
Kiinteistövero	5 186 000	0	5 186 000	5 316 261	130 261
Yhteensä	35 479 000	500 000	35 979 000	36 201 188	222 188
Tuloveroprosentit	Tulovero- prosentti				
Verovuosi 2010	19,50				
Verovuosi 2011	19,50				
Verovuosi 2012	19,50				
Verovuosi 2013	20,00				
Verovuosi 2014	20,00				
Verovuosi 2015	20,00				
Verovuosi 2016	20,00				
Verovuosi 2017	20,50				
Verovuosi 2018	20,50				
Verovuosi 2019	20,50				
Verovuosi 2020	20,50				
Verovuosi 2021	20,50				
Verovuosi 2022	20,50				
Verovuosi 2023	7,86				
Kiinteistöveroprosentit	Yleinen	Vakituisten asuinraken- nusten	Muiden asuinraken- nusten	Voimalai- tosten	Yleishyödylliset yhteisöt
Verovuosi 2010	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2011	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2012	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2013	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2014	1,00	0,41	1,01	2,85	0,00
Verovuosi 2015	1,00	0,41	1,01	2,85	0,00
Verovuosi 2016	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2017	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2018	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2019	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2020	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2021	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2022	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2023	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Valtionosuuksien erittely	Alkuperäinen TA 2023	Talousarvio- muutokset	Muutettu TA 2023	TP 2023	Ero muu- tettuun
Käyttötalouden valtionosuudet					
peruspalvelujen valtionosuus	2 712 110	0	2 712 110	2 580 088	-132 022
verotuloihin perustuva valt.os.	5 978 840	0	5 978 840	5 988 696	9 856
opetus- ja kultt.toimen muut valt.os			948 250	339 755	1 288 005
verotulomenetysten korvaus	3 049 750	0	3 049 750	3 033 192	-16 558
Yhteensä	12 688 950	339 755	13 028 705	12 868 508	-160 197

2.15.4 Rahoitusosan toteutuminen

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TA-MUU- TOKSET	TALOUSARVIO MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
(kaupunki ilman liikelaitoksia)					
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	9 933 664	-410 245	9 523 419	10 668 462	-1 145 043
Tulorahoituksen korjauserät	-125 000	0	-125 000	-58 940	-66 060
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-6 828 000	500 000	-6 328 000	-6 898 388	570 388
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	225 000	225 000	404 000	-179 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	235 000	0	235 000	134 559	100 441
Toiminta ja investoinnit, netto	3 215 664	314 755	3 530 419	4 249 693	-719 274
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	0	0
<i>Antolainasaamisten lisäys liikelaitoksille</i>	-2 000 000	0	-2 000 000	-2 000 000	0
Antolainasaamisten vähennys muilta	0	0	0	168 188	168 188
<i>Antolainasaamisten vähennys liikelaitoksilta</i>	840 000	0	840 000	851 367	-11 367
Lainakannan muutokset, netto	-1 392 319	0	-1 392 319	-11 239 356	9 847 037
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 000 000	0	2 000 000	0	2 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 392 319	0	-3 392 319	-4 644 007	1 251 688
Lyhytaikaisten lainojen muutos			0	-6 595 349	6 595 349
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	-2 796 040	2 796 040

2.15.5 Liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen

Forssan vesihuoltoliikelaitos

Tilivelvollinen: Vesihuoltojohtaja

Konsernitavoitteet ja toteutuminen 2023:

Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 700 000 euroa
Toteutui, korvausta maksettiin 708 642 euroa.

Investoinnit enintään 2 500 000 euroa
Investointimääräraha riitti, bruttoinvestoinnit yhteensä 2 463 341 euroa.

Tunnusluvut	Tp 2021	Tp 2022	Ta 2023	Tot. 31.12.	Tot. %
1. Toiminnalliset mittarit:					
- verkostoon pumpattu vesimäärä, 1000 m ³	1 730	1 747	1 654	1 719	103,9 %
- laskutettu vesimäärä, 1000 m ³	1 334	1 261	1 254	1 199	95,6 %
- hukkavesi-%	22,9 %	27,8 %	1,51	1,96	129,8 %
2. Jätevedenpuhdistamon toiminta:					
- vesi, 1000 m ³	2 104	1 924	1 930	2 246	116,4 %
- laskutettu jätevesi, 1000 m ³ (laskennall.)	1 711	1 601	1 530	1 707	111,6 %
3. Talouden tunnusluvut:					
- yli-/alijäämä ennen varauksia (tuhat euroa)	472	392	-239	452	-188,6 %
- käyttökate (tuhat euroa)	3 001	2 788	2 269	2 859	100,3 %
- käyttökate-%	47,3 %	44,8 %	38,5 %	45,2 %	100,2 %
- oman pääoman tuottoaste	3,7 %	3,0 %	-1,7 %	3,3 %	-194,0 %
- omavaraisuusaste	56,5 %	56,2 %	56,2 %	56,6 %	100,0 %
- suhteellinen velkaantuneisuus	154,6 %	165,8 %	173,4 %	164,6 %	99,9 %

2.15.6 Konsernitavoitteiden toteutuminen

Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Yhtiö tuottaa laskenta- ja palkkapalveluita sekä ateria- ja puhtauspalveluita omistaja-asiakkailleen. Osakeyhtiön omistavat Forssan kaupunki (57,6 %), Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä (36 %), Kanta-Hämeen hyvinvointialue (4 %) ja Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä (0,4 %), Someron kaupunki (0,4 %), Humppilan kunta (0,4 %), Kosken TI kunta (0,4 %), Marttilan kunta (0,4 %) ja Hausjärven kunta (0,4 %).

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
Inhouse -kumppanuus Hyvinvointialueen kanssa ja toiminnan laajentaminen Hyvinvointialueella	Yhteistyö OmaHämeen kanssa ollut aktiivista ja sujunut hyvin. OmaHämeelle myytiin lähi-johtajan työpanosta koko vuoden.
Uusien omistaja-asiakkaiden saaminen	Marttilan ja Hausjärven kunnat ostivat yhtiön osakkeen. Hausjärvi teki päätöksen palkka- ja talouspalveluiden ostamisesta yhtiöltä vuoden 2024 alusta.
Tuotantoprosessien tehostaminen ja kehittäminen	Tuotantoprosessien tehostaminen ja kehittäminen on jatkuvaa toimintaa. Ateriapalveluiden tuotannonohjausjärjestelmä Aromista otettiin käyttöön erikoisruokavalio-osio. Puhtauspalveluissa aloitettiin robotiikan käyttöönotto.
Työnantajahoukuttelevuuden ja työnantajakuva myönteinen vahvistaminen	Yhtiö on aktiivisesti esillä somessa. Henkilöstöllä on käytössä E-passilla liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointiosiot.

Tunnusluvut	Tp 2021	Tp 2022	Ta 2023	Tot. 31.12.	Tot %
1. Talous					
liikevaihto (milj. euroa)	7,8	8,3	8,2	8,5	103,7
kalustoinvestoinnit (milj. euroa)	0,8	0,0	0,1	0,1	70,0
pitkäaikaiset lainat (milj. euroa)	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0
tilikauden voitto (milj. euroa)	-0,6	0,0	0,3	0,1	33,0
2. Toiminta					
Ateriapalveluiden tunnusluvut					
tarjottuja lounaita, t kpl/v	587	596	640	600	93,8
toimituskohteita	43	43	43	42	97,7
Puhtauspalvelun tunnusluku (teho m ²)	240	245	240	235	97,9
palkkalaskelmia 1 000 kpl/v	58	61	27	26	96,3
ostolaskuja 1 000 kpl/v	62	63	38	39	102,6
kirjanpitositteita 1 000 kpl/v	219	202	71	75	105,6
myyntireskontratositt. 1 000 kpl/v	150	142	35	36	101,7
3. Henkilöstö (vuoden lopussa)					
kokoaikaiset (va-kin.+määräaik.)	120	113	116	109	94,0
osa-aikaiset	29	29	22	26	118,2
Määrä vuoden lopussa	149	142	138	135	97,8
4. Toimitilat m ²					
toimistotilat	400	375	320	360	112,5
keittiöt	2 464	2 506	2 506	2 479	98,9
siivousala	98 250	96 058	96 185	96 185	100,0

Forssa-asunnot Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso

Tavoitteen toteutuminen

Yhtiön keväällä 2020 hyväksymän kehittämissuunnitelman talouden tervehdyttämiseksi eteneminen suunnitelmallisesti	
-15 huoneiston saneeraus vuokramarkkinoille -Siurilankatu 2-4 ja Haudankorvankatu 5-7 julkisivu-remontin aloitus	-huoneistoja saneerattiin 16 -Siurilankatu 4 julkisivu- ja parveke-saneeraus toteutettu
Käyttöaste vähintään 84 %	Käyttöaste vaihteli välillä 84-87 %
Vuokrasaatavien vähentäminen - voimassa olevien sopimusten saatavat enintään 2 % vuotuisesta vuokratulosta	Vuokrasaatavien vähentäminen -voimassa olevien sopimusten saatavat enintään 2 % vuotuisesta vuokratulosta täyttyi
Vuokrasopimuksien suhde (uudet/päättyneet) 1,00 tai parempi	Vuokrasopimuksien suhde (uudet/päättyneet) 1,17
Saniaispolku 4:n lämmitysjärjestelmän muutos fossiilittomaan lämmitysmuotoon	Saniaispolku 4:n lämmitysjärjestelmän muutos fossiilittomaan lämmitysmuotoon valmis-tui 10/2024

Tunnusluvut	Tp 2021	Tp 2022	Ta 2023	Tot. 31.12.	Tot %
käyttökate %	17,4 %	19,3 %	24,3 %	24,4 %	100,4
rahoitustulos %	11,7 %	16,7 %	23,3 %	18,0 %	77,3
omavaraisuusaste	7,8 %	8,7 %	7,8 %	9,8 %	125,6
velkaantumisaste %	91,3 %	90,4 %	79,2 %	90,2 %	113,9
lainojen hoitokate	0,4	0,7	2,0	0,9	45,0
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
kokoaikaiset	3	4	4	4	100,0
osa-aikaiset	0	0	0	0	0
Määrä vuoden lopussa	3	4	4	4	100,0
Lainamäärä (1 000 euroa)	9 560	9 560	9 400	9 707	103,3
ei huomioitu mahd. uus-inv.					
Tilat m2					
vuokrattavat asunnot	26 736	26 322	26 322	26 322	100,0
Isoniityntie 51	1 637	1 637	1 637	1 637	100,0
	0				
Tilat yhteensä	28 373	27 959	27 959	27 959	100,0

Forssan Yrityskehitys Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
Forssan Yrityskehitys Oy parantaa ja tukee aktiivisesti yritysten toimintaedellytyksiä, kannattavuutta ja kasvua sekä lisää seudullista elinvoimaa.	Forssan Yrityskehitys Oy on toiminut aktiivisesti myös sjoittumisneuvonnassa yritysneuvonnan lisäksi sekä hakenut ja saanut aluekehittämisen PÄRM-rahoitusta. Fyk toimii aktiivisesti sidosryhmissään edistäen seudullisen talousalueen elinkeinoelämän vahvistumista.
Mittarit:	
1.Seudullinen kehittämis- ja hankeyhteistyö	6 hanketta seudullisesti
2.Palvelutapahtumien määrä ja asiakaspalaute	840 palvelutapahtumaa asiakaspalautteen keskiarvo 4,75
3.Vuokrattavien tilojen lukumäärä suhteessa tarjolla olevaan määrään %, tavoite	98 % tilat ovat olleet vuokrattuina
4.Pitkän aikavälin investointisuunnitelma ja rahoituksen riittävyys. Korjausvelan purkaminen	Fyk jatkaa vanhojen tilojen korjausvelan purkamista seuraavina vuosina
5.Frush-tapahtuman järjestäminen	Frush-tapahtuma 27.4.2023 järjestettiin hybridinä. Etkot TKI-tapahtuma 26.4.2023 päätapahtumalle
6.Fykin uusi strategia	Omaisuuksienhoitostrategian pohjatiedot on koottu. Fykin strategian viimeistely jäi vuoden 2024.

Tunnusluvut	Tp 2021	Tp 2022	Ta 2023	Tot. 31.12.	Tot %
Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:					
henkilöstö	7,5	9,0	10,0	8,0	80,0
lainojen hoitokate	0,58	0,40	0,60	0,48	80,0
asiakastyytyväisyyskysely (asteikko 1-4)	0,0		3,5	4,8	137,1
Lainamäärä (1 000 euroa) uusinvestoinnit (sis. lainamäärän)	13 566,0 0	10 140,0	11 837,0	11 044,0	93,3
Forssan kaupungin takaukset (1 000 €) uusinvestoinnit (sis. takauksiin)	13 426,0 0	10 140,0 0	11 759,0	10 965,0	93,2

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Tilivelvollinen: Yhtymäjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
Oppimis- ja kasvunäkökulma -Henkilöstön ja työyhteisön osaamisen vahvistaminen ja kehittäminen tulevaisuuden tarpeet huomioiden - Henkilöstön koulutus- tai benchmarkkauspäivät opetus- ja ohjaushenkilöstön osalta keskimäärin 3 pv/v ja muun henkilöstön osalta 2 pv/v - Työelämässä työskentelypäivät opetus- ja ohjaushenkilöstöllä 5 pv/vuosi, muulla henkilöstöllä myös mahdollisuus halutessaan kahden päivän työelämäjaksoon - KV - työelämäympäristössä päiviä konsernitasolla 50pv - 90 %:lla opetushenkilöstöstä on pedagoginen pätevyys - Great Place to Work sertifiointi Sisäisten prosessien näkökulma -Kestävän kehityksen ja ekokompassin sertifiointiin kuuluva itsearviointi toteutettu -Markkinoinnin ja viestinnän prosessit kuvattu - Markkinoinnin ja viestinnän vuosikellon laatiminen ja toteutuminen - Koulutustoiminnan prosessien vakauttaminen arjen toimintaan - Foredatan hyödyntäminen laajasti organisaatiossa - Työelämäyhteistyön prosessien kehittäminen Asiakasnäkökulma -Arvopalautteen vastausten keskiarvo vähintään 3,8 (vastausprosentti vähintään 50 %) - Työelämäpalaute, vastausten keskiarvo vähintään 3,8 (vastausprosentti vähintään 50 %) - Huoltajapalaute vähintään 3,8 - Väyläopintoihin osallistuu vähintään 17 opiskelijaa - Taitajakisoihin osallistuu vähintään 8 opiskelijaa - Kansainvälisille jaksoille osallistuu vähintään 25 opiskelijaa - Eri alojen osaamista yhdistäviä koulutuksia on vähintään 10 - Osaamisen tiimit järjestävät yhdessä työelämä-palveluiden tiimin kanssa työelämäyhteistyötapaamisen - NY yrittäjyystoimintaan osallistuneiden kevytyrittäjyyspalveluun osallistuneiden opiskelijoiden määrä 20 Taloudellinen näkökulma -Tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä 100 % - Työllistyminen 75% valmistuvista opiskelijoista työllistyy heti - Siirtyminen korkea-asteelle 5% valmistuvista pt opiskelijoista pääsee jatko-opintoihin korkea-asteelle - Läpäisyaste on vähintään 70% - Negatiivinen keskeyttäminen enintään 3% vuodessa - Tulosaluekohtaisten toimintakatteiden noudattaminen	-Kuntayhtymässä otettiin käyttöön Guidin – alusta, joka on tarkoitettu henkilöstön osaamisen vahvistamiseen ja kehittämiseen. -Lähes toteutui. Opetushenkilöstön osalta 2,5 pv/v ja muun henkilöstön osalta myös 3,5 pv/v. -Ei toteutunut. Opetushenkilöstön osalta päiviä oli yhteensä 247, jolloin keskiarvo oli 1,9 pv/henkilö.Muun henkilöstö yhteensä 28 työelämässä työskentelypäivää. -Toteutui 156 päivää -Toteutui, pedagoginen pätevyys oli 90 %:lla -Toteutui -Toteutui -Toteutui -Vuosikellon laatiminen aloitettiin. -Prosesseja päivitetään jatkuvasti esiin tulevien tarpeiden mukaisesti -Ei toteutunut -Uudenlainen yhteistyömalli pilotoitu Someron kaupungin kanssa. -Toteutui: 4,3/58 % - 4,2/24 % - ka 3,5, suosittelu 3,9 -14 opiskelijaa -10 opiskelijaa, yksi Taitaja-voittaja -35 opiskelijaa -Toteutui Toteutui osittain -Toteutui 21 NY, 14 kevytyrittäjää -Toteutui -Toteutui 78 % -Toteutui 5 % -Toteutui 74 % -Ei toteutunut, 7 % -Toteutui pääsääntöisesti

Tunnusluvut	Tp 2021	Tp 2022	Ta 2023	Tot. 31.12.	Tot. %
Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:					
Koulutustoiminta					
- opiskelijamäärä vos-peruskoulutus					
- opiskelijamäärä lisäkoulutus					
- opiskelijavuosi	1 344	1 331	1 130	1 403	124,2
Laatu ja vaikuttavuus					
- opiskelijapalaute (asteikolla 1-5)	4,3	4,3	3,8	4,3	113,2
Kuntayhtymä					
- vuosikate poistoista %	92,1	101,8	57,0	143,4	251,6
- oman pääoman tuottoaste %					
- velkaantumisaste %	12,4	14,7	12,1	16,1	133,1
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	150	162	160	178	111,3
- osa-aikaiset	14	11	10	12	120,0
Määrä vuoden lopussa	164	173	170	190	111,8
Tilat kuntayhtymä m2	26 319	26 319	26 319	26 319	100,0
Tilat osakeyhtiö m2	0	0	0	0	0

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Tilivelvollinen: yhtymäjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
Kuntayhtymä jatkaa kiinteistöjen omistajana ja vuokraajana kunnes kunnat yhdessä toisin päättävät. Tavoitteena on saavuttaa sopimus kuntayhtymän kiinteistöjen hallinnointimallista muiden jäsenkuntien kanssa.	Jäsenkunnat allekirjoittivat kuntayhtymän purkusopimuksen 12.3.2024. Terveyskeskuskiinteistöt siirtyvät jäsenkunnille. Sairaalan osalta neuvottelut kiinteistökaupasta ovat kesken Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa.

Riskianalyysi

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan kuntayhtymän purkaminen vaati. kuntien valtuustojen yhdenmukaiset päätökset. -> Yhdenmukaiset päätökset saatiin tehtyä.

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

FORSSAN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA

(kaupunki liikelaitoksineen)

1.1.-31.12.2023

1.1.-31.12.2022

TOIMINTATUOTOT	<u>17 860 494,57</u>	<u>18 659 383,76</u>
Myyntituotot	10 949 979,20	11 422 404,65
Maksutuotot	1 031 745,45	1 227 091,72
Tuet ja avustukset	1 983 479,93	2 411 733,85
Muut toimintatuotot	3 895 289,99	3 598 153,54
TOIMINTAKULUT	<u>-54 089 492,03</u>	<u>-127 041 884,39</u>
Henkilöstökulut	<u>-30 920 291,57</u>	<u>-30 726 137,03</u>
Palkat ja palkkiot	-24 880 679,27	-23 844 636,99
Henkilösivukulut	<u>-6 039 612,30</u>	<u>-6 881 500,04</u>
Eläkekulut	-5 166 566,50	-6 039 010,13
Muut henkilösivukulut	-873 045,80	-842 489,91
Palvelujen ostot	-14 148 577,92	-87 716 777,80
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 897 385,86	-5 397 591,59
Avustukset	-1 549 821,29	-1 529 977,97
Muut toimintakulut	-1 573 415,39	-1 671 400,00
TOIMINTAKATE	-36 228 997,46	-108 382 500,63
VEROTULOT	36 201 187,80	66 797 935,02
VALTIONOSUUDET	12 868 508,00	50 180 029,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	<u>-93 319,13</u>	<u>-277 603,05</u>
Korkotuotot	222 378,75	14 183,37
Muut rahoitustuotot	140 625,15	123 782,50
Korkokulut	-448 850,42	-410 184,49
Muut rahoituskulut	-7 472,61	-5 384,43
VUOSIKATE	12 747 379,21	8 317 860,34
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	<u>-7 250 537,17</u>	<u>-6 215 360,60</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 250 537,17	-6 215 360,60
TILIKAUDEN TULOS	5 496 842,04	2 102 499,74
POISTOERON LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	526 586,65	86 874,91
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	6 023 428,69	2 189 374,65

3.2 Rahoituslaskelma

FORSSAN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA

(kaupunki liikelaitoksineen)

1.1.-31.12.2023

1.1.-31.12.2022

Toiminnan rahavirta	<u>12 668 189,22</u>	<u>8 286 109,29</u>
Vuosikate	12 747 379,21	8 317 860,34
Satunnaiset erät, netto	-79 189,99	-31 751,05
Investointien rahavirta	<u>-8 735 362,01</u>	<u>-13 814 480,16</u>
Investointimenot	-9 294 170,78	-14 669 570,26
Rahoitusosuudet investointimenoihin	404 000,00	773 750,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	154 808,77	81 340,10
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 932 827,21	-5 528 370,87
 Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>168 187,93</u>	<u>-500 000,00</u>
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-500 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	168 187,93	0,00
Lainakannan muutokset	<u>-11 239 356,35</u>	<u>3 978 088,59</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	6 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 644 007,20	-3 392 319,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-6 595 349,15	1 370 407,59
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>-2 402 450,23</u>	<u>863 467,16</u>
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2 133,39	26 022,78
Vaihto-omaisuuden muutos	8 619,62	35 491,73
Saamisten muutos	872 650,02	-743 111,53
Korottomien velkojen muutos	-3 281 586,48	1 545 064,18
Rahoituksen rahavirta	-13 473 618,65	4 341 555,75
 Rahavarojen muutos	-9 540 791,44	-1 186 815,12
 Rahavarat 31.12.	17 816 074,12	27 356 865,56
Rahavarat 1.1.	27 356 865,56	28 543 684,06
Rahavarojen muutos	-9 540 791,44	-1 186 818,50

3.3 Tase

FORSSAN KAUPUNGIN TASE 31.12.

(kaupunki liikelaitoksineen)

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	134 334 316,60	131 859 081,79
Aineettomat hyödykkeet	<u>181 251,82</u>	<u>79 567,23</u>
Aineettomat oikeudet	181 251,82	79 567,23
Aineelliset hyödykkeet	<u>98 823 139,74</u>	<u>97 613 781,30</u>
Maa- ja vesialueet	14 320 738,53	14 263 552,74
Rakennukset	47 885 104,11	28 905 762,04
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 620 239,84	27 985 277,66
Koneet ja kalusto	2 085 492,19	1 950 094,53
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 911 565,07	24 509 094,33
Sijoitukset	<u>35 329 925,04</u>	<u>34 165 733,26</u>
Osakkeet ja osuudet	34 655 755,57	33 323 375,86
Muut lainasaamiset	603 603,76	771 791,69
Muut saamiset	70 565,71	70 565,71
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	<u>73 486,11</u>	<u>10 751,48</u>
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	73 486,11	10 751,48
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>25 194 565,18</u>	<u>35 616 780,95</u>
Vaihto-omaisuus	<u>299 808,96</u>	<u>308 428,58</u>
Aineet ja tarvikkeet	299 808,96	308 428,58
Saamiset	<u>7 078 682,10</u>	<u>7 951 486,81</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>6 000,00</u>	<u>8 000,00</u>
Muut saamiset	6 000,00	8 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	<u>7 072 682,10</u>	<u>7 943 486,81</u>
Myyntisaamiset	2 580 428,19	3 920 777,55
Lainasaamiset	3 094 198,22	2 682 158,47
Muut saamiset	458 975,25	429 106,49
Siirtosaamiset	939 080,44	911 444,30
Rahoitusarvopaperit	<u>168 354,07</u>	<u>168 354,07</u>
Osakkeet ja osuudet	168 354,07	168 354,07
Rahat ja pankkisaamiset	17 647 720,05	27 188 511,49
	<u>159 602 367,89</u>	<u>167 486 614,22</u>

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA	<u>84 901 803,96</u>	<u>77 775 805,33</u>
Peruspääoma	66 634 667,30	65 532 097,36
Edellisten tilikausien ylijäämä	12 243 707,97	10 054 333,32
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 023 428,69	2 189 374,65
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	<u>11 956 558,59</u>	<u>12 483 145,24</u>
Poistoero	8 156 558,59	1 583 145,24
Vapaaehtoiset varaukset	3 800 000,00	10 900 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	<u>375 727,89</u>	<u>315 126,65</u>
Lahjoitusrahastojen pääomat	357 032,90	296 244,24
Muut toimeksiantojen pääomat	18 694,99	18 882,41
VIERAS PÄÄOMA	<u>62 368 277,45</u>	<u>76 912 537,00</u>
Pitkäaikainen	<u>34 769 643,54</u>	<u>39 264 614,73</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	34 768 653,62	39 262 660,81
Muut velat	989,92	1 953,92
Lyhytaikainen	<u>27 598 633,91</u>	<u>37 647 922,27</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 369 007,20	3 519 007,21
Lainat julkisyhteisöiltä	14 993 675,03	21 447 089,97
Lainat muilta luotonantajilta	1 181 562,11	1 323 496,32
Saadut ennakot	9 318,10	12 856,50
Ostovelat	2 362 718,63	3 882 078,44
Muut velat	542 005,28	504 561,85
Siirtovelat	5 140 347,56	6 958 831,98
	<u>159 602 367,89</u>	<u>167 486 614,22</u>

3.4 Konsernilaskelmat

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA

	2023	2022
Toimintatuotot	30 564 374,80	80 565 295,78
Toimintakulut	-68 946 997,45	-193 987 196,55
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	15,54	1 982,48
Toimintakate	-38 382 607,11	-113 419 918,29
Verotulot	35 750 108,59	66 370 215,45
Valtionosuudet	18 727 171,04	55 692 839,33
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-495 181,70</u>	<u>-378 982,99</u>
Korkotuotot	85 424,39	70 021,70
Muut rahoitustuotot	163 630,27	285 746,43
Korkokulut	-733 937,74	-721 318,98
Muut rahoituskulut	-10 298,62	-13 432,14
Vuosikate	15 599 490,82	8 264 153,50
Poistot ja arvonalentumiset	<u>-9 758 713,43</u>	<u>-9 608 280,89</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 758 713,43	-9 608 280,89
Tilikauden tulos	5 840 777,38	-1 344 127,38
Tilinpäätössiirot	1 759,50	5 478,52
Tilikauden verot	-46 422,36	-4 900,04
Laskennalliset verot	23 293,97	12 745,80
Vähemmistöosuudet	114 331,44	112 301,09
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 933 739,93	-1 218 502,01

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

	2023	2022
Toiminnan rahavirta	15 457 735,72	8 178 462,31
Vuosikate	15 599 490,81	8 264 153,50
Tilikauden verot	-23 128,39	7 845,76
Tulorahoituksen korjauserät	-118 626,70	-93 536,95
Investointien rahavirta	-10 420 836,71	-16 142 937,92
Investointimenot	-11 097 287,88	-18 199 111,31
Rahoitusosuudet investointimenoihin	466 140,00	773 750,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	210 311,17	1 282 423,39
Toiminnan ja investointien rahavirta	5 036 899,01	-7 964 475,61
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0,00	5 277,07
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-944,54
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	6 221,61
Lainakannan muutokset	-9 430 513,25	1 461 659,78
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 687 800,00	5 632 237,62
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 536 810,83	-5 524 790,74
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 581 502,42	1 354 212,90
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 705 824,89	6 401 762,69
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	482 613,90	393 208,99
Vaihto-omaisuuden muutos	-23 913,54	-159 849,84
Saamisten muutos	-5 945 446,67	4 136 355,60
Korottomien velkojen muutos	1 780 921,42	2 032 047,94
Rahoituksen rahavirta	-13 136 338,14	7 868 699,54
Rahavarojen muutos	-8 099 439,13	-95 776,07
Rahavarat 31.12.	22 006 922,14	33 218 858,05
Rahavarat 1.1.	30 106 361,27	33 314 634,12
Rahavarojen muutos	-8 099 439,13	-95 776,07

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNITASE 31.12.

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	152 253 839,22	161 396 002,18
Aineettomat hyödykkeet	<u>530 981,64</u>	<u>754 123,56</u>
Aineettomat oikeudet	528 589,88	740 360,25
Muut pitkävaikutteiset menot	2 391,76	13 763,31
 Aineelliset hyödykkeet	 <u>140 616 994,18</u>	 <u>149 097 862,64</u>
Maa- ja vesialueet	18 750 067,38	18 835 706,68
Rakennukset	83 901 800,54	69 707 271,48
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 747 338,79	28 153 269,93
Koneet ja kalusto	3 264 126,38	3 582 095,13
Muut aineelliset hyödykkeet	24 870,51	25 506,87
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 928 790,58	28 794 012,55
 Sijoitukset	 <u>11 105 863,40</u>	 <u>11 544 015,98</u>
Osakkuusyhteisöosuudet	163 927,46	167 390,60
Muut osakkeet ja osuudet	10 860 869,05	11 277 196,02
Muut lainasaamiset	0,00	14 552,78
Muut saamiset	81 066,90	84 876,59
 TOIMEKSIANTOJEN VARAT	 457 788,02	 394 045,38
 VAIHTUVAT VASTAAVAT	 30 457 104,24	 48 828 532,88
Vaihto-omaisuus	471 657,23	669 992,78
Aineet ja tarvikkeet		
Keskeneräiset tuotteet		
Valmiit tuotteet/Tavarat		
Muu vaihto-omaisuus		
Ennakkomaksut		
 Saamiset	 <u>7 807 655,61</u>	 <u>14 766 467,47</u>
Pitkäaikaiset saamiset	1 270 781,34	3 716 080,53
Lyhytaikaiset saamiset	6 536 874,27	11 050 386,94
 Rahoitusarvopaperit	 170 869,26	 173 214,58
 Rahat ja pankkisaamiset	 22 006 922,14	 33 218 858,05
	<u>183 168 731,46</u>	<u>210 618 580,42</u>

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA	99 697 407,10	92 590 100,53
Peruspääoma	66 656 720,51	65 532 097,36
Arvonkorotusrahasto	151 512,74	151 512,74
Muut omat rahastot	1 079 644,12	1 104 713,67
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	25 875 789,80	27 020 278,77
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 933 739,93	-1 218 502,01
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 178 940,57	1 298 288,86
PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	345 994,15
Muut pakolliset varaukset	0,00	345 994,15
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄ- OMAT	937 206,79	1 497 374,16
VIERAS PÄÄOMA	81 355 177,00	114 886 822,73
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	53 918 876,59	68 817 307,79
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 825 647,52	1 607 378,26
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	13 674 661,25	16 492 083,32
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	11 935 991,63	27 970 053,35
	<u>183 168 731,46</u>	<u>210 618 580,43</u>

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (liitetieto 11).

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemmaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno tai keskihinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno.

Johdannaisopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimuksia on voimassa 15.1.2040 saakka.

4.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Päättyneen ja edellisen tilikauden luvut eivät ole vertailukelpoisia 1.1.2023 alkaneiden hyvinvointialueiden johdosta

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Ei liitetietoa

Selvitys tase-erässä Muut pitkävaikutteiset menot käsitelystä yhdistysmistappiosta

Ei liitetietoa

Valuuttamääräiset erät

Ei liitetietoa

4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty uuden konserniyleisohjeen mukaisesti ja se vastaa olennaisilta osin hankintamenomenetelmää.

Kuntayhtymäosuuksien hankintameno on eliminoitu tilikauden päättyessä peruspääomaosuutta vastaan.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Poistoissa noudatetaan kunkin konserniyhtiön poistosuunnitelmaa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

4.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

		Konserni		Kaupunki
6 Toimintatuotot tehtäväalueittain	2023	2022	2023	2022
Konsernihallinto	348 915,29	337 255,14	0,00	0,00
Keskushallinto	0,00	0,00	448 790,68	387 382,16
Kasvatus- ja vapaa-aikapalvelut	8 144 955,74	7 523 906,05	6 923 255,24	6 146 344,26
Sosiaali- ja terveyspalvelut	0,00	57 892 744,23	0,00	2 121 253,49
Tekniset ja ympäristöpalvelut	9 968 398,98	7 918 745,42	10 488 448,65	10 004 403,85
Muut palvelut	12 102 104,77	6 892 644,94	0,00	0,00
Toimintatuotot yhteensä	30 564 374,78	80 565 295,78	17 860 494,57	18 659 383,76
7 Verotulojen erittely			2023	2022
Kunnan tulovero			26 143 560,20	55 085 336,40

Osuus yhteisöveron tuotosta	4 741 366,26	6 721 129,09
Kiinteistövero	5 316 261,34	4 991 469,53
Verotulot yhteensä	36 201 187,80	66 797 935,02

*8 Valtionosuuksien erittely***2023****2022**

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	8 568 784,00	39 560 396,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	5 988 696,00	10 035 480,00
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	1 266 532,00	924 358,00
Verotulomenetysten korvaus	3 033 192,00	9 695 275,00
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	12 868 508,00	50 180 029,00

*9 Palvelujen ostojen erittely***2023****2022**

Asiakaspalvelujen ostot	612 411,90	73 373 678,04
Muiden palvelujen ostot	13 536 166,02	14 343 099,76
Palvelujen ostot yhteensä	14 148 577,92	87 716 777,80

11 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Poistosuunnitelma hyödykeryhmittäin 1.1.2013 lukien, kv 10.12.2012, kh 17.12.2012

	Poisto- menetelmä	Perusteet(kv hyv poistoaika/%	Poistoaika/ poistoprosentti
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>			
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5-20 vuotta	5-20 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>			
<u>Maa- ja vesialueet</u>	Ei poistoaikaa		
<u>Rakennukset ja rakennelmat</u>			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-50 vuotta	20 vuotta
Monikylä rakennus	Tasapoisto	20-50 vuotta	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>			
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäänn.poisto	10 % - 25 %	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäänn.poisto	10 % - 20 %	15 %
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
<u>Koneet ja kalusto</u>			
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5-10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	5 vuotta
<u>Muut aineelliset hyödykkeet</u>			
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	Käytön mukainen poisto	
Lisäksi			
Forssan Vesihuoltoliikelaitoksessa			
Muut pitkävaikutteiset menot, Perkiöntie 9	Tasapoisto		10 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Viemäriverkko	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenottamot	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta

Pienhankintaraja on 10.000 euroa.

Rakennukset ja rakennelmat:

Poistoaika pääsääntöisesti alaraja eli 20 vuotta 1.1.2013 lukien.

Mikäli peruskorjaus on yli 20 % edellisen tilikauden lopun hankintamenojäännöksestä, koko rakennuksen uusi poistoaika on 20 vuotta eli peruskorjaus jatkaa rakennuksen taloudellista pitoaikaa. Poistojen laskenta tasapoistoilla aloitetaan hankinnan tai valmistumisen jälkeisestä seuraavan kuukauden alusta.

Kaupunginhallitus hyväksyy erilliset hyödykekohtaiset poistosuunnitelmat, mikäli perusteltua esim. teknistaloudellisilla perusteilla.

12 Pakollisten varausten muutokset

Kaupungilla ja konsernilla ei ole pakollisia varauksia

	Konserni			
	2023	2022		
Kanta-Hämeen Shp:n potilasvahinkovastuu 1.1.	0,00	285 624,46		
Lisäykset/vähennykset tilikaudella	0,00	60 369,69		
Potilasvahinkovastuu 31.12.	0,00	345 994,15		
	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
13 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	91 642,03	31 295,34	91 642,03	31 295,34
Rakennusten luovutusvoitot	0,00	29 335,53	0,00	0,00
Muut luovutusvoitot	79 954,98	82 419,12	22 525,62	2 190,00
	171			
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	597,01	143 049,99	114 167,65	33 485,34
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	31 646,32	0,00	31 646,32	1 734,29
Rakennusten luovutustappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut luovutustappiot	4 897,49	4 634,90	3 331,34	0,00
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	36 543,81	4 634,90	34 977,66	1 734,29
			Kaupunki	
<i>14 Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely</i>			2023	2022
Satunnaiset kulut				
Satunnaiset kulut yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
			Kaupunki	
<i>15 Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely</i>			2023	2022
Osinkotuotot muista yhteisöistä			123 137,07	79 489,26
Yhteensä			123 137,07	79 489,26

16 Erittely poistoeron muutoksista

Monitoimikeskuksen poistoero poistetaan 15 vuodessa. Monitoimikeskus poistetaan 30 vuodessa.

4.5 Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17 Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei liitetietoa

		Konserni
18 Arvonkorotukset	2023	2022
Maa- ja vesialueet		
Arvo 1.1.	151 512,74	151 512,74
Arvo 31.12.	151 512,74	151 512,74
Arvonkorotukset yhteensä		
31.12.	151 512,74	151 512,74

19 Erittely pysyvistä vastaavista, aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

19 Maa- ja vesialueet erittely	2023	Konserni 2022	2023	Kaupunki 2022
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	587 664,89	492 367,3535	234 155,9494	208 217,22
Muut maa- ja vesialueet	18 446 552,64	18 343 339,33	14 086 582,59	14 055 335,52
Maa- ja vesialueet yhteensä	19 034 217,53	18 835 706,68	14 320 738,53	14 263 552,74

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset								
	Osakkeet ja osuudet				Muut laina- ja muut saamiset			
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4 172 177,04	18 478 385,53	10 672 813,29	33 323 375,86	771 791,69	0,00	70 565,71	842 357,40
Muutokset 1.1.		1 076 123,42						
Hankintameno 1.1.	4 172 177,04	19 554 508,95	10 672 813,29	33 323 375,86	771 791,69	0,00	70 565,71	842 357,40
Lisäykset	88 088,36			88 088,36				0,00
Vähennykset	20,00			20,00				0,00
Siirrot erien välillä	168 187,93			168 187,93	-168 187,93			-168 187,93
Hankintameno 31.12.	4 428 433,33	18 478 385,53	10 672 813,29	33 579 632,15	603 603,76	0,00	70 565,71	674 169,47
Arvonalennukset				0,00				0,00
Arvonkorotukset				0,00				0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 428 433,33	18 478 385,53	10 672 813,29	33 579 632,15	603 603,76	0,00	70 565,71	674 169,47

Muutokset avaavan taseen kuntayhtymäosuuksiin:

Etevan yhtymäosuuden alaskirjaus -103 550,12 euroa

K-H sairaanhoitopiirin yhtymäosuuden alaskirjaus -3 154 087,33 euroa

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän osuuden kasvu +4 333 760,87 euroa

Yhteensä 1 076 123,42 euroa

19 Erittely pysyvistä vastaavista

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet				Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä-vaik. menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet ja kiint.liitt.maksut	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.2023	79 567,23	0,00	79 567,23	14 263 552,74	28 905 762,04	27 985 603,76	1 950 094,53	24 512 052,727	97 617 065,79
Lisäykset tilikauden aikana	94 071,24	0,00	94 071,24	129 453,23	226 819,72	5 034 414,86	598 216,76	5 993 994,97	11 982 899,54
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	699 050,00	267 558,87	0,00	225 000,00	1 191 608,87
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	72 267,44	0,00	0,00	0,00	2 261 466,95	2 333 734,39
Siirrot erien välillä	95 179,28	0,00	95 179,28	0,00	22 810 403,86	202 432,53	0,00	23 108 015,67	-95 179,28
Tilikauden poisto	87 565,93	0,00	87 565,93	0,00	3 358 831,51	3 333 350,80	464 120,74	0,00	7 156 303,05
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.2023	181 251,82	0,00	181 251,82	14 320 738,53	47 885 105,18	29 621 541,37	2 084 190,59	4 911 565,07	98 823 140,74
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	181 251,82	0,00	181 251,82	14 320 738,53	47 885 105,18	29 621 541,37	2 084 190,59	4 911 565,07	98 823 140,74

Tilikauden aikana kirjatut pienhankinnat 231 343,73 euroa

20–22 Omistukset muissa yhteisöissä

	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
20 Tytäryhteisöt						
Forssa-asunnot Oy	Forssa	100,00 %	100,00 %	-521	11 493	182
- As Oy Forssan Ystävyydenpuisto (väillinen omistus ed. kautta)		100,00 %	100,00 %	-213	6	-4
Forssan Yrityskehitys Oy	Forssa	100,00 %	100,00 %	504	11 330	34
- Forssa Invest Oy (sulautunut ed. 1.11.2020 alkaen)		100,00 %	100,00 %	0	0	0
- Kiint.Oy Forssan Lastu (väillinen omistus ed. kautta)		60,60 %	60,60 %	-1 158	16	-180
- Kiint. Oy Forssan Kassinkatu (väillinen omistus Forssan Yrityskehitys Oy:n kautta)	Forssa	100,00 %	100,00 %	712	45	139
Loimijoen Kuntapalvelut Oy	Forssa	57,60 %	94,00 %	-168	1 328	-93
Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry	Forssa	jäsen		798	483	71

21 Kuntayhtymät

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä	Forssa	59,96 %		13 847	438	181
Hämeen liitto	Hämeenlinna	11,73 %		183	48	-4
Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä	Forssa	44,12 %		8 955	1 148	225

22 Osakkuusyhteisöt

As. Oy Tölonrivi	Forssa	40,20 %	40,20 %	161	1	0
------------------	--------	---------	---------	-----	---	---

23 Saamisten erittely

Lyhytaikaiset saamiset
Saamiset tytäryhteisöiltä

	2023	Kaupunki 2022
Myyntisaamiset	90 433,80	199 268,22
Lainasaamiset	3 087 274,22	2 666 494,47
Muut saamiset	0,00	15 526,80
Yhteensä	3 177 708,02	2 881 289,49

Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä

Myyntisaamiset	39 545,21	135 682,66
Yhteensä	39 545,21	135 682,66

24 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2023	Konserni 2022	2023	Kaupunki 2022
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
EU-tuet ja muut hankeavustukset	214 420,50	217 043,14	0,00	0,00
Henkilöstöön liittyvät saamiset	30 018,93	80 472,72	19 200,92	29 378,92
Hämeen ELY-keskus, avustukset ja palkkatuet	313 920,59	655 262,55	312 560,39	331 316,07
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	177 021,30	395 197,76	143 150,00	128 150,00
Vesihuoltoliikelaitoksen arviolaskutus joulukuulta	376 912,29	348 590,79	376 912,29	348 590,79
Muut tulojäämät	232 174,63	256 647,80	87 256,84	74 008,52
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 344 468,24	1 953 214,76	939 080,44	911 444,30

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot*25 Oman pääoman erittely*

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36
Muutokset 1.1.	1 102 564,35	0,00	1 102 569,94	0,00
Peruspääoma 1.1.	66 634 661,71	0,00	66 634 667,30	0,00
Peruspääoma 31.12.	66 634 661,71	65 532 097,36	66 634 667,30	65 532 097,36
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	22 058,80	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasato 1.1.	151 512,74	151 512,74	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasato 31.12.	151 512,74	151 512,74	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	1 104 713,67	2 127 377,97	0,00	0,00
Muutokset 1.1.	-1 140,93	0,00	0,00	0,00
Muut oma rahastot 1.1.	1 103 572,74	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	23 928,62	1 022 664,30	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	1 079 644,12	1 104 713,67	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	27 020 278,77	27 020 278,77	12 243 707,97	10 054 333,32
Muutokset 1.1.	-19 858,06	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	27 000 420,71	27 020 278,77	12 243 707,97	10 054 333,32
Konsernin eliminoinnit	-1 124 630,91	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	25 875 789,80	27 020 278,77	12 243 707,97	10 054 333,32
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 933 739,93	-1 218 502,01	6 023 428,69	2 189 374,65
Oma pääoma yhteensä	99 675 348,30	92 590 100,53	84 901 803,96	77 775 805,33

Laskelma edellisten tilikausien yli/alijäämän muutoksesta avaavassa konsernita-
seessa

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ennen muutoksia 1.1.2023	-27 020 278,77
KHShp:n purkautumisen vaikutus ed. tilikausien yli-/alijäämään	-22 868,65
Etevan purkautumisen vaikutus ed. tilikausien yli-/alijäämään	5 424,84
Sisäisen omistuksen eliminoinnin poisjääminen	-74 311,71
Sisäisten erien eliminoinnin poisjääminen	111 613,58
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä muutosten jälkeen 1.1.2023	-27 000 420,71

Kaupungin ja kuntakonsernin avaavaan taseeseen on tehty muutoksia hyvinvointialueiden aloittamisen johdos-
ta.

27 Pitkäaikaiset velat

	Kaupunki	
	2023	2022
Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2026 tai sen jälkeen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 597 522,10	25 154 931,10
Pitkäaikaiset velat yhteensä	21 597 522,10	25 154 931,10

29 Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu, ky	0,00	345 994,15	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	0,00	345 994,15	0,00	0,00

30 Vieras pääoma

	2023	Kaupunki 2022
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	116 273,13	76 563,45
Siirtovelat	0,00	0,00
Yhteensä	116 273,13	76 563,45
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	133 810,71	31 242,38
Siirtovelat	0,00	1 009 917,38
Yhteensä	133 810,71	1 041 159,76
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	250 083,84	1 117 723,21

31 Sekkitililimiitti

	2023	Kaupunki 2022
Luotollisen sekkitalin sekkilimiitti 31.12.	2 500 000,00	2 500 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	2 500 000,00	2 500 000,00

32 Muiden velkojen erittely

	2023	Kaupunki 2022
<i>Muut velat</i>		
Muut velat	989,92	1 953,92
Muut velat yhteensä	989,92	1 953,92

33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2023	Konserni 2022	2023	Kaupunki 2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	787 192,12	1 232 768,94	493 528,12	1 032 450,17
Menojäämät				
FSHKY:n loppulasku	0,00	0,00	0,00	1 009 917,38
Korkojaksotukset	214 317,51	253 024,45	174 945,75	162 644,49
Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy	0,00	24 122,00	0,00	24 122,00
Kanta-Hämeen Pelastuslaitoksen loppulasku		0,00	0,00	35 648,22
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	0,00	30 334,00	0,00	30 334,00
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	5 842 019,51	12 508 532,83	4 370 258,90	4 290 452,70
Hyvityslaskut	77 459,16	0,00	77 459,16	0,00
Tammelan kunta, Porras-Forssa siirtolinja	0,00	330 848,71	0,00	330 848,71
Muut menojäämät	305 163,58	2 033 153,66	24 155,63	42 414,31
 Siirtovelat yhteensä	7 226 151,88	16 412 784,59	5 140 347,56	6 958 831,98

4.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

38 Vuokravastuut	Konserni			Kaupunki
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut yhteensä	7 763 617,48	9 895 393,78	7 148 076,03	7 875 788,39
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 178 424,65	1 581 830,06	940 156,25	891 521,21

39 Vastuusitoumukset	Konserni			Kaupunki
	2023	2022	2023	2022
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			32 833 000,00	33 370 000,00
Jäljellä oleva pääoma			18 915 803,02	19 591 327,20
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	245 906,10	0,00	0,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	79 613,97	0,00	0,00

40 Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Konserni			Kaupunki
			2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			136 541 054,00	125 467 856,00
Kunnan mahd. vastuuta kattava osuus takauskesk. rahastosta 31.12.			108 690,00	72 556,00

41 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni			Kaupunki
	2023	2022	2023	2022
Järjestelyn tarkoitus				
Johdannais sopimukset				
Koronvaihtosopimus 1				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.				
Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 19.11.2013-19.11.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			0	300 000
Käypä arvon pankin ilmoituksen mukaan			0	-4 954
Danske Bank Market				
Koronvaihtosopimus 2				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.				
Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 24.9.2016-24.9.2035				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			4 923 080	5 333 336
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			448 159	695 086
Kuntarahoitus Oyj				

	Konserni		Kaupunki
	2023	2022	2023
Koronvaihtosopimus 3			2022
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.			
Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.			
Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 29.3.2017-29.3.2024			
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä		1 125 000	1 275 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan		10 276	-3 459
Danske Bank Market			
Koronvaihtosopimus 4			
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.			
Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.			
Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 12.10.2017-12.10.2027			
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	2 025 000	2 175 000	
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	131 407	207 230	
OP Yrityspankki Oyj/FYK			
Koronvaihtosopimus 5			Kaupunki
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.		2023	2022
Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.			
Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 22.6.2018-22.12.2027			
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä		1 750 000	2 000 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan		137 632	-39 989
Op Yrityspankki Oyj			
Koronvaihtosopimus 6			
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.			
Nosto siirtyi. Kh:n päätös 16.12.2019 § 307.			
Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.			
Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 15.1.2020-15.1.2040			
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä		8 918 919	9 459 459
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan		888 880	-932 016
Danske Bank Market			
Koronvaihtosopimus 7			
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.			
Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.			
Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 20.11.2019-20.11.2028			
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä		1 250 000	1 500 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan		91 282	150 032
Kuntarahoitus Oyj			
Koronvaihtosopimus 8			
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.			

Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle

15.6.2020-15.12.2028

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	1 600 000	2 100 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	67 338	23 160
OP-Yrityspankki Oyj		

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamis-tarkoituksessa.

Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi.

Sopimuksia on voimassa 15.1.2040 saakka.

1 Kaupunki ja Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä tekivät 27.10.2004 kehräämön tiloja koskeneen käyttösopimuksen. Siinä sovittiin tontin ja rakennusten hallinnanjaosta, hoidosta sekä kunnossapidosta ja muusta ylläpidosta. Sopimus jatkuu nykyisin kaupungin ja Hämeen ammattikorkeakoulu Oy:n välisenä.

2 Kaupunginhallitus on hyväksynyt Forssa-konsernia koskevan konsernitisopimuksen 5.3.2007. Sopimuksen piirissä ovat kaupunki liikelaitoksineen, kaupungin tytäryhteisöt, Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä ja Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä. Sopimuksen mukaan emoyhteisö vastaa konsernitiliä koskevien tiliehtojen täyttämistä pankille. Konsernin sisäinen limiitti oli yhteensä 9,62 miljoonaa euroa. Ulkoinen limiitti oli 4 miljoonaa euroa.

3 Kaupunki ja Forssan ev.-lut seurakuntayhtymä ovat sopineet Vieremän koulun lisärakennuksen rakentamisesta, sen huonetilojen hallinnan jaosta ja käytöstä, lisärakennusta ympäröivän piha-alueen käytöstä sekä lisärakennuksen ja piha-alueen kunnossapidosta ja puhtaanapidosta. Kaupunki on rakennuttanut lisärakennuksen ja saanut sen kokonaisuudessaan omistukseensa. Seurakunta on saanut sopimuksessa esitetyt huonetilat pysyvään hallintaansa ja maksanut niitä vastaavan osuuden lisärakennuksen rakennuskustannuksista. Lisärakennusta ympäröivä piha-alue on osapuolten yhteisessä käytössä. Seurakunta on maksanut rakennuskustannuksista hallintaan tulevia huonetiloja vastaavan osuuden. Kaupungin tiloja käytetään ensisijaisesti koulunkäyntiin ja seurakunnan tiloja ensisijaisesti kerhotiloina. Osapuolet voivat käyttää toistensa tiloja erikseen sovituin tavoin. Osapuolet maksavat huonetilojen ylläpito-, puhtaanapito- ja peruskorjauskustannukset hallintansa mukaisessa suhteessa. Kaupunki maksaa piha-alueen kunnossapito- ja puhtaanapidokustannukset. Lisärakennusta ei pureta ainakaan ennen vuotta 2032, elleivät osapuolet toisin sovi. Mikäli rakennus tuhoutuu tulipalon tai muun syyn takia, kaupunki rakennuttaa kustannuksellaan vastaavat tilat uudelleen.

4 Kaupunki teki 8.4.2003 HK Ruokatalo Oy:n kanssa Talsoila II C -asemakaavamuutoksen toteuttamiseen liittyneen maankäyttö- ja vaihtosopimuksen. Siinä on sovittu sekä yhtiön että kaupungin erilaisista toimenpiteistä.

5 Kaupunki on kustannuksellaan rakentanut Munkkiniementie -nimisen kadun ja Rokes Oy:n kaupungilta 22.1.2003 ostamaa omaa tonttia palvelevan katuliittymän valtatielle 10 sekä kevyen liikenteen väylän yhtiön ostamalle tontille tehtävältä pysäköintipaikalta Loimijoen ylittävälle kevyen liikenteen sillalle. Kaupunki on myös sitoutunut luovuttamaan Rokes Oy:lle korvauksetta sen ostamaan tonttiin Sortohaka V -asemakaavan toteuttamiseksi tarvittavan lisäalueen.

6 Kaupunki oli asettanut Hämeen ELY-keskukselle 1,38 miljoonan euron pankkivakuuden kaatopaikan asianmukaisen hoidon varmistamiseksi. Vakuussummasta 0,37 miljoonaa euroa koskee kaatopaikan jälkitarkkailua (Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 208/2018/1 annettu 26.10.2018). Vakuus voitiin palauttaa lukuun ottamatta jälkitarkkailun osuutta.

7 Loimijoen Kuntapalvelut Oy on vuokrannut yksityisen yhtiön sen tarpeisiin rakennuttaman keskuskeittiön 20 vuodeksi. Kaupunki on sitoutunut vuokraamaan keskuskeittiön jäljellä olevaksi vuokra-ajaksi siinä tapauksessa, että Loimijoen Kuntapalvelut Oy vuokralaisena tulee pysyvästi kykenemättömäksi täyttämään sopimuksen mukaiset velvoitteensa. Valtuusto hyväksyi asian periaatteellisesti

kokouksessa 25.2.2019 ja kaupunginhallituksessa 2.3.2020. Keskuskeittiön vuokraamista koskeva sopimus ja kaupungin sitoumus astuivat voimaan 1.1.2021 lähtien ja päättyvät 31.12.2041. Vuokravastuuta on jäljellä 5 739 386 €.

8 Kaupunginvaltuusto päätti 1.2.2021 sitoutua ostamaan Tammelan kunnalta kirjastoauton pysäkkiaikaa 10 vuoden ajan ja maksavan Tammelan kunnalle osan kirjastoauton käyttö- ja pääomakuluista. Kirjastoauton kulujen jakamisesta tehdyn sopimuksen mukaisesti Forssan kaupunki maksaa 47 prosenttia kirjastoauton toteutuneista käyttö- ja ylläpitokustannuksista 10 vuoden ajan. Lisäksi kaupunki maksaa Tammelan kunnalle kirjastoauton pääomakuluja. Kirjastoauton hankintahinta oli 459 000 €, josta vähennetään hankintaan saatu valtionavustus 117 500 €. Pääomakuluiksi jäävästä 342 000 € summasta kaupunki maksaa 47 % (160 740 €) tasaerin kymmenen vuoden aikana.

4.7 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	Kaupunki 2023	Kaupunki 2022
<i>42 Kaupungin henkilöstön lukumäärä 31.12.</i>		
Keskushallinto	14	14
Sivistys- ja tulevaisuuspalveluiden toimiala	571	593
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala	73	70
Vesihuoltoliikelaitos	<u>20</u>	<u>17</u>
Yhteensä	678	694
<i>43 Henkilöstökulut</i>	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	30 920 291,57	30 726 137,03
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	<u>261 459,15</u>	<u>158 806,98</u>
Henkilöstökulut yhteensä	31 181 750,72	30 884 944,01
	Kaupunki 2023	Kaupunki 2022
<i>44 Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetut luottamushenkilömaksut</i>		
Forssan Työväenyhdistys	236,00	258,00
Jokioisten Työväenyhdistys	179,38	56,88
Keskusta, Forssa	4 141,75	4 748,75
Keskusta Somero	21,00	0,00
Keskusta, Punkalaidun	97,13	109,99
Kokoomus, Forssa	8 901,25	9 116,70
Kokoomus, Somero	23,63	34,13
Kokoomus, Urjala	97,13	88,99
Kokoomus, Akaa	45,50	42,00
Kokoomus, Huittinen	0,00	28,00
Kristillisdemokraatit	1 338,01	1 462,91
Lounais-Hämeen Vihreät	1 298,46	1 446,96
Perussuomalaiset	2 318,41	1 897,09
SDP Forssan paikallistoimikunta	11 159,70	12 205,45
SDP Humpkala	50,75	45,33
Keskustan Etelä-Hämeen piiri	14,00	14,00
Vasemmistoliitto, Forssa	<u>3 327,25</u>	<u>2 669,51</u>
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	33 249,35	34 224,69

45 Tilintarkastajan palkkiot

	Kaupunki 2023	Kaupunki 2022
Tarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	20 091,50	20 033,00
Muut palkkiot	<u>0,00</u>	<u>8 677,00</u>
Palkkiot yhteensä	20 091,50	28 710,00

46 Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kaupunginvaltuusto päätti 19.12.2016 hyväksyä Forssan Yrityskehitys Oy:lle luovutettavien toimitilojen (Koulukatu 13) luovutuksen ja maa-alueen vuokraamisen periaatteet.

Kaupunginhallitus hyväksyi 23.1.2017 seuraavat sopimukset:

Sopimus, jolla Forssan kaupunki luovuttaa Forssan Yrityskehitys Oy:lle omistukseen Koulukatu 13 sijaitsevan rakennuksen 1.1.2017 alkaen.

Rakennuksen luovutusarvo 794.000 euroa. Rakennus on sijoitetun vapaan pääoman rahastoon tehtävän sijoituksen maksuna yhtiöön pantavaa omaisuutta.

Samalla hyväksyttiin kaupungin ja Forssan Yrityskehitys Oy:n välinen maanvuokrasopimus (tontti osoitteessa Koulukatu 13).

Vuokrasopimus päättyy 31.12.2056.

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kahdeksan kuukauden palkkaa vastaava siirtymäkorvaus.

Korvauksesta vähennetään irtisanomisajan palkka. Valtuusto hyväksyi johtajasopimuksen 13.2.2017.

5. LIIKELAITOKSEN ERILLISTILINPÄÄTÖS

1. Vesihuoltojohtajan katsaus

Vuosi 2023 oli Forssan vesihuoltoliikelaitoksen 28. toimintavuosi kunnallisena liikelaitoksena.

Vuoden 2023 aikana jatkettiin siirtojohtolinjan rakentamista uudelta vedenottamolta Forssaan. Projektia on tehty yhteistyössä Tammelan kunnan kanssa Tammelan kunnan sijoittaessa samaan kaivantoon omaa yhdyskuntakehitystä tukevaa vesihuoltoinfraansa. Vesihuoltoliikelaitoksen ja Tammelan kunnan välinen yhteistyö on sujunut esimerkillisesti ja etenee varmasti hyvässä hengessä projektin valmistumiseen saakka.

Ukrainan sota jatkuu jo kolmatta vuotta ja maailma vaikuttaa kulkevan kohti suurempaa ja pelottavampaa kaaosta. Venäjä tuhoaa sotilaskohteiden lisäksi edelleen tarkoituksellisesti ja säälimättä Ukrainan siviilikohteita sekä energia- ja vesihuoltoinfraa kurjistaen siviilien elinoloja tarkoituksenaan murtaa ukrainalaisten vastarintaa. On inhimillistä, että omaa mielenferveyttämme suojellaksemme pyrimme elämään omassa turvallisen tuntuksessa kuplassamme välillä haluten unohtaa maailman ongelmat. Uutiskuvat ovat järkyttäviä, mutta niitäkään emme jää murehtimaan, kuten vielä jokin aika sitten. Tunnistamattomia droneja on havaittu Suomenkin kriittisen infran ja puolustusvoimiin linkittyvien tuotanto- ja muiden laitosten ilmatilassa. Vihollinen tai muuten vihamielinen toimija pyrkii hankkimaan tietoa ja vaikuttamaan yhteiskunnan toimintaan jo ennen mahdollisia sotilaallisia toimia tavoitteenaan aiheuttaa turvattomuuden tunnetta ja sitoa yhteiskunnan resursseja häiriöiden torjuntaan ja niiden poistamiseen. Ennusmerkit tulevasta ovat hälyttäviä.

Vanhan sanonnan mukaan armeija marssii vatsallaan. Perustarpeista tulee huolehtia, jotta riittää voimaa puolustaa kotimaata. Ruoka on puhtaan juomaveden jälkeen tärkein ihmisen perustarpeista ja sen vuoksi Forssan elintarviketeollisuudella on merkittävä kriisinajan tehtävä huolehtia elintarvikkeiden riittävydestä paitsi yhteiskunnan myös maanpuolustuksen tarpeisiin. Forssan vesihuoltoliikelaitoksella puolestaan on aivan kriittisen tärkeä tehtävä toimittaa elintarvikkeiden tuottamiseen soveltuvaa turvallista ja aina puhdasta talousvettä. Jätevedet on kriisin aikanakin pyrittävä puhdistamaan mahdollisimman hyvin. Toimiva ja turvallinen vesihuolto onkin Suomen kansalaisten ja ympäristön suojelua eli maan puolustamista sanan varsinaisessa merkityksessään.

Vesihuolto on yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeää kriittistä infraa, jonka toimintakunnon ylläpito ja suojeleminen on meidän tärkein tehtävämme.

Kiitän vesihuoltoliikelaitoksen henkilökuntaa kuluneen vuoden työpanoksesta ja omistautumisesta vesihuoltopalveluiden turvaamiseksi!

Kimmo Paakkonen
vesihuoltojohtaja

2. Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

Laitoksen palvelutoiminta jatkui vakiintuneen käytännön mukaisena. Laitoksen omistajalleen maksama korvaus peruspääomasta oli 708 642 euroa, joka on noin 11 % vesihuoltoliikelaitoksen koko liikevaihdon määrästä. Korvauksen suuruus aiheuttaa haasteita vesihuoltoliikelaitoksen toiminnan rahoittamiseen.

Tilikauden 2023 ylijäämä oli 466 972 euroa ja se on 691 607 euroa hyväksyttyä talousarviota parempi. Liikevaihto oli 428 168 euroa talousarviota suurempi. Materiaaleja hankittiin 28 224 eurolla hyväksyttyä talousarviota vähemmän, kun taas ostopalveluita 6 121 eurolla hyväksyttyä talousarviota enemmän. Käyttöaineita ja tarvikkeita ostettiin 3 314 eurolla enemmän vuoteen 2022 verrattuna. Kemikaaleja ostettiin vastaavasti 980 eurolla vähemmän ja sähköä 132 884 eurolla enemmän vuoteen 2022 verraten. Ostopalveluissa kustannusten nousua edellisvuoteen verrattuna oli 13 730 euroa. Laitoksen palvelutoiminta jatkui vakiintuneen käytännön mukaisena.

Vesihuollon aiheuttamia vahinkoja, joista asiakkaille tuli korvauksia maksaa, tapahtui vuonna 2023 yksi josta maksettiin korvausta 1 959 euroa.

Vesihuoltoliikelaitoksen tileistä poistettiin epävarmoina saatavina yhteensä 6 983 euroa. Tileistä poistaminen ei tarkoita saatavien perinnästä luopumista.

Valtuuston vahvistama investointivaltuus 2 500 000 euroa riitti. Talousarvion mukaisesti nostettiin 2 000 000 euron laina.

Johtokunta

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen 4-vuotinen johtokunta johtaa laitoksen toimintaa kaupunginhallituksen alaisuudessa. Johtokunta koostuu 5 jäsenestä. Asiat esitteli Forssan vesihuoltojohtaja Kimmo Paakkonen.

Johtokunta kokoontui yhteensä 11 kertaa ja käsitteli 70 pykälää.

Johtokunnan jäsenet (suluissa osallistuminen)

Vuorenmaa Janne, puheenjohtaja 4.9.2023 saakka (6)
 Joenpalo Ilkka, puheenjohtaja 5.9.2023 alkaen (4)
 Jokela Jyrki, varapuheenjohtaja (11)
 Kaasalainen Kati, jäsen (9)
 Kallioinen Marjut, jäsen (11)
 Tasala Kari, jäsen (7)

Varajäsenet

Joenpalo Ilkka
 Uutela Matti
 Suoranta Kari
 Haarlo Taruanna
 Känkänen Elitsa
 Hakala Reima (1)

Johtokunnan kokoukseen on voinut johtosäännön mukaan osallistua seuraavat henkilöt: kaupunginhallituksen pj. Mika Penttilä, kaupunginhallituksen nimeämä edustaja Jouko Haonperä, kaupunginjohtaja Jari Kesäniemi (varalla talousjohtaja Timo Finning) ja tekninen johtaja Antti Heinilä.

Johtokunta käsitteli talousarvion ja toimintasuunnitelmien sekä talouden toteutumisseurannan lisäksi kertomusvuoden kokouksissaan mm. seuraavia asioita:

- rekrytointeja ja tehtävänimikkeen muutoksia
- vesihuoltoliikelaitoksen strategia vuosille 2023–2033

- uuden vedenottamon rakentamiseen liittyvä hankintapäätös
- jäteveden perusmaksun käyttöönotto 1.1.2024 alkaen

Henkilöstö

Hannula Sanna-Maija	vesihuoltosihteeri
Jokikunnas Kalle	prosessinhoitaja
Komu Jaana	käyttöpäällikkö
Koskenoja Olli	putkiasentaja
Kossila Tomi	putkiasentaja
Lehtinen Jussi	tekninen päällikkö
Lindström Janne	prosessinhoitaja
Mäkinen Ville	työpäällikkö
Nikkanen Topi	putkiasentaja
Näykki Ari	putkiasentaja
Paakkonen Kimmo	vesihuoltojohtaja
Seppänen Henri	putkimestari
Suojoki Petri	prosessinhoitaja
Virtanen Markku	putkiasentaja
Vähämäki Jani	prosessinhoitaja
Vähä-Pietilä Tero	putkiasentaja
Yli-Väärälä Mari	vesihuoltosihteeri

Henkilökunnan työpaikkakokouksia järjestettiin kertomusvuonna 3 kertaa.

Henkilökuntaa oli yhteensä 17.

Maksetut palkat ja palkkiot: 1 255 092 euroa (2022: 1 123 251 euroa). Sisältää investointeihin aktivoidut palkat.

3. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vesihuoltoliikelaitoksen asiakkaat ovat omaksuneet kestäväen kehityksen periaatteita ja ottavat huomioon ympäristönäkökulmia päivittäisissä toimissaan. Tulevaisuudessa on odotettavissa, että vedenkulutus laskee edelleen tasaisesti. Myös energian hinnannousu vaikuttaa varsinkin lämpimän veden käytön määrään. Tämä näkyy vedenkulutuksen ja jätevesikuormituksen vähenemisenä.

Tulevia näkymiä ennakoitaessa on hyvä tiedostaa maailmanpoliittinen tilanne ja sen mahdollisesti aiheuttamat muutokset mm. vesihuoltoliikelaitoksen vettä käyttävien teollisuusasiakkaiden tuotantoon.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vesihuoltoliikelaitoksen on huoltovarmuuskriittisenä toimijana varmistettava tuottamiensa vesihuoltopalveluiden turvaaminen kaikkina aikoina, kaikissa tilanteissa, aina.

Vesihuoltoliikelaitos huolehtii vahvistetulla toiminta-alueellaan vesihuoltolain (9.2.2001/119) mukaisten vesihuoltopalveluiden tuottamisesta. Vesihuoltopalveluihin sisältyy veden johtaminen, käsittely ja toimittaminen talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtaminen ja käsittely lupaehtojen mukaisesti.

Vesihuollon toimintaan vaikuttavat mm. strategiset riskit, toiminnalliset riskit, taloudelliset riskit ja vahinkoriskit.

Vesihuollon strategiset riskit liittyvät sen kykyyn tuottaa lupaehtojen mukaisia vesihuoltopalveluita, kun toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Tästä syystä vesihuoltoliikelaitos laati vuonna 2023 Forssan vesihuollon strategian seuraavaksi kymmeneksi vuodeksi.

Vesihuoltoliikelaitoksen toiminnan kannalta merkittävin riski on vesihuoltopalveluiden häiriöttömän toiminnan keskeytyminen. Häiriötöntä toimintaa uhkaavat mm. resursseihin kohdistuvat haasteet niin infran, henkilöstön kuin taloudenkin osalta. Uhat voivat olla kaupunkiorganisaation sisäisiä tai ulkoa tulevia.

Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan on osoittanut, että sotilaalliset iskut kohdistuvat kriittiseen infraan vesihuolto mukaan lukien. Tämä on nostanut vesihuollon jo aiemmin hyvällä tasolla olleen varautumisen merkitystä entisestään. Huoltovarmuuskriittisenä toimijana vesihuoltoliikelaitos on tehnyt yhteistyötä eri viranomais- ja organisaatiohoiden kanssa, jotta mahdolliset riskit pystyttäisiin tunnistamaan ja minimoimaan.

Tietoturvaan liittyvät riskit ovat kasvaneet. Vesihuollon elintärkeästä asemasta johtuen vesihuoltoliikelaitos on joutunut punnitsemaan tarkasti kunnallisen päätöksenteon avoimen raportoinnin ja toisaalta kriittisten infrapalveluidensa turvaamisen välillä. Vesihuollossa toivotaan kaupunkiorganisaation tunnistavan vesihuollon kriittinen asema huoltovarmuuden näkökulmasta, jotta nykykäytänteisiin saataisiin muutoksia, jolloin ulkoa tulevia uhkia voitaisiin torjua tehokkaammin. Huoltovarmuus on syytä pitää vahvasti mielessä niin kunnissa kuin kansallisestikin, kun tehdään vesihuoltoa koskevia ratkaisuja.

Vesihuoltopalveluiden on toimittava ympäri vuorokauden vuoden jokaisena päivänä. Osaavan ja riittävän henkilöstöresurssin saaminen ja sitouttaminen muodostavat yhden suurimmista toiminnallisista riskeistä vesihuollossa. Organisaation ohuus ja avainhenkilöriskit korostuvat pienellä toimijalla. Toimivan varahenkilöjärjestelmän muodostaminen nykyisillä henkilöstöresursseilla on mahdotonta. Vesihuollon työtehtävät vaativat ammatillista erityisosaamista. Talousveden ja -verkostojen parissa ei voi työskennellä ilman alan asiantuntemusta. Osaamisvaatimukset on esitetty tarkemmin Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (1351/2006) talousvettä toimittavassa laitoksessa työskentelevältä vaadittavasta laitek teknisestä ja talousvesi- ja -hygieenisestä osaamisesta ja osaamisen testaamisesta. Avainasemassa on myös oman vesihuoltoinfran tunteminen. Em. seikat sulkevat pois mahdollisen vuokratyövoiman käytön muissa kuin avustavissa töissä.

Yleisen kustannustason nousu on yhdistettynä vedenkulutuksen vähenemiseen ja jätevesien kuormituksen laskuun, aiheuttavat suuria haasteita talouden suunnittelussa ja tasapainottamisessa.

4. Ympäristötekijät

Veden hankinnassa ja jäteveden puhdistuksessa toimitaan lupaehtojen ja voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti viranomaisen valvoessa toimintaa.

5. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesihuoltoliikelaitoksen tehtävät ja toimivalta on määritelty Forssan kaupungin hallintosäännössä.

Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa liikelaitoksen hallinnon ja toiminnan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vesihuoltojohtaja johtaa liikelaitosta johtokunnan alaisuudessa ja vastaa sen toiminnasta, huolehtii hallinnosta sekä taloushoidosta ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tulokellisuudesta. Vesihuoltojohtaja johtaa ja vastaa viestinnästä ja tiedottamisesta, edustaa liikelaitosta ja käyttää sen puhevaltaa.

Vesihuoltoliikelaitos noudattaa Forssan kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka. Forssan kaupunginhallitus on hyväksynyt uuden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen kokouksessaan 22.1.2024, joka täydentää valtuuston kokouksessaan 11.12.2023 hyväksymiä Forssan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita.

6. Esitys tilikauden 2023 tuloksen käsittelystä

Liikelaitoksen ylijäämä ennen varauksia on 451 866,04 euroa.

Johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä ennen varauksia 451 866,04 euroa käsitellään seuraavasti:

1. tuloutetaan tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 15 106,32 euroa
2. tilikauden ylijäämään kirjataan 466 972,36 euroa.

7. Talousarvion toteutumisvertailu

Toiminnan kuvaus

Vesihuoltoliikelaitos huolehtii vahvistetulla toiminta-alueellaan vesihuoltolain (9.2.2001/119) mukaisten vesihuoltopalveluiden tuottamisesta. Vesihuoltopalveluihin sisältyy veden johtaminen, käsittely ja toimittaminen talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtaminen ja käsittely.

22.8.2014 vesihuoltolain muuttamisesta annetun lain mukaisesti hulevesien järjestämisestä aiheutuneet kustannukset on vesihuoltolain edellyttämistä tilinpäätöksen liitetiedoista ilmevästi eriytetty vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksestä. Hulevesiverkoston rakentamisesta aiheutuneet investointikulut on kirjattu hulevesirahoituslaskelmassa esitetysti ja käyttötalouden kulut on kohdennettu tiliöimällä kuluista aiheuttamisperiaatteella toteutuneen mukaisesti sellaisenaan ne kulut, jotka kohdentuvat yksiselitteisesti suoraan hulevesiin. Aiheuttamisperiaatteen mukaisesti toteu-

tuneet kulut on laskutettu Forssan kaupungilta. Hulevesipoistojen osuuden on kaupunki korvannut tukemalla vesihuoltoliikelayoksen hulevesi-investointeja poistoja vastaavalla euromäärällä. Taseeseen on otettu myös alv-saamiset ja ostovelat sekä korottomat velat kunnalta ja jäännöspääomalla erät on tasattu.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Forssan kaupunginvaltuusto asetti Forssan vesihuoltoliikelayokselle vuodelle 2023 seuraavat tavoitteet: Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 700 000 euroa sisältäen n. 100 000 euron suuruisen tukkuvesialennuksen ja investoinnit enintään 2 500 000 euroa. Valtuuston asettamat tavoitteet toteutuivat kaikilta osin.

Johtokunnan asettamien tavoitteiden toteutuminen

Aurinkoenergiaselvitys

Vesihuoltoliikelayoksen johtokunta asetti tavoitteeksi ostoenergian vähentämisen. Toimenpiteeksi määritettiin aurinkovoimalan rakentaminen. Projektin toteutumisen edellyttämä kaavamuutos on kesken.

Vesihuollon toimintavarmuuden ylläpito

Vesihuollossa käynnistettiin vuoden 2022 kuluessa kuntarajan ylittävän vesihuolto-linjan rakentaminen. Projekti valmistuu vuoden 2024 aikana. Lisäksi aloitettiin uuden vedenottamon rakentaminen investointisuunnitelman mukaisesti. Vedenottamon käyttöönotto tapahtuu ympäristöluvan mukaisesti vuoden 2025 loppuun mennessä.

Mittaamattoman veden määrän pitäminen tasolla 1,50 m³/vuosi/metri

Toimintavuonna mittaamattoman veden määrä oli 1,96 m³/vuosi/metri. Tunnusluku kuvaa vesijohtoverkostosta vuotaneen tai laskuttamatta otetun veden määrää verkostopituutta kohti vuodessa.

Verkostovuotoja korjattiin toimintavuoden aikana yhteensä 7 kpl. Vesihuoltoliikelayos on noudattanut vesihuoltoverkoston saneerausohjelmaa ja päivittänyt sitä vuosittain. Suunnitelmaa seuraamalla vuotovedet saadaan pidettyä hallinnassa.

Jätevesien ympäristöluvan mukainen käsittely

Jätevesiä tarkkailtiin jätevedenpuhdistamon ympäristöluvassa edellytettyjen jätevesitarkkailuohjelmien mukaisesti. Ensimmäisen vuosineljänneksen puhdistustulokset jäivät alle ympäristöluvan ehtojen kokonaistypen käsittelytehon osalta. Viimeisen vuosineljänneksen puhdistustulokset ylittivät ympäristöluvassa olevat raja-arvot fosforin ja kiintoaineen pitoisuuksien osalta.

Puhdistamolle tulevat jätevedet ovat verraten vahvoja ja sen vuoksi lupaehtojen täyttäminen on Sortohaan puhdistamolla yleensä ollut haastavampaa pitoisuusvaatimusten, kuin reduktiovaatimusten osalta.

Jätevesiverkoston vuotovesien määrän pitäminen alle 25 % /vuosi

Vuotovesien määrä oli 24 %. Vesihuoltoliikelayos on noudattanut vesihuoltoverkoston saneerausohjelmaa ja päivittänyt sitä vuosittain. Suunnitelmaa seuraamalla vuotovedet saadaan pidettyä hallinnassa.

Henkilökunta on suorittanut koulutussuunnitelmiansa mukaiset korttikoulutukset

Koulutussuunnitelman toteutumista seurataan ja suunnitelmaa päivitetään työnantajan ja työntekijän välisissä keskusteluissa vuosittain. Lakisääteiset koulutukset ovat ajan tasalla.

Tuloslaskelma	ALKUPERÄI- NEN TA 2023	TA-MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2023	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Liikevaihto	5 890 232		5 890 232	6 318 400	428 168
Liiketoiminnan muut tuotot	25 000		25 000	28 059	3 059
Tuet ja avustukset	22 000		22 000	33 877	11 877
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 083 500		1 083 500	1 055 276	28 224
Palvelujen ostot	1 097 000		1 097 000	1 103 121	-6 121
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	1 016 854		1 016 854	1 043 247	-26 393
Henkilösivukulut	<u>299 661</u>		<u>299 661</u>	<u>244 538</u>	<u>55 123</u>
Eläkekulut	258 178		258 178	201 431	56 747
Muut henkilösivukulut	41 483		41 483	43 107	-1 624
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	1 681 000		1 681 000	1 627 051	53 949
Liiketoiminnan muut kulut	188 852		188 852	75 447	113 405
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	570 365		570 365	1 231 656	-661 291
Rahoitustuotot ja -kulut	-810 000		-810 000	-779 790	21 236
Korkotuotot	0		0	8 974	-8 974
Muut rahoitustuotot	0		0	6 401	6 401
Kunnalle maksetut korkokulut	110 000		110 000	85 835	24 165
Muille maksetut korkokulut	0		0	661	-661
Korvaus peruspääomasta	700 000		700 000	708 642	-8 642
Korkokulut			0	0	0
Muut rahoituskulut	0		0	27	-27
YLIJÄÄMÄ ENNEN SATUNN. ERIA	-239 635		-239 635	451 866	-691 501
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-239 635		-239 635	451 866	-691 501
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	15 000		15 000	15 106	106
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-224 635		-224 635	466 972	-691 607

Investoinnit	ALKUPERÄI- NEN TA 2023	TA-MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2023	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Menot	2 500 000		2 500 000	2 463 341	36 659
Tulot	70 000		70 000	67 559	-2 441
Netto	-2 430 000		-2 430 000	-2 395 782	34 218

Rahoituslaskelma	ALKUP. TA 2023	TA- MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2023	TOTEU- TUMA	POIK- KEAMA
Toiminnan rahavirta	1 441 365		1 441 365	2 058 667	617 302
Liiketoimintajäämä	570 365		570 365	1 231 656	661 291
Poistot ja arvonalentumiset	1 681 000		1 681 000	1 627 051	-53 949
Rahoitustuotot ja -kulut	-810 000		-810 000	-779 790	30 210
Satunnaiset erät	0		0	-20 250	-20 250
Investointien rahavirta	-2 430 000		-2 430 000	-2 375 532	54 468
Investointimenot	-2 500 000		-2 500 000	-2 463 341	36 659
Rahoitusosuudet investointimenoihin	70 000		70 000	67 559	-2 441
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			0	20 250	20 250
Toiminnan ja investointien rahavirta	-988 635		-988 635	-316 865	671 770
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	1 160 000		1 160 000	1 148 633	-11 367
Pitkäaik. lainojen lis. kunnalta	2 000 000		2 000 000	1 888 889	111 111
Pitkäaik. lainojen lis. muilta	0		0	0	0
Pitkäaik. lainojen väh. kunnalle	-840 000		-840 000	-740 256	-99 744
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	0		0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0		0	393 589	393 589
Vaihto-omaisuuden muutos (väh.+/lis.-)	0		0	-2 474	2 474
Saamisten muutos kunnalta (väh.+/lis.-)	0		0	125 447	-125 447
Saamisten muutos muilta (väh.+/lis.-)	0		0	1 239 383	-1 239 383
Korottomien velkojen muutos kunnalta (väh.-/lis.+)	0		0	161 897	-161 897
Korottomien velkojen muutos muilta (väh.-/lis.+)	0		0	-1 130 663	1 130 663
Rahoituksen rahavirta	1 160 000		1 160 000	1 542 222	382 222
Rahavarojen muutos	171 365		171 365	1 225 357	1 053 992

Tuotot: Talousveden myynti laski ja laskutettava jätevesimäärä nousi vuoteen 2022 verrattuna.

Asumiskäyttö

Monissa kerros- ja rivitaloissa tehty uudistukset tuovat säästöjä vedenkulutukseen siten, ettei tavanomainen uudisrakentaminen (2023: 1 kiinteistöliittymää) näy laskutettavan vesimäärän lisääntymisessä.

Teollisuus ja palvelut

Teollisuuslaitosten ja liike-elämän osuus laskutetusta vesimäärästä on 44,2 % ja jätevesimäärästä 38,1 %. Kaupunkikonsernin osuus laskutetusta vesimäärästä on 6,3 % ja jätevesimäärästä 13,9 %. Naapurikuntien osuus laskutetuista jätevesistä oli 15,3 %.

Kulut: **Palvelujen ostot** (1 103 121 euroa). Toimisto- ja asiantuntijapalveluita käytettiin 73 388 eurolla. Asiantuntijapalvelujen, tietoliikennekustannusten sekä talous- ja palkkahallinnon hoitamisen lisäksi tähän ryhmään kirjataan mm. vakuutukset, koulutus, posti- ja puhelinkulut sekä työterveyspalvelut. Ostopalveluina hoidetaan myös mm. talousvesi- ja jätevesianalyysit, jotka teetetään akkreditoidussa laboratoriossa. Jäte-

vedenkäsittelyn tuloksena syntyneen lietteen ostopalveluna hankitun jatkokäsittelyn kulut 264 443 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat (1 028 635 euroa). Tästä noin 542 854 euroa koostuu sähkökuluista, joista jäteveden käsittelyn (pumppaamot ja puhdistamo) osuus on 278 067 euroa. Talousveden tuotannon ja jakelun (vedenottamot, vesitorni, paineenkorotusasemat) osalta sähkökulut olivat 189 528 euroa. Energiansäästöön tähtäävät toimet ovat mukana sekä jokapäiväisessä työssä että investointien suunnittelussa. Esim. pumppaamoiden säännöllinen huolto, pumppauksen optimointi ja vuotovesien vähentäminen pienentävät energian tarvetta jäteveden siirrossa ja käsittelyssä.

Kemikaaleja tarvitaan lähinnä jäteveden puhdistusprosessissa, mutta myös vedenottamoilla. Kemikaalikulut v. 2023 olivat yhteensä 164 760 euroa. Koneita, kalustoa ja verkoston osia hankittiin tarpeen mukaan. Vesihuoltoliikelaitoksen toimiston ja eri työpisteiden toimistokoneet ja – ohjelmat, kuten vesihuollon automaation ja kaukovalvonnan laitteet on pidetty vesihuoltopalveluiden laadukkaan ja tehokkaan toimittamisen edellyttämällä tasolla.

Liiketoiminnan muut kulut (75 447 euroa). Kulut koostuvat lähinnä maa- ja vesialuevuokrista, toimitilavuokrista sekä koneiden ja laitteiden vuokrista (yhteensä 102 883 euroa). Lisäksi erässä ovat mukana autoverot, luottotappiot, (epävarmojen saatavien poistaminen tileistä, yhteensä +49 487 euroa) sekä muut kulut (2 326 euroa), joita ovat mm. perintäkulut.

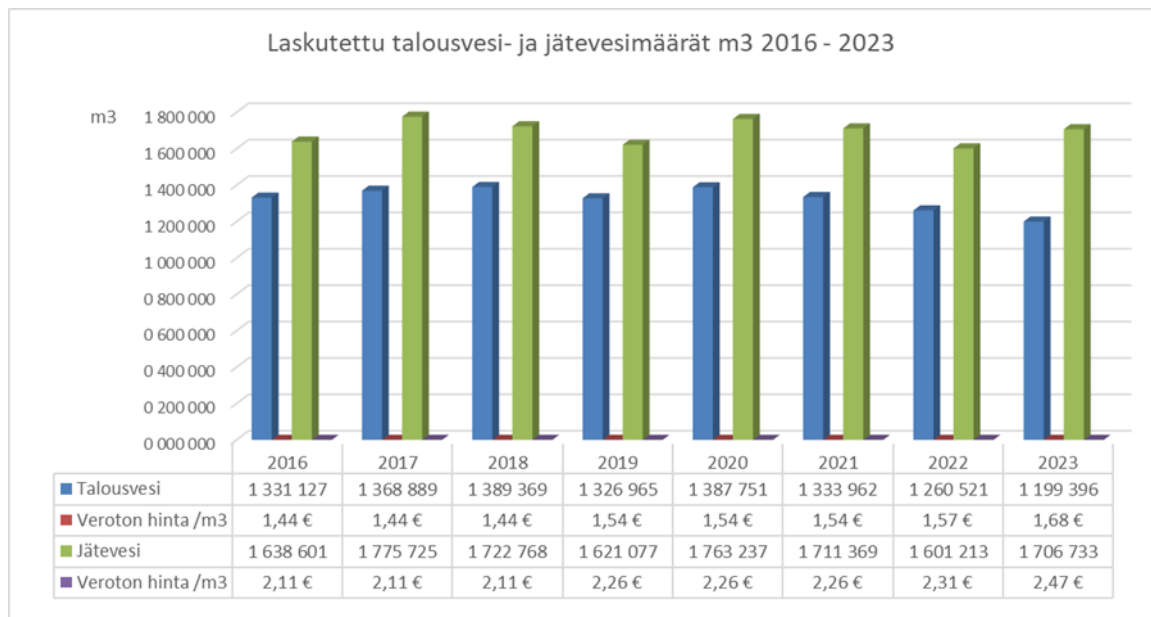
Rahoitustuotot ja -kulut:

Korvaus peruspääomasta (tuloutus) oli suunnitelman mukainen (708 642 euroa). Korvauksen määrässä on huomioitu tukkuvesialennus yhteensä 91 358 euroa, jonka Forssan kaupunki valtuuston päätöksen mukaisesti hyvitti vesihuoltoliikelaitokselle.

Poistot: Toteutuma oli 1 627 051 euroa, joka on 53 949 euroa alle talousarviossa hyväksytyn.

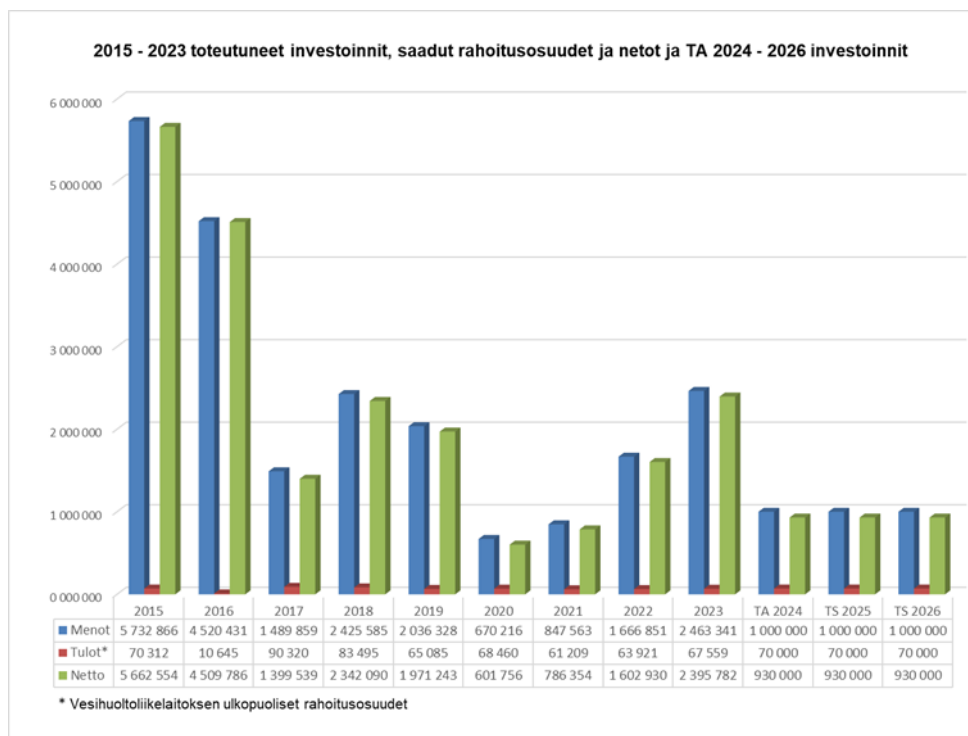
Palvelujen myynti:

Uusia kiinteistöjä liitettiin 2023 aikana seuraavasti: vesiverkostoon liittyjiä oli 2 kpl:tta, viemäriverkostoon liittyjiä 2 kpl:tta ja hulevesiverkostoon yksi liittyjä. Liittymismaksuja saatiin yhteensä 14 856 euroa (2022: 27 020 euroa).

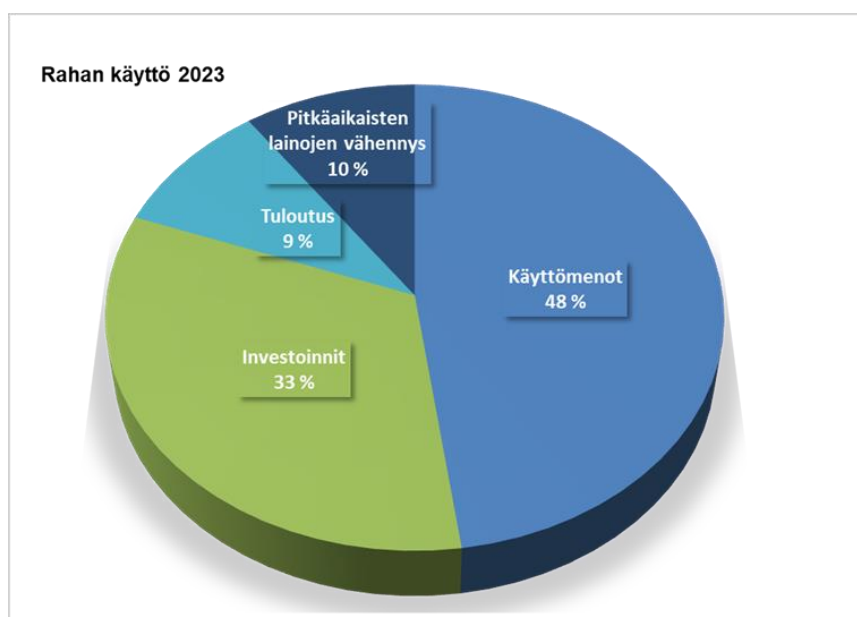
Laskutettu talousvesi- ja jätevesimäärä (m³) rakennustyypeittäin

Veden ja jäteveden myynti m ³	2021		2022		2023	
	vesi	jätevesi	vesi	jätevesi	vesi	jätevesi
Omakotitalot	286 997	246 085	269 502	230 243	249 111	215 490
Kerros- ja rivitalot	324 980	324 931	317 224	317 224	313 636	313 636
Teollisuus- ja liike-elämä	611 291	717 989	564 062	601 083	530 521	650 620
Vesiyhtymät	419	0 m ³	390	0	281	0
Valtionlaitokset, sairaala, seurakunta	24 651	24 509	21 742	21 644	20 303	20 214
Kaupungin koulut ja muut laitokset	71 458	128 450	76 711	62 175	75 484	237 143
Muut	10 898	8 990	10 890	11 824	10 060	8 324
Naapurikunnat	3 268	260 415	0	270 165	0	261 306
Yhteensä	1 333 962	1 711 369	1 260 521	1 514 358	1 199 396	1 706 733

Investointien erittely

Verkosto	
Vesijohtoverkosto	412 621 €
Viemäriverkosto	3 498 €
Hulevesiverkosto	0 €
Muut verkostojen laitteet	28 845 €
JVP koneet ja laitteet	14 493 €
Kuljetusvälineet	148 339 €
Muut koneet ja kalusto	-3 498 €
Keskeneräiset hankkeet	1 859 044 €
Yhteensä	2 463 342 €

8. Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Liikevaihto	6 287 475,53	6 191 993,60
Liiketoiminnan muut tuotot	32 343,33	10 161,16
Tuet ja avustukset kunnalta	33 876,68	12 439,41
Materiaalit ja palvelut	-2 131 755,87	-2 016 967,89
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 028 634,97	-927 577,03
Palvelujen ostot	-1 103 120,90	-1 089 390,86
Henkilöstökulut	-1 287 784,99	-1 274 700,53
Palkat ja palkkiot	-1 043 247,11	-999 273,92
Henkilösivukulut	-244 537,88	-275 426,61
Eläkekulut	-201 431,05	-238 080,27
Muut henkilösivukulut	-43 106,83	-37 346,34
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 627 050,93	-1 613 500,40
Liiketoiminnan muut kulut	-75 447,28	-134 530,68
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	1 231 656,47	1 174 894,67
Rahoitustuotot ja -kulut	-779 790,43	-783 221,70
Korkotuotot	8 973,59	0,00
Muut rahoitustuotot	6 400,50	7 489,03
Kunnalle maksetut korkokulut	-85 834,56	-70 430,02
Muille maksetut korkokulut	-661,46	-254,33
Korvaus peruspääomasta	-708 641,94	-719 971,45
Muut rahoituskulut	-26,56	-54,93
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	451 866,04	391 672,97
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	451 866,04	391 672,97
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	15 106,32	16 419,91
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	466 972,36	408 092,88
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, % *	5,6	5,5
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % *	5,6	5,5
Voitto, %	7,2	6,3

* Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.
Vesihuoltoliikelaitoksen omaisuuden nykyarvo poikkeaa olennaisesti taseen arvoista.

TULOSLASKELMA, vesi- ja viemärlaitostoiminta	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Liikevaihto	6 283 475,53	6 191 993,60
Liiketoiminnan muut tuotot	32 343,33	10 161,16
Materiaalit ja palvelut	-2 104 105,47	-2 011 499,39
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 028 147,42	-927 577,03
Palvelujen ostot	-1 075 958,05	-1 083 922,36
Henkilöstökulut	-1 275 771,16	-1 267 206,58
Palkat ja palkkiot	-1 033 256,60	-993 047,05
Henkilösivukulut	-242 514,56	-274 159,53
Eläkekulut	-199 765,24	-237 052,84
Muut henkilösivukulut	-42 749,32	-37 106,69
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 559 492,06	-1 549 579,64
Liiketoiminnan muut kulut	-75 447,28	-134 530,68
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	1 301 002,89	1 239 338,47
Rahoitustuotot ja -kulut	-779 790,43	-783 221,70
Korkotuotot	8 973,59	0,00
Muut rahoitustuotot	6 400,50	7 489,03
Kunnalle maksetut korkokulut	-85 834,56	-70 430,02
Muille maksetut korkokulut	-661,46	-254,33
Korvaus peruspääomasta	-708 641,94	-719 971,45
Muut rahoituskulut	-26,56	-54,93
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	521 212,46	456 116,77
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	521 212,46	456 116,77
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	15 106,32	16 419,91
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	<u>536 318,78</u>	<u>472 536,68</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, % *	6,1	6,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % *	6,1	6,0
Voitto, %	8,3	7,4

* Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Vesihuoltoliikelaitoksen omaisuuden nykyarvo poikkeaa olennaisesti taseen arvoista.

TULOSLASKELMA, hulevesi	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Liikevaihto	4 000,00	0,00
Tuet ja avustukset kunnalta	33 876,68	12 439,41
Materiaalit ja palvelut	-27 650,40	-5 468,50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-487,55	0,00
Palvelujen ostot	-27 162,85	-5 468,50
Henkilöstökulut	-12 013,83	-7 493,95
Palkat ja palkkiot	-9 990,51	-6 226,87
Henkilösivukulut	-2 023,32	-1 267,08
Eläkekulut	-1 665,81	-1 027,43
Muut henkilösivukulut	-357,51	-239,65
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-67 558,87	-63 920,76
LIIKEALIJÄÄMÄ	-69 346,42	-64 443,80
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	<u>-69 346,42</u>	<u>-64 443,80</u>
 LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT, hulevesi		
Sijoitetun pääoman tuotto, % *	-8,3	-7,8
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % *	-8,3	-7,8

*Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.
Vesihuoltoliikelaitoksen omaisuuden nykyarvo poikkeaa olennaisesti taseen arvosta.

RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toiminnan rahavirta	<u>2 058 667,35</u>	<u>2 005 173,37</u>
Liikelylijäämä	1 231 656,47	1 174 894,67
Poistot ja arvonalentumiset	1 627 050,93	1 613 500,40
Rahoitustuotot ja -kulut	-779 790,43	-783 221,70
Satunnaiset erät	-20 249,62	0,00
Investointien rahavirta	<u>-2 375 532,85</u>	<u>-1 602 930,50</u>
Investointimenot	-2 463 341,34	-1 666 851,26
Rahoitusosuudet investointimenoihin	67 558,87	63 920,76
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	20 249,62	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-316 865,50	402 242,87
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	<u>1 148 632,89</u>	<u>-740 256,00</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	1 888 888,89	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-740 256,00	-740 256,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>393 589,27</u>	<u>-410 384,14</u>
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 473,73	-11 367,56
Saamisten muutos kunnalta	125 446,68	-205 472,97
Saamisten muutos muilta	1 239 383,23	-1 362 707,85
Korottomien velkojen muutos kunnalta	161 896,57	-70 826,23
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 130 663,48	1 239 990,47
Rahoituksen rahavirta	1 542 222,16	-1 150 640,14
Rahavarojen muutos	<u>1 225 356,66</u>	<u>-748 397,27</u>
Rahavarat 31.12.	1 688 009,63	462 652,97
Rahavarat 1.1.	462 652,97	1 211 050,24
Rahavarojen muutos	1 225 356,66	-748 397,27
Rahavarat 31.12.	1 688 009,63	462 652,97
Rahavarat 1.1.	462 652,97	1 211 050,24
Rahavarojen muutos	1 225 356,66	-748 397,27
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	5 666,9	3 499,1
Investointien tulorahoitus, %	86,8	125,1
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,5
Kassan riittävyys, pv	82,2	25,5
Quick ratio	1,0	0,8
Current ratio	1,1	0,9

RAHOITUSLASKELMA, vesi- ja viemärlaitostoiminta	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toiminnan rahavirta	<u>2 060 454,90</u>	<u>2 005 696,41</u>
Liikeliikettä	1 301 002,89	1 239 338,47
Poistot ja arvonalentumiset	1 559 492,06	1 549 579,64
Rahoitustuotot ja -kulut	-779 790,43	-783 221,70
Satunnaiset erät	-20 249,62	0,00
Investointien rahavirta	<u>-2 339 048,66</u>	<u>-1 493 533,75</u>
Investointimenot	-2 359 298,28	-1 493 533,75
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	20 249,62	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-278 593,76	512 162,66
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	<u>1 148 632,89</u>	<u>-740 256,00</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	1 888 888,89	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-740 256,00	-740 256,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>393 589,27</u>	<u>-410 384,14</u>
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 473,73	-11 367,56
Saamisten muutos kunnalta	125 446,68	-205 472,97
Saamisten muutos muilta	1 239 383,23	-1 362 707,85
Korottomien velkojen muutos kunnalta	161 896,57	-70 826,23
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 130 663,48	1 239 990,47
Rahoituksen rahavirta	1 542 222,16	-1 150 640,14
Rahavarojen muutos	<u>1 263 628,40</u>	<u>-638 477,48</u>
Rahavarat 31.12.	2 701 333,05	1 437 704,65
Rahavarat 1.1.	1 437 704,65	2 076 182,13
Rahavarojen muutos	1 263 628,40	-638 477,48
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	88,2	134,2
Lainanhoitokate	1,9	1,8
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,5
Kassan riittävyys, pv	134,1	81,5
Quick ratio	1,0	0,8
Current ratio	1,1	0,9

RAHOITUSLASKELMA, hulevesi**1.1.-31.12.2023****1.1.-31.12.2022****Toiminnan rahavirta**-1 787,55-523,04

Liikealijäämä

-69 346,42

-64 443,80

Poistot ja arvonalentumiset

67 558,87

63 920,76

Investointien rahavirta-36 484,19-109 396,75

Investointimenot

-104 043,06

-173 317,51

Rahoitusosuudet investointimenoihin

67 558,87

63 920,76

Toiminnan ja investointien rahavirta-38 271,74-109 919,79**Rahavarojen muutos**-38 271,74-109 919,79

Rahavarat 31.12.

-1 013 323,42

-975 051,68

Rahavarat 1.1.

-975 051,68

-865 131,89

Rahavarojen muutos

-38 271,74

-109 919,79

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Sijoitetun pääoman tuotto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaeht. varaukset})$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Voitto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä = Rahoituslaskelman välituloksen kertymä tilinpäätösvoodelta ja neljältä edelliseltä voodelta

Investointien tulorahoitus, % = $100 * (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Korkokulujen lisäksi kaavaan on otettu mukaan korvaus peruspääomasta.

Lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Korkokulujen lisäksi kaavaan on otettu mukaan korvaus peruspääomasta.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio = $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Current ratio = $(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat} + \text{Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä})$

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

TASE

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	21 050 044,17	20 281 312,63
Aineettomat hyödykkeet	<u>73 723,42</u>	<u>155 432,28</u>
Muut pitkävaikutteiset menot	73 723,42	155 432,28
Aineelliset hyödykkeet	<u>20 961 940,75</u>	<u>20 111 500,35</u>
Maa- ja vesialueet	56 342,24	56 342,24
Rakennukset	3 198 082,84	3 456 256,93
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 865 585,70	15 725 758,11
Koneet ja kalusto	256 308,35	146 565,08
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 585 621,62	726 577,99
Sijoitukset	<u>14 380,00</u>	<u>14 380,00</u>
Muut saamiset	14 380,00	14 380,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 158 853,50	3 295 853,02
Vaihto-omaisuus	<u>142 751,78</u>	<u>140 278,05</u>
Aineet ja tarvikkeet	142 751,78	140 278,05
Saamiset	<u>1 328 092,09</u>	<u>2 692 922,00</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>0,00</u>	<u>2 000,00</u>
Muut saamiset	0,00	2 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	<u>1 328 092,09</u>	<u>2 690 922,00</u>
Myyntisaamiset	699 110,05	1 963 978,17
Saamiset kunnalta	247 312,48	372 604,47
Muut saamiset	1 303,97	2 295,27
Siirtosaamiset	380 365,59	352 044,09
Rahat ja pankkisaamiset	1 688 009,63	462 652,97
	<u>24 208 897,67</u>	<u>23 577 165,65</u>

TASE

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA	13 531 262,53	13 064 290,17
Peruspääoma	6 386 237,96	6 386 237,96
Edellisten tilikausien ylijäämä	6 678 052,21	6 269 959,33
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	466 972,36	408 092,88
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	173 723,68	188 830,00
Poistoero	173 723,68	188 830,00
VIERAS PÄÄOMA	10 503 911,46	10 324 045,48
Pitkäaikainen	<u>7 539 490,67</u>	<u>6 613 080,00</u>
Lainat kunnalta	7 539 490,67	6 613 080,00
Lyhytaikainen	<u>2 964 420,79</u>	<u>3 710 965,48</u>
Lainat kunnalta	1 861 264,52	1 639 042,30
Saadut ennakot	174,61	174,61
Ostovelat	268 430,19	1 094 104,15
Korottomat velat kunnalta	493 676,10	331 779,53
Muut velat	43 880,43	40 464,20
Siirtovelat	296 994,94	605 400,69
	<u>24 208 897,67</u>	<u>23 577 165,65</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	56,6	56,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	166,2	166,5
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	166,2	166,5
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	7 145	6 678
Lainakanta 31.12., 1000 €	9 401	8 251
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	9 401	8 251

TASE, vesi- ja viemärlaitostoiminta

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	20 234 953,08	19 435 146,86
Aineettomat hyödykkeet	<u>73 723,42</u>	<u>155 432,28</u>
Muut pitkävaikutteiset menot	73 723,42	155 432,28
Aineelliset hyödykkeet	<u>20 146 849,66</u>	<u>19 265 334,58</u>
Maa- ja vesialueet	56 342,24	56 342,24
Rakennukset	3 198 082,84	3 456 256,93
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 050 494,61	14 879 592,34
Koneet ja kalusto	256 308,35	146 565,08
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 585 621,62	726 577,99
Sijoitukset	<u>14 380,00</u>	<u>14 380,00</u>
Muut saamiset	14 380,00	14 380,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 158 853,50	3 295 853,02
Vaihto-omaisuus	<u>142 751,78</u>	<u>140 278,05</u>
Aineet ja tarvikkeet	142 751,78	140 278,05
Saamiset	<u>1 328 092,09</u>	<u>2 692 922,00</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>0,00</u>	<u>2 000,00</u>
Muut saamiset	0,00	2 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	<u>1 328 092,09</u>	<u>2 690 922,00</u>
Myyntisaamiset	699 110,05	1 963 978,17
Saamiset kunnalta	247 312,48	372 604,47
Muut saamiset	1 303,97	2 295,27
Siirtosaamiset	380 365,59	352 044,09
Rahat ja pankkisaamiset	1 688 009,63	462 652,97
	<u>23 393 806,58</u>	<u>22 730 999,88</u>

TASE

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA	13 531 262,53	13 064 290,17
Peruspääoma	6 386 237,96	6 386 237,96
Edellisten tilikausien ylijäämä	6 678 052,21	6 269 959,33
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	466 972,36	408 092,88
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	173 723,68	188 830,00
Poistoero	173 723,68	188 830,00
VIERAS PÄÄOMA	10 503 911,46	10 324 045,48
Pitkäaikainen	<u>7 539 490,67</u>	<u>6 613 080,00</u>
Lainat kunnalta	7 539 490,67	6 613 080,00
Lyhytaikainen	<u>2 964 420,79</u>	<u>3 710 965,48</u>
Lainat kunnalta	1 861 264,52	1 639 042,30
Saadut ennakot	174,61	174,61
Ostovelat	268 430,19	1 094 104,15
Korottomat velat kunnalta	493 676,10	331 779,53
Muut velat	43 880,43	40 464,20
Siirtovelat	296 994,94	605 400,69
	<u>24 208 897,67</u>	<u>23 577 165,65</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	56,6	56,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	166,2	166,5
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	166,2	166,5
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	7 145	6 678
Lainakanta 31.12., 1000 €	9 401	8 251
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	9 401	8 251

TASE, vesi- ja viemärlaitostoiminta

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	20 234 953,08	19 435 146,86
Aineettomat hyödykkeet	<u>73 723,42</u>	<u>155 432,28</u>
Muut pitkävaikutteiset menot	73 723,42	155 432,28
Aineelliset hyödykkeet	<u>20 146 849,66</u>	<u>19 265 334,58</u>
Maa- ja vesialueet	56 342,24	56 342,24
Rakennukset	3 198 082,84	3 456 256,93
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 050 494,61	14 879 592,34
Koneet ja kalusto	256 308,35	146 565,08
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 585 621,62	726 577,99
Sijoitukset	<u>14 380,00</u>	<u>14 380,00</u>
Muut saamiset	14 380,00	14 380,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 158 853,50	3 295 853,02
Vaihto-omaisuus	<u>142 751,78</u>	<u>140 278,05</u>
Aineet ja tarvikkeet	142 751,78	140 278,05
Saamiset	<u>1 328 092,09</u>	<u>2 692 922,00</u>
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	2 000,00
Muut saamiset	0,00	2 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	<u>1 328 092,09</u>	<u>2 690 922,00</u>
Myyntisaamiset	699 110,05	1 963 978,17
Saamiset kunnalta	247 312,48	372 604,47
Muut saamiset	1 303,97	2 295,27
Siirtosaamiset	380 365,59	352 044,09
Rahat ja pankkisaamiset	1 688 009,63	462 652,97
	<u>23 393 806,58</u>	<u>22 730 999,88</u>

TASE, vesi- ja viemärlaitostoiminta

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA	12 716 171,44	12 218 124,40
Peruspääoma	4 701 011,17	4 739 282,91
Edellisten tilikausien ylijäämä	7 478 841,49	7 006 304,81
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	536 318,78	472 536,68
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	173 723,68	188 830,00
Poistoero	173 723,68	188 830,00
VIERAS PÄÄOMA	10 503 911,46	10 324 045,48
Pitkäaikainen	<u>7 539 490,67</u>	<u>6 613 080,00</u>
Lainat kunnalta	7 539 490,67	6 613 080,00
Lyhytaikainen	<u>2 964 420,79</u>	<u>3 710 965,48</u>
Lainat kunnalta	1 861 264,52	1 639 042,30
Saadut ennakot	174,61	174,61
Ostovelat	268 430,19	1 094 104,15
Korottomat velat kunnalta	493 676,10	331 779,53
Muut velat	43 880,43	40 464,20
Siirtovelat	296 994,94	605 400,69
	<u>23 393 806,58</u>	<u>22 730 999,88</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	55,1	54,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	166,3	166,5
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	166,3	166,5
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	8 015	7 479
Lainakanta 31.12., 1000 €	9 401	8 251

TASE, hulevesi

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	815 091,09	846 165,77
Aineelliset hyödykkeet	<u>815 091,09</u>	<u>846 165,77</u>
Kiinteät rakenteet ja laitteet	815 091,09	846 165,77
	<u>815 091,09</u>	<u>846 165,77</u>

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA	815 091,09	846 165,77
Jäännöspääoma	1 685 226,79	1 646 955,05
Liittymismaksurahasto		
Edellisten tilikausien alijäämä	-800 789,28	-736 345,48
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-69 346,42	-64 443,80
	<u>815 091,09</u>	<u>846 165,77</u>

KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1.000 e
Toiminta	
Toimintatuotot	6 354
Korkotuotot	9
Muut rahoitustuotot	6
Investoinnit	
Rah.osuudet inv.menoihin	68
Rahoitustoiminta	
Pitkääaikaisten lainojen lisäys	1 889
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	
Kokonaistulot yhteensä	8 326
 Muut maksuvalmiuden muutokset	394
Rahavarojen muutos	-1 225
 Yhteensä	7 494

MENOT	1.000 e
Toiminta	
Toimintakulut	3 495
Korkokulut	86
Muut rahoituskulut	709
Investoinnit	
Investointimenot	2 463
Rahoitustoiminta	
Pitkääaikaisten lainojen väh.	740
Lyhytaikaisten lainojen väh.	0
Kokonaismenot yhteensä	7 494

		Muutos%
Kokonaismenot yhteensä v. 2016	9 360	-21,5 %
Kokonaismenot yhteensä v. 2017	6 336	-32,3 %
Kokonaismenot yhteensä v. 2018	8 206	29,5 %
Kokonaismenot yhteensä v. 2019	8 641	5,3 %
Kokonaismenot yhteensä v. 2020	6 996	-19,0 %
Kokonaismenot yhteensä v. 2021	5 876	-16,0 %
Kokonaismenot yhteensä v. 2022	6 624	12,7 %
Kokonaismenot yhteensä v. 2023	7 494	13,1 %

9. Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut 10.12.2012 uudet poistosuunnitelmien perusteet ja kaupunginhallitus on vahvistanut 17.12.2012 poistosuunnitelman, jota on noudatettu 1.1.2013 lukien.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihankintahinnan määräisenä.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Liikevaihdon erittely

	2023	2022
Vesimaksutuotot	2 180 558,06	2 132 326,49
Viemärimaksutuotot	3 979 823,21	3 966 669,30
Muut myyntituotot	123 094,26	96 968,47
	6 283 475,53	6 195 964,26

9. Palvelujen ostojen erittely

	2023	2022
Muiden palvelujen ostot	1 103 120,90	1 089 390,86

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Poistosuunnitelma hyödykeryhmittäin 1.1.2013 lukien, kv 10.12.2012, kh 17.12.2012

Vanhojen rakennusten poistoissa, mm. mädättämö, on noudatettu vanhaa 8 %:n menojäännöspoistoa.

Kaikissa muissa hyödykkeissä on noudatettu kh:n 17.12.2012 hyväksymää poistosuunnitelmaa.

	Poisto- menetelmä	Perusteet(kv hyv) poistoaika/%	Poistoaika/ poistoprosentti
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>			
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5-20 vuotta	5-20 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>			
<u>Maa- ja vesialueet</u>	Ei poistoaikaa		
<u>Rakennukset ja rakennelmat</u>			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-50 vuotta	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta

Talousrakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>			
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäänn.poisto	10 % - 25 %	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäänn.poisto	10 % - 20 %	15 %
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
<u>Koneet ja kalusto</u>			
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5-10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	5 vuotta
<u>Muut aineelliset hyödykkeet</u>			
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	Käytön mukainen poisto	
Lisäksi			
Forssan Vesihuoltoliikelaitoksessa			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Viemäriverkko	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenottamot	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta

Pienhankintaraja on 10.000 euroa.

Rakennukset ja rakennelmat:

Poisto aika pääsääntöisesti alaraja eli 20 vuotta 1.1.2013 lukien.

Poistojen laskenta tasapoistoilla aloitetaan hankinnan tai valmistumisen jälkeisestä seuraavan kuukauden alusta.

Menojäänpoistot aloitetaan hankinta/valmistumisvuonna tehtävillä puolen vuoden poistoilla.

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	2023	2022
Satunnaiset tuotot		
Matkun vesiosuuskunnan avaava tase	0,00	0,00
Satunnaiset kulut		
Koijärven jv-osuuskunnan avaava tase	0,00	0,00

Tasetta koskevat liitetiedot

19. Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet									
	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikuttavat menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	7 782,86	147 649,42	155 432,28	56 342,24	3 456 256,93	15 725 758,11	146 565,08	726 577,99	20 111 500,35
Lisäykset tilikauden aikana			0,00			455 959,21	148 338,50	1 859 043,63	2 463 341,34
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00			67 558,87			67 558,87
Vähennykset tilikauden aikana			0,00						0,00
Siirrot erien välillä			0,00						0,00
Tilikauden poisto	7 782,86	73 926,00	81 708,86		258 174,09	1 247 271,11	39 896,87		1 545 342,07
Arvonlennukset ja niiden palautukset			0,00						0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	73 723,42	73 723,42	56 342,24	3 198 082,84	14 866 887,34	255 006,71	2 585 621,62	20 961 940,75
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tilikauden aikana kirjatut pienhankinnat 35.307,73 euroa

23. Saamisten erittely

	2023	2022
Lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	6 201,60	50 663,17
Lyhytaikaiset saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	5 259,21	16 121,52

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtosaamiset	377 215,59	348 894,09
Arviolaskutus joulukuulta	376 912,29	348 590,79
Puoluevero	303,30	303,30

25. Oman pääoman erittely

	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	6 386 237,96	6 386 237,96
Peruspääoma 31.12.	6 386 237,96	6 386 237,96
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	6 678 052,21	6 269 959,33
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	6 678 052,21	6 269 959,33
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) 31.12.	466 972,36	408 092,88
Oma pääoma yhteensä 31.12.	13 531 262,53	13 064 290,17

27. Pitkäaikaiset velat

	2023	2022
Lainat kunnalta	3 689 577,77	3 652 056,00

30. Vieras pääoma

	2023	2022
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat		390,85

31. Sekkitililimiitti

	2023	2022
Luotollisen sekkitilin sekkilimiitti 31.12.	600 000,00	600 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	600 000,00	600 000,00

32. Muiden velkojen erittely

	2023	2022
Muut velat	43 880,43	40 464,20
Muut velat yhteensä	<u>43 880,43</u>	<u>40 464,20</u>

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotus	246 652,50	209 002,95
Muut henkilöstökuluihin liittyvät siirtovelat	50 053,97	37 363,78
Muut siirtovelat	288,47	359 033,96
Siirtovelat yhteensä	<u>296 994,94</u>	<u>605 400,69</u>

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt
Ei ole tehty.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2023	2022
Henkilöstön lukumäärä	17	16
- joista osa-aikaisia	0	0
43. Henkilöstökulut	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	1 287 784,99	1 274 700,53
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	245 882,50	148 370,52
Henkilöstökulut yhteensä	1 533 667,49	1 423 071,05
44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2023	2022
Keskusta, Forssa	164,00	150,00
Kokoomus, Forssa	262,00	262,00
SDP Forssan paikallistoimikunta	562,00	569,00
Perussuomalaiset, Forssa	97,50	75,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 085,50	1 056,00

10. Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköisenä
Pääkirja	sähköisenä
Tasekirja	sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulosteina

Käytetyt tositesarjat:

Kirjanpito	
MUIST1	Muistio, ulk. RD
KOMTOS	Käyttöomaisuus
SISLAS	Sis.laskut, Rondo Laskutus
Ostoreskontra	
OSTOT	Ostolaskut Rondo
OMAKSU	Ostomaksut
Myyntireskontra	
MRPMAN	Manuaalisuoritukset
MRPVII	Viitesuoritukset
MRPHYV	Hyvityslaskujen kuittaus
MRPK	Tileistä poisto
MRP77	Laskulaji 77
MRP78	Laskulaji 78
MRP79	Laskulaji 79
Liittymät kirjanpitoon/ostoreskontraan	
PANKKI	Pankin tiliote
PALKAT	Palkkatositteet
VARAST	Varasto Sonet
OSTOT	Rondo sähköiset ostolaskut
Muut	
ALKUSA	Alkusaldot
BUD	Talousarvio

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä:

Tasekirja säilytetään pysyvästi.

Muun kirjanpitoaineiston säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 §:n säännöksiä, paitsi tositeaineistoa säilytetään arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti 10 vuotta.

11. Vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoitus

Forssassa 20. maaliskuuta 2024

Ilkka Joenpalo
puheenjohtaja

Kimmo Paakkonen
vesihuoltojohtaja

Jyrki Jokela
varapuheenjohtaja

Kati Kaasalainen
jäsen

Marjut Kallioinen
jäsen

Kari Tasala
jäsen

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Forssassa ____ . ____ . 2024

BDO Oy
Tilintarkastusyhteisö

Sari Isaksson
KHT, JHT

12. Liikelaitoksen vaikutus kunnan tuloksen muodostumiseen

YHDISTELTY TULOSLASKELMA 1 - 12/2023

	Forssan kaupunki	Forssan vesihuoltoli- ke-laitos	Yhteensä (ennen elim.)	Koneelliset eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINTATUOTOT					
MYYNтитUOTOT	5 140 562,74	6 287 475,53	11 428 038,27	-478 059,07	10 949 979,20
MAKSUTUOTOT	1 046 932,87	0,00	1 046 932,87	-15 187,42	1 031 745,45
TUET JA AVUSTUKSET	1 983 479,93	33 876,68	2 017 356,61	-33 876,68	1 983 479,93
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 923 487,89	32 343,33	3 955 831,22	-60 541,23	3 895 289,99
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	12 094 463,43	6 353 695,54	18 448 158,97	-587 664,40	17 860 494,57
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-29 632 506,58	-1 287 784,99	-30 920 291,57	0,00	-30 920 291,57
PALKAT JA PALKKIOT	-23 837 432,16	-1 043 247,11	-24 880 679,27	0,00	-24 880 679,27
HENKILÖSIVUKULUT	-5 795 074,42	-244 537,88	-6 039 612,30	0,00	-6 039 612,30
ELÄKEKULUT	-4 965 135,45	-201 431,05	-5 166 566,50	0,00	-5 166 566,50
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-829 938,97	-43 106,83	-873 045,80	0,00	-873 045,80
PALVELUJEN OSTOT	-13 415 770,21	-1 103 120,90	-14 518 891,11	370 313,19	-14 148 577,92
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 991 873,77	-1 028 634,97	-6 020 508,74	123 122,88	-5 897 385,86
AVUSTUKSET	-1 549 821,29	0,00	-1 549 821,29	0,00	-1 549 821,29
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 592 196,44	-75 447,28	-1 667 643,72	94 228,33	-1 573 415,39
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-51 182 168,29	-3 494 988,14	-54 677 156,43	587 664,40	-54 089 492,03
TOIMINTAKATE	-39 087 704,86	2 858 707,40	-36 228 997,46	0,00	-36 228 997,46
VEROTULOT	36 201 187,80	0,00	36 201 187,80	0,00	36 201 187,80
VALTIONOSUUDET	12 868 508,00	0,00	12 868 508,00	0,00	12 868 508,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT	299 901,18	8 973,59	308 874,77	-86 496,02	222 378,75
MUUT RAHOITUSTUOTOT	842 866,59	6 400,50	849 267,09	-708 641,94	140 625,15
KORKOKULUT	-448 850,42	-86 496,02	-535 346,44	86 496,02	-448 850,42
MUUT RAHOITUSKULUT	-7 446,05	-708 668,50	-716 114,55	708 641,94	-7 472,61
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	686 471,30	-779 790,43	-93 319,13	0,00	-93 319,13
VUOSIKATE	10 668 462,24	2 078 916,97	12 747 379,21	0,00	12 747 379,21
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-5 623 486,24	-1 627 050,93	-7 250 537,17	0,00	-7 250 537,17
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-5 623 486,24	-1 627 050,93	-7 250 537,17	0,00	-7 250 537,17
TILIKAUDEN TULOS	5 044 976,00	451 866,04	5 496 842,04	0,00	5 496 842,04
POISTOERON MUUTOS	511 480,33	15 106,32	526 586,65	0,00	526 586,65
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	5 556 456,33	466 972,36	6 023 428,69	0,00	6 023 428,69

13. Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen

YHDISTELTY RAHOITUSLASKEMA 1-12/2023

	Forssan kaupunki	Forssan vesihuoltoliike- laitos	Yhteensä (ennen elim.)	Koneelliset eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	10 668 462,24	2 078 916,97	12 747 379,21	0,00	12 747 379,21
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-58 940,37	-20 249,62	-79 189,99	0,00	-79 189,99
	10 609 521,87	2 058 667,35	12 668 189,22	0,00	12 668 189,22
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-6 898 388,31	-2 463 341,34	-9 361 729,65	67 558,87	-9 294 170,78
RAHOITUSOSUDET	404 000,00	67 558,87	471 558,87	-67 558,87	404 000,00
INVESTOINTIMENOIHIN					
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	134 559,15	20 249,62	154 808,77	0,00	154 808,77
	-6 359 829,16	-2 375 532,85	-8 735 362,01	0,00	-8 735 362,01
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	4 249 692,71	-316 865,50	3 932 827,21	0,00	3 932 827,21
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAA MISTEN LISÄYS	-2 000 000,00	0,00	-2 000 000,00	2 000 000,00	0,00
ANTOLAINASAA MISTEN VÄHENNYS	1 019 555,04	0,00	1 019 555,04	-851 367,11	168 187,93
	-980 444,96	0,00	-980 444,96	1 148 632,89	168 187,93
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0,00	1 888 888,89	1 888 888,89	-1 888 888,89	0,00
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-4 644 007,20	-740 256,00	-5 384 263,20	740 256,00	-4 644 007,20
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-6 595 349,15	0,00	-6 595 349,15	0,00	-6 595 349,15
	-11 239 356,35	1 148 632,89	-10 090 723,46	-1 148 632,89	-11 239 356,35
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	-2 133,39	0,00	-2 133,39	0,00	-2 133,39
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	11 093,35	-2 473,73	8 619,62	0,00	8 619,62
SAAMISTEN MUUTOS	-528 629,78	1 364 829,91	836 200,13	36 449,89	872 650,02
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-2 276 369,68	-968 766,91	-3 245 136,59	-36 449,89	-3 281 586,48
	-2 796 039,50	393 589,27	-2 402 450,23	0,00	-2 402 450,23
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-15 015 840,81	1 542 222,16	-13 473 618,65	0,00	-13 473 618,65
RAHAVAROJEN MUUTOS	-10 766 148,10	1 225 356,66	-9 540 791,44	0,00	-9 540 791,44
RAHAVAROJEN MUUTOS					
RAHAVARAT 31. 12.	16 128 064,49	1 688 009,63	17 816 074,12	0,00	17 816 074,12
RAHAVARAT 1.1.	26 894 212,59	462 652,97	27 356 865,56	0,00	27 356 865,56
	-10 766 148,10	1 225 356,66	-9 540 791,44	0,00	-9 540 791,44

6. LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköisenä
Pääkirja	sähköisenä
Tasekirja	sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulosteina
Liitetietotositteet	paperitulosteina

Käytetyt tositesarjat: kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

Kirjanpito	
MUIST1	Muistio, ulk. RD
MUISIS	Muistio, sis. RD
KOMTOS	Käyttöomaisuus
SISLAS	Sis.laskut, Data Cycle 360
Ostoreskontra	
OSTOT	Ostolaskut
OMAKSU	Ostomaksut
Myyntireskontra	
MRP12	Laskulaji 12 Keskushallinto
MRP20	Laskulaji 20 Päivähoito Abilita
MRP32	Laskulaji 32 Tekninen virasto
MRP35	Laskulaji 35 Tekninen virasto vuokrat
MRP40	Laskulaji 40 Wahren-opisto
MRP41	Laskulaji 41 Wahren-opisto Hellewin
MRP42	Laskulaji 42 Kuvataidekoulu Hellewin
MRP43	Laskulaji 43 Kuvataidekoulu
MRP45	Laskulaji 45 Musiikkiopisto
MRP49	Laskulaji 49 Kaupunginkirjasto
MRP53	Laskulaji 53 Vesihelmi pääsymaksut
MRP56	Laskulaji 56 Työvalmennuskeskus Aktiivi aterialaskut
MRP58	Laskulaji 58 Kasvatustoimi
MRP59	Laskulaji 59 Varhaiskasvatus iltapäivätoiminta
MRP65	Laskulaji 65 Kulttuurityö
MRP66	Laskulaji 66 Nuoriso ja liikunta
MRP70	Laskulaji 70 Palkkarästit
MRP76	Laskulaji 76 Forssan Yhteislyseo
MRP77	Laskulaji 77 Vesikanta
MRP78	Laskulaji 78 Rakennusvalvonta
MRP78	Laskulaji 78 Vesihuoltoliikelaitos
MRP79	Laskulaji 79 Tekla maanvuokra
MRP79	Laskulaji 79 Vesihuoltoliikelaitos, Sonet
MRP83	Laskulaji 83 Musiikkiopisto, Eepos
MRP84	Laskulaji 84 Musiikkiopisto, Eepos
MRPHYV	Hyvityslaskujen kuittaus
MRPK	Tileistä poisto
MRPMAN	Manuaalisuoritukset

MRPVII Viitesuoritukset

Liittymät kirjanpitoon/ostoreskontraan kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

SISROP Sis. laskut Rondo (kaupunki)

PANKKI Pankin tiliote

PALKAT Palkkatositteet

VARAST Varasto Sonet

OSTOT Rondo sähköiset ostolaskut

Muut, kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

ALKUSA Alkusaldot

BUD Talousarvio

BUDL Lisämääräraha

IRTAIN Irtaimisto

ZBF Budjetointi

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä:

Tasekirja säilytetään pysyvästi. Muun kirjanpitoaineiston säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 §:n säännöksiä, paitsi tositeaineistoa säilytetään arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti 10 vuotta.

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Forssassa .2024

Mika Penttilä
puheenjohtaja

Emmi Lintonen
jäsen

Johanna Häggman
jäsen

Tapio Virtanen
jäsen

Suvi Aaltonen
jäsen

Tero Ahtola
jäsen

Jouko Haonperä
jäsen

Jaana Lähteenkorva
jäsen

Jari Marjamäki
jäsen

Tarja Rajahalme-Tahvanainen
jäsen

Matti Uutela
jäsen

Jari Kesäniemi
kaupunginjohtaja

Tilintarkastusmerkintä

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitolain mukaisesti. Tilintarkastuksesta on annettu kertomus.

Forssassa 2024

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

LIITTEET**LIITE 1 Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsevat edustajat eri toimielimissä****Keskusvaalilautakunta**

Kujala Topias	puheenjohtaja	
Mäkilä Jarmo	varapuheenjohtaja	
Jussila Kaisa	jäsen	
Kesti Pirjo	jäsen	
Lahtinen Aila	jäsen	15.5.2023 asti
Honkala Päivi	jäsen	16.5.2023 alkaen
Anttila Juhani	1. varajäsen	
Repo Tara	2. varajäsen	15.5.2023 asti
Salonen Meri	2. varajäsen	16.5.2023 alkaen
Wikström Sirke	3. varajäsen	
Monto Esa	4. varajäsen	
Mansikkamäki Pentti	5. varajäsen	
Väre Wilma	6. varajäsen	11.12.2023 asti
Mäkelä Nina	6. varajäsen	12.12.2023 alkaen

Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta

Jokinen Saara	puheenjohtaja	
Kainulainen Jennica	henk.koht. varajäsen	
Nieminen Tuulia	varapuheenjohtaja	
Väre Wilma	henk.koht. varajäsen	11.12.2023 asti
Lahtinen Kalle	henk.koht. varajäsen	12.12.2023 alkaen
Ilvonen Sirkka-Liisa	jäsen	
Nummelin Jukka	henk.koht. varajäsen	
Isotalo Jari	jäsen	
Kranni Maija	henk.koht. varajäsen	
Kaasalainen Kati	jäsen	
Viljanen Ida-Sofia	henk.koht. varajäsen	
Kallionpää Päivi	jäsen	
Hakala Kaija	henk.koht. varajäsen	
Mali Turkka	jäsen	17.12.2023 asti
Eerikäinen Janne	henk.koht. varajäsen	
Mattila Sami	jäsen	
Ahtola Tero	henk.koht. varajäsen	
Mäkelä Nina	jäsen	
Lehtonen Iida	henk.koht. varajäsen	14.9.2023 asti
Järvi Sanna	henk.koht. varajäsen	14.11.2023 alkaen

Sarin Anu	jäsen	
Jaakkola Tea	henk.koht. varajäsen	
Sipponen Samu-Mikael	jäsen	3.4.2023 asti
Äikäs Teemu	*henk.koht. varajäsen	3.4.2023 asti
Mäkilä Jarmo	jäsen	4.4.2023 alkaen
Sipponen Samu-Mikael	henk.koht. varajäsen	4.4.2023 alkaen
Vikman Pasi	jäsen	
Mäkilä Jarmo	henk.koht. varajäsen	3.4.2023 asti
Äikäs Teemu*	*henk.koht. varajäsen	4.4.2023 alkaen
Ylitalo Hannu	jäsen	
Lehtimäki Esa	henk.koht. varajäsen	

Tarkastuslautakunta

Sundell Ville	puheenjohtaja	
Anttila Sisko	henk.koht. varajäsen	
Vastamäki Ritva	varapuheenjohtaja	
Lahtinen Kalle	henk.koht. varajäsen	
Mäkelä Karri	jäsen	
Rekunen Hannu	henk.koht. varajäsen	
Hipp-Koskenoja Pirita	jäsen	
Jaakkola Tea	henk.koht. varajäsen	
Mäki-Kerttula Laila	jäsen	
Lehmusta Taito	henk.koht. varajäsen	
Nuora Jouko	jäsen	
Pajunen Anu	henk.koht. varajäsen	
Vahaniitty Raija	jäsen	
Wiisak Johanna	henk.koht. varajäsen	

Työllisyys- ja elinvoimalautakunta

Järvinen Satu	puheenjohtaja	
Segarra Hanna	henk.koht. varajäsen	
Pohjalainen Katariina	varapuheenjohtaja	
Mäkelä Arja henk.koht.	varajäsen	
Aho Ritva	jäsen	
Kainulainen Jennica	henk.koht. varajäsen	
Ahtola Tero	jäsen	
Hiukkanen Vesa	henk.koht. varajäsen	

Eriksson Otto	jäsen
Sarin Mika	henk.koht. varajäsen

Henriksson Jaakko	jäsen
Koski Hannu	henk.koht. varajäsen

Järvi Sanna	jäsen
Koistinen Riikka	henk.koht. varajäsen

Kaunisto Jarmo	jäsen
Virtanen Tapio	henk.koht. varajäsen

Lahtinen Kalle	jäsen
Güzel Mali	henk.koht. varajäsen

Salonen Nicholas	jäsen
Suomi Mikko	henk.koht. varajäsen

Viljanen Ida-Sofia	jäsen
Kaasalainen Kati	henk.koht. varajäsen

Moisio Sami	jäsen
Kujala Topias	henk.koht. varajäsen

Jussila Päivi	jäsen
Kallioinen Marjut	henk.koht. varajäsen

Yhdyskuntalautakunta

Aaltonen Suvi	puheenjohtaja
Haippo Mervi	henk.koht. varajäsen

Nieminen Tapio	varapuheenjohtaja
Tasala Kari	henk.koht. varajäsen

Aarrelinna Mika	jäsen
Jokela Jyrki	henk.koht. varajäsen

Hirvikoski Eero	jäsen
Kolunen Seppo	henk.koht. varajäsen

Jaakkola Asta	jäsen
Lehtinen Pauliina	henk.koht. varajäsen

Kinnunen Riikka	jäsen	
Penttilä Minna	henk.koht. varajäsen	21.5.2023 asti

Honkala Päivi	henk.koht. varajäsen	13.6.2023 alkaen
---------------	----------------------	------------------

Laine-Mäki Kirsi	jäsen
Anttila Leena	henk.koht. varajäsen

Lindvall Antti	jäsen	
Lehtimäki Aarre	henk.koht. varajäsen	
Niemi Kaija-Leena	jäsen	4.9.2023 asti
Aho Ritva	henk.koht. varajäsen	
Pouta Katja	jäsen	
Asp Iitu	henk.koht. varajäsen	
Suomi Mikko	jäsen	
Nyström Markku	henk.koht. varajäsen	
Suoranta Kari	jäsen	
Eriksson Otto	henk.koht. varajäsen	
Vuorenmaa Janne	jäsen	4.9.2023 asti
Koski Hannu	henk.koht. varajäsen	

Ympäristölupautakunta

Lahtinen Maaret	puheenjohtaja	31.10.2023 asti
Aho Ritva	puheenjohtaja	1.11.2023 alkaen
Haarlo Taruanna	henk.koht. varajäsen	
Mäkelä Jarmo	varapuheenjohtaja	
Virtaranta Marko	henk.koht. varajäsen	
Kauti Kari	jäsen	
Metsämäki Antti	henk.koht. varajäsen	
Mäkelä Karri	jäsen	
Rekunen Hannu	henk.koht. varajäsen	
Tuomisto Tiina	jäsen	
Haippo Mervi	henk.koht. varajäsen	

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta

Vuorenmaa Janne	puheenjohtaja	4.9.2023 asti
Joenpalo Ilkka	henk.koht. varajäsen	4.9.2023 asti
Joenpalo Ilkka	puheenjohtaja	5.9.2023 alkaen
Uutela Matti	henk.koht. varajäsen	5.9.2023 alkaen
Jokela Jyrki	varapuheenjohtaja	
Suoranta Kari	henk.koht. varajäsen	
Kaasalainen Kati	jäsen	
Haarlo Taruanna	henk.koht. varajäsen	

Kallioinen Marjut	jäsen	
Känkänen Elitsa	henk.koht. varajäsen	
Tasala Kari	jäsen	
Helander Toni	henk.koht. varajäsen	3.4.2023 asti
Hakala Reima	henk.koht. varajäsen	4.4.2023 alkaen

Forssan yhteislyseon johtokunta

Orzech Maria	puheenjohtaja	
Koistinen Riikka	henk.koht. varajäsen	
Helin Timo	jäsen	
Hiukkanen Vesa	henk.koht. varajäsen	
Mäkilä Jarmo	jäsen	
Äikäs Teemu	henk.koht. varajäsen	
Viljanen Ida-Sofia	jäsen	
Haarlo Taruanna	henk.koht. varajäsen	
Humppilan kunnan edustaja		
Lepistö Anssi	jäsen	
Lyytinen Anu	henk.koht. varajäsen	
Jokioisten kunnan edustaja		
Aalto Sirkku	jäsen	
Stenberg Janna	henk.koht. varajäsen	
Tammelan kunnan edustaja		
Ojansuu Ismo	jäsen	
Iso-Aho Juha	henk.koht. varajäsen	

Jätelautakunta

Häggman Johanna	puheenjohtaja	
Vähä-Pietilä Rauni	henk.koht. varajäsen	

Hämeenlinnan pelastuslautakunta

Sarin Mika	varajäsen Jokioisten kunnan nimeämälle jäsenelle
------------	---

Kaupungin edustajat kuntayhtymissä

Eteva kuntayhtymä

Jaakkola Asta	kokousedustaja
Lähteenkorva Jaana	varakokousedustaja

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Lähteenkorva Jaana	kokousedustaja
Mansikkamäki Pentti	kokousedustaja
Uutela Matti	kokousedustaja

Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymän hallitus

Marjamäki Jari	jäsen
----------------	-------

Hämeen maakuntaliiton kuntayhtymän (Hämeen liiton) valtuusto

Saarenmaa Lotta	jäsen
Jussila Kaisa	henk.koht. varajäsen

Lintonen Emmi	jäsen
Niemi Kaija-Leena	henk.koht. varajäsen

Mattila Sami	jäsen
Aarrelinna Mika	henk.koht. varajäsen

Kranni Maija	jäsen
Sundell Ville	henk.koht. varajäsen

Häggman Johanna	2. varapuheenjohtaja
Vinnikainen Irmeli	henk.koht. varajäsen

Ahtola Tero	jäsen
Eriksson Otto	henk.koht. varajäsen

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuusto

Anttila Sirkka-Liisa	jäsen
Wiisak Johanna	henk.koht. varajäsen

Lintonen Emmi	jäsen
Uutela Matti	henk.koht. varajäsen

Tuomisto Tiina	jäsen
Mäkelä Arja	henk.koht. varajäsen

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän valtuusto

Järvinen Eino	puheenjohtaja
Mäkelä Karri	henk.koht. varajäsen

Järvinen Tarja	jäsen
Jussila Kaisa	henk.koht. varajäsen

Nummelin Jukka	jäsen
Pajunen Anu	henk.koht. varajäsen

Rajahalme-Tahvanainen Tarja	jäsen
Haarlo Taruanna	henk.koht. varajäsen

Tonteri Liisa	jäsen
Heikkilä Miina	henk.koht. varajäsen

Valtion toimielimet

Kanta-Hämeen käräjäoikeus

Hämäläinen Jari	lautamies
Kainulainen Jennica	lautamies
Latva Sami	lautamies

Kiinteistötoimitukset

Hämäläinen Jari	uskottu mies
Jaakkola Tea	uskottu mies
Kinnunen Juhani	uskottu mies
Laine-Mäki Kirsi	uskottu mies
Mäkilä Jarmo	uskottu mies
Virtaranta Marko	uskottu mies

Poliisin neuvottelukunta

Mäkelä Arja	jäsen
Nummelin Jukka	henk.koht. varajäsen

LIITE 2 Kaupungin talouden tunnuslukujen kehitys

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Asukasluku 31.12.	17 521	17 414	17 328	17 186	17 028	16 901	16 800	16 570	16 457	16 502
Kokonaismenot (1000 €)	135 912	124 070	124 238	125 020	124 403	135 758	134 358	142 276	146 018	68 449
Verotulot (1000 €)	58 861	59 678	60 408	61 074	60 239	60 706	61 562	64 143	66 798	36 201
Tuloveroprosentti	20,00	20,00	20,00	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	7,86
Kiinteistöveroprosentit										
- yleinen	1,00	1,00	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,4
- vakituinen asunto	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
- muu asuinrakennus	1,01	1,01	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41
- voimalaitos	2,85	2,85	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10
Verotulot euroa/asukas	3 359	3 427	3 486	3 553	3 534	3 591	3 664	3 871	4 059	2 194
Tilikauden tulos (1000 €)	3 695	657	3 080	202	-547	-563	3 955	2 183	2 102	5 497
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (1000 €)	311	770	191	311	-453	-469	1 043	872	2 189	6 023
Vuosikate (1000 €)	4 953	6 641	9 104	7 231	5 552	5 520	10 874	8 306	8 318	12 747
Vuosikate euroa/asukas	283	382	525	421	326	327	647	501	505	772
Vuosikate poistoista %	79	111,0	151	102,9	68,6	91,1	143	136	134	176
Bruttoinvestoinnit (1000 €)	20 040	8 867	7 700	5 231	5 510	6 173	5 724	17 679	14 670	9 294
Lainakanta (1000 €)	26 012	29 776	30 209	29 928	27 805	32 444	30 810	40 175	42 782	38 138
- euroa/asukas	1 485	1 710	1 743	1 741	1 633	1 920	1 834	2 425	2 600	2 311
Kassan riittävyys, vrk	8	10	12	15	10	13	27	28	18	25
Omavaraisuusaste %	57,9	55,8	57,3	59,0	59	56,4	57,9	55,2	53,9	60,7